

ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประกาศนียบัตร วังค์แพทย์

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุฎิบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประภาภรณ์ วงศ์แพทย์

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ของ ประภาภรณ์ วงศ์แพทย์

ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎัฎษิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย)

.....กรรมการ .....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต) (รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรััก)

.....กรรมการ .....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ฎัฎษิตาวรรณ) (ดร.กนกวรรณ เอี่ยมชัย)

.....กรรมการ

(ดร.สุนทร คล้ายอ้า)

อนุมัติ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรััก)

คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

พฤษภาคม 2558

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต อาจารย์ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ทุ่มเท ทั้งร่างกาย แรงใจ อบรมสั่งสอนและกระตุ้นเคียงเคียงเพื่อคุณภาพของงานวิจัย ท่านอาจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ และท่านอาจารย์กนกวรรณ เอี่ยมชัย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมทั้งสองท่าน เป็นผู้ที่มีจิตเมตตากรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งของท่านให้การชี้แนะปรับปรุงแก้ไข ตลอดจน ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยต้อง กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอน คณาจารย์ประจำโครงการปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ ตลอดจนท่านผู้เชี่ยวชาญ ทุกท่านที่กรุณาได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งของท่านให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัย จนได้เครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับการวิจัย ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเพื่อทำการตรวจสอบ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ อีกทั้ง ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงยุทธศาสตร์ให้มีความสมบูรณ์ ชัดเจนยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยที่สละเวลาในการให้ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ ตลอดจนพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 2 ที่กรุณาให้กำลังใจ และติดตามความก้าวหน้า อย่างต่อเนื่อง

ขอขอบคุณ คุณทวีจิตร วงศ์แพทย์ และ ด.ญ. วรินธร วงศ์แพทย์ ตลอดจนสมาชิก ในครอบครัวทุกคน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการส่งเสริมสนับสนุนในทุกเรื่อง ตั้งแต่การให้ คำปรึกษา จุดประกายแนวคิดในการศึกษา ที่สำคัญคอยให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน โดยตลอดมา ทำให้ผู้วิจัยมีความสุขและเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณพ่อทรายคำ-คุณแม่จันทร์ ไชยคำ ที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างสำหรับลูก ท่านเป็นผู้ให้ คือ ให้ชีวิต ให้โอกาส ให้ความรักให้กำลังใจ และให้เป้าหมาย เพื่อให้ลูกได้เพียร พยายามตั้งใจศึกษาเล่าเรียนจนเกิดความสำเร็จ คุณงามความดีที่ลูกได้สั่งสมมา หรือคุณงาม ความดีที่เกิดจากผลงานวิจัยนี้ ขอกราบบูชาพระคุณของคุณพ่อและคุณแม่ ตลอดจนทุกท่าน ที่ได้กล่าวนามในตอนต้นแล้ว

ประกาศณณณ์ วงศ์แพทย์

เรื่อง: ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัย: ประภาภรณ์ วงศ์แพทย์ วิทยานิพนธ์: กศ.ด. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2558

ประธานที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต **กรรมการที่ปรึกษา:** ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ,

ดร.กนกวรรณ เอี่ยมชัย

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ, ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า คุณภาพการสอนมีค่าสูงสุด ปัจจัยคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่า เจตคติต่อการเรียนมีค่าสูงสุด และปัจจัยภูมิหลังของครอบครัว พบว่า บรรยากาศภายในครอบครัวมีค่าสูงสุด สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า ด้านวิชาการมีค่าสูงสุด โดยมีเส้นทางอิทธิพล คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่งผ่านการจัดการเรียนรู้ของครู ผ่านคุณลักษณะของผู้เรียน ไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา มีค่าสูงสุด โดยมีเส้นทางอิทธิพล คือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งผ่านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครู ผ่านคุณลักษณะของผู้เรียน ไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู ยุทธศาสตร์การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้าน ของผู้เรียน และยุทธศาสตร์การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา 3) การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม พบว่า มีความเป็นไปได้ในระดับมาก

Title: STRATEGIC MANAGEMENT PROCESSES TO RAISE ACHIEVEMENT IN LEARNING OF BASIC EDUCATION

Author: Prapaporn Wongphat, Thesis Ph.D. (Educational Administration), University of Phayao, 2015

Advisor: Associate Professor Dr.Cherdla Soontornvipart, **Co–advisor:** Dr.Sunthorn Khlaium,

Dr.Kanokwan Aiumchai

Keywords: Strategic Management Process, Raise Achievement

ABSTRACT

The objective of this research was to study the factors effecting to achievement in learning of basic education. Study to establish of the strategic management processes to raise achievement in learning of basic education. Study to assess the feasibility of the strategic management processes to raise achievement in learning of basic education. Results of the study were.

Factors effecting directly to achievement in learning of basic education, are three factors: 1) The learning of teacher met the quality of teaching highest value. 2) The characteristics of student found Attitude highest value. 3) Family background factors found within the family climate highest value. The Factors effecting indirectly to achievement of basic education, are 2 factors: 1) Leadership of Administrator influence that was learning of teacher and characteristics student to achievement in learning 2) Community influence that was Leadership of Administrator influence that was learning of teacher and characteristics student to achievement in learning. Strategic management process to raise achievement in learning of basic education consists of 3 strategies were as following: 1) The strategy of promoting quality teaching, 2) The strategy development in behavioral 4 sides of the students, and 3) The strategy of promoting participation as partnerships by family and school. The feasibility of the strategic management processes to raise achievement in learning of basic education found that there is a high level.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	6
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	6
คำนิยามศัพท์.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	16
ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	18
ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	32
แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ	74
ทฤษฎีการสอน	80
ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ	96
ทฤษฎีการมีส่วนร่วม.....	103
แนวคิดการสร้างเครือข่ายและการนิเทศการสอน	111
แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์	119
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	123
3 วิธีดำเนินการวิจัย	131
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	133
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	144

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	147
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	152
ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	153
ผลการสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	185
ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	209
5 บทสรุป	214
สรุปผลการวิจัย	216
อภิปรายผลการวิจัย	219
ข้อเสนอแนะ	232
บรรณานุกรม	234
ภาคผนวก	249
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	250
ภาคผนวก ข ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	251
ภาคผนวก ค รายนามสถานศึกษาที่เข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	267
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	268
ภาคผนวก จ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	276
ภาคผนวก ฉ การสนทนากลุ่ม	278

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ช แบบประเมินความเป็นไปได้	280
ภาคผนวก ช ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้าง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	287
ประวัติผู้วิจัย	319

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 การสังเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	25
2 การวิเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	38
3 การสังเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร.....	45
4 การสังเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับครู.....	49
5 การสังเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน.....	53
6 การสังเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว	59
7 การสังเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับชุมชน.....	64
8 ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	69
9 การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	72
10 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน	137
11 ค่าสถิติที่ใช้วัดความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามสมมุติฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์	143
12 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างเป็นสัดส่วน.....	149
13 ความถี่ และร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลของครูที่ตอบแบบสอบถาม	155
14 ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลความคิดเห็นของครู ต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร.....	157
15 ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู.....	160
16 ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน	164
17 ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านภูมิหลังของครอบครัว.....	170

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
18	ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	174
19	ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	176
20	ค่าสถิติที่ใช้วัดความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์	178
21	ค่าอิทธิพลรวม (TE) และอิทธิพลทาง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) ตรงของปัจจัย ในโมเดลสมการโครงสร้าง.....	181
22	ค่าอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ระดับนัยสำคัญของปัจจัยในโมเดลสมการ โครงสร้างปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	182
23	(ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	187
24	การปรับแก้ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ร่างเดิม) และปรับแก้ตาม ข้อเสนอแนะ.....	192
25	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู	199
26	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน.....	202
27	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว และสถานศึกษา	206
28	ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอน ของครู.....	210
29	ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามยุทธศาสตร์	213

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์.....	13
2 รูปแบบการเรียนรู้ของฮาร์นิเฟเกอร์และไวเลย์	18
3 รูปแบบการเรียนรู้ของ Cooley and Lcinhardt.....	19
4 รูปแบบการเรียนรู้ของดิวเยอร์ (The Dwyer Model)	20
5 รูปแบบการเรียนรู้ของวอลเบอร์ก (The Wallberg Model)	21
6 รูปแบบการเรียนรู้ของริชชีย์ (The Richey Model).....	22
7 รูปแบบการเรียนรู้ของ ใจทิพย์ เชื้อรัตน์พงษ์	23
8 โมเดลตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	26
9 โมเดลตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร	46
10 แนวคิดการสร้างควมรับผิดชอบของ อัมมาร สยามวาลา.....	48
11 โมเดลตัวแปรที่เกี่ยวกับครู.....	50
12 โมเดลตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน.....	54
13 โมเดลตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว	60
14 โมเดลตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน	65
15 แนวคิดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของ สมบัติ นพรัตน์	70
16 แนวคิดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของ ชีระ รุญเจริญ	70
17 แนวคิดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของ ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์	71
18 โมเดลโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	73
19 ผลของสถานการณ์ที่เกิดจากหลายสาเหตุ.....	78
20 ต้นไม้จริยธรรม	97
21 ส่วนประกอบของระบบสังคมตามแนวคิดเกทเซลส์และกูบา (Getzel and Guba).....	99
22 บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม.....	106
23 กรอบแนวคิดการวิจัย “ยุทธศาสตร์กระบวนการจัดการเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”	130
24 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	132
25 การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน.....	135

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
26	ขั้นตอนการสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 144
27	ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 179
28	ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2561) และกรอบยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 190
29	ความเชื่อมโยงของวิธีการ กับเป้าประสงค์ ของยุทธศาสตร์ที่ 1 เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 200
30	ความเชื่อมโยงของวิธีการ กับเป้าประสงค์ ของยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 203
31	ความเชื่อมโยงของวิธีการ กับเป้าประสงค์ ของยุทธศาสตร์ที่ 3 เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 207
32	ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 218

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกแห่งอนาคต เป็นโลกที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และรุนแรง ผู้คนมักจะเรียกว่า โลกแห่งยุคโลกาภิวัตน์ ประเทศไทยเอง ก็ต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกด้วย ยิ่งในปี พ.ศ. 2558 กลุ่มประเทศอาเซียนจะเปิดเสรี ก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน จะนำมาซึ่งการเคลื่อนย้ายแรงงานและการลงทุนในภูมิภาคมากขึ้น โอกาสจะเกิดขึ้นกับประเทศไทยถ้าหากเรามีประชากรวัยแรงงานที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ในอนาคต และจะเกิดวิกฤติขึ้น ถ้าเราขาดประชากรวัยแรงงานที่มีคุณภาพ ขาดความรู้ ความสามารถ ขาดคุณลักษณะที่เหมาะสม การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้คนรู้จักพัฒนาตนเอง เพื่อให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันและสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง จึงต้องพัฒนาให้คนไทยให้เป็นคนคุณภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดเป้าหมายหลักของการจัดการการศึกษาไว้อย่างชัดเจน คือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หรือเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จึงจัดให้มีการศึกษาภาคบังคับ 9 ปีขึ้น โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ขับเคลื่อนให้เด็กไทยมีคุณลักษณะดังกล่าว ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ได้ติดตามความก้าวหน้า ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของการปฏิรูปการศึกษา พบว่า ยังไม่บรรลุประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า ในการประเมินรอบแรก โดยภาพรวมร้อยละ 55 ของสถานศึกษายังไม่ได้มาตรฐาน ทั้งด้านผู้เรียน ด้านผู้บริหาร และด้านครู (ธีระ รุญเจริญ, 2554, หน้า 11-13) ทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) หากนับระยะเวลาการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ตั้งแต่รอบแรกในปี พ.ศ. 2542 จนถึง พ.ศ. 2557 นับเป็นเวลา 16 ปี ภายใต้งบประมาณที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี

เช่น ในปี พ.ศ. 2554 สัดส่วนงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และงบประมาณด้านการศึกษาต่องบประมาณรวมของไทยอยู่ที่ร้อยละ 4 และร้อยละ 20 ตามลำดับ ซึ่งไม่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน แต่ผลที่ได้ ปรากฏว่า สมรรถนะของประเทศไทยต่ำกว่านานาชาติ เห็นได้จากผลการจัดอันดับของ โกลบอล คอมเพทิทีฟเนส รีพอร์ท 2014–2015 (Global Competitiveness Report 2014–2015) โดย เวิลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม (World Economic Forum–WEF) โดยสรุป ปรากฏว่า ชีตความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอยู่อันดับ 31 ของโลก จาก 144 ประเทศ ที่เข้าร่วมจัดอันดับทั่วโลก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน ประเทศไทยอยู่อันดับต่ำกว่าสิงคโปร์ มาเลเซีย ถ้าพิจารณาเฉพาะดัชนีด้านการศึกษาแล้ว จะเห็นว่า มีความน่าวิตกเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่อันดับ 7 ของอาเซียน จากปีที่แล้ว อยู่ในอันดับที่ 6 และเป็นอันดับที่ 86 ของโลก (ภาวิช ทองโรจน์, 2557, สื่อออนไลน์) ได้มีนักวิชาการศึกษาหลายท่านแสดงความคิดเห็นตรงกันว่า การลงทุนครั้งนี้ เป็นเพียงการลงทุนเชิงปริมาณ สั่งการและควบคุมศูนย์ มากกว่าคำนึงถึงรายละเอียดการมีส่วนร่วม หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานเท่านั้น ไม่ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และแตกต่างจากเดิม นี่เป็นความล้มเหลวของการปฏิรูปการศึกษาอบแรก นอกจากนี้ ยังมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ของสังคมที่มีต่อการศึกษาไทยว่า “เด็กไทยยิ่งเรียนยิ่งโง่” เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของเด็กไทยตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง เยาวชนคิดไม่เป็น มีปัญหาพฤติกรรมรุนแรง สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสาม ที่พบว่า ในตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยภาพรวม สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 73.22 ในระดับดีและดีมาก คิดเป็นร้อยละ 22.04 และร้อยละ 4.75 ตามลำดับ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2552, หน้า 36) เช่นเดียวกับรายงานผลการเปรียบเทียบคะแนนการสอบ O-NET ระดับชั้นมัธยมศึกษา และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2551–2553 ที่พบว่า ทุกกลุ่มสาระวิชามีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกปี โดยเฉพาะ 5 วิชาหลัก มีคะแนนต่ำลงทุกปี เช่น วิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 20 (พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, 2554, หน้า 14) หรือพิจารณาผลการทดสอบจากข้อสอบมาตรฐานระหว่างประเทศ เช่น Programme for International Student Assessment (PISA) โดยองค์การ OECD ที่พบว่า มีผู้เรียนคนไทยถึงร้อยละ 47 รู้วิทยาศาสตร์ต่ำกว่าระดับพื้นฐาน สอดคล้องกับผลการประเมินขององค์การยูเนสโก (UNESCO) ที่พบว่า ประเทศไทยควรปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา เช่นเดียวกับผลการประเมินของ Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS) ที่พบว่า ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในช่วงแรกของการเข้าร่วมโครงการมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ทั้งสองวิชาและสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับนานาชาติ หลังจากนั้น คะแนนเฉลี่ยทั้งสองวิชาลดลงอย่างต่อเนื่อง จากผลการประเมินการศึกษาของไทย โดยหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศ ชี้ชัดว่า คุณภาพการศึกษาไทยมีปัญหา กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพการศึกษาโดยรวมลดต่ำลงอย่างต่อเนื่อง หากปล่อยเช่นนี้ต่อไป ทรัพยากรบุคคลของประเทศจะด้อยคุณภาพลงเรื่อย ๆ นักวิชาการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ได้วิเคราะห์ถึงตัวแปร หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ดังนี้ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2552, หน้า 94) ได้วิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ส่งผลต่อคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ เช่นเดียวกับ รุ่ง แก้วแดง (2555, สื่อออนไลน์) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ระบบทุกระบบ ถ้าจะให้ดี ต้องมีผู้นำที่ให้ความสำคัญ สนใจ และติดตามงาน แต่ระบบการศึกษาไทยติดตาม เป็นครั้งคราว สอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสะอ้าน (2555, สื่อออนไลน์) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า สังคมไทยขาดแคลนผู้นำทางการศึกษาที่เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าเปลี่ยนแปลง และยังขาดแคลนผู้ขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ ไม่สามารถทำงานอย่างเป็นระบบ เพราะฉะนั้น ในยุคที่เราต้องเร่งรัดพัฒนาการศึกษา เราต้องเร่งสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือ Change Agent อุทุมพร จามรมาน (2552, หน้า 4) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า การที่ผู้เรียนมีผลการประเมิน O-NET และ A-NET ต่ำต่อเนื่อง มีสาเหตุ คือ ระบบการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาเป็นจุด ไม่ได้มอง ภาพรวมทั้งประเทศ กลิ่น สระทองเนียม (2554, สื่อออนไลน์) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ปัญหา มาตรฐานคุณภาพ คือ การที่ครูขาดความรู้ ขาดความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษา การออกแบบ การเรียนรู้ หรือยังไม่ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน รวมถึงการขาดความเอาใจใส่ ขาดความมุ่งมั่น ทุ่มเทในการทำงาน ครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การศึกษาไทยพัฒนาได้ช้า เช่นเดียวกับ ศิริพร บุญญานันต์ (2555, สื่อออนไลน์) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ตัวแปรหนึ่งที่ทำให้ระบบโรงเรียนดีขึ้น คือ คุณภาพของครู ครูที่ดี และเก่ง ยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ของเด็กได้สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2554, หน้า 87) ที่เสนอแนวคิดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนเป็นเสมือนภารกิจหลัก ที่ครูต้องดูแล และให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียน และจัดให้มีการเรียนรู้ตลอดเวลา ให้นักเรียนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน โดยเชื่อว่า ทุกคนสามารถพัฒนาได้ เช่นเดียวกับ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539, หน้า 87) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า แนวทางสำคัญในการเพิ่ม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทยโดยตรง คือ หลักสูตรการศึกษาควรมุ่งเน้นพัฒนาทักษะ การคิด ไม่เน้นแต่การท่องจำ รวมถึงความสามารถในการแก้ไขปัญหา โดยให้ผู้เรียน

ได้มีโอกาสทำโครงการต่าง ๆ ตามศักยภาพและความสนใจของตนเองเป็นฐาน นอกจากนี้ ผลการประเมินในระดับนานาชาติ (TIMSS และ PISA) พบว่า มีปัจจัย 3 ประการ ที่ส่งผลต่อความสามารถของผู้เรียนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และการอ่าน ได้แก่ 1) ตัวครู การขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิโดยตรง และครูขาดความสามารถในการสอน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะในการจัดการศึกษาภาคบังคับ 2) ลักษณะสำคัญของตัวผู้เรียน อันได้แก่ แรงจูงใจ ความสนใจ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เรียน และ 3) ปัจจัยส่งเสริมสนับสนุน ได้แก่ การขาดทรัพยากร การเรียนที่มีคุณภาพพร้อมพิไล บัณฑิตวารณ (2554, หน้า 58) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ครอบครัวยุคใหม่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุตรหลาน เพราะคุณภาพของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับการแสดงความรับผิดชอบร่วมกันของครอบครัวและโรงเรียน การมีส่วนร่วมของครอบครัวแบบการเป็นผู้สนับสนุน การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่เพียงต่อความสำเร็จ ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ แต่ต้องเป็นการมีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วนที่อยู่บนพื้นฐานของการมีเป้าหมายร่วมกัน ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553, หน้า 105) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ชุมชนมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ชุมชนในที่นี้ นับตั้งแต่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เป็นกลุ่มแรก ที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ในสถานศึกษา จากนั้นจึงเป็นการให้ความร่วมมือของสมาชิกชุมชนส่วนอื่น ๆ ได้แก่ วัด ตลาด โรงพยาบาล อนามัย สถานราชการต่าง ๆ ล้วนเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนได้ทั้งสิ้น หากความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เป็นไปอย่างเกื้อกูลซึ่งกันและกัน คุณภาพของการจัดการทางวิชาการของสถานศึกษาก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้น ทุกส่วนไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน ครอบครัว และชุมชน ต่างมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2551-2555 กำหนดไว้ 6 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 3) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา 4) การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา 5) การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา และ 6) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป้าหมายไว้ดังนี้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย มีความพร้อมในการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความสามารถคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในทุกระดับและทุกประเภท

การศึกษา ในปี พ.ศ. 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้น ทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์คุณธรรมนำความรู้ น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ 2) ยุทธศาสตร์ขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวางและทั่วถึง 3) ยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ 4) ยุทธศาสตร์กระจายอำนาจและส่งเสริมความเข้มแข็งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา 5) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และ 6) ยุทธศาสตร์เร่งพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระบวนการจัดการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับในยุทธศาสตร์ที่ 3 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมา โดยรวมเป็นกิจกรรมที่กระทำโดยตรงต่อตัวผู้เรียน ต่อตัวครู ต่อผู้ปกครอง และต่อสถานศึกษา ในลักษณะการแยกส่วน ขาดกระบวนการจัดการพัฒนางานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นระบบ จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการพัฒนางานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาได้มาตรฐาน และสถานศึกษาได้รับความเชื่อถือตลอดจนการยอมรับจากสาธารณชน

จากสภาพปัญหา ผลการศึกษาและผลการวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่เป็นปัจจัยที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อันได้แก่ ตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษา การขาดกระบวนการจัดการพัฒนางานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นระบบ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามการวิจัย ดังนี้ มีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเหล่านั้น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประโยชน์เพื่อหน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับกำหนดทิศทาง หรือนโยบายในการแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาของไทย หรือเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร
3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ได้กระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชนใช้เป็นแนวทางสำหรับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
2. ได้ข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้หน่วยงานต้นสังกัด ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทาง หรือนโยบาย ในการแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาของไทย

ขอบเขตการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. สังเคราะห์ตัวแปรจากทฤษฎีการเรียนรู้และงานวิจัย
2. สร้างโมเดลโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และยืนยันโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากร ได้แก่ ครูระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 เขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 7,996 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 เขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 381 คน ที่ได้มา
โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามาเน่ แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การยก (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทย
ในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่
บนพื้นฐานทฤษฎีเชิงระบบ ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

2. การตรวจสอบ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 คน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการ จัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดประเด็นการประเมิน คือ
ความเหมาะสม การยอมรับและมองเห็นคุณค่า และความพร้อมของสถานศึกษาต่อการ
ใช้ยุทธศาสตร์ฯ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด
จำนวน 189 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด
จำนวน 128 คน ที่ได้มาโดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามาเน่ แล้วทำการสุ่ม
อย่างเป็นสัดส่วน

คำนิยามศัพท์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการประเมินด้านความรู้ของผู้เรียน โดยใช้แบบทดสอบส่วนกลางระดับชาติ (O-NET) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การทำให้คะแนนผลการทดสอบส่วนกลางระดับชาติ (O-NET) ของสถานศึกษาเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 3 ของปีที่ผ่านมา

ภาวะผู้นำด้านวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะการประสานบุคคลอื่น ๆ ให้ปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ งานหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อการเรียนการสอน การกำกับติดตามนิเทศงาน ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

ความรับผิดชอบทางการศึกษา หมายถึง พันธะผูกพันของโรงเรียน ที่มีหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ผู้เรียนตามที่ถูกครอง เพื่อคุณภาพของผู้เรียน

คุณภาพการสอน หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการหาความรู้ และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนตามหลักสูตร

การจัดการชั้นเรียน หมายถึง ความสามารถของครูในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคลและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการกำกับดูแลชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมด้านวินัยในชั้นเรียน

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูในการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความสามารถและความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้ มีการใช้สื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ วัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างหลากหลาย

เจตคติต่อการเรียน หมายถึง ความคิดที่แสดงเป็นความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของครู สามารถแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ทางบวกหรือทางลบ

เวลาที่ใช้ศึกษาเพิ่มเติม หมายถึง เวลาที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้เพื่อเพิ่มทักษะหรือความรู้ ซึ่งนอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงที่เป็นพลังขับเคลื่อนในตัวของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

ความรู้พื้นฐานเดิม หมายถึง ความรู้ ทักษะ และความสามารถของผู้เรียนในเรื่องที่เคยเรียนมาแล้ว ซึ่งจะต้องนำไปเป็นพื้นฐานในการเรียนเรื่องต่อไป

ความตั้งใจเรียน หมายถึง ความมีจิตใจจดจ่อ และความพร้อมของผู้เรียนที่เรียนรู้ในสิ่งนั้น ๆ ที่ครูสอน

เศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง อาชีพและรายได้ของพ่อหรือแม่ หรือผู้ปกครองที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ด้วยกัน

บรรยากาศในครอบครัว หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนที่ได้รับจากพ่อหรือแม่หรือผู้ปกครอง ทั้งทางวาจาและกิริยาท่าทางในลักษณะของการสั่งสอน แนะนำ ชี้แจง การให้รางวัล การลงโทษ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต และมีผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพและพฤติกรรมของแต่ละคน

ความรับผิดชอบของครอบครัว หมายถึง พันธะผูกพันของพ่อหรือแม่ หรือผู้ปกครองที่มีต่อผู้เรียนในด้านการเลี้ยงดู การให้ความรัก การให้ความรู้ การให้การอบรม สั่งสอน และการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

การมีส่วนร่วมแบบหุ้นส่วน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำ

ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา หมายถึง ชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อสถานศึกษา และให้การสนับสนุนช่วยเหลือสถานศึกษา ส่วนสถานศึกษาก็มีส่วนช่วยเหลือชุมชนในทุกด้านอย่างเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แผนปฏิบัติการที่กำหนดประเด็น เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และวิธีการที่ชัดเจน เป็นระบบสามารถนำมาใช้เพื่อทำให้คะแนนผลการทดสอบส่วนกลางระดับชาติ (O-NET) ของสถานศึกษาเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 3 ของปีที่ผ่านมา ซึ่งประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ 14 วิธีการ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับตัวครู โดยเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ คือ คุณภาพการสอนของครู วิธีการส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู มี 5 วิธีการ ได้แก่ การส่งเสริมครูให้มีทักษะ 5C การส่งเสริมครูให้มีภาวะผู้นำทางด้านวิชาการ การส่งเสริมครูให้พัฒนาระบบการสอนที่มีคุณภาพ การส่งเสริมครูให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน และการนิเทศติดตามการสอนของครู

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน โดยเป้าประสงค์ คือ คุณภาพของผู้เรียนยุคใหม่ วิธีการพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน มีดังนี้ การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมให้กับผู้เรียน การเสริมสร้างผู้เรียนให้เชื่ออำนาจภายในตน การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมคุณลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองให้กับผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา หมายถึง ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับครอบครัว หรือ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง โดยเป้าประสงค์ คือ การมีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วน การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา มีดังนี้ การสร้างกระบวนการใหม่ของการมีส่วนร่วมของครอบครัว การสร้างบทบาทเชิงรุกของสถานศึกษาเพื่อความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว การสร้างความตระหนักของครอบครัวเพื่อความเป็นหุ้นส่วน การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการจัดทำแผนพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา

การประเมินความเป็นไปได้ หมายถึง การประเมินความเหมาะสม การยอมรับ และมองเห็นคุณค่า และความพร้อมของสถานศึกษาต่อการใช้ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ
5. ทฤษฎีการสอน
6. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม
7. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม
8. แนวคิดการสร้างเครือข่ายและการนิเทศการสอน
9. แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้มีการออกกฎหมายการศึกษาของชาติ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดขึ้นมาใช้ และกฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมบางมาตรา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เนื้อหาสาระของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีทั้งหมด 7 สาระ ดังนี้

1. หลักการจัดการศึกษาโดยทั่วไป
2. ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา
3. การจัดระบบการศึกษา
4. ลักษณะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. การจัดการเรียนการสอน
6. บทบาทของบุคคล ครอบครัว และสถาบันทางสังคม

7. การปฏิรูปการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545–2559 เพื่อเป็นกรอบแนวทางจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุลสร้างโอกาสการเข้าถึงการเรียนรู้ ปกป้องและเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มสมรรถนะการแข่งขัน สร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ จัดระบบทรัพยากร และการลงทุนทางการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นทิศทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ประการ ดังนี้

1. กระจายอำนาจ และสร้างความเข้มแข็งให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. กระจายอำนาจและสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีความพร้อมที่จะบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
3. กระจายโอกาสทางการศึกษาให้มากขึ้น โดยมุ่งเน้นขยายบริการทางการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงมากขึ้น
4. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยให้ความสำคัญสูงสุดเรื่อง “คุณธรรมนำความรู้ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะการอ่านเขียนคล่อง และการคิดวิเคราะห์”
5. สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกิจของสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีดังนี้
  1. จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการให้การศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียน และสังคมให้บรรลุความมุ่งหมายที่กำหนด ซึ่งเป็นการศึกษาตลอดชีวิต
  2. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั้งนักเรียนปกติ ผู้เรียนพิการ ผู้เรียนด้อยโอกาส และผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ
  3. จัดการศึกษาโดยใช้รูปแบบการจัด 3 รูปแบบ คือ ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ตามความเหมาะสม
  4. ปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักการและแนวทางที่กำหนดไว้ อาทิเช่น จัดตามธรรมชาติ และศักยภาพของผู้เรียนแต่ละวัยและแต่ละคน จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ตลอดทั้งจัดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

5. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยปรับใช้หลักสูตรแกนกลางให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นที่ตั้ง

6. จัดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยให้การศึกษา อบรมตามความจำเป็นและความเหมาะสม

7. จัดให้มีวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ตลอดทั้งส่งเสริมให้ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

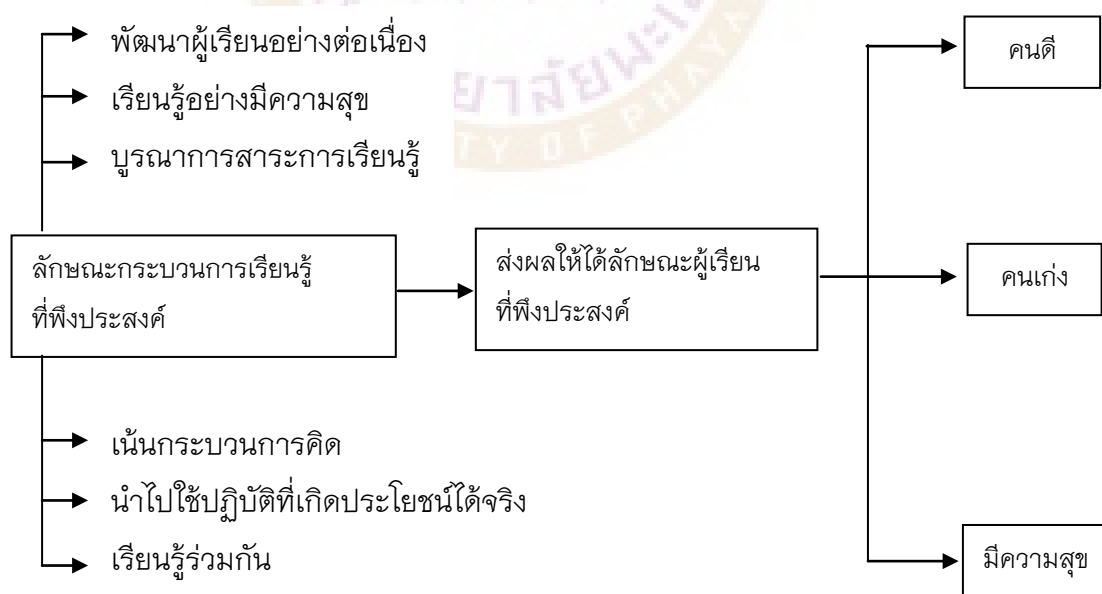
8. บริหารจัดการสถานศึกษาตามการกระจายอำนาจการบริหาร ทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป สอดคล้องกับหลักการการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย

9. จัดการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งคุณภาพภายใน และภายนอก ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

10. พัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรอื่น เพื่อจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับแนวทางหลักการศึกษาที่กำหนดตามการปฏิรูปการศึกษา

11. แสวงหาเทคโนโลยี ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ดังนั้น การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ มีดังภาพ 1 (ธีระ รุญเจริญ, 2553, หน้า 38)

ภาพ 1 การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

สาระสำคัญของข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)
วิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ”

เป้าหมาย

ภายในปี พ.ศ.2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

1. คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคน
2. โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) รัฐบาลจะมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย
2. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา

กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มี 4 ประการ (นโยบาย 4 ใหม่) ประกอบด้วย

1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่รู้ตั้งแต่ปฐมวัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียดการทุจริต และต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง สามารถก้าวทันโรค มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์แข็งแรง เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีสมรรถนะ ความรู้ความสามารถ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียม เสมอภาค โดยมีแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

- 1.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเรียนรู้ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา ที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์

- 1.2 ผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะและความรู้ความสามารถ

2. พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิต และพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครู มาเป็นครูคณาจารย์ มีปริมาณครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอตามเกณฑ์ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน

แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 1171) ให้ความหมายของคำว่า “ผลสัมฤทธิ์” หมายถึง ความสำเร็จ สอดคล้องกับ ชวาล แพรัตกุล (2516, หน้า 15) เสนอแนวคิดที่ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จในด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของสมอง เช่นเดียวกับ เบญจวลี ไชยแสน (2544, หน้า 54) เสนอแนวคิดที่ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้หรือทักษะ ซึ่งเกิดจากการทำงานที่ประสานกัน และต้องอาศัยความพยายามอย่างมาก ทั้งองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา แสดงออกมาในรูปของความสำเร็จ สามารถวัดได้โดยใช้ แบบทดสอบ หรือคะแนน นอกจากนี้ ธีระยุทธ รัชชะ (2544, หน้า 15) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งผลให้ผู้เรียน ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ทางด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย โดยเทียบกับเกณฑ์ วัดได้จากแบบทดสอบหรือ แบบสังเกต

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ การประเมินระดับรายวิชา และการประเมินระดับสถานศึกษา และการประเมินระดับชาติ สำหรับการประเมินระดับรายวิชา และการประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนการประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินเพื่อวัดคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในงานวิจัยครั้งนี้ ขอกกล่าวถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชาติ หรือ O-NET ประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการประเมินระดับชาติในปีการศึกษา 2478 ถึง 2520 ดังนี้ ผู้ที่จบชั้นประโยคต้องสอบระดับชาติให้ได้คะแนนทดสอบไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 แต่เมื่อปีการศึกษา 2521 จนถึงปัจจุบัน ส่วนกลางได้มอบให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียน ทำหน้าที่ในการทดสอบตัวประโยคแทนการสอบกลางระดับชาติ โดยให้คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด พิจารณาอนุญาตให้โรงเรียนที่มีอยู่ในชั้นมาตรฐานให้มีการเลื่อนชั้นอัตโนมัติ เป็นการกระจายอำนาจแบบไม่มี Accountability และไม่สามารถเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาได้ เนื่องจากแต่ละสถานศึกษาใช้การทดสอบต่างกัน เป็นเหตุให้ส่วนกลางกำหนดให้มีการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ O-NET ขึ้นมาเพื่อเป็นการควบคุมระดับ และรักษาคุณภาพของสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนภายใต้การประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในปี พ.ศ. 2549 เริ่มมีการใช้ผลการทดสอบ O-NET เป็นมาตรฐานคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 2 (พ.ศ. 2554-2558) ทำให้สถานศึกษา

ทั้งหลายตื่นตัวในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การทดสอบ O-NET จึงเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพราะมีการนำผลการทดสอบ O-NET ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 6 และในระดับอุดมศึกษา โดยในปีการศึกษา 2549 มีการประกาศใช้คะแนน O-NET ร้อยละ 30 เป็นองค์ประกอบ ในการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ระบบ Admission กลาง ต่อมากลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย (กสพท.) ได้กำหนดให้ ผู้มีสิทธิเข้ามาศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ กลุ่ม กสพท. ต้องมีคะแนน O-NET ใน 5 วิชาหลัก (ภาษาไทย, สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, วิทยาศาสตร์, คณิตศาสตร์, ภาษาอังกฤษ) ตั้งแต่ร้อยละ 60 และตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้มีการใช้คะแนน O-NET ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นส่วนหนึ่งของการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามลำดับ ในโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง รวมทั้งให้ระบุคะแนน O-NET ลงในแบบรายงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (ปพ.1) ด้วย ในปีการศึกษา 2554 สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาใช้ผลสอบ O-NET เป็นเครื่องมือการยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ส่งผลทำให้มีการพัฒนาผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ คะแนนสอบ O-NET สามารถนำไปใช้ ในการทำนายผลคะแนนความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และการอ่าน จากการทดสอบตามโครงการ PISA ได้ คณะกรรมการ นโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (กนป.) ได้กำหนดให้ใช้ผลสอบ O-NET เป็นข้อมูลในการกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ และตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ที่มีเป้าหมายให้คนไทย และการศึกษาไทยมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล โดยระบุไว้ในตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนในวิชาหลัก จากการทดสอบระดับชาติคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้มอบนโยบายให้สถานศึกษานำผลสอบ O-NET ไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน (สำนักทดสอบทางการศึกษา (2555)

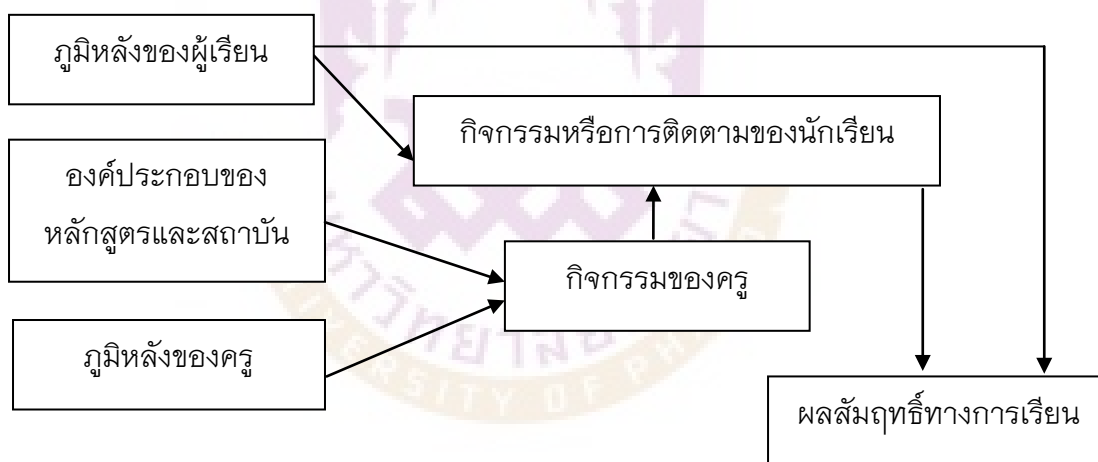
กล่าวโดยสรุป การทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ O-NET เป็นการทดสอบ จากข้อสอบส่วนกลาง เพื่อเป็นการควบคุมระดับ และรักษาคุณภาพของสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนด ความหมายคำว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” หมายถึง ผลการประเมินด้านความรู้ของผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบ ส่วนกลางระดับชาติ (O-NET) ของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักการศึกษาที่สำคัญ จำนวน 8 ท่าน เพื่อสังเคราะห์ตัวแปร

การเรียนรู้ของฮาร์นิเฟเกอร์และไวเลย์ (The Harnischfeger and Wiley Model)

ในปี ค.ศ. 1977 ฮาร์นิเฟเกอร์และไวเลย์ (Harnischfeger and Wiley, 1977, p. 224) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า หัวใจของการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครูใช้หลักสูตรผ่านกิจกรรมของนักเรียนแล้วส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้น ฮาร์นิเฟเกอร์และไวเลย์ ให้ความสำคัญกับตัวแปรกระบวนการเรียนการสอนมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ ได้แก่ กิจกรรมการสอนของครู และการติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียน จากรูปแบบการเรียนรู้ของ ฮาร์นิเฟเกอร์และไวเลย์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนขึ้นอยู่กับปัจจัยระดับผู้เรียน ได้แก่ ภูมิหลังของผู้เรียน และกิจกรรมของผู้เรียน ส่วนปัจจัยระดับห้องเรียน ได้แก่ ภูมิหลังของครู และกิจกรรมหรือการสอนของครู เขียนความสัมพันธ์ได้ ดังภาพ 2

ภาพ 2 รูปแบบการเรียนรู้ของฮาร์นิเฟเกอร์และไวเลย์

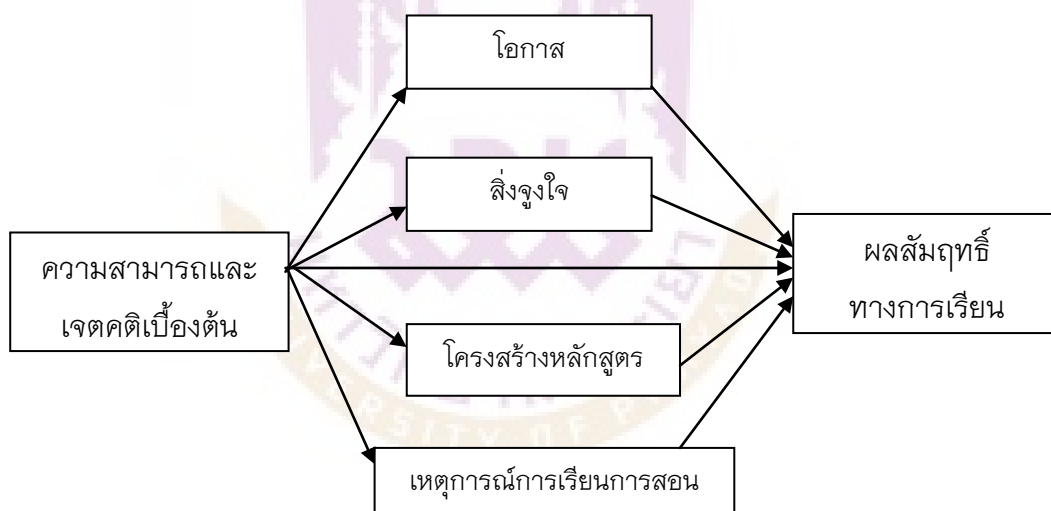
รูปแบบการเรียนรู้ของคูลีย์-ไลนฮาร์ดท (The Cooley-Leinhardt Model)

ในปี ค.ศ. 1983 Cooley and Lcinhardt (1980, pp. 7-25) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีจุดเน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกปฏิบัติในสถานศึกษากับสมรรถภาพที่เกิดขึ้น ตัวแปรเกณฑ์ที่พิจารณาประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อสถานศึกษา เพื่อน ครู โอกาส สิ่งจูงใจ โครงสร้างหลักสูตร และเหตุการณ์การเรียนการสอน โดยตัวแปร 4 ตัวสุดท้ายเป็นตัวแปรกระบวนการในชั้นเรียน

ตัวแปรด้านโอกาส (Opportunity) Cooley and Lcinhardt ให้คำนิยามไว้ว่า เป็นจำนวนเวลาที่ผู้เรียนสามารถใช้ในการทำงาน หรือเรียนเนื้อหาเฉพาะอย่าง

ตัวแปรสิ่งจูงใจ (Motivation) Cooley and Lcinhardt ให้คำนิยามไว้ว่า สิ่งจูงใจไม่ว่าจะเป็นภายในหรือภายนอก ได้แก่ พฤติกรรมและเจตคติที่ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้

ตัวแปรด้านโครงสร้างหลักสูตร (Curriculum Structure) Cooley and Lcinhardt ให้คำนิยามไว้ว่า จุดเน้นที่ตัวแปรเกี่ยวกับหลักสูตร รวมทั้ง การจัดระบบ และการจัดเรียงลำดับเนื้อหาโอกาสในการเรียนรู้ ความถนัด เวลาที่ใช้จริง ความพยายาม คุณภาพการสอน ความสามารถในการเข้าใจการสอน เวลาที่จำเป็นต้องใช้ ระดับการเรียนรู้ หรือผลสัมฤทธิ์ในหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมาย และความสอดคล้องระหว่างผู้เรียนกับหลักสูตร ตัวแปรเหตุการณ์ การเรียนการสอน Cooley and Lcinhardt ให้คำนิยามไว้ว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์การสอนระหว่างบุคคล นอกจากนี้ ยังมีตัวแปรระดับผู้เรียนที่มีความหมายครอบคลุมความสามารถทั่วไป ผลสัมฤทธิ์เดิม เจตคติต่อสถานศึกษา เพื่อน และครู ดังภาพ 3

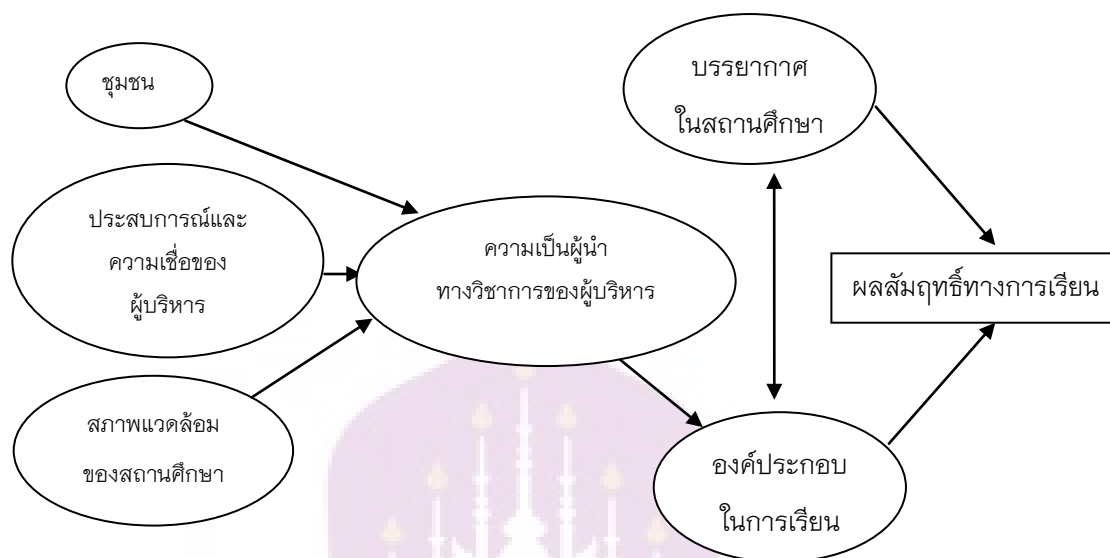
ภาพ 3 รูปแบบการเรียนรู้ของ Cooley and Lcinhardt

รูปแบบการเรียนรู้ของดิวเยอร์ (The Dwyer Model)

ในปี ค.ศ. 1980 Dwyer (1980 อ้างอิงใน นवलพรรณ วรณสุธี, 2553, หน้า 14-15) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้สึก หรือทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ชุมชน ประสพการณ์และความเชื่อของผู้บริหารในสถานศึกษา สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยากาศในสถานศึกษา

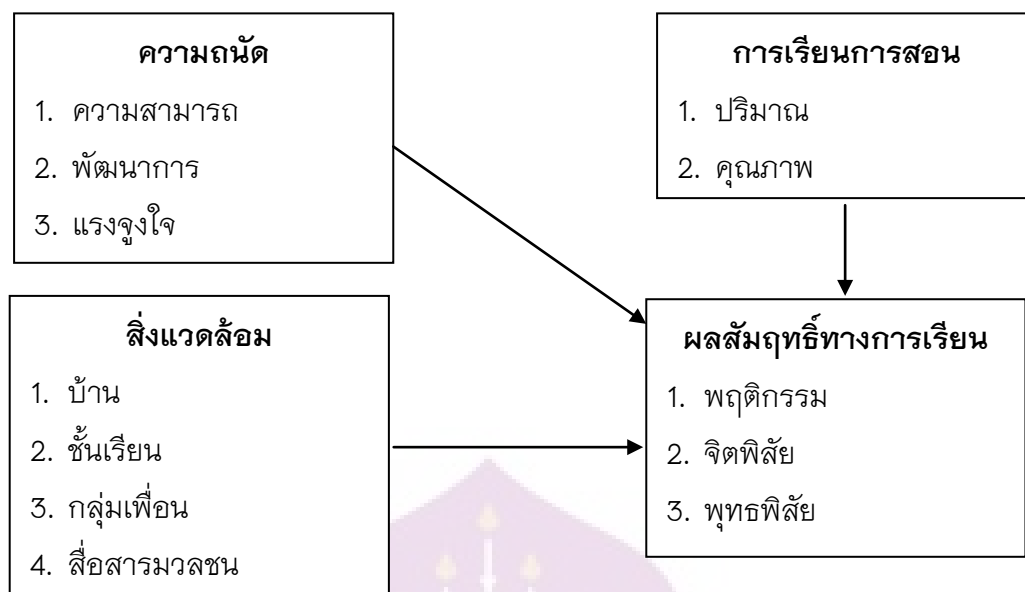
และองค์ประกอบในการเรียน การสอน ได้แก่ คุณภาพการสอนของครู ความถนัดของผู้เรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังภาพ 4

ภาพ 4 รูปแบบการเรียนรู้ของดิวเยอร์ (The Dwyer Model)

รูปแบบการเรียนรู้ของวอลเบอร์ก (The Wallberg Model)

ในปี ค.ศ. 1983 Haetel; Walberg and Weinstein (1983, pp. 75–91) ได้เสนอ ทฤษฎีผลผลิตทางการศึกษา (A Theory of Educational Productivity) ที่ได้จากการสังเคราะห์ งานวิจัยจำนวนมากโดยวิธีวิเคราะห์เมตต้า สรุปได้ว่า ผลผลิตทางการศึกษาประกอบด้วย การเรียนรู้ด้านจิตพิสัย (Affective) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) และด้านพฤติกรรม (Behavior) ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลผลิตทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรด้านความถนัด (Aptitude) ได้แก่ 1) ความสามารถของผู้เรียน พัฒนาการ และแรงจูงใจ 2) กลุ่มตัวแปร ด้านการเรียนการสอน (Quality) ได้แก่ ปริมาณการเรียนการสอน และคุณภาพการเรียน การสอน 3) กลุ่มตัวแปรสิ่งแวดล้อมเชิงสังคม จิตวิทยาการศึกษา ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางบ้าน สิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน กลุ่มเพื่อน และสื่อสารมวลชน ดังภาพ 5

ภาพ 5 รูปแบบการเรียนรู้ของวอลเบอร์ก (The Wallberg Model)

รูปแบบการเรียนรู้ของริชชี (The Richey Model)

Richey (1986) ได้เสนอทฤษฎีเชิงคณิตศาสตร์ขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อประโยชน์ในการออกแบบการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

$$\text{สมการ } Ach. = b_1L + b_2C + b_3E + b_4D + e$$

เมื่อ $Ach.$ = ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement)

L = ผู้เรียน (Learner)

C = เนื้อหาวิชา (content)

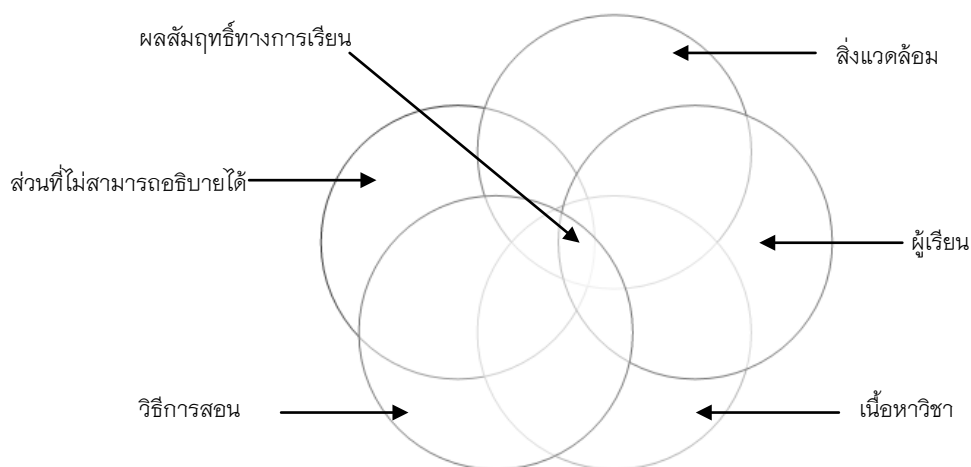
E = สิ่งแวดล้อม (Environment)

D = วิธีสอน (Delivery)

e = ค่าความคลาดเคลื่อนหรือส่วนที่ไม่สามารถอธิบายได้

b_i = ร้อยละของผลสัมฤทธิ์ที่เป็นผลจากตัวแปรแต่ละตัว ($i = 1-4$)

ริชชีจำแนกองค์ประกอบของตัวแปรแต่ละตัวไว้ ดังนี้ ตัวแปรด้านผู้เรียน ประกอบด้วย ลักษณะของผู้เรียน (Demographics) ความสามารถ (Capacity) สมรรถภาพ (Competence) และเจตคติ (Attitude) ตัวแปรด้านเนื้อหาวิชา ประกอบด้วย แบบของงานการเรียนรู้ (Type of Learning Task) เงื่อนไขของการจัดกระทำทางสมอง (Mental Operation Required) และปริเขตของเนื้อหาวิชา (Subject Matter Domain) ดังภาพ 6

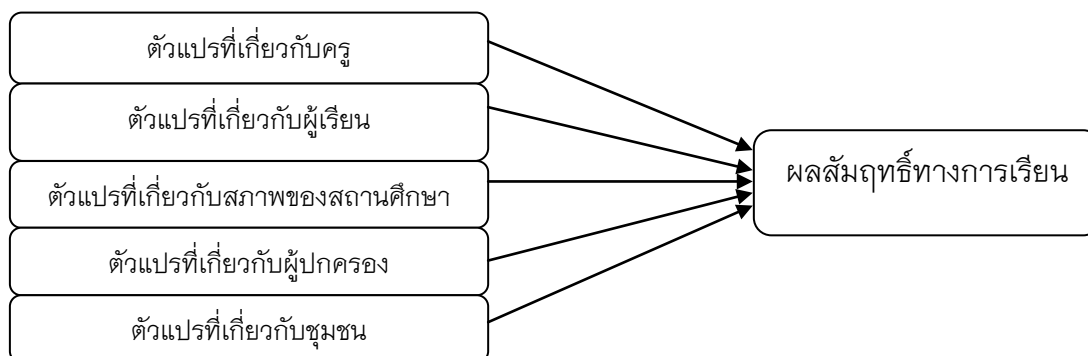
ภาพ 6 รูปแบบการเรียนรู้ของริชชี (The Richey Model)

รูปแบบการเรียนรู้ของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2530, หน้า 3-8) ได้ศึกษางานวิจัย จำนวน 50 เรื่อง แล้วสรุปตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเสนอไว้ 5 กลุ่มตัวแปร ดังนี้

1. กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวครู ได้แก่ วุฒิและประสบการณ์ในการสอน ทักษะของครูต่อผู้เรียน การใช้เวลาของครู และเทคนิคการสอน
2. กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน ได้แก่ เพศ การมาเรียนของผู้เรียน และพื้นฐานความรู้เดิม
3. กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ได้แก่ ขนาดของสถานศึกษา สภาพภูมิศาสตร์ ระยะทางจากบ้านถึงสถานศึกษา อัตราส่วนผู้เรียนต่อครู อัตราส่วนครูต่อห้องเรียน อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน และสังกัดของสถานศึกษา
4. กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้ปกครอง ได้แก่ อาชีพผู้ปกครอง ทักษะต่อการศึกษา และอนาคตของบุตรหลาน สภาพเศรษฐกิจทางบ้าน ความอบอุ่นในครอบครัว
5. กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา

ตามแนวคิดของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2530) สามารถเขียนภาพแสดงรูปแบบการเรียนรู้ ดังภาพ 7

ภาพ 7 รูปแบบการเรียนรู้ของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์

รูปแบบการเรียนรู้ของ ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์

ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์ (2553, หน้า 26) ได้เสนอแนวคิดรูปแบบ 3Ps (3Ps Model) ในบทความเรื่อง Needs to Enhance Creativity and Productivity in Teacher Education Throughout Asia โดยกำหนดให้รูปแบบนี้ มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ People, Process และ Product ดังนี้

People หมายถึง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา หมายถึง ผู้สอน ผู้เรียน และชุมชน
 Process หมายถึง กระบวนการ ประกอบด้วย การวิจัย การเรียนและการบริการ
 Product หมายถึง ความรู้ บัณฑิต และสังคมที่ดีขึ้น

ความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้น เมื่อครูทำการวิจัย ก็จะได้ความรู้สำหรับการจัดการเรียน การสอน หรือเมื่อผู้เรียนเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะได้ข้อความรู้ และทักษะสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา แต่ปัจจัยของคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และชุมชนด้วย โดยเฉพาะชุมชนมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาการจัดการศึกษา ในสถานศึกษา จะเห็นว่า กลุ่มแรกที่เข้ามามีบทบาท คือ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง จากนั้นจึงเป็นสมาชิกชุมชนส่วนอื่น ๆ ได้แก่ วัด ตลาด พิพิธภัณฑสถาน โรงพยาบาล อนามัย สถานะที่ราชการต่าง ๆ ร้านค้า ฯลฯ ล้วนเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนได้ทั้งสิ้น หากความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเป็นไปอย่างเกื้อกูลซึ่งกันและกัน คุณภาพของการจัดการศึกษาก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้ ครูต้องมีการวางแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน เพื่อสามารถพัฒนาผู้เรียน ในส่วนผู้เรียนก็ต้องเรียนรู้ และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง

นอกห้องเรียน ต้องพัฒนาทักษะต่าง ๆ อย่างเต็มประสิทธิภาพผลของการเรียนจึงจะมีคุณภาพสูง ตามความคาดหวังของตนเอง ผู้ปกครอง และชุมชน ในขณะที่เดียวกันชุมชนต้องให้ความร่วมมือ สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้น โดยชุมชนอาจร่วมมือกับสถานศึกษา ในการเข้าไปเพิ่มเสริมเติมความรู้ในด้านต่าง ๆ ตามความถนัด รวมทั้ง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าไปเรียนรู้ในแหล่งของตน เพื่อเพิ่มพูน ประสบการณ์นอกสถานศึกษา เรียนรู้โลกกว้างจากสภาพแวดล้อมรอบตัว เห็นโอกาส ในการประกอบอาชีพ เพื่อให้ตนเองบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่ระดับสูงขึ้น

กล่าวโดยสรุป แนวคิดการเรียนรู้ของไพฑูรย์ สินลารัตน์ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ 5 กลุ่มตัวแปร ดังนี้ กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับ ผู้บริหาร กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับครู กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับ ผู้ปกครอง กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน

แนวคิดว่าเรียนรู้ของ พร้อมพิไล บัวสุวรรณ

พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554, หน้า 9) ได้เสนอแนวคิดว่า ผู้มีส่วนได้เสีย ทางการศึกษา ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ผู้เรียน และชุมชน จากข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษา 400 คน ตามโครงการ Quality of Education Review Thailand Contest ภายใต้การสนับสนุนขององค์การยูนิเซฟที่ดำเนินการใน ปี พ.ศ. 2554 พบว่า ภาพรวม มุมมองคุณภาพของผู้เรียนในมุมมองผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีลักษณะคล้าย ๆ กัน ดังนี้ ต้องการให้คุณภาพผู้เรียนเกิดขึ้นในสามส่วน คือ เก่ง (มีความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคิด และการมีผลการเรียนตามหลักสูตร มีทักษะในการใช้ชีวิต สามารถแข่งขันประกอบอาชีพได้ในอนาคต) ดี (มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะ พฤติกรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์) สุข (สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและพอเพียง) นอกจากนี้ ยังเสนอว่า ครอบครัว เป็นผู้มีส่วนสำคัญ ต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียน เพราะพ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูก บ้านเป็นโรงเรียนแห่งแรกของเด็ก ดังนั้น คุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับ การแสดงความรับผิดชอบร่วมกัน ของครอบครัว และโรงเรียน การมีส่วนร่วมของครอบครัว แบบการเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนยังไม่เพียงพอต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ ต้องเป็น การมีส่วนร่วมแบบความเป็นหุ้นส่วนบนพื้นฐานของการมีเป้าหมายร่วมกัน ในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษานำความคิดการเรียนรู้ของ พร้อมพิไล บัวสุวรรณ ผู้วิจัย สามารถสังเคราะห์กลุ่มตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ 5 กลุ่มตัวแปร คือ

กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับครู กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้ปกครอง และกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน

จากการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแนวคิดของนักวิชาการไทยและต่างประเทศ จำนวน 8 ท่าน ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ตารางการสังเคราะห์เนื้อหา ดังตาราง 1

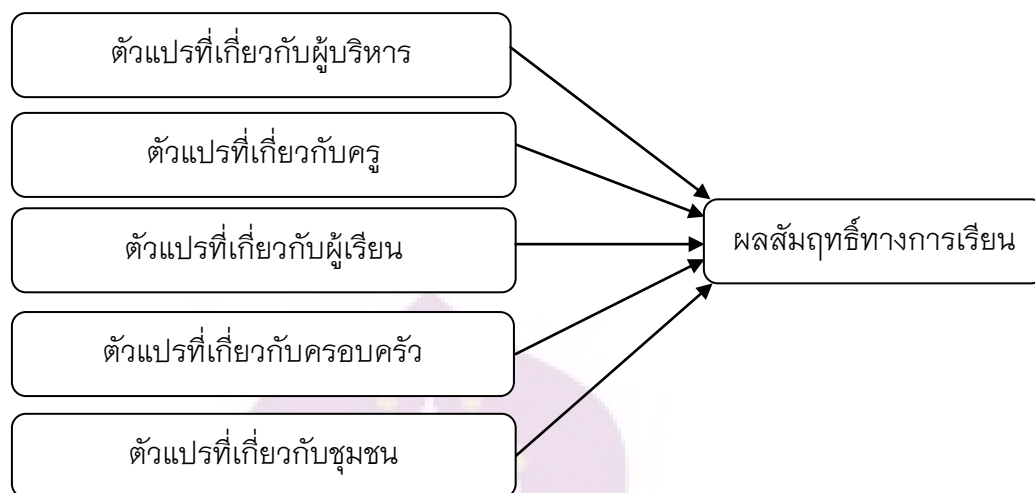
ตาราง 1 การสังเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รูปแบบการเรียนรู้	ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน						
	ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร	ตัวแปรที่เกี่ยวกับครู	ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน	ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้ปกครอง	ตัวแปรที่เกี่ยวกับโรงเรียน	ตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน	ตัวแปรที่เกี่ยวกับสังคม
1. ฮาร์นิเฟเกอร์และไวเลย์	✓	✓	✓				
2. คูลีย์-ไลน์ฮาร์ท	✓	✓	✓				
3. ดิวเยอร์	✓		✓		✓	✓	
4. วอลเบอร์ก		✓	✓	✓			✓
5. ริชชี		✓	✓	✓			
6. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์		✓	✓	✓	✓	✓	
7. ไพฑูรย์ สีนลารัตน์	✓	✓	✓			✓	
8. พร้อมพิไล บัวสุวรรณ	✓	✓	✓	✓		✓	
รวม	5	7	8	4	2	4	1

จากตาราง 1 การสังเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบ ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 7 กลุ่มตัวแปร ผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรที่ศึกษาด้วยเกณฑ์ 50% ของจำนวนนักวิชาการ (ความถี่ในระดับตั้งแต่ 4 ขึ้นไป) ดังนั้น มีตัวแปรที่ผ่านเกณฑ์ ทั้งหมด 5 กลุ่มตัวแปร ดังนี้ 1) ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร 2) ตัวแปรที่เกี่ยวกับครู 3) ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน 4) ตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว และ 5) ตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน

ซึ่งกลุ่มตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรที่ไม่สามารถวัดได้ เรียกว่า ตัวแปรแฝง (Latent Variables)

ดั่งภาพ 8

ภาพ 8 โมเดลตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากภาพ 8 ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรแฝงแต่ละตัว ดังนี้

1. ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร

การบริหารจัดการศึกษานั้น ผู้บริหารการศึกษา นับเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารจึงถือได้ว่าเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ความหมายของคำว่า “ผู้บริหารสถานศึกษา” ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตราฐาน 4 หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ทั้งของรัฐและเอกชน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ให้ความหมายคำว่า “ผู้บริหารการศึกษา” หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งของภาครัฐและเอกชน (วัฒนา ภิญญมิตร, 2547, หน้า 132)

กล่าวโดยสรุป ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลกรวิชาชีพซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาครัฐ

งานวิจัยหลายชิ้นได้ระบุตรงกันว่า ผู้บริหารที่ให้ความเอาใจใส่ต่องานวิชาการทุ่มเทให้กับงานพัฒนาการเรียนการสอน มีคุณธรรม และมีภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อ

ความสำเร็จของสถานศึกษาทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี เช่นเดียวกับ
 ธีระ รุญเจริญ (2546, หน้า 17) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลัก
 ที่สำคัญต่อการบริหาร และการจัดการศึกษา ผลงานของสถานศึกษาจะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับ
 ผู้บริหารเป็นสำคัญ ส่วนใหญ่สถานศึกษาที่ผู้เรียนมีคุณภาพดีมักจะเป็นสถานศึกษาที่ผู้บริหาร
 สนใจงานวิชาการ และอยู่ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบ ณ สถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหาร
 สถานศึกษา มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษามาก โดยเฉพาะผู้บริหารมีอาชีพ
 การจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ
 และสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้บริหารยังต้องเป็น
 ผู้ชำนาญการเปลี่ยนแปลง รวมทั้ง การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพด้วย Chester (1972 อ้างอิงใน
 จันทราณี สงวนนาม, 2551, หน้า 128) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า มโนทัศน์งานในหน้าที่ของผู้บริหาร
 สถานศึกษาไว้ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับการบริหารงานตามโครงสร้าง
 ซึ่งมุ่งเน้นการบริหารงานบุคคล ระบบความร่วมมือ ส่วนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการบริหารงาน
 ที่เป็นพลวัตเป็นการบริหารงานที่มุ่งเน้นคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร การตัดสินใจ
 การติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหา การเป็นผู้นำทางวิชาการ บรรยากาศของสถานศึกษา
 และความพึงพอใจในงานของครู ซึ่งคุณลักษณะและพฤติกรรมเหล่านี้ ของผู้บริหารจะเป็นส่วน
 สนับสนุนให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ Campbell (1983 อ้างอิงใน จันทราณี สงวนนาม,
 2551, หน้า 129) ซึ่งให้เห็นว่า งานในหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การส่งเสริมสนับสนุน
 การเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ 6 ประการ ดังนี้ 1) พัฒนาเป้าหมาย
 และนโยบายของสถานศึกษา 2) พัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย
 และวัตถุประสงค์ 3) สร้างและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาในการนำ
 โปรแกรมหรือแผนงานไปปฏิบัติ 4) จัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน
 ตามแผนโปรแกรมต่าง ๆ 5) เป็นตัวแทนของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน
 6) ประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลของการดำเนินงานทั้งในด้านกระบวนการและผลผลิต
 เช่นเดียวกับ ไพฑูรย์ สนิลรัตน์ (2553, หน้า 45) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ผู้บริหาร ในฐานะ
 ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน
 ต้องมีทิศทางที่ค่อนข้างชัดเจน ผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ
 ทางวิชาการ สามารถเชื่อมโยงคนในกลุ่มต่าง ๆ ให้ทำงานร่วมกันได้

กล่าวโดยสรุป ผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา
 ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีคุณภาพ สถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ
 ผู้บริหารมักสนใจงานวิชาการทุ่มเทให้กับงานพัฒนาการเรียนการสอน (Instructional Manager)

เป็นผู้นำปฏิรูปการเรียนรู้ มีความสามารถในการประสานงาน สามารถเชื่อมโยงคนในกลุ่มต่าง ๆ เช่น ครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชน ให้ทำงานร่วมกันได้

2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับครู

ครูเป็นบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ให้ความหมายคำว่า “ครู” หมายถึง ผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ เช่นเดียวกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่า “ครู” หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียน การสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา ทั้งของรัฐ และเอกชน ตรงกับสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตราฐาน 4 ที่ให้ความหมายของคำว่า “ครู” หมายถึง บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน

กล่าวโดยสรุป ครู หมายถึง บุคคลผู้ประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียน การสอน เกี่ยวกับวิชาความรู้ หลักการคิดการอ่าน รวมถึงการปฏิบัติและแนวทางในการทำงาน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของรัฐ

ในการประกอบวิชาชีพครู นอกจากจะมีมาตรฐานวิชาชีพครูเป็นแนวทางการดำเนินงานแล้ว ครูยังปฏิบัติงานตามแนวทางของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้ การจัดการเรียนการสอนยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด รวมถึงจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูต้องฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ตลอดจนผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้ง สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ครูต้องประสานความร่วมมือกับบิดา มารดาผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียนตามศักยภาพ จัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ สังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไป

ในกระบวนการเรียนการสอน จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ได้นำเสนองานวิจัยเรื่อง “ระบบ โรงเรียนที่ดีที่สุดในโลกที่จะทำให้ดีขึ้นได้อย่างไร” (How the World’s Most Improved School Systems Keep Getting Better) ซึ่งเป็นงานวิจัยของ McKinsey & Company ที่พบว่า เงินไม่ใช่ตัวหลักสำคัญในการสร้างการศึกษาที่ดี แต่ต้องมีครูที่ดีที่สุดถ้าต้องการให้เด็กฉลาด และครูที่ดีต้องมีระบบการคัดสรรครูที่ดี สอดคล้องกับ ศิริพร บุญญานันต์ (2555) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ได้นำเสนอข้อสรุปและบทเรียนงานวิจัยว่า การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาระบบโรงเรียนจากทั่วโลก 20 ระบบไม่ใช่ 20 ประเทศ และเป็นการศึกษาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 1985–2010 ผลวิจัย พบว่า คุณภาพของครูเป็นตัวแปรใหญ่ที่จะขับเคลื่อนระบบ สถานศึกษาให้ดีขึ้นได้นั้น ต้องเริ่มที่คุณภาพของครู ครูที่ดีที่เก่ง สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ ของเด็กได้

กล่าวโดยสรุป ตัวครูเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ของผู้เรียน เพราะครูเป็นผู้ขับเคลื่อนระบบสถานศึกษาให้ดีขึ้นได้ ดังนั้น การมีครูที่ดีที่เก่ง สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ของเด็กได้ บทบาทสำคัญของครู ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน ฝึกทักษะ ฝึกกระบวนการคิด จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม จัดสื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

3. ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของคำว่า “ผู้เรียน” จากแหล่งอ้างอิงหลาย ๆ แหล่ง สรุปความหมาย ดังนี้ “ผู้เรียน” หมายถึง ผู้ที่ได้รับการศึกษาในสถานศึกษาระดับก่อนประถม ศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และที่เทียบเท่า ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการศึกษานอกโรงเรียน

แดนสวรรค์ สุขทน (2549, หน้า 39–40) พบว่า สาเหตุของการได้ระดับผล การเรียนต่ำเกิดจากตัวผู้เรียนเองมากที่สุด เช่นเดียวกับ จุฑา บุรีภักดี (2550, หน้า 68) ที่เสนอว่า ตัวผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนมากที่สุด เพราะเกี่ยวข้องกับ ตัวแปรต่าง ๆ คือ ความพร้อม (Readiness) วุฒิภาวะ (Maturity) การฝึกฝน (Training) และ แรงจูงใจ (Motivation) เป็นต้น การพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอนโดยการพัฒนา พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ตรงจุด และเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังผลการศึกษาของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2549, หน้า 30–35) ที่สอดคล้องกับ

สุวารินทร์ โจรณ์ขจรนภาลัย (2551, หน้า 19) ที่พบว่า พฤติกรรมการเรียนที่มีความแตกต่างกันมากที่สุด ระหว่างกลุ่มที่เรียนเก่งกับกลุ่มที่เรียนอ่อน ได้แก่ พฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียน และเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียน เพราะผู้เรียนที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนดี จะมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน ชยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน และพยายามศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

กล่าวโดยสรุป ตัวผู้เรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเอง เพราะเกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัยในการเรียน และพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน พฤติกรรมการเรียนที่ดีหากปฏิบัติเป็นประจำจะนำไปสู่นิสัยในการเรียนที่ดี ดังนี้ มีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน ชยันอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน รู้จักแบ่งเวลาในการเรียน และพยายามศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

4. ตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม เป็นหน่วยย่อยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525, หน้า 167) ได้ให้ความหมายของครอบครัว หมายถึง ผู้ร่วมครัวเรือน คือ สามี ภรรยา และบุตร เช่นเดียวกับ ภิญญู ทองดี (2552, สื่อออนไลน์) ได้อธิบายว่า ครอบครัว หมายถึง กลุ่มคนตั้งแต่สองคนที่มาแต่งงานกัน หรือมีความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยา อาศัยอยู่ร่วมกันในสถานที่เดียวกัน อาจจะมีหรือไม่มี การสืบสายโลหิต หรืออาจจะเลี้ยงดูผู้อื่นโดยการรับมาอุปการะ อีกทั้งยังอาจมีญาติพี่น้องหรือผู้อื่นมาอาศัยอยู่ด้วยในสถานที่เดียวกัน สอดคล้องกับ จิราพร ชมพิกุล และคณะ (2552, หน้า 3) ได้สรุปความหมายของครอบครัวว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ผูกพันกันทางสายโลหิตหรือกฎหมาย โดยสมาชิกแต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน เช่น บิดามารดา สามีภรรยา บุตร และปู่ย่าตายาย เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ครอบครัว หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจำนวนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน โดยมีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิต หรือความผูกพันกันทางด้านจิตใจ

พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554, หน้า 58) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุตรหลาน เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับ การแสดง ความรับผิดชอบร่วมกันของครอบครัวและสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของครอบครัวแบบการเป็นผู้สนับสนุน การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ไม่เพียงต่อความสำเร็จ ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ แต่ต้องเป็นการมีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วนที่อยู่บนพื้นฐานของการมีเป้าหมาย ร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การมีความเข้าใจร่วมกันในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

และต่อการดำเนินงานของกันและกัน การมีความร่วมมือร่วมใจในการตอบสนองต่อความต้องการ และคาดหวังของกันและกัน และการแสดงความรับผิดชอบในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นร่วมกัน โดยการแสดงความรับผิดชอบต่อคุณภาพของผู้เรียน ผ่านการมีส่วนร่วมแบบความเป็นหุ้นส่วน ซึ่งต้องเกิดขึ้นในระดับบุคคล ตั้งแต่ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู และผู้เรียน สอดคล้องกับ นักวิชาการ ที่ดีอาร์ไอ ได้แสดงความคิดเห็นว่า คุณภาพการศึกษาไทยยังน่าห่วง ณะรัฐ เร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ให้ความสำคัญกับปัจจัยระยะยาว และคุณภาพของ ครอบครัว ที่ส่งผลต่อการพัฒนาขีดความสามารถทางวิชาการของเด็ก เช่นเดียวกับ Koutsoulis and Cambell (2001, p. 11) ที่พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การสนับสนุน ของครอบครัว ความกดดันจากครอบครัว การช่วยเหลือและให้คำปรึกษา ฝั่งงานวิจัย และวรรณกรรมหลายชิ้นยืนยันสอดคล้องกันว่า ครอบครัวเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551, หน้า ก-ข) โดยผู้ปกครองที่มีความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จของบุตร (Hong and Ho, 2005) การมีความเชื่อมั่นในความสามารถของบุตร การจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ และการมีสื่อ การเรียนรู้ที่บ้านที่เหมาะสม การกระตุ้นทางปัญญา (Lverson and Walberg, 1982) และ การให้ความเอาใจใส่เป็นหุ้นส่วนกับสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนจะส่งผลให้ผู้เรียน ประสบผลสำเร็จในการเรียน ซึ่งผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียนได้ ดังนี้ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ได้แก่ การพูดคุยสื่อสารกับลูก การแสดง ความรักกับลูก การพาลูกไปแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การส่งเสริมให้ลูกได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การพูดคุยเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ การทำกิจกรรมของครอบครัว ได้แก่ การศึกษาทบทวน การบ้านที่เรียน การทำกิจกรรมครอบครัวประจำวัน การมีกิจกรรมงานอดิเรกของครอบครัว การมีสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ การมีสถานที่ให้ผู้เรียนได้เรียนหรือทบทวนความรู้ ที่บ้าน การมีสื่อการเรียนรู้ที่บ้าน

กล่าวโดยสรุปตัวแปรครอบครัวเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียน เพราะครอบครัวเป็นหุ้นส่วนสำคัญในความสำเร็จของการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน ผู้ปกครองมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการเรียนรู้ โดยผู้ปกครองมีความรับผิดชอบ ทั้งในการเลี้ยงดูบุตรให้มีความเจริญเติบโตและได้รับความปลอดภัยทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม และยังร่วมกับทางสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้เสริมทักษะทางปัญญา และพัฒนาความสามารถที่หลากหลายของผู้เรียน

5. ตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) กำหนดให้ผู้ปกครอง ชุมชน เอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้น สถานศึกษากับชุมชนมีความสัมพันธ์กัน ความหมายของคำว่า “ชุมชน” ผู้วิจัยได้รวบรวม สรุปได้ดังนี้ “ชุมชน” หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ในท้องที่หรือในเมืองเดียวกัน มีอาณาบริเวณหรือเมืองที่ มีกลุ่มคนอยู่รวมกัน และกลุ่มคนที่อยู่รวมกันนี้มีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ คล้ายกัน ประกอบด้วยพ่อค้าคหบดี ข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา ประชาชนทั่วไป ตลอดจนผู้มีส่วนได้เสีย (Stake-Holder)

สุดา ทัพสุวรรณ (2545, หน้า 24) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า สถานศึกษากับชุมชนมีความสัมพันธ์กันเปรียบได้กับต้นไม้ เพราะส่วนที่เป็นรากเสมือนคนในชุมชน เช่น พ่อค้า คหบดี ข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา ประชาชนทั่วไป ตลอดจนผู้มีส่วนได้เสีย (Stake-Holder) บุคคลเหล่านี้ มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้ต้นไม้เจริญเติบโตหรือล้มตายได้ ซึ่งถ้าส่วนที่เป็นรากช่วยกันหาแร่ธาตุและน้ำส่งไปหล่อเลี้ยงลำต้น ต้นไม้ก็จะเจริญเติบโต แต่ถ้าส่วนรากไม่ทำงานย่อมมีผลกระทบต่อลำต้น การร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถานศึกษามีดังนี้ ชุมชนระดมสรรพกำลังช่วยเหลือสถานศึกษา สถานศึกษาจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ชุมชนและสถานศึกษาพบปะกันบ่อย ๆ สถานศึกษาแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากผู้ปกครอง และชุมชน ชุมชนร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้และแหล่งภูมิปัญญา หน้าที่ของสื่อมวลชน ต้องเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องราวการศึกษาในเชิงสร้างสรรค์ต่อองค์กรอื่น ๆ ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553, หน้า 62)

กล่าวโดยสรุป ตัวแปรชุมชนเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพราะชุมชนเป็นตัวเชื่อมที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ นอกจากนี้ ชุมชนสามารถช่วยระดมสรรพกำลังช่วยเหลือสถานศึกษา ร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้และแหล่งภูมิปัญญา

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสังเคราะห์ตัวแปรที่สังเกตได้ของตัวแปรแฝงทั้ง 5 กลุ่มตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร 2) ตัวแปรที่เกี่ยวกับครู 3) ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน 4) ตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว และ 5) ตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน ผู้วิจัยดำเนินการศึกษางานวิจัย ดังนี้ Koutsoulis and Cambell (2001, pp. 108-172) ศึกษาวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การสนับสนุนของครอบครัว ความกดดันจากครอบครัว การช่วยเหลือ

และให้คำปรึกษา Schreiber (2002, pp. 274–286) ได้เสนอตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ได้แก่ เจตคติต่อการเรียนรู้ และเวลาที่ใช้ศึกษาเพิ่มเติม Singh; Granville and Dika, 2002, pp. 323–331) เสนอว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน และเวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ แรงจูงใจ Von (2004, pp. 67–77) ศึกษา พบว่า เจตคติต่อการเรียน สภาพแวดล้อมทางบ้าน และวิธีการสอน เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับในประเทศไทย บุญชม ศรีสะอาด (2524) ได้ทำการศึกษารูปแบบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลกับผลการเรียน มีทั้งหมด 7 ตัวแปร ได้แก่ เวลาที่ใช้ในการเรียน คุณภาพของการสอน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มโนภาพเกี่ยวกับตนเอง ความรู้พื้นฐานเดิม ความถนัด และความสนใจ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2530, หน้า 3–8) ได้ศึกษางานวิจัย จำนวน 50 เรื่อง แล้วสรุปตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 5 กลุ่มตัวแปร ดังนี้ กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับครู ได้แก่ วุฒิและประสบการณ์ในการสอน ทักษะของครูต่อผู้เรียนการใช้เวลาของครู และเทคนิคการสอน กลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับผู้เรียน ได้แก่ เพศ การมาเรียนของผู้เรียน และพื้นฐานความรู้เดิม กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ได้แก่ ขนาดของสถานศึกษา สภาพภูมิศาสตร์ ระยะทางจากบ้านถึงสถานศึกษา อัตราส่วนนักเรียนต่อครู อัตราส่วนครูต่อห้องเรียน อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน และสังกัดของสถานศึกษา กลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับสภาพของสถานศึกษา ได้แก่ อาชีพผู้ปกครอง ทักษะต่อการศึกษาและอนาคตของบุตร สภาพเศรษฐกิจทางบ้าน ความอบอุ่นในครอบครัว และกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ สาธารณูปโภค และความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา วราภรณ์ วิหคโต (2536, หน้า ก) ทำการวิเคราะห์หัพหุระดับด้วยเทคนิค โอแอลเอส พบว่า ตัวแปรระดับผู้เรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ได้แก่ ชาวนรปัญญา เจตคติ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนตัวแปรระดับชั้นเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอน และขนาดโรงเรียน สิริวรรณ พรหมโชติ (2542, หน้า 92) ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มี 5 ตัวแปร ดังนี้ ด้านตัวผู้เรียน ได้แก่ พฤติกรรมการเรียน เจตคติ ด้านครูผู้สอน ได้แก่ พฤติกรรมการสอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพ รายได้ วุฒิการศึกษาของผู้ปกครอง ด้านผู้บริหาร ได้แก่ การให้การสนับสนุนการเรียนการสอน และด้านศึกษานิเทศก์กรวิภา สนวนบุรี (2546) ศึกษาพบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีตัวแปรอิสระ 11 ตัว ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิม ความถนัดทางการเรียน ความตั้งใจเรียน มโนภาพเกี่ยวกับตนเอง เจตคติต่อวิชา คุณภาพ

การสอนของครู สภาพแวดล้อมที่บ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นิัยทางการเรียน ความคาดหวังในการศึกษาของผู้เรียน และเวลาที่ใช้ในการเรียนเสริมของผู้เรียน สอดคล้องกับ กฤษฎา ศรีพานิชย์ (2546) พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี 8 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิม ความถนัดทางภาษา เจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ อัตมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง ความตั้งใจเรียน คุณภาพการสอน แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ และความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง เช่นเดียวกับ สายฝน คำชาย (2546) พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ ความถนัดด้านเหตุผล ความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ เจตคติต่อวิชาคอมพิวเตอร์ ความรู้พื้นฐานเดิม ความสนใจต่อการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และคุณภาพการสอน ในปี พ.ศ. 2549 วัชรภรณ์ เกียรติบุญญาฤทธิ์ (2549, หน้า ง) ศึกษาพบว่า ตัวแปรระดับผู้เรียนที่มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ได้แก่ รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์กับเพื่อน เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนตัวแปรระดับชั้นเรียน ได้แก่ การวัดและประเมินผล การจัดการชั้นเรียน และการใช้สื่อการเรียนการสอน ส่วน พิเชิต ธรรมรักษ์ (2549, หน้า ง) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้เรียนแผนการเรียนศิลป์ภาษา ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ประสบการณ์สอนวิชาคณิตศาสตร์ ขนาดของโรงเรียน ความรู้พื้นฐานเดิม อาชีพของผู้ปกครอง ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ เช่นเดียวกับ วิภา มิ่งเมือง (2549) ศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ เจตคติต่อผู้สอน เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ความตั้งใจเรียน ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน การเรียนแบบมีส่วนร่วม บรรยากาศในชั้นเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมที่บ้าน และเวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม มานะ สินธุวงษานนท์ (2550, หน้า 115) ศึกษาถึง ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ระดับผู้เรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ความสนใจใฝ่รู้ บรรยากาศในครอบครัว ความพร้อมที่จะเรียน และกระบวนการพัฒนาปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ความกระตือรือร้นของครู ความรอบรู้ การให้คำปรึกษา และการจัดการชั้นเรียน ปัจจัยระดับสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ โครงสร้างการบริหารสถานศึกษา พันธกิจที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และกระบวนการบริหารคุณภาพ มณิภา เรืองสินชัยวานิช (2551, หน้า 105) ได้ศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

มีทั้งหมดจำนวน 10 ตัว ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิม ความถนัดทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มโนภาพแห่งตน ความตั้งใจเรียน ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมทางบ้าน คุณภาพการสอน และเวลาที่ใช้ศึกษาเพิ่มเติม เช่นเดียวกับ วชิราภรณ์ ทะคะทิน (2551, หน้า ง) ศึกษา การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สมรรถนะของผู้บริหาร คุณลักษณะของครู การมีส่วนร่วมของชุมชน สำนักทดสอบทางการศึกษา (2552, หน้า 84-89) ได้ทำการศึกษา ตัวแปรเชิงสาเหตุที่ทำให้คะแนนการทดสอบ O-NET ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คือ ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ การเห็นความสำคัญของการสอบ พื้นฐานความรู้สภาพแวดล้อมของครอบครัว สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ส่วนปัจจัยด้านครู ได้แก่ พฤติกรรมการสอนของครู ภาระงานของครูมีมาก คุณวุฒิครูไม่ตรงตามสาระการสอน การเข้าถึงข้อมูลของครูยังมีน้อย ปัจจัยด้านผู้บริหาร ได้แก่ นโยบายของโรงเรียน

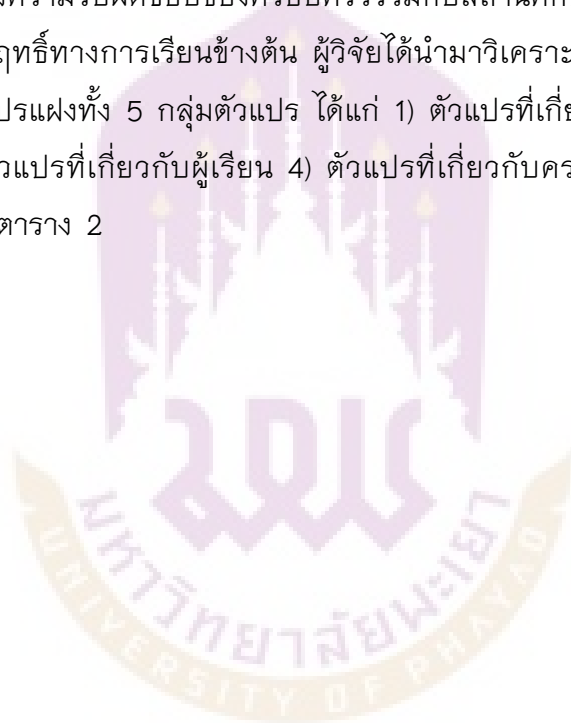
ในการพัฒนาคุณภาพวิชาการ ไม่เน้นที่ตัวบุคคล แต่เน้นที่ภาพรวม เช่นเดียวกับ สมควร จำเริญพัฒน์ (2552, หน้า 84-89) ศึกษา รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ได้แก่ เซวาร์ปัญญา ด้านตรรกะคณิตศาสตร์ ความรู้พื้นฐานเดิม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ เช่นเดียวกับ เกล้า จักทอน (2552) ศึกษาพบว่า ตัวแปรด้านเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ตัวแปรด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตัวแปรด้านลักษณะของครูผู้สอน ตัวแปรด้านการส่งเสริมของผู้ปกครอง ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาและตัวแปรด้านอบรมเลี้ยงดูส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เช่นเดียวกับ ศุภกร ศรีนุต (2552) ศึกษา ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ได้แก่ เวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม ความรู้พื้นฐานเดิม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบในการเรียน คุณภาพการสอนของครู สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ความถนัดด้านตัวเลข สภาพแวดล้อมในครอบครัว และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ สอดคล้องกับ มินตรา สิงนาค (2552, หน้า ง) ศึกษาถึงอิทธิพลของกระบวนการครอบครัวและตัวแปรส่งผ่านที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนประถมศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ อึดมโนภาพทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติทางการเรียนและการเห็นคุณค่าในตนเอง จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์ (2551, หน้า ง)

ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของการใช้รูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตที่มีผลต่อคุณภาพผู้เรียน พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อคุณภาพผู้เรียน ๆ ได้แก่ ความสนใจในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครอบครัว การสนับสนุนของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและเพื่อน เจตคติต่อการเรียน การอบรมเอาใจใส่ของครู และสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา ในปีเดียวกัน นवलพรรณ วรณสุธี (2553) ศึกษา ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ตัวแปรระดับนักเรียนที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมภายในบ้าน ความรู้พื้นฐานเดิม เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตัวแปรระดับห้องเรียน ได้แก่ ประสิทธิภาพการสอนของครู บุคลิกภาพ การสอนของครู แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บรรยากาศในชั้นเรียน และในปีเดียวกัน ชีระ รุญเจริญ (2553, หน้า 15-19) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ตัวแปรที่จะทำให้เกิดคุณภาพในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำด้านวิชาการและความรับผิดชอบ ชุมชนทุกภาคต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ครอบครัวต้องเป็นครอบครัวแห่งการเรียนรู้ ครูต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติและ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และนักเรียนต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2554, หน้า 104-117) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ตัวแปรที่ทำให้เกิดคุณภาพวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และชุมชน โดยที่ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำด้านวิชาการ ครูต้องจัดเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ครอบครัวและชุมชนต้องให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา โดยเฉพาะชุมชนมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาสถานศึกษา เพราะเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน หากความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเป็นไปอย่างเกื้อกูลกัน คุณภาพของการจัดการทางวิชาการก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็จะดี มีคุณภาพ และงานวิจัยของ McKinsey's Company พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ได้แก่ คุณภาพของครู และการจัดการเรียนการสอน สุขฤกษ์ ดีโนนโพธิ์ (2554, หน้า 1) ศึกษา ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิม ความถนัดทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มโนภาพแห่งตน ความตั้งใจเรียน เวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม คุณภาพการสอน สภาพแวดล้อมทางบ้าน และบรรยากาศในชั้นเรียน ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์ (2555, หน้า 3-4) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ได้แก่ ความรับผิดชอบทางการศึกษา พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554, หน้า 3-4) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษา ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ผู้เรียน และชุมชน จากข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษา 400 คน ตามโครงการ Quality of Education Review Thailand Contest ภายใต้การสนับสนุนขององค์การยูนิเซฟ

ที่ดำเนินการในปี พ.ศ. 2554 พบว่า ภาพรวมมุมมองคุณภาพของผู้เรียนในมุมมองผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีลักษณะคล้าย ๆ กัน ดังนี้ ต้องการให้คุณภาพผู้เรียนเกิดขึ้นในสามส่วน คือ เก่ง (มีความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคิดและการมีผลการเรียนตามหลักสูตร มีทักษะในการใช้ชีวิต สามารถแข่งขันประกอบอาชีพได้ในอนาคต) ดี (มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะ พฤติกรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์) สุข (สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและพอเพียง)

นอกจากนี้ ยังเสนอว่า ครอบครัว เป็นผู้มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะพ่อแม่ เป็นครูคนแรกของลูก บ้านเป็นสถานศึกษาแห่งแรกของเด็ก ดังนั้น คุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับ การแสดงความรับผิดชอบของครอบครัวร่วมกับสถานศึกษา จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ตัวแปรที่สังเกตได้ของตัวแปรแฝงทั้ง 5 กลุ่มตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร 2) ตัวแปรที่เกี่ยวกับครู 3) ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน 4) ตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว และ 5) ตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน ดังตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แนวคิด/งานวิจัย	ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้เรียน	ครอบครัว	ชุมชน
จิตพิสัย เชื้อรัตนพงษ์	-	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประสบการณ์ในการสอน 2. ทักษะของครูต่อผู้เรียน 3. การใช้เวลาของครู 4. เทคนิคการสอน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพศ 2. การมาเรียนของผู้เรียน 3. พื้นฐานความรู้เดิม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาชีพของผู้ปกครอง 2. ทักษะต่อการศึกษาและอนาคตของบุตรหลาน 3. สภาพเศรษฐกิจในบ้าน 4. ความอบอุ่นในครอบครัว 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สาธารณูปโภค 2. ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา
กรวิภา สวนบุรี	-	คุณภาพการสอนของครู	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้พื้นฐานเดิม 2. ความถนัดทางการเรียน 3. ความตั้งใจเรียน 4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 5. เจตคติ 	สภาพแวดล้อมภายในบ้าน	-

ตาราง 2 (ต่อ)

แนวคิด/งานวิจัย	ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้เรียน	ครอบครัว	ชุมชน
พิชิต ธรรมรักษ์	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ประสบการณ์สอน	1. ความรู้พื้นฐานเดิม 2. เจตคติ	สภาพแวดล้อม ที่บ้าน	-
วัชรภรณ์ เกียรติบุญญาฤทธิ	-	1. การวัดและ ประเมินผล 2. การจัดการชั้นเรียน 3. การใช้สื่อการเรียน การสอน	1. เจตคติ 2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง เพื่อน	รายได้ต่อเดือน	-
มานะ สินธุวงษานนท์	-	1. ความกระตือรือร้น ของครู 2. ความรอบรู้ 3. การให้คำปรึกษา 4. การจัดการ ในชั้นเรียน	1. ความสนใจใฝ่รู้ 2. ความพร้อม ที่จะเรียน 3. กระบวนการ พัฒนาการ	บรรยากาศในครอบครัว	การมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา

ตาราง 2 (ต่อ)

แนวคิด/งานวิจัย	ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้เรียน	ครอบครัว	ชุมชน
มณีกา เรื่องสินชัยวานิช	-	คุณภาพการสอน	1. ความรู้พื้นฐาน 2. เวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม 3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4. ความตั้งใจเรียน 5. ความถนัดในการเรียน 6. เจตคติต่อการเรียน	1. สภาพแวดล้อมทางบ้าน 2. ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง	-
วชิราภรณ์ ทะคะทิน	สมรรถนะผู้บริหาร	คุณลักษณะครู	-	-	การมีส่วนร่วมชุมชน

ตาราง 2 (ต่อ)

แนวคิด/งานวิจัย	ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้เรียน	ครอบครัว	ชุมชน
สถาบันทดสอบการศึกษา แห่งชาติ	นโยบายของ สถานศึกษาในการ พัฒนาคุณภาพวิชาการ ไม่เน้นตัวบุคคล	1. พฤติกรรมการสอน ของครู 2. ภาระงานของครู มีมาก 3. คุณวุฒิไม่ตรง ตามสาระการสอน 4. การเข้าถึงข้อมูล มีน้อย	1. การเห็นความสำคัญ ของการสอบ 2. พื้นฐานของความรู้	สภาพแวดล้อม ของครอบครัว	-
สมควร จำريญพัฒน์	-	-	1. เซาว์ปัญญา 2. ความรู้พื้นฐาน 3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4. เจตคติ	-	-
เกล้า จักทอน	-	ลักษณะของครูผู้สอน	1. เจตคติ 2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	การส่งเสริม ของผู้ปกครอง	-

ตาราง 2 (ต่อ)

แนวคิด/งานวิจัย	ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้เรียน	ครอบครัว	ชุมชน
ศุภกร ศรีนุช	-	คุณภาพการสอน ของครู	1. เวลาที่ใช้ใน การศึกษาเพิ่มเติม 2. ความรู้พื้นฐาน 3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4. เจตคติ	สภาพแวดล้อมภายใน	-
มินตรา สิงนาค	-	-	1. อึดมโนภาพทาง การเรียนรู้ 2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3. เจตคติ	-	-
จุฬาลักษณ์ โสรพันธ์	สิ่งแวดล้อมภายใน โรงเรียน	1. การอบรมเอาใจใส่ ของครู	1. ความสนใจ ในการเรียน 2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3. สัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับนักเรียน 4. จตคติต่อการเรียน	1. สัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียน กับครอบครัว 2. การสนับสนุน ของครอบครัว	-

ตาราง 2 (ต่อ)

แนวคิด/งานวิจัย	ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้เรียน	ครอบครัว	ชุมชน
นवलพรรณ วรรณสุทธิ	-	1. ประสบการณ์สอน 2. บุคลิกภาพการสอน 3. แรงจูงใจ ในการปฏิบัติงาน 4. บรรยากาศ ในชั้นเรียน	1. ความรู้พื้นฐานเดิม 2. เจตคติต่อการเรียน 3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	1. ระดับการศึกษา ของผู้ปกครอง 2. อาชีพผู้ปกครอง 3. สภาพแวดล้อม ภายในบ้าน	-
ธีระ รุญเจริญ	ภาวะผู้นำด้านวิชาการ	การจัดการเรียน การสอน	บุคคลแห่งการเรียนรู้	ครอบครัวแห่ง การเรียนรู้	มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา
ไพฑูรย์ สินลารัตน์	ภาวะผู้นำด้านวิชาการ ความรับผิดชอบ ทางการศึกษา	การจัดการเรียน การสอน	ค้นคว้าเพิ่มเติม	มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา	มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา
Mckinsey's Company	ภาวะผู้นำ ด้านวิชาการ	1. คุณภาพครู 2. การจัดการเรียน การสอน	-	-	

ตาราง 2 (ต่อ)

แนวคิด/งานวิจัย	ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้เรียน	ครอบครัว	ชุมชน
สุขกฤษ์ ดีโนนโพธิ์	-	1. คุณภาพ การสอน 2. บรรยากาศ ในชั้นเรียน	1. ความตั้งใจ 2. ความรู้พื้นฐาน 3. ความถนัด ทางการเรียน 4. เจตคติ 5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 6. มโนภาพแห่งตน 7. เวลาที่ใช้ใน การศึกษาเพิ่มเติม	สภาพแวดล้อม ที่บ้าน	-
ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์	ความรับผิดชอบ ทางการศึกษา	-	-	ความรับผิดชอบ	-
พร้อมพิไล บัวสุวรรณ	ความรับผิดชอบ ทางการศึกษา	ความรับผิดชอบ ทางการศึกษา	-	ความรับผิดชอบ ของครอบครัว	ความเป็นหุ้นส่วน ทางการศึกษา

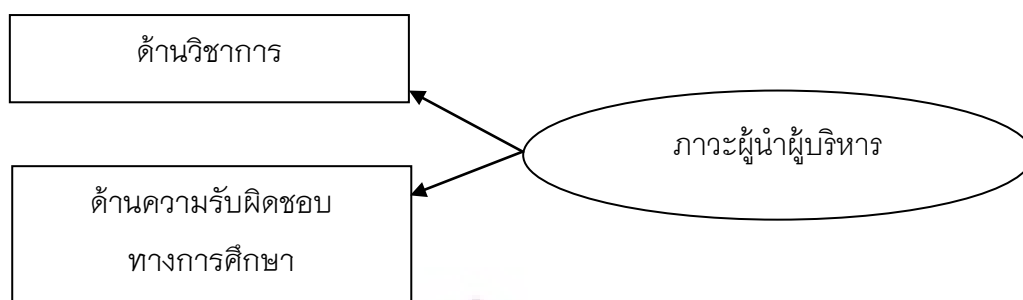
จากตาราง 2 ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของกลุ่มตัวแปรต่อไปนี้ ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร ตัวแปรที่เกี่ยวกับครู ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน ตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว และตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน ดังตาราง 3, 4, 5, 6 และ 7 ตามลำดับ

ตาราง 3 การสังเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร

แนวคิด/งานวิจัย	ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร						
	นโยบายพัฒนาคุณภาพวิชาการ	การพัฒนาสิ่งแวดล้อมสถานศึกษา	การให้การสนับสนุนการสอน	ภาวะผู้นำด้านวิชาการ	ความรับผิดชอบทางการศึกษา	สมรรถนะผู้บริหาร	
1. วชิรภรณ์ ทะคะทิน			✓			✓	
2. สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ	✓						
3. จุฬาลักษณ์ โสรพันธ์		✓				✓	
4. ชีระ รุญเจริญ				✓			
5. ไพฑูรย์ สินลารัตน์				✓	✓		
6. Mckinsey's company				✓			
7. ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์					✓		
8. พร้อมพิไล บัวสุวรรณ					✓		
9. จันทราณี สงวนนาม				✓	✓		
10. พิเชิต ธรรมรักษ์				✓			
รวม	1	1	1	5	5	1	

จากตาราง 3 การสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการศึกษา จำนวน 10 ท่าน พบว่า ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร จำนวน 6 ตัวแปร ผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรที่ศึกษาด้วยเกณฑ์ 50% ของแนวคิดของนักวิชาการ (ความถี่ในระดับตั้งแต่ 5 ขึ้นไป) ดังนั้น มีตัวแปรที่ผ่านเกณฑ์ ทั้งหมด 2 ตัวแปร ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำด้านวิชาการ 2) ความรับผิดชอบทางการศึกษา กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ภาวะผู้นำผู้บริหารเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับ

ผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรที่วัดได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ ด้านวิชาการ และด้านความรับผิดชอบทางการศึกษา แสดงเป็นโมเดลดังภาพ 9

ภาพ 9 โมเดลตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร

จากภาพ 9 ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร คือ ภาวะผู้นำผู้บริหาร ประกอบด้วย ด้านวิชาการและด้านความรับผิดชอบต่อทางการศึกษา ผู้วิจัยกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรภาวะผู้นำด้านวิชาการและความรับผิดชอบต่อทางการศึกษา ดังนี้

1. ภาวะผู้นำด้านวิชาการ

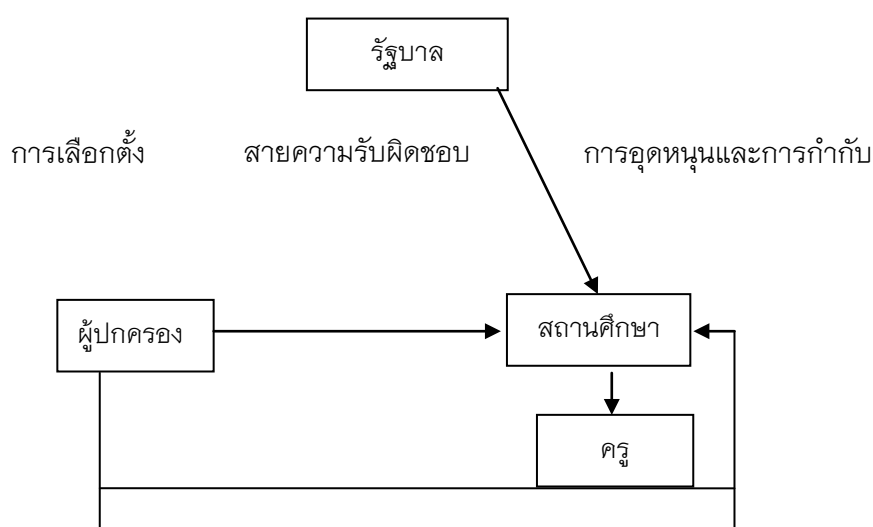
การศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำได้มีมานานหลายทศวรรษ สามารถจำแนกได้เป็น 3 ทฤษฎี ดังนี้ ทฤษฎีเชิงคุณลักษณะ ทฤษฎีเชิงพฤติกรรม และทฤษฎีเชิงสถานการณ์ หรือการเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันได้มีการศึกษาทฤษฎีเชิงการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง ภาวะผู้นำด้านวิชาการ (Instructional Leadership) เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่ถูกนำมาศึกษา กับตัวผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารงานด้านวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีความรู้ และเป็นผู้นำด้านวิชาการ ลักษณะความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร คือ มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ มีศักยภาพในการพึ่งตนเอง ในการพัฒนางานวิชาการ และมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา (ธีระ รุญเจริญ, 2553, หน้า 136) สอดคล้องกับ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ที่มีการประชุมปฏิบัติการระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหาร เมื่อปี พ.ศ. 2544 ได้ร่วมกันกำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ไว้ ดังนี้ เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดีมีคุณธรรม เจตคติที่ดีในการบริหารและการจัดการศึกษา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตน ครองคน ครองงาน และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารการศึกษา ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีภาวะผู้นำ ผู้ตามที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความคิดเป็นประชาธิปไตย และมีการทำงานเป็นทีม เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารการศึกษา ได้แก่ ความรู้ทั่วไป ในการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสร้างความมุ่งหวังในอนาคต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และแนวทางพัฒนาการศึกษา ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2553, หน้า 119) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ ผู้นำทางวิชาการในแนวทางใหม่ ดังนี้ ต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (Visionary Leader) เพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ให้ชัดเจนในการนำพาหน่วยงานไปข้างหน้า โดยเฉพาะด้านหลักสูตรและการสอน ต้องเป็นผู้นำที่มีบุคลิกภาพที่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกอบอุ่น และสามารถปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ ได้ ต้องเป็นผู้นำที่สามารถเชื่อมโยงคนในกลุ่มต่าง ๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันได้ ต้องเป็นผู้นำ ที่มีกระบวนการ หรือเทคนิคในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงาน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องเป็นผู้นำที่มีความคิดใหม่ ๆ และสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ เกิดขึ้น อย่างสม่ำเสมอ จากงานในหน้าที่ และบทบาทการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ดังได้กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งให้เห็น ความสำคัญของการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จำเป็นจะต้องปลูกฝัง ให้เกิดขึ้นในตัวของผู้บริหาร ทั้งนี้ เพื่อส่งผลให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ จันทรานี สงวนนาม (2551, หน้า 131) แสดงความเห็นว่าเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการ หลักสูตร โปรแกรมการเรียนการสอน การร่วมกับสมาคมวิชาชีพ ความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ ที่เปลี่ยนแปลง และมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การประสานบุคคลอื่น ๆ ให้ปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ งานหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อการเรียนการสอน การกำกับติดตามนิเทศงาน ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความรับผิดชอบทางการศึกษา

อัมมาร สยามวาลา; ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์ และสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2554, หน้า 7) ได้เสนอแนวคิด เรื่อง ความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง พันธะผูกพัน ในหน้าที่ของบุคคลหรือองค์กรต่อเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย โดยมีระบบที่ผู้มอบหมายสามารถ ตรวจสอบและประเมินผลงาน เพื่อให้รางวัลหรือลงโทษผู้ที่ได้รับมอบหมายงานได้ ในกรณี ของการศึกษา สถานศึกษามีพันธะผูกพันตามหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ผู้เรียนตามที่คุณปกครอง มอบหมาย สถานศึกษาจึงควรมีความรับผิดชอบต่อผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามในหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทย รัฐมักมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น

จัดการศึกษาเองผ่านสถานศึกษาของรัฐบาล หรืออุดหนุนงบประมาณแก่สถานศึกษา รัฐบาลและสถานศึกษาเอกชน รัฐจึงเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อผู้ปกครองแทนสถานศึกษา โดยในประเทศประชาธิปไตย การเลือกตั้งจะเป็นกลไกที่ผู้ปกครองในฐานะพลเมืองใช้ควบคุม นักการเมือง ซึ่งคุมอำนาจรัฐในเวลาเดียวกัน สถานศึกษารัฐบาลหรือสถานศึกษาเอกชน ที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐ ก็ต้องรับผิดชอบต่อรัฐบาล และต้องกำกับดูแลครูของตนให้สอน ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ทั้งหมดนี้ ทำให้เกิด “สายความรับผิดชอบ” (Accountability Chain) จากผู้ปกครองไปยังรัฐบาล ต่อเนื่องไปจนถึงสถานศึกษาและครู ดังภาพ 10

ภาพ 10 แนวคิดการสร้างสายความรับผิดชอบของ อัมมาร สยามวาลา

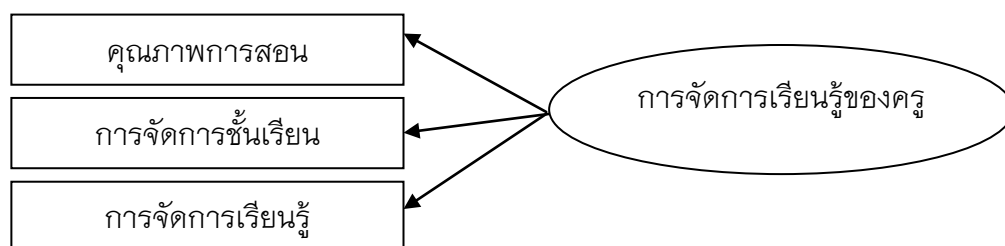
สอดคล้องกับ พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554, หน้า 22) ได้เสนอแนวคิดว่าคุณภาพของผู้เรียนอาจเกิดขึ้นได้ หากสังคมไทยไม่ตระหนักในการแสดงความรับผิดชอบต่อร่วมกัน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยควรนำวัฒนธรรมไทยอันดีงาม ด้านความรักใคร่สามัคคี การอยู่ร่วมกันมาปรับเปลี่ยนให้ความเป็นพวกพ้อง กลายเป็นพวกเรา และยกระดับการมีส่วนร่วม จากเดิมที่เน้นการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อร่วมกันที่บ่งบอกถึงการมีพันธะผูกพันทางจิตใจในการพัฒนาเยาวชนไทยให้มีคุณภาพได้ต่อไป

กล่าวโดยสรุป ความรับผิดชอบต่อทางการศึกษา หมายถึง พันธะผูกพันของสถานศึกษาที่มีหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ผู้เรียนตามที่คุณภาพที่ผู้ปกครองมอบหมาย สถานศึกษาจึงควรมีความรับผิดชอบต่อผู้ปกครอง เพื่อคุณภาพของผู้เรียน เพราะคุณภาพของผู้เรียนอาจเกิดขึ้นได้ หากสังคมไทยไม่ตระหนักในการแสดงความรับผิดชอบต่อร่วมกัน

ตาราง 4 การสังเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวกับครู

แนวคิด/งานวิจัย	ตัวแปรที่เกี่ยวกับครู									
	การจัดการเรียนรู้	คุณภาพการสอน	ประสบการณ์สอน	ความสามารถ	การปฏิบัติงาน	การจัดการชั้นเรียน	ทัศนคติครู	พฤติกรรมการสอน	คุณลักษณะของครู	คุณวุฒิของครู
1. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์	✓		✓				✓			✓
2. วัชรารภรณ์ เกียรติบุญญาฤทธิ		✓		✓		✓				
3. มณีนภา เรื่องสินชัยวานิช		✓							✓	
4. ศุภกร ศรีหนูช		✓								
5. จุฬาลักษณ์ โสภพันธ์						✓				
6. นवलพรรณ วรรณสุธี	✓		✓	✓		✓		✓		
7. ชีระ รุญเจริญ	✓					✓				
8. ไพฑูรย์ สีนลารัตน์	✓									
9. Mckinsey'scompany	✓	✓								
10. สุขกฤษ์ ดีโนนโพธิ์		✓				✓				
รวม	5	5	2	2		5	1	1	1	1

จากตาราง 4 การสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการศึกษา จำนวน 11 ท่าน พบว่า ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวกับครูจำนวน 9 ตัวแปร ผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรที่ศึกษา ด้วยเกณฑ์ 50 % ของจำนวนนักวิชาการ (ความถี่ในระดับตั้งแต่ 5 ขึ้นไป) ดังนั้น มีตัวแปร ที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 3 ตัวแปร ดังนี้ 1) คุณภาพการสอน 2) การจัดการชั้นเรียน 3) การจัดการเรียนรู้ กล่าวโดยสรุปผู้วิจัยกำหนดให้ การจัดการเรียนรู้ของครู เป็นตัวแปร ที่เกี่ยวกับครู ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่วัดได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ คุณภาพการสอน การจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนรู้ แสดงเป็นโมเดลดังภาพ 11

ภาพ 11 โมเดลตัวแปรที่เกี่ยวกับครู

จากภาพ 11 ตัวแปรที่เกี่ยวกับครู คือ การจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย คุณภาพการสอน การจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรคุณภาพการสอน การจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. คุณภาพการสอน

คุณภาพการสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดคุณภาพการศึกษา ดังเช่น Carroll (1963, p. 730) ได้เน้นถึง ความสำคัญของคุณภาพการสอนของครู โดยเชื่อว่า คุณภาพการสอนของครูเป็นตัวแปรที่เป็นกลไกให้เกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยหลาย ๆ ชิ้น พบว่า คุณภาพการสอนมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอนที่มีคุณภาพแตกต่างกัน นอกจากจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแตกต่างกันแล้วยังส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน และความมั่นใจในความสามารถในการเรียนของผู้เรียนแตกต่างกันด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากผลจากการสอนที่มีคุณภาพย่อมทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน ซึ่งจะช่วยให้เกิดแรงจูงใจอยากเก่งในวิชานั้น และเกิดความมั่นใจในความสามารถในการเรียนของตน เกิดมโนภาพแห่งตน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2552, หน้า 22) เช่นเดียวกับ บุญชม ศรีสะอาด (2524, หน้า 26) ให้ความหมายว่า คุณภาพของการสอน หมายถึง การสอนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ที่อำนวยความสะดวกคุณภาพของการจัดการเรียน การสอนที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น ความสามารถในการเสนอบทเรียน ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ มีความรอบรู้ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม การให้แรงเสริมที่สอดคล้องกับผู้เรียน การค้นหาข้อมูลย้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่อง การให้คั่นคว้าเพิ่มเติมจากในชั้นเรียน

กล่าวโดยสรุปคุณภาพการสอน หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียน การสอนเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการหาความรู้ และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนตามหลักสูตร

เมื่อไรก็ตามที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นจากการใช้เวลาในการเรียน การสอนที่น้อยที่สุด แสดงว่า การสอนมีคุณภาพ (Fazer and others, 1987, p. 145 อ้างอิงใน นวลพรรณ วรณสุธี, 2553, หน้า 53 ในปี 1980 Doland (1980, p. 989-A) ได้ศึกษา

งานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรด้านคุณภาพการสอน การเข้าร่วมโครงการของผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ส่งผลต่ออารมณ์ จิตใจ โดยใช้ผู้เรียนเกรด 6 เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างของสถานศึกษาทั่วไป ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพการสอน การเข้าร่วมโครงการและการได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ต่างมีอิทธิพลต่อการเรียน และมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะด้านอารมณ์และจิตใจ นอกจากนี้ มณีภา เรื่องสินชัยวาณิช (2551, หน้า 105) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คุณภาพการสอน เป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับ ศุภกร ศรีนุต (2552) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คุณภาพการสอนของครู ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. การจัดการชั้นเรียน

ตัวครูเป็นปัจจัยสำคัญของการจัดการชั้นเรียน จัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อสร้างบรรยากาศทางกายภาพ รวมทั้ง การสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กสร้างวินัยในการควบคุมตนเองและระงับยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การจัดการชั้นเรียนที่ดีต้องเหมาะสมกับสภาพลักษณะนิสัยของผู้เรียน ความเชื่อ ค่านิยม พื้นฐานที่เป็นวัฒนธรรมประเพณีไทย การยอมรับหรือความคาดหวังของสังคม ชุมชน ผู้ปกครองที่มีต่อผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมประเทศชาติ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตำแหน่งสายงานครู ด้านการจัดการชั้นเรียน ดังนี้ 1) มีความสามารถในการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมหรือสนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น พูดคุยโต้ตอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติงานร่วมกัน การจัดมุมประสบการณ์และสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข 2) ความสามารถในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นหรือวิชา โดยการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนเป็นรายบุคคล การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน การนำข้อมูลจากฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการในชั้นเรียน 3) ความสามารถในการกำกับ ดูแลชั้นเรียน โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาข้อตกลงสำหรับใช้ร่วมกันในชั้นเรียน และการแก้ปัญหาพฤติกรรมด้านวินัยในชั้นเรียน ตรงกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดสมรรถนะด้านจัดการชั้นเรียนไว้ว่า สมรรถนะด้านการจัดการชั้นเรียน เป็นความสามารถจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ความสามารถจัดทำข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียน ประจำชั้นและประจำวิชา ความสามารถ

น่านวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน และความสามารถกำกับดูแล และแก้ปัญหาในชั้นเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 20, 29)

กล่าวโดยสรุปการจัดการชั้นเรียน หมายถึง ความสามารถของครูในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดทำข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการกำกับ ดูแลชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมด้านวินัยในชั้นเรียน ซึ่งต้องอาศัย ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล

ในปี พ.ศ. 2550 มานะ สินธุวงษานนท์ (2550, หน้า 115) ได้ทำการศึกษาถึง ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การจัดการในชั้นเรียน เป็นปัจจัยระดับห้องเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับ จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์ (2551, หน้า ง) ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของการใช้รูปแบบเป้าหมาย ทักษะชีวิตที่มีผลต่อคุณภาพผู้เรียน พบว่า การอบรมเอาใจใส่ของครู เป็นปัจจัยที่มีผลต่อ คุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นवलพรรณ วรรณสุทธิ (2553) และสุชฤกษ์ ดีโนนโพธิ์ (2554, หน้า 1) ที่พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน

3. การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริม หรือการสร้างขั้นตอน วิธีการในการจัด ให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ของบุคคลทั้งในระดับปัจเจกและพหุชน สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ของตำแหน่งสายงานครู ด้านการจัดการชั้นเรียน ดังนี้ 1) ความสามารถในการสร้างและ พัฒนาหลักสูตร โดยการดำเนินงานสร้าง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น แล้วนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดประสงค์ จากนั้นนำผลการประเมินการจัดการเรียนรู้มาใช้ ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร 2) ความสามารถในการเนื้อหาสาระ 3) ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีระบบอย่างสอดคล้องกัน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ ยังจะต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียน ตามความสามารถและความสนใจ รวมทั้งมีการใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี สารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) ความสามารถในการใช้และพัฒนาวัตกรรมการ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ 5) ความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง โดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างหลากหลาย ตรงกับสำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดสมรรถนะด้านการจัดการ เรียนรู้ไว้ว่า ครูสามารถบูรณาการสาระการเรียนรู้ ทั้งภายใน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

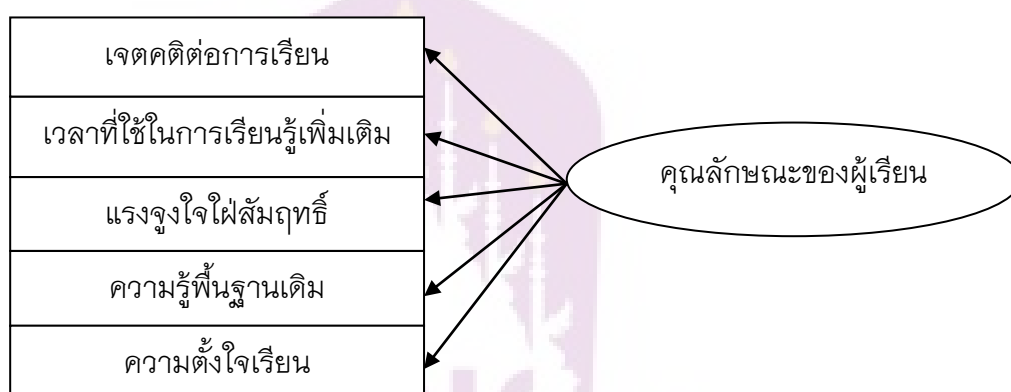
ได้สอดคล้องกับชีวิตจริง แล้วยังสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังสามารถจัดแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และสามารถแก้ปัญหาได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 18, 28)

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครู ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรแล้วนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดประสงค์ โดยออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีระบบ บูรณาการ อย่างสอดคล้องกัน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความสามารถและความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ มีการใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างหลากหลาย

ตาราง 5 การสังเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน

แนวคิด/งานวิจัย	ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน										
	เจตคติต่อการเรียน	เวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ความถนัด	มโนภาพแห่งตน	ความรู้พื้นฐานเดิม	ความตั้งใจเรียน	เพศ	พฤติกรรมการเรียน	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน	เชาวน์ปัญญา
1. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์						✓		✓	✓		
2. มานะ สิ้นธุวงษานนท์							✓		✓		
3. มณิกา เรื่องสินชัย	✓	✓	✓	✓		✓	✓				
4. สมควร จำเริญพัฒน์	✓		✓			✓					✓
5. เกล้า จักทอน	✓		✓				✓				
6. ศุภกร ศรีนุช	✓	✓	✓			✓					
7. จุฬาลักษณ์ โสรพันธ์	✓	✓	✓				✓			✓	
8. นवलพรรณ วรณสุธี	✓		✓			✓					
9. ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์		✓									
10. สุขกฤษฎ์ ดีโนนโพธิ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				
รวม	7	5	7	2	1	6	5	1	2	1	1

จากตาราง 5 การสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการศึกษา จำนวน 11 ท่าน พบว่า ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน จำนวน 11 ตัวแปร ผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรที่ศึกษาด้วยเกณฑ์ 50 % ของจำนวนนักวิชาการ (ความถี่ในระดับตั้งแต่ 5 ขึ้นไป) ดังนั้น มีตัวแปรที่ผ่านเกณฑ์ ทั้งหมด 5 ตัวแปร ดังนี้ 1) เจตคติต่อการเรียน 2) เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้เพิ่มเติม 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4) ความรู้พื้นฐานเดิม และ 5) ความตั้งใจเรียน กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรที่วัดได้ 5 ตัวแปร ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้เพิ่มเติม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้พื้นฐานเดิม และความตั้งใจเรียน แสดงเป็นโมเดลดังภาพ 12

ภาพ 12 โมเดลตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน

จากภาพ 12 ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน คือ คุณลักษณะของผู้เรียน ประกอบด้วย เจตคติต่อการเรียน เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้เพิ่มเติม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้พื้นฐานเดิม และความตั้งใจเรียน ผู้วิจัยกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติของตัวแปรเจตคติต่อการเรียน เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้เพิ่มเติม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้พื้นฐานเดิม และความตั้งใจเรียน ดังนี้

1. เจตคติต่อการเรียน

เจตคติต่อการเรียนในงานวิจัยนี้ ได้แก่ เจตคติต่อวิชาที่เรียน และเจตคติต่อครูผู้สอน นักวิชาการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของเจตคติต่างกัน ดังนี้ ชัยวัฒน์ แสงศรี (2538, หน้า 53) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึก ความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อม ความรู้สึก และความคิดดังกล่าวเป็นไปได้ในทางชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย อันมีแนวโน้มที่จะให้บุคคลแสดงปฏิกิริยา หรือกระทำต่อสิ่งนั้น ทั้งในการสนับสนุนและต่อต้าน เจตคติ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน การที่เราจะทราบเจตคติของบุคคลหนึ่งได้ก็ต้องใช้วิธีแปลความหมายของการแสดงออก

ซึ่งอาจจะเป็นแบบหนึ่งขององค์ประกอบของเจตคติก็ได้ ส่วนเจตคติทางการเรียนนั้น สูดฤทัย มุขยวงศา (2533, หน้า 7) ที่อธิบายเจตคติในการเรียนว่า เป็นสภาพทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมที่แสดงออก เพื่อตอบสนองต่อครู โรงเรียน และระบบ การศึกษา เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งแสดงออกมาได้ 2 ด้าน คือ เจตคติ ในทางที่ดีต่อการเรียน ผู้เรียนจะแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจสนใจมาเรียน สม่่าเสมอ ยอมรับความสามารถและวิธีการของครู เห็นคุณค่าของการศึกษา และเจตคติ ในทางที่ไม่ดีต่อการเรียน ผู้เรียนจะแสดงออกในลักษณะของความไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบครู ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย ๆ ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา เช่นเดียวกับ สมบูรณ์ ชิตพงษ์ (2544, หน้า 93) ที่เสนอแนวคิดว่า เจตคติหรือทัศนคติเป็นความรู้สึกอย่างมั่นคง ของบุคคลที่มีต่อวัตถุ เรื่องราวหรือเหตุการณ์ใดอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยความรู้สึกนั้น อาจเป็นไปได้ในทางบวก (Positive) หรือ ทางลบ (Negative)

กล่าวโดยสรุป เจตคติต่อการเรียน หมายถึง ความรู้สึกต่อการจัดการเรียน การสอนของครู และเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับความ คิด สามารถแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ทางบวก หรือ ทางลบ

เจตคติของบุคคลจึงเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อการแสดงออกที่เป็น พฤติกรรมของมนุษย์ ดังนั้น หากผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนของครูแล้ว จะทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนที่ดี ดังที่ ศรีนวล วรสุธี (2536) ศึกษาพบว่า เจตคติ ต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีอิทธิพลทางตรงกับทางอ้อม ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ มณีภา เรื่องสินชัย (2551, หน้า 105); สมควร จำเริญพัฒน์ (2552, หน้า 84-89); เกล้า จักทอน (2552) ที่พบว่า เจตคติ ต่อวิชาเรียนปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกร ศรีนุต (2552); มินตรา สิงนาค (2552, หน้า ง) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน

2. เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้เพิ่มเติม

การเรียนเสริมเป็นการเพิ่มทักษะและความรู้ที่นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนที่เรียนเสริมมีความรู้มากขึ้น (มนู ดอนมอญ, 2540, หน้า 36); Humphreys (1960) ศึกษา ความสัมพันธ์ของกิจกรรมนอกโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้เวลาในการทำกิจกรรมนอกโรงเรียน เช่น การอ่านหนังสือ งานศิลปะ และกิจกรรมทางสังคมค่อนข้างสูงมาก เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการดูโทรทัศน์ ร้องเพลง และการเล่นเกมต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป เวลาที่ใช้ศึกษาเพิ่มเติม หมายถึง เวลาที่ใช้ในการเพิ่มทักษะหรือความรู้ที่นอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน

เวลาที่ใช้ศึกษาเพิ่มเติมมีความจำเป็นในวิชาที่ใช้ทักษะการแก้ปัญหาอย่าง เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การเรียนพิเศษจะช่วยให้มีโอกาสฝึกทักษะได้มากกว่า รวมทั้งได้มีโอกาสสัมผัสกับการแก้ปัญหาที่ไม่มีในหนังสือแบบเรียนอีกด้วย ชญานิษฐ์ พุกเถื่อน (2539, หน้า16) ได้ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า การเรียนพิเศษมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนุ คอนมอญ (2540, หน้า 82) ศึกษา การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์เส้นทางแบบ พี เอ คิว และแบบ พี เอ แอล พบว่า การเรียนเสริมของผู้เรียนมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนอกจากนี้ ทราวยทอง พวงสันเทียะ (2542) ได้ศึกษา ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 พบว่า เวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติมเป็นสาเหตุทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาแคลคูลัส 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา เมืองมิ่ง (2549, หน้า 84) ที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า เวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติมเป็นสาเหตุทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) เป็นแรงจูงใจภายใน ที่ทำให้บุคคลทำงานที่มีมาตรฐานและเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของงาน ได้มีนักวิชาการและนักจิตวิทยาให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีดังนี้ Sprinthall (1991, p. 527) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความต้องการที่มุ่งเน้นไปสู่ระดับความสามารถที่ยากเสมอ ๆ และหลีกเลี่ยงลักษณะความสามารถที่ต่ำ ๆ Nelson; Organ and Bateman (1993, pp. 141-142) ให้ความเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะเกี่ยวข้องกับความเก่ง การแข่งขัน จุดมุ่งหมายที่ท้าทาย การมุ่งหน้าไม่ลดละ และการอยากจะได้ชัยชนะ เช่นเดียวกับ Weiten (1997, p. 403); Wood (1997, p. 373); Wade (1998, p. 438) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจในแนวทางเดียวกันว่า เป็นความต้องการเป็นผู้ครอบครองความยากที่ท้าทาย (Master Difficult Challenges) การแสดงออกที่เด่นกว่าผู้อื่น (To Outperform Other) และการพบกับมาตรฐานความเป็นเยี่ยม ซึ่งประกอบด้วยความต้องการความฉลาด (To Excel) ความพิเศษในการแข่งขันกับบุคคลอื่น นั่นคือเป็นความปรารถนาที่จะเป็นคนเก่งและพิเศษกว่าบุคคลอื่น

McClelland (1985, pp. 246–247) ได้กล่าวถึง บุคลิกของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 3 ประการ คือ

1. มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน (Personal Responsibility for Performance) มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติอย่างมีเหตุผล เขาจะทำงานได้ดีภายใต้สภาพที่เขารู้สึกพอใจ
2. ต้องการทราบข้อมูลย้อนกลับ (Need for Performance Feedback) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะชอบทำงานในสถานการณ์ที่พวกเขาทราบผลข้อมูลย้อนกลับของงานที่ได้ทำลงไป
3. เป็นผู้เปลี่ยนแปลงพัฒนาอยู่เสมอ (Innovativeness) กระทำในสิ่งที่แตกต่าง และดีขึ้นกว่าเดิม เช่น ใช้เวลาน้อยกว่า หรือมีประสิทธิภาพมากกว่า ชอบการเปลี่ยนแปลง และงานที่ท้าทาย

กล่าวโดยสรุปแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงที่เป็นพลังขับเคลื่อน เพื่อให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

มณีนภา เรื่องสินชัยวานิช (2551, หน้า 105) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับ ผลการวิจัยของ สมควร จำเจริญวัฒน์ (2552, หน้า 84–89); เกล้า จักทอน (2552); ศุภกร ศรีนุต (2552) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ มินตรา สิงนาค (2552, หน้า ง); จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์ (2551, หน้า ง); นवलพรรณ วรรณสุธี (2553) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเช่นกัน

4. ความรู้พื้นฐานเดิม

Bloom (1976, p. 167) กล่าวว่า ความรู้พื้นฐานเดิม คือ ความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนในเรื่องนั้น ๆ การที่มีความรู้พื้นฐานเดิมอยู่มาก และเป็นฐานสำคัญช่วยให้เรียนรู้ได้มากขึ้น และมั่นคง บลุมเน้นความสำคัญของความรู้พื้นฐานเดิมมาก จึงได้จัดไว้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ของคน เช่นเดียวกับ ยุพิน พิพิธกุล (2536, หน้า 1) ให้ความหมายว่า พื้นฐานความรู้เดิม หมายถึง ความรู้ ทักษะ และความสามารถในเรื่องต้น ๆ ที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนเรื่องต่อไป พื้นฐานความรู้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ความสามารถพื้นฐานทั่วไปที่จำเป็นในการเริ่มต้นหน่วยการเรียนการสอน และพื้นฐานความรู้เฉพาะที่ได้เรียนมาแล้วในหน่วยการเรียนการสอนก่อน ๆ

กล่าวโดยสรุป ความรู้พื้นฐานเดิม หมายถึง ความรู้ ทักษะ และความสามารถในเรื่องที่เคยเรียนมาแล้ว ซึ่งจะนำไปเป็นพื้นฐานในการเรียนเรื่องต่อไป

ความสำคัญของความรู้พื้นฐานเดิม

Bloom (1976, p. 32) เสนอแนวคิดที่ว่า วิชาที่เรียนในสถานศึกษาทั่วไป มักจะมีลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายากต่อเนื่องกัน (Sequential) กล่าวคือ อยู่ในลักษณะที่เนื้อหาใหม่จะต้องอาศัยเนื้อหาที่เรียนมาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เนื้อหาการเรียนในระดับหนึ่ง ๆ จะตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ในบางสิ่งบางอย่างที่จำเป็นมาก่อนแล้ว จึงจะเรียนเนื้อหาใหม่ ๆ ได้ ถ้าผู้เรียนขาดความรู้พื้นฐานเดิมที่จำเป็นในการเรียนเนื้อหาใหม่แล้ว จะไม่สามารถเรียนเนื้อหาใหม่ให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ไม่ว่าจะใช้ความพยายามให้รางวัล หรือใช้การสอนที่มีประสิทธิภาพเพียงใดก็ตาม ความรู้พื้นฐานเดิมจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน การที่ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเดิมอย่างเพียงพอจะเป็นฐานสำคัญช่วยให้เรียนรู้ได้มากขึ้น เร็วขึ้น และมั่นคงขึ้น ในรูปแบบทฤษฎีการเรียนรู้ในสถานศึกษาของบลูม จึงมีความรู้พื้นฐานเดิมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ นอกจากนี้ในรูปแบบผลการเรียนในสถานศึกษาของนักศึกษาหลายท่าน เช่น บุญชม ศรีสะอาด (2524, หน้า 20-24) ต่างก็ให้ความสำคัญของความรู้พื้นฐานเดิม โดยจัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งในรูปแบบของการเรียนรู้ Arlin (1973, p. 12) ได้วิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้พื้นฐานเดิมในการเรียนและอัตราการเรียนรู้อาจมีความสัมพันธ์กันทางบวก กล่าวคือ ระดับความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนเป็นฐานสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากขึ้น เร็วขึ้นและมั่นคงขึ้น

กล่าวโดยสรุป ความรู้พื้นฐานเดิมเป็นฐานสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้มากขึ้น เร็วขึ้น และมั่นคงขึ้น ได้มีนักวิชาการการศึกษาหลาย ๆ ท่านได้ศึกษา เรื่องความรู้พื้นฐานเดิม ดังนี้ มณีภา เรื่องลินชัยวานิช (2551, หน้า 105) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความรู้พื้นฐานเดิม เป็นตัวแปรอิสระตัวหนึ่งที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2552, หน้า 84-89); สมควร จำเริญพัฒน์ (2552, หน้า 84-89); นवलพรรณ วรรณสุธี (2553) ที่พบว่า ความรู้พื้นฐานเดิม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับ สุขฤกษ์ ดีโนนโพธิ์ (2554, หน้า 1) ศึกษา ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน พบว่า ความรู้พื้นฐานเดิม ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. ความตั้งใจเรียน

ความตั้งใจเรียน เป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนพยายามประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนเพื่อบรรลุเป้าหมายด้านการเรียนที่ตั้งไว้ ถือว่า เป็นพลังงานอย่างหนึ่งที่แฝงในตัวบุคคล และผลักดันให้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อย่างจริงจัง บุคคลที่มีความตั้งใจเรียนมาก จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งตรงข้ามกับบุคคลที่มีความตั้งใจเรียนน้อยจะมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนต่ำ ความตั้งใจเรียนถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ (สุวิมล อตุลรัตน์ไพโร, 2536, หน้า 27) นอกจากนี้ วิมลรัตน์ คล้ายนิยม (2533, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของความตั้งใจเรียน หมายถึง ความมีสมาธิในการเรียน และการทำแบบฝึกหัดบ่อย ๆ ซึ่งทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ศรีนวล วรรณสุธี (2536, หน้า 30) ได้ให้ความหมายของความตั้งใจเรียนว่า หมายถึง ความจดจ่อของจิตใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความตั้งใจเรียนจะทำให้บุคคลมีสมาธิ การศึกษาวิชาใดก็ตาม ถ้าวิชาที่เรียนตรงกับความสนใจของผู้เรียนแล้วจะทำให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีความตั้งใจเรียนจะสูงชันกว่าผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ไม่มีความตั้งใจเรียน

กล่าวโดยสรุป ความตั้งใจเรียน หมายถึง ความมีจิตใจจดจ่อ ความพร้อมที่จะผลักดันให้ผู้เรียนมีประกอบกิจกรรมการเรียนให้บรรลุเป้าหมาย การมีสมาธิตั้งใจเรียน

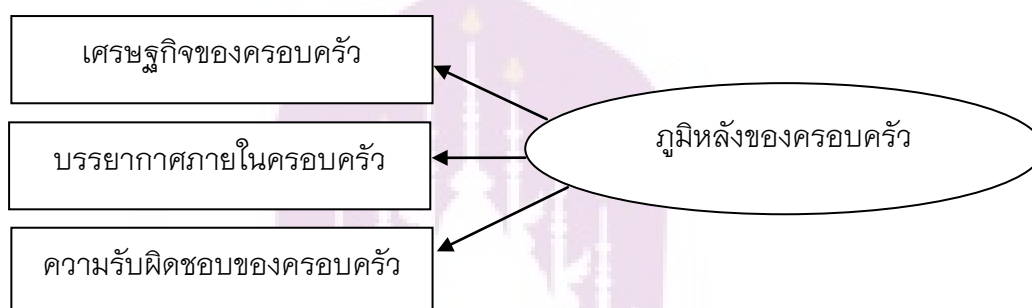
ได้มีนักวิชาการศึกษาหลาย ๆ ท่านได้ศึกษา เรื่อง ความตั้งใจเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้ มิญช์มนัส วรรณมหินทร์ (2544) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความตั้งใจเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของมณิกา เรื่องลินชัยวาณิช (2551, หน้า 105); สุขฤกษ์ ดีโนนโพธิ์ (2554, หน้า 1) ที่พบว่าความตั้งใจปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 6 การสังเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว

แนวคิด/งานวิจัย	ตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว					
	ผู้ศึกษา	เศรษฐศาสตร์ครอบครัว	การสนับสนุนของครอบครัว	สภาพแวดล้อมทางบ้าน	บรรยากาศในครอบครัว	ความรับผิดชอบของครอบครัว
1. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์		✓			✓	✓
2. วัชรภรณ์ เกียรติบุญฤทธิ์		✓			✓	
3. พิเชิต ธรรมรักษ์		✓				
4. จุฬาลักษณ์ โสรพันธ์		✓			✓	
5. นवलพรรณ วรรณสุธี			✓		✓	
6. ชีระ รุญเจริญ	✓	✓			✓	✓
7. มณิกา เรื่องลินชัยวาณิช				✓		✓
8. สุขฤกษ์ ดีโนนโพธิ์						✓
9. ดิลก ลัทธิตพิพัฒน์				✓		
10. พร้อมพิไล บัวสุวรรณ						✓
รวม	1	5	1	2	5	5

จากตาราง 6 การสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการศึกษา จำนวน 8 ท่าน พบ ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว จำนวน 6 ตัวแปร ผู้วิจัยคัดเลือก ตัวแปรที่ศึกษาด้วยเกณฑ์ 50% ของจำนวนนักวิชาการ (ความถี่ในระดับตั้งแต่ 5 ขึ้นไป) ดังนั้น มีตัวแปรที่ผ่านเกณฑ์ ทั้งหมด 3 ตัวแปร ดังนี้ 1) เศรษฐกิจของครอบครัว 2) บรรยากาศภายในครอบครัว 3) ความรับผิดชอบของครอบครัว กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัย กำหนดให้ ภูมิหลังของครอบครัว เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปร ที่วัดได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ เศรษฐกิจของครอบครัว บรรยากาศภายในครอบครัว ความรับผิดชอบ ของครอบครัว แสดงเป็นโมเดลดังภาพ 13

ภาพ 13 โมเดลตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว

จากภาพ 13 ตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว คือ ภูมิหลังของครอบครัว ประกอบด้วย เศรษฐกิจของครอบครัว บรรยากาศภายในครอบครัว และความรับผิดชอบของครอบครัว ผู้วิจัยกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรเศรษฐกิจของครอบครัว บรรยากาศภายในครอบครัว และความรับผิดชอบของครอบครัว ดังนี้

1. เศรษฐกิจของครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันกำหนดสถานภาพทางเศรษฐกิจในสังคมยุคแรก ๆ และมีบทบาทก่อให้เกิดความร่วมมือด้านเศรษฐกิจภายในครอบครัวอีกด้วย พ่อแม่จะทำมาหากิน เพื่อเลี้ยงลูกในวัยเด็ก เมื่อลูกถึงวัยต้องรับการศึกษาในสถานศึกษา ครอบครัวก็มีหน้าที่ต้องส่ง สมาชิกเข้าเล่าเรียนศึกษา ดังนั้น เศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของสมาชิก ในครอบครัว งานวิจัยครั้งนี้ ขอกกล่าวถึงเศรษฐกิจของครอบครัวในประเด็นของอาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง ได้แก่ พ่อหรือแม่ เนื่องจากอาชีพของผู้ปกครอง ก็คือ รายได้ ของครอบครัว ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว และมีผลต่อผลลัพธ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังเช่นผลการวิจัยของ อรพินทร์ ชูชม (2523,

หน้า 53) ที่พบว่า รายได้ของผู้ปกครอง มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมาก ในระดับการศึกษาระยะแรก เช่น ในระดับประถมศึกษา และมีธยมศึกษา ตรงกับ วัชรภรณ์ เกียรติบุญญาฤทธิ์ (2549, หน้า ง) ศึกษา พบว่า รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง เป็นตัวแปรระดับผู้เรียนที่มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์ ส่วน พิเชิต ธรรมรักษ์ (2549, หน้า ง) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้เรียนแผนการเรียนศิลป์ภาษา พบว่า อาชีพของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับ นวพลพรรณ วรรณสุธี (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า อาชีพผู้ปกครอง เป็นปัจจัยระดับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กล่าวโดยสรุป เศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง ได้แก่ พ่อหรือแม่ หรือผู้ดูแลครอบครัว และเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. บรรยากาตในครอบครัว

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 606) ได้ให้ความหมายของคำว่า “บรรยากาตในครอบครัว” หมายถึง สภาพความรู้สึกหรือสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวของสามี ภรรยา และลูก เช่นเดียวกับ วินัส ศรีศักดิ์ (2545, หน้า 10-12) ได้สรุปความหมายของบรรยากาตในครอบครัวว่า หมายถึง กระบวนการที่พ่อแม่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กทั้งทางวาจาและกิริยาท่าทางในลักษณะของการสั่งสอน แนะนำ ชี้แจง การให้รางวัล การลงโทษ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับ สมลักษณ์ จันทรพิยวงศ์ (2546, หน้า 20) ได้สรุปความหมายของบรรยากาตในครอบครัว หมายถึง ความรู้สึก หรือ สิ่งที่อยู่รอบตัวของบุคคลที่เคยได้รับจากบิดามารดา และมีผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของแต่ละคน

กล่าวโดยสรุป บรรยากาตในครอบครัว หมายถึง ความรู้สึกที่ได้รับจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ทั้งทางวาจาและกิริยาท่าทางในลักษณะของการสั่งสอน แนะนำ ชี้แจง การให้รางวัล การลงโทษ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต และมีผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพและพฤติกรรมของแต่ละคน

3. ลักษณะของบรรยากาตในครอบครัว

พกา สัตยธรรม (2552, หน้า 18-23) ได้กล่าวถึง บรรยากาตความเป็นไปในบ้าน ดังนี้ 1) บรรยากาตของการทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย เป็นลักษณะการปฏิบัติของบิดามารดาที่ไม่เอาใจใส่ลูก ขาดความใกล้ชิด ไม่ได้ให้ความรักความอบอุ่นกับลูก ทำให้เด็กหวาดกลัว ขาดความรักใคร่ผูกพันกับครอบครัว ปล่อยชีวิตตามสบาย ไม่มีจุดมุ่งหมาย ขาดความกระตือรือร้น

ไม่สนใจร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น เมื่อมีปัญหาไม่มีที่ปรึกษาทำให้เกิดความตึงเครียด อาจทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตได้ 2) บรรยากาศในครอบครัวที่แตกแยก เป็นลักษณะการปฏิบัติของบิดามารดาที่มีการทะเลาะวิวาทกันประจำ เด็กได้พบกับความก้าวร้าว การทำร้ายกัน ไม่สามัคคีกัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีผลกระทบต่อจิตใจและความรู้สึกของเด็ก เด็กที่อยู่ในบรรยากาศของครอบครัวแบบนี้ แบ่งได้เป็นสองพวก พวกแรกจะมีลักษณะเงียบเฉย ถดถอย ไม่สู้ หลบ และมีความเศร้าซึม ไม่มีความสุข และไม่มีความหวังในชีวิต อีกพวกจะมีลักษณะการแสดงออกไปในทางก้าวร้าว เกรง อารมณ์แปรปรวน หงุดหงิด และโกรธง่าย 3) บรรยากาศครอบครัวที่ช่วยเหลือลูกมากเกินไป เป็นลักษณะการปฏิบัติของบิดามารดาที่ทำให้ลูกทุกอย่างหรือเกือบทุกอย่าง มีผลทำให้เด็กไม่รู้จักโต ตัดนิสัยไม่ยอมช่วยเหลือตัวเอง เกียจคร้าน ไม่มีความรับผิดชอบ ฟุ้งตนเองไม่ได้ ต่อไปอาจเกิดปัญหาสุขภาพจิตหากไม่มีใครเข้าใจ และคอยช่วยเหลือ 4) บรรยากาศครอบครัวที่บิดามารดามีอารมณ์รุนแรง เป็นลักษณะการปฏิบัติของบิดามารดาที่เป็นคนเจ้าอารมณ์ ชอบดุด่า เอาแต่ใจตัวเอง ต้องการให้ลูกทำตามที่ตนต้องการ บางครั้งทำโทษลูกอย่างรุนแรง จะทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่น มีปมด้อย หักถอยง่าย เป็นคนขี้ขลาด หวาดหวั่น เงียบเฉยไม่ค่อยพูด ไม่ค่อยคิดต่อสู้อย่างมีความสุข ซึมเศร้า 5) บรรยากาศครอบครัวที่บิดามารดาอบรมให้ลูกมีความรับผิดชอบสูงเกินไป เป็นลักษณะการปฏิบัติของบิดามารดาที่ต้องการให้ลูกทำได้ดังที่ตนคาดหวัง จะทำให้เด็กเกิดความกลัวว่า เมื่อทำสิ่งต่าง ๆ แล้วผู้ใหญ่จะไม่เห็นดีด้วยหรือว่า ไม่ชอบ เกิดความวิตกกังวลว่า จะทำอะไรผิด หรือทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร กลัวจะเกิดความล้มเหลว

ความสำคัญของบรรยากาศในครอบครัว เกษม ดันติผลาชีวะ (2545, หน้า 228) ได้กล่าวสรุปถึง บรรยากาศในครอบครัวไว้ว่า ความสุขของครอบครัวมาจากพื้นฐานแห่งความเข้าใจที่ดีต่อกัน ความรักของพ่อแม่ส่งผลต่อลูกโดยตรง พ่อแม่รักกันลูกก็มีความสุข การสร้างบรรยากาศให้กับครอบครัวเป็นสิ่งจำเป็นและส่งผลต่อสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ ความสงบในครอบครัว การดำรงความสดใส การเพิ่มพูนความมีชีวิตชีวา และการแก้ปัญหาของครอบครัวด้วยสันติวิธี สิริลักษณ์ เอี่ยมสำอางค์ (2546, หน้า 3) ได้กล่าวสรุปถึงการอบรมเลี้ยงดูอันเป็นส่วนหนึ่งของบรรยากาศในครอบครัวไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวมีความสำคัญต่อการวางรูปแบบและพื้นฐานอุปนิสัยให้กับเด็ก เพราะถ้าพ่อแม่มีความเข้าใจในการเลี้ยงดูลูกของตนได้อย่างถูกต้อง ก็จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเรื่องการพึ่งตนเองเกิดขึ้น เพราะการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุน หรือแบบใช้เหตุผล จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวัยเด็กตอนกลางได้ดี เช่น สามารถตอบสนองต่อปัญหาได้ดี คิดถึงผู้อื่นมากกว่าตนเอง มีความอดทน มีความรอบคอบ แต่การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม จะเกิดความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัว ทำให้

เด็กเกิดความรู้สึกไม่มั่นคงหรือเสียหายต่อพฤติกรรมการพึ่งตนเองของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของครอบครัวที่จะส่งผลต่อเด็กในอนาคต ความรัก ความผูกพันในครอบครัวจะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามวัย และสามารถพึ่งตนเองได้เป็นอย่างดี กฤษฎา ศรีพานิชย์ (2546); มณิกา เรื่องสินชัยวานิช (2551, หน้า 105) พบว่า ความเอาใจใส่ของผู้ปกครองปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับ มานะ สินธวงษานนท์ (2550, หน้า 115) ศึกษาถึงปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า บรรยากาศในครอบครัว เป็นปัจจัยระดับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ความรับผิดชอบของครอบครัว

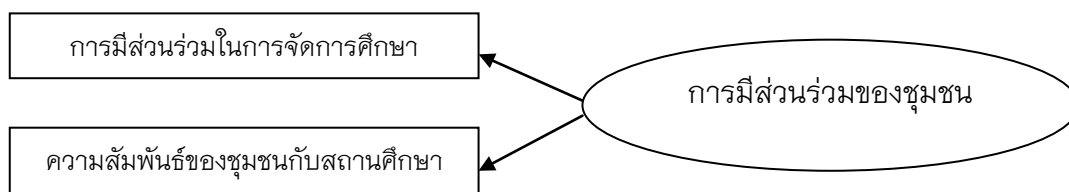
หลักการสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ก็คือ การให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการจัดและพัฒนากิจการศึกษาดังมาตรา 11 บัญญัติว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ได้รับการศึกษา นอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554, หน้า 40-41) ได้แสดงความคิดเห็นว่า บิดา มารดา เป็นหัวหน้าครอบครัว มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยเฉพาะรับผิดชอบต่อด้านการศึกษาของบุตร โดยการสนับสนุนให้บุตรได้ศึกษาเล่าเรียนตามความสามารถ และสติปัญญาของบุตรอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อบุตรจะได้มีวิชาความรู้นำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ดังจะเห็นได้จากความสำเร็จของประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศสิงคโปร์ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศฮ่องกง ที่ครอบครัวมีส่วนสำคัญมากกับความสำเร็จของผู้เรียน เนื่องจากผู้ปกครองมีการตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผู้ปกครองจะแสดงบทบาทของการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของ กล่าวโดยสรุปความรับผิดชอบของครอบครัว หมายถึง พันธะผูกพันของครอบครัว ที่มีต่อผู้เรียน โดยครอบครัวมีหน้าที่ในการเลี้ยงดู ให้ความรัก ให้ความรู้ ให้การอบรมสั่งสอน และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

ตาราง 7 การสังเคราะห์ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน

แนวคิด/งานวิจัย	ตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน				
	ความรับผิดชอบของชุมชน	สาธาณูปโภค	ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	การศึกษา
1. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์		✓	✓		
2. มานะ สิ้นธุวงษานนท์					✓
3. วชิรภรณ์ ทะคะทิน					✓
4. ชีระ รุญเจริญ					✓
5. ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์					✓
6. พร้อมพิไล บัวสุวรรณ	✓				
รวม	1	1	1	4	

จากตาราง 7 การสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการการศึกษา จำนวน 6 ท่าน พบ ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน จำนวน 4 ตัวแปร ผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรที่ศึกษาด้วยเกณฑ์ 50% ของจำนวนนักวิชาการ (ความถี่ในระดับตั้งแต่ 3 ขึ้นไป) ดังนั้น มีตัวแปรที่ผ่านเกณฑ์ ทั้งหมด 1 ตัวแปร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แต่เนื่องจากบริบทของสังคมไทยตั้งแต่อดีตมา สถานศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับวัดและบ้าน ทำให้ผู้วิจัยเลือกความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น ตัวแปรที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชนจึงมี 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 2) ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยกำหนด การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา แสดงเป็นโมเดลดังภาพ 14

ภาพ 14 โมเดลตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน

จากภาพ 14 ตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา ผู้วิจัยกำหนด นิยามเชิงปฏิบัติการของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และความสัมพันธ์ของชุมชนกับ สถานศึกษา ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครอง ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ใน มาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมี สิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการ ทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตาม โดยการเปิดโอกาส ให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ เพราะเมื่อผู้ปกครองควรมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตาม ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชน รักและหวงแหนสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนิน กิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลัก การมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม ของประชาชนและชุมชน จึงเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย

นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถทำได้ทั้งทางตรง คือ ร่วมเป็นคณะทำงาน และทางอ้อม ร่วมวางแผนทาง นโยบาย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 88-90) ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนจัดสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนเป็นยุทธศาสตร์ที่จำเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา ควรระลึกถึงซึ่งมีหลัก 10 ประการ คือ 1) สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อชุมชน 2) ฝึกให้เป็นคนใจกว้างและมีจิตสาธารณะ 3) ตระหนักในสิ่งที่จำเป็นและขาดแคลนไม่วางเฉยทุกอย่างทำได้หากตั้งใจทำ 4) ต้องหมั่นสร้างและปรุงแต่งตนเองให้เป็นบุคคลที่มีเสน่ห์เป็นที่ชื่นชมศรัทธาของชุมชนและเพื่อร่วมงาน 5) อ่อนน้อมถ่อมตน วางตัวเรียบง่าย อยู่กับชุมชนและเพื่อนร่วมงานได้ทุกเวลา 6) หลีกเลี่ยงการโต้แย้ง พัฒนาทักษะการประนีประนอม 7) ให้การต้อนรับชุมชนด้วยบรรยากาศมิตรภาพ 8) พัฒนาเทคนิคการวิเคราะห์ชุมชนให้ลึกซึ้ง เพื่อสำรวจจุดเด่น จุดด้อย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา 9) หมั่นแสวงหาแหล่งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ จากหน่วยงาน บริษัท ห้าง ร้านค้า โดยใช้โครงการที่มีประสิทธิภาพ 10) สร้างและพัฒนาค่านิยมการสร้างสัมพันธภาพกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

3. บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่บ้านและที่สถานศึกษา 2) การกำหนดนโยบาย เป้าหมายการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา 3) การประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา 4) การเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา และ 5) การตรวจสอบการจัดการศึกษา

4. กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) สำรวจความต้องการการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา 3) การวางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ 4) กิจกรรมการปฏิบัติ คือ แนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ 5) การประเมินผล คือ การประเมินแนวทางปฏิบัติ และ 6) การสรุปผลการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนากระบวนการทำงานร่วมกัน

สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงส่วนมากจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครอง ศิษย์เก่า กรรมการการศึกษา ฯลฯ เพราะบุคคลเหล่านี้ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของเนื่องจากมีส่วนร่วมอย่างมากในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น วัสดุและอุปกรณ์ทางการศึกษา ทุนการศึกษา เป็นต้น มีการติดต่อสังสรรค์กัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและความร่วมมือซึ่งกันและกัน จึงนับได้ว่า เป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งในการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังผลการวิจัย มานะ สนิธวงษานนท์ (2550, หน้า 115) ศึกษาถึงปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยระดับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ วชิราภรณ์ ทะคะทิน (2551, หน้า ๙) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการจัดการศึกษา นับเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น โดยเฉพาะในสถานศึกษาขนาดเล็ก หากชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษารวมถึงการเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้และมีเวลาว่างมาเป็นครูพ่อบุคครูแม่ให้ความรู้ด้านวิชาการด้านภูมิปัญญากับบุตรหลาน ย่อมเกิดผลดีทั้งต่อสถานศึกษาที่ได้บุคลากรเพิ่ม ส่วนผู้ปกครองย่อมภาคภูมิใจที่ได้สอนบุตรหลานในสถานศึกษา รวมถึงผู้เรียนที่จะมีความเคารพและนับถือในตัวผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

2. ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา

สถานศึกษากับชุมชนมีความสัมพันธ์กันมาโดยตลอด ดังที่ พาณี ศิริสวัสดิ์ (2551, หน้า 23) ได้เสนอแนวคิดว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองนั้น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพราะสถานศึกษาจะต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาตลอดจนทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ปัจจุบันมุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิชาการ สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระของชุมชนมาช่วยในการเรียนการสอนซึ่งจะทำให้ความร่วมมือต่าง ๆ นี้ นำไปสู่ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ด้วยดี สอดคล้องกับ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, หน้า 60) ได้เสนอแนวคิดว่าการส่งเสริมให้ชุมชนและสถานศึกษามีความสัมพันธ์แนบแน่นเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ ชุมชนต้องสนับสนุนช่วยเหลือในกิจการของสถานศึกษา เช่น การระดมสรรพกำลังในด้านวัสดุอุปกรณ์ ทุนการศึกษา รวมทั้ง แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น และร่วมกับสถานศึกษากำหนดนโยบายการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เช่นเดียวกับ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542, หน้า 32) ได้กล่าวถึง

กิจกรรมที่ควรดำเนินในด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง คือ 1) ครูออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง เมื่อมีโอกาส 2) รายงานความก้าวหน้าทางการศึกษาของผู้เรียนให้ผู้ปกครองทราบ 3) เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมเยียนสถานศึกษาในโอกาสที่มีกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน และสถานศึกษา 4) จัดประชุมผู้ปกครองในโอกาสอันควรเป็นครั้งคราว 5) ส่งข่าวสารจดหมายข่าวแจ้งความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้า หรือการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา ให้ทราบ 6) จัดนิทรรศการผลงานของนักเรียนและเชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชม 7) เชิญผู้ปกครองที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่เด็ก 8) เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมเยียนกิจกรรมพิเศษของสถานศึกษา เช่น กีฬา ละคร หรือดนตรี 9) จัดให้มีวันคุยกับครู โดยเชิญผู้ปกครอง มาสนทนากับครูประจำชั้น อย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง

สรุปได้ว่า ผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับตัวผู้เรียน การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการบริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีองค์กรและคณะบุคคลที่มีบทบาทและสามารถประชาสัมพันธ์งานสถานศึกษาได้ดี ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ได้แก่ ชมรมศิษย์เก่า ผู้ปกครอง คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย ด้านวิชาการ และด้านความรับผิดชอบทางการศึกษา

ตัวแปรที่เกี่ยวกับครู คือ การจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งประกอบด้วย คุณภาพการสอน การจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนรู้

ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน คือ คุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย เจตคติต่อการเรียน เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้เพิ่มเติม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้พื้นฐานเดิม และความตั้งใจเรียน

ตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว คือ ภูมิหลังของครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย เศรษฐกิจของครอบครัว บรรยากาศภายในครอบครัว และความรับผิดชอบของครอบครัว

ตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา

สามารถแสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตาราง 8

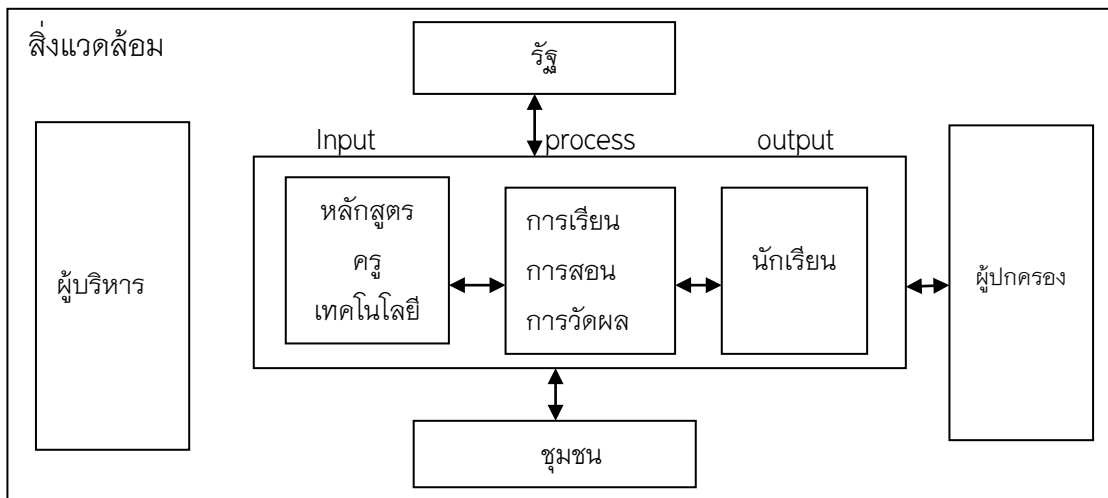
ตาราง 8 ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรที่วัดได้
ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	ด้านวิชาการ ด้านความรับผิดชอบทางการศึกษา
การจัดการเรียนรู้ของครู	คุณภาพการสอน การจัดการชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้
คุณลักษณะของผู้เรียน	เจตคติต่อการเรียน เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้เพิ่มเติม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้พื้นฐานเดิม ความตั้งใจเรียน
ภูมิหลังของครอบครัว	เศรษฐกิจของครอบครัว บรรยากาศภายในครอบครัว ความรับผิดชอบของครอบครัว
การมีส่วนร่วมของชุมชน	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา

จากตาราง 8 ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัย รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ทั้งหมด 5 ตัวแปร ผู้วิจัยนำไปสร้างโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

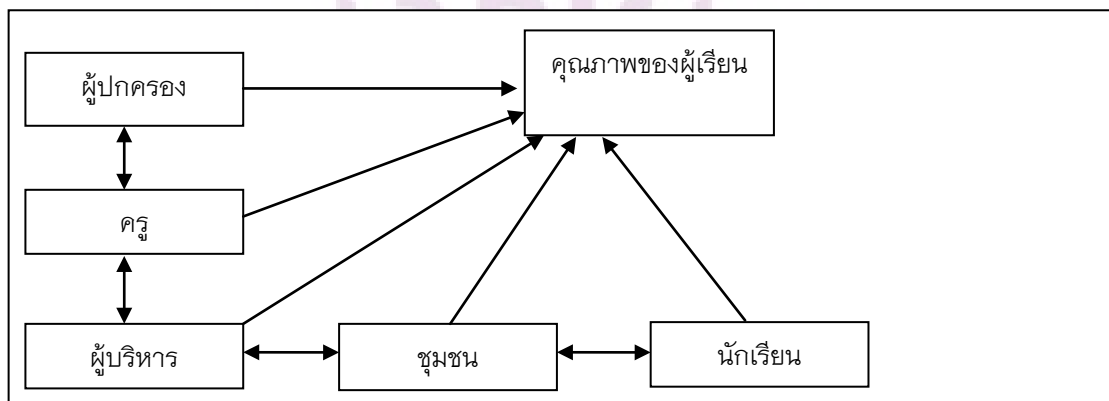
การศึกษาเส้นทางอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมบัติ นพรัก (2548, หน้า 5) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งมีปัจจัยที่เป็นทางตรงและทางอ้อม โดยกรอบชั้นใน คือ ปัจจัยที่ส่งผลโดยตรง ได้แก่ หลักสูตร ครู เทคโนโลยีการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และผู้เรียน ส่วนกรอบชั้นนอกคือปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อม ได้แก่ รัฐ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งหมดจะได้ทราบถึงปัญหา มองเห็นปัญหาและพยายามแก้ไขปัญหาเพื่อคุณภาพการศึกษา สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิด ดังภาพ 15

ภาพ 15 แนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของ สมบัติ นพรัถ

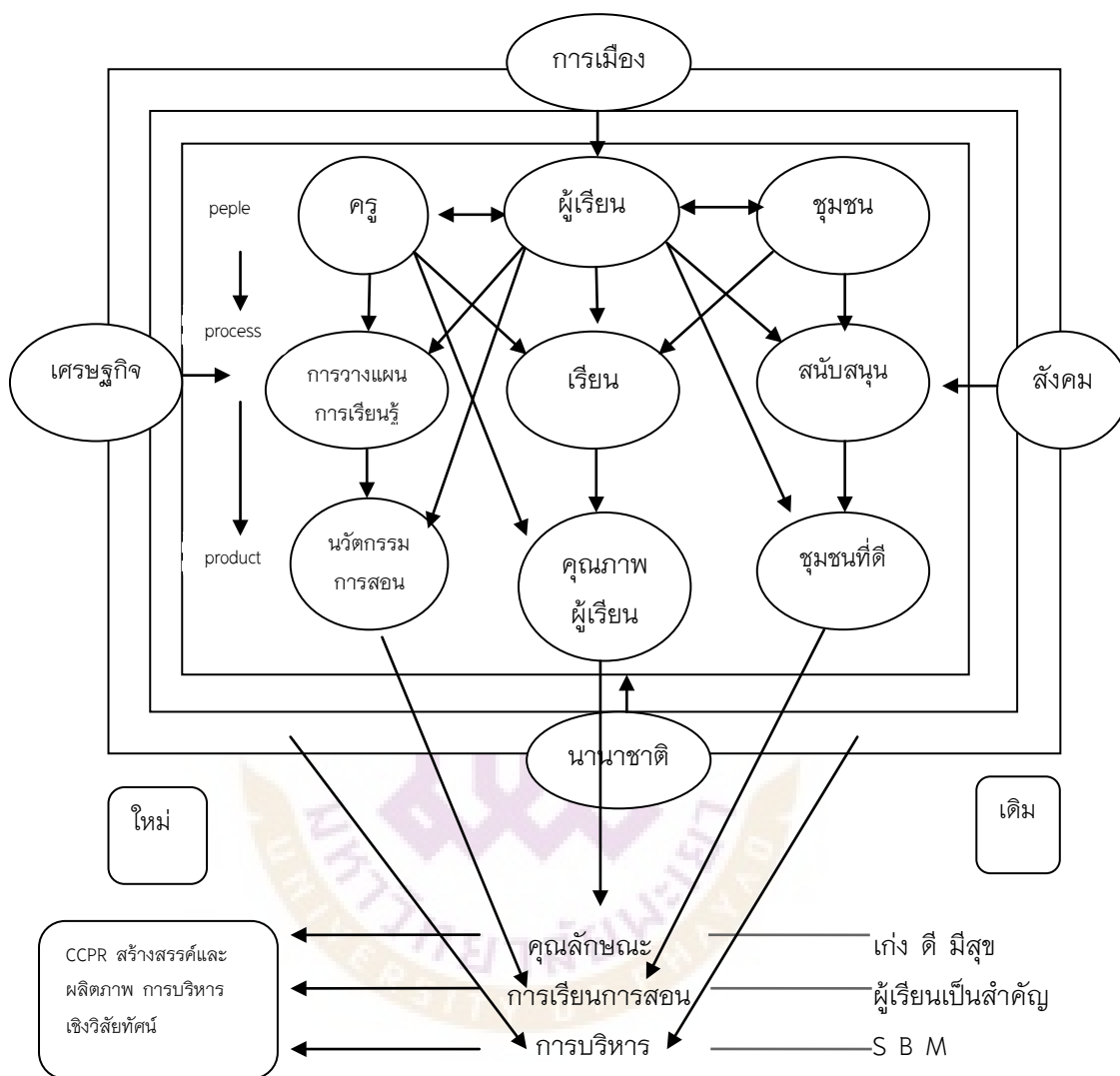
ธีระ รุญเจริญ (2553, หน้า 19) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ดังภาพ 16

ภาพ 16 แนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของ ธีระ รุญเจริญ

ไพฑูริย์ สีนลรัตน์ (2554, หน้า 106) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องของปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยบุคคล ได้แก่ ครูเกี่ยวข้องกับกระบวนการวางแผนการเรียนเพื่อให้มีผลเป็นนวัตกรรมการสอน ในส่วนของผู้เรียนก็ต้องศึกษาเพื่อจบอย่างมีคุณภาพ ในขณะที่เดียวกันต้องสนับสนุนการศึกษาของชุมชนเพื่อเป้าหมายให้ได้

สังคมที่ดี ทั้ง 3 จะเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ ทั้งสามส่วนนี้ ยังเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และนานาชาติที่บริบทล้อมรอบการศึกษาอยู่ ดังภาพ 17

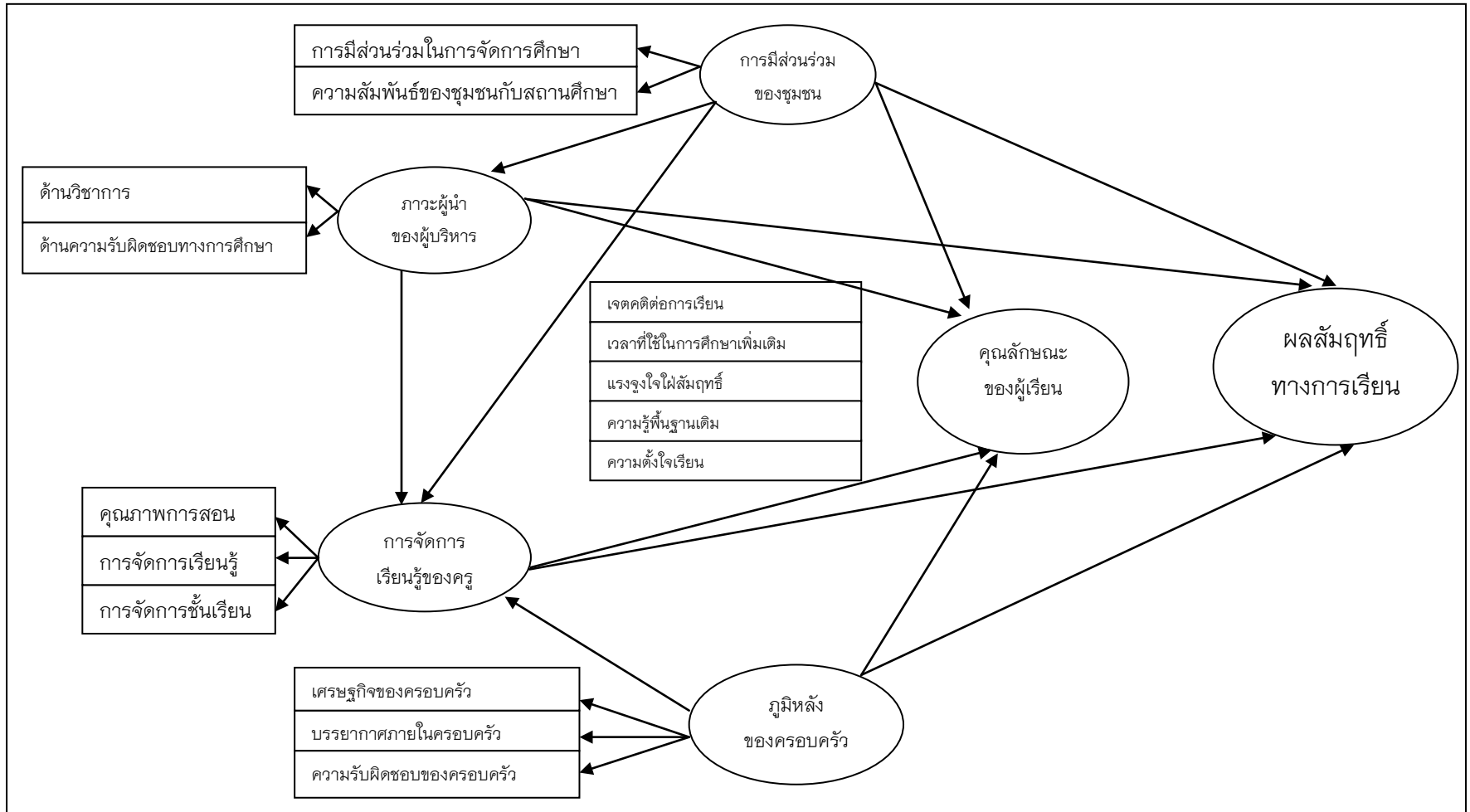
ภาพ 17 แนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์

กล่าวโดยสรุป จากการเสนอแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของนักวิชาการที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกลุ่มตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร ตัวแปรที่เกี่ยวกับครู ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน ตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว และตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน ดังตาราง 9

ตาราง 9 การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ที่	ปัจจัย	ความสัมพันธ์	ผ่าน	แนวคิด
1	ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	ตรง	-	ธีระ รุญเจริญ
		อ้อม	ครู, ผู้เรียน	สมบัติ นพรัตน์
			ชุมชน, ครู	ธีระ รุญเจริญ
2	การจัดการเรียนรู้ของครู	ตรง	-	สมบัติ นพรัตน์
		อ้อม	ครอบครัว	ธีระ รุญเจริญ
			ผู้เรียน	ไพฑูรย์ สินลารัตน์
3	คุณลักษณะของผู้เรียน	ตรง	-	สมบัติ นพรัตน์
		-	-	ธีระ รุญเจริญ
		-	-	-
4	ภูมิหลังของครอบครัว	ตรง	-	ธีระ รุญเจริญ
		อ้อม	ครู, ผู้เรียน	สมบัติ นพรัตน์
			ครู	ธีระ รุญเจริญ
5	การมีส่วนร่วมของชุมชน	ตรง	-	ธีระ รุญเจริญ
		อ้อม	ผู้เรียน, ครู	สมบัติ นพรัตน์, ดิวเยอร์
			ผู้เรียน,	ธีระ รุญเจริญ, ดิวเยอร์
			ผู้บริหาร, ผู้เรียน	ไพฑูรย์ สินลารัตน์

จากตาราง 9 ผู้วิจัยนำมาสร้างโมเดลโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพ 18

ภาพ 18 โมเดลโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ

จันทราณี สงวนนาม (2551, หน้า 91-100) ได้แสดงความคิดเห็นดังนี้ คำว่า “ระบบ” เป็นคำกล่าวที่ใช้กันแพร่หลาย หมายถึง กลุ่มขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน และมีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อกระทำกิจกรรมให้ได้ผลสำเร็จตามความต้องการขององค์การ ดังนั้น การกล่าวถึงระบบมักจะคำนี้ถึงคำ 3 คำ คือ 1) การคิดอย่างมีระบบ หมายถึง การคิดอย่างมีเหตุผลโดยคิดอย่างรอบคอบถึงผลได้ผลเสียที่เกิดขึ้นทั้งในภาพรวมและทุก ๆ ส่วนขององค์ประกอบย่อย ของระบบว่า ต่างมีส่วนสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม 2) วิธีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ หมายถึง วิธีการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ โดยมีการนำปัจจัยที่จำเป็นต่อการบริหารมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งปัจจัย กระบวนการการทำงาน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจะมีส่วนสัมพันธ์กันแล้วเป็นผลซึ่งกันและกัน 3) ทฤษฎีที่ระบุว่า องค์การประกอบด้วย ส่วนประกอบที่เป็นอิสระ และเป็นวิธีการบริหารที่จะเพิ่มความเข้าใจ รู้จุดเด่นจุดด้อยในองค์การ เพื่อการพัฒนา และแก้ปัญหาได้มากยิ่งขึ้น

หลักการและแนวคิดของทฤษฎีระบบ

1. ทฤษฎีระบบมีความเชื่อว่า ระบบจะต้องเป็นระบบเปิด (Open System) กล่าวคือ จะต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยได้รับอิทธิพล หรือผลกระทบตลอดเวลาจากสภาพแวดล้อม
2. มีรูปแบบของการจัดลำดับในลักษณะของระบบใหญ่ และระบบย่อยที่สัมพันธ์กัน
3. มีรูปแบบของปัจจัยป้อนเข้าและผลผลิต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลของปฏิสัมพันธ์ที่มีกับสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากปัจจัย กระบวนการ ผลผลิตตามลำดับ เป็นองค์ประกอบของระบบ
4. แต่ละองค์ประกอบของระบบจะต้องมีส่วนสัมพันธ์กัน หรือมีผลกระทบต่อกันและกัน หมายความว่า ถ้าองค์ประกอบของระบบตัวใดตัวหนึ่งเปลี่ยนไป ก็จะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนขององค์ประกอบตัวอื่นด้วย
5. ทฤษฎีระบบเชื่อในหลักการของความมีเหตุมีผลของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ ทฤษฎีระบบไม่เชื่อว่า ผลของสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่ทฤษฎีระบบเชื่อว่าปัญหาทางการบริหารที่เกิดขึ้น มักจะมาจากสาเหตุที่มากกว่า 1 สาเหตุ
6. ทฤษฎีระบบจะมองทุก ๆ อย่างในภาพรวมของทุกองค์ประกอบมากกว่าที่จะมองเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบ

7. ทฤษฎีระบบคำนึงถึงผลของการปฏิบัติที่เป็น Output หรือ Product มากกว่า Process ซึ่งผลสุดท้ายของงานที่ได้รับ อาจมีมากมายหลายสิ่ง ซึ่งก็คือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นมาในภายหลังจากนั่นเอง

8. ทฤษฎีระบบจะมีกระบวนการในการปรับเปลี่ยน และป้อนข้อมูลย้อนกลับ เพื่อบอกให้รู้ว่าระบบมีการเบี่ยงเบนอย่างไร ควรจะแก้ไขที่องค์ประกอบใดของระบบ ซึ่งก็คือ การวิเคราะห์ระบบนั่นเอง

รูปแบบของวิธีระบบ

จากหลักการและแนวคิดของทฤษฎีระบบ ระบบประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivation) ที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ

2. กระบวนการ (Process) หมายถึง การนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ รวมกันอยู่หลายระบบครบวงจร ตั้งแต่ การบริหาร การจัดการ การริเทศ การวัด และประเมินผล และการติดตามตรวจสอบ ทั้งนี้ เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการทุกกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลลัพธ์ (Product or Output) เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

4. ผลกระทบ (Outcome or Impact) เป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดไว้หรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่า จะเกิดขึ้นได้

รูปแบบของการวิเคราะห์ระบบ

การนำเอาทฤษฎีระบบหรือวิธีระบบมาใช้ในการบริหารองค์การ หากนำมาใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสม ระบบก็จะช่วยให้องค์การหากนำมาใช้ไม่ถูกต้องการมีประสิทธิภาพในทางตรงกันข้ามหากนำระบบมาใช้ไม่ถูกต้อง หรือองค์ประกอบแต่ละส่วนของระบบไม่สัมพันธ์กันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์การได้ ดังนั้น การนำเอาทฤษฎีระบบหรือวิธีการระบบมาใช้ จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ที่เรียกว่า System Analysis ควบคู่กันไปด้วย การวิเคราะห์ระบบจะช่วยให้ผู้บริหารทราบว่า หากผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปัญหานั้นจะเกิดจากองค์ประกอบใดของระบบ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันหรือไม่ อย่างไร ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) จะช่วยให้ทราบถึงประเภทปัญหาจุดที่ต้องการได้รับการพัฒนาแก้ไขหรือปรับปรุงได้มากขึ้น การแก้ไขปรับปรุงก็จะต้องกระทำ

อย่างเป็นระบบ มิใช่แก้ไขเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น การวิเคราะห์ระบบ เป็นส่วนหนึ่งของวิธีระบบที่มุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าผลผลิตหรือผลงาน โดยมุ่งวิเคราะห์ปัญหา และเป็นกระบวนการการประเมินวิธีระบบ การวิเคราะห์ระบบเป็นขั้นแรกของการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายเพื่อให้มีระบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ เพราะการพัฒนา คือ การปรับปรุง เพื่อให้สภาพปัญหาที่มีอยู่หมดไป หรือเหลือน้อยลงตามศักยภาพของทรัพยากรและข้อจำกัดที่มีอยู่ ให้เกิดความสมดุลของโครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบ จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ระบบ

กล่าวโดยสรุปว่า การวิเคราะห์ระบบเป็นขั้นแรกของการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายเพื่อให้มีระบบการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ เพราะการพัฒนา คือ การปรับปรุง เพื่อให้สภาพปัญหาที่มีอยู่หมดไป หรือเหลือน้อยลงตามศักยภาพของทรัพยากรและข้อจำกัดที่มีอยู่ ให้เกิดความสมดุลของโครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบ จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ระบบจุดประสงค์เพื่อประเมินความมีประสิทธิภาพของระบบ ประเมินเวลาประเมินการใช้งบประมาณ ประเมินความถูกต้องของกระบวนการ ประเมินผลผลิตหรือผลงาน วิธีระบบและการวิเคราะห์ระบบ เป็นกระบวนการที่ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ที่มีเหตุผล และมุ่งไปที่กระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอน

การนำทฤษฎีระบบมาใช้ในการแก้ปัญหา

การนำทฤษฎีระบบมาใช้ในการแก้ปัญหานั้น ก่อนอื่นควรจะต้องรู้และทำความเข้าใจว่าปัญหาคืออะไรเสียก่อน

ปัญหา คือ ความแตกต่างระหว่างสภาพที่พึงประสงค์กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ปัญหา คือ ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังว่า ควรจะเป็นกับสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ในปัจจุบัน

ปัญหา คือ สภาพการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และมีแนวโน้มว่า จะไม่ตรงกับความต้องการ

ปัญหา คือ ความต้องการ

ปัญหา คือ สิ่งที่ไม่ตรงกับความต้องการ หรือความพอดี มากเกินไปก็เป็นปัญหาน้อยเกินไปก็เป็นปัญหา

สรุปว่า ปัญหา คือ ความเบี่ยงเบนของสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างกับสภาพการณ์ที่ต้องการ สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

ปัญหา = สภาพที่คาดหวัง - สภาพความเป็นจริง x ความวิตกกังวล

Problem = Expectation - Reality x Concern

เราสามารถแก้ปัญหาได้ → ชีวิตก็จะมีคุณภาพ

Solution → Quality of Life/work

ประเภทของปัญหา แบ่งออกเป็นหลายประการ คือ

1. ปัญหาที่แบ่งตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ของปัญหาแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.1 ปัญหาที่เกิดจากสถานการณ์คงที่ (Stable) เช่น ปัญหาที่เกี่ยวกับเนื้องาน ระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องรีบแก้ไข

1.2 ปัญหาที่เกิดจากสถานการณ์ที่เป็นพลวัต (Dynamic) เช่น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคน และการปฏิบัติ

1.3 ปัญหาวิกฤติ (Critical) เป็นปัญหารุนแรงที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ถ้าไม่แก้ไขจะส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่น ๆ ได้

2. ปัญหาที่แบ่งตามความเบี่ยงเบนของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับความต้องการที่เกิดในเวลาต่างกัน

2.1 ปัญหาขัดข้อง ถ้าความเบี่ยงเบนเกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบันยังคงปรากฏอยู่ และมีแนวโน้มว่าจะเกิดต่อไปในอนาคต เพราะมาตรการแก้ไขไม่ได้ผล จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงเรียกว่า ปัญหาขัดข้อง

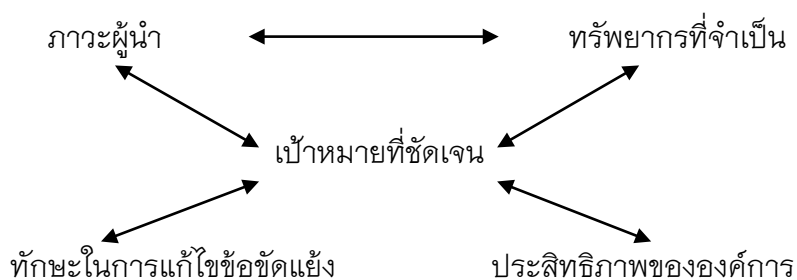
2.2 ปัญหาป้องกัน ถ้าในอดีตไม่มีความเบี่ยงเบน แต่ปัจจุบันมีสิ่งบอกเหตุว่าจะเกิดการเบี่ยงเบนหรือเกิดปัญหาขึ้นในอนาคต ถ้าไม่ป้องกันเอาไว้ก่อน

2.3 ปัญหาเชิงพัฒนา ต้องการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับปรุงสภาพในอนาคต ให้ดีกว่าเดิมอย่างมีเป้าหมายว่า จะพัฒนาในเรื่องใด จึงจะทำให้คุณภาพของงานสูง

ผู้บริหารที่มีความเชื่อว่า ผลของสถานการณ์เกิดจากสาเหตุใดเพียงสาเหตุเดียว จะมีลักษณะของผู้นำที่มีความเข้มแข็ง เชื่อมั่นในตนเองว่า การเป็นผู้นำที่เข้มแข็งจะเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพขององค์การ ดังนี้

ผู้นำที่เข้มแข็ง → ประสิทธิภาพขององค์การ

ส่วนผู้บริหารที่มีความเชื่อว่า ผลของสถานการณ์เกิดจากสาเหตุตามแนวคิดของทฤษฎีระบบ จะมีลักษณะของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ มีทักษะในการแก้ปัญหาคความขัดแย้ง รู้จักใช้ทรัพยากรที่จำเป็น และรู้เป้าหมายขององค์การ ดังนี้

ภาพ 19 ผลของสถานการณ์ที่เกิดจากหลายสาเหตุ

ขั้นตอนการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการระบบ

1. ระบุประเด็นปัญหา
2. กำหนดวัตถุประสงค์
3. ระบุแหล่งทรัพยากรหรือข้อจำกัด
4. กำหนดเกณฑ์ของความสำเร็จ
5. กำหนดทางเลือกหลาย ๆ ทาง
6. กำหนดรูปแบบของทางเลือก
7. จัดลำดับของทางเลือก
8. ตัดสินใจ ทำแผนปฏิบัติการ
9. นำแผนไปปฏิบัติ
10. ติดตาม กำกับ ประเมินผล

ประโยชน์ของการนำวิธีระบบมาใช้ในการแก้ปัญหการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาเป็นระบบ และในระบบการศึกษาก็มักจะมีระบบย่อยอีกหลายระบบ เช่น ระบบการบริหาร ระบบการเรียนการสอน ระบบการวางแผน ระบบการริเทศ เป็นต้น การนำวิธีการระบบมาใช้แก้ปัญหการศึกษาจะช่วยให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ช่วยกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. ช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
3. ช่วยกำหนดคุณลักษณะ รายละเอียดที่จำเป็นและไม่ตรงประเด็น
4. ช่วยให้เห็นวัตถุประสงค์ที่สามารถวัดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
5. ช่วยเสนอแนะวิธีการในการพัฒนานวัตกรรมและการแก้ปัญหาที่รุนแรงทางการศึกษา
6. ก่อให้เกิดความยุติธรรม เพราะวิธีระบบเป็นวิธีการที่ปราศจากความลำเอียง

7. เป็นเครื่องมือที่ช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจ

8. ช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจค่านิยมและนโยบายภายใต้กรอบความรับผิดชอบ

เช่นเดียวกับ ทิศนา แชมมณี (2555, หน้า 197) ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้ ผู้ที่มีระบบในการเรียน หรือการทำงานจะรู้จักการวางแผนจัดระเบียบในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่จะช่วยตนเองสามารถบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่หวัง หรือกำหนดไว้ได้ จึงกล่าวได้ว่า ความเป็นระบบ เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้การทำงานใด ๆ ประสบผลสำเร็จมีประสิทธิภาพตามที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ สังัด อุทรานันท์ (2542, หน้า 7) ได้กล่าวไว้ว่า การทำงานอย่างมีระบบเป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะ 1) การทำงานอย่างเป็นระบบนั้นสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของระบบจะอยู่ด้วยกันอย่างเป็นระเบียบไม่มีความสับสน ไม่มีความขัดแย้งกันระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น 2) การทำงานอย่างเป็นระบบจะเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว ประหยัดแรงงาน เวลา และค่าใช้จ่าย 3) งานทุกอย่างจะสำเร็จตามเป้าหมายและได้ผลอย่างเต็มที่ ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความเป็นระบบ และการจัดระบบ

เนื่องจากระบบ มีความสำคัญในการช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าจึงได้เกิดความคิดและนวัตกรรมในด้านนี้ขึ้น ที่เรียกกันว่า วิธีการเชิงระบบ รวมทั้งด้านการศึกษาได้มีการนำแนวคิดเชิงระบบมาใช้ ทำให้เกิดการวางแผน วิธีการใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย เช่น ในการจัดระบบการเรียนการสอน นักการศึกษาสามารถนำกระบวนการเชิงระบบไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะ มีความเป็นเอกลักษณ์ตามความคิดเห็นหรือประสบการณ์ของตน หรืออาจเริ่มจากการวิเคราะห์ระบบที่ใช้อยู่ โดยใช้แบบจำลองการจัดระบบของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ทิศนา แชมมณี, 2555, หน้า 201) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการวิเคราะห์ระบบ หมายถึง การนำระบบเดิมที่ใช้อยู่มาวิเคราะห์เพื่อศึกษาปัญหาความต้องการและจุดบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้ง การสำรวจทรัพยากรที่มีอยู่และที่ต้องการ
2. การสังเคราะห์ระบบ เป็นขั้นตอนกรรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ระบบเดิม และนำมาใช้ในการสร้างระบบใหม่
3. ขั้นสร้างแบบจำลองระบบการสอน เป็นขั้นของการนำเอาขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในขั้นสังเคราะห์ระบบ มาใส่แบบจำลองเพื่อแสดงลำดับขั้น เพื่อสะท้อนให้เห็นองค์ประกอบทั้ง 4 ของแบบจำลองระบบคลาสสิก คือ ตัวป้อน กระบวนการ กลไกควบคุม และผลผลิต
4. ขั้นการทดลองใช้ระบบในสถานการณ์จำลอง เป็นขั้นของการพิสูจน์ทดสอบว่าระบบที่สร้างขึ้น สามารถใช้ได้ผลตามที่คาดหวัง

จากแนวความคิดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การสร้างระบบหรือจัดระบบใด ๆ ควรจะเป็นไปตามขั้นตอน ดังนี้

กำหนดจุดมุ่งหมายของระบบ

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง
3. กำหนดองค์ประกอบของระบบ
4. การจัดกลุ่มขององค์ประกอบ
5. การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ
6. การจัดผังระบบ
7. การประเมินผลระบบ
8. การปรับปรุงระบบ

กล่าวโดยสรุป ในการจัดสร้างระบบใดขึ้นมา กระบวนการที่จำเป็นก็คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของระบบ การศึกษาหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การประมวลสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง การกำหนดองค์ประกอบของระบบ การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ การเขียนผังระบบ การทดลองใช้ระบบ การประเมินผลระบบ และการปรับปรุงระบบ

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ ผู้วิจัยนำไปเป็นฐานการสร้างยุทธศาสตร์ เนื่องจาก เห็นถึงความสำคัญของ “ความเป็นระบบ” และ “การจัดระบบ” ต่อการสัมฤทธิ์ผลด้านการสอน ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2555, หน้า 217) ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่า ระบบมีความสำคัญในการช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย ตรงกับครูผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการสอนหลาย ๆ ท่านกล่าวข้อเท็จจริงที่ตรงกันว่า ความเป็นระบบเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้การสอนประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพตามที่ตั้งไว้ นั้นหมายถึงว่าในการจัดระบบการเรียนการสอน ครูผู้สอนที่จัดการสอนได้อย่างมีคุณภาพต่อผู้เรียนนั้น ต้องเป็น “ระบบ” หรือมีวิธีการเชิงระบบ” (System Approach)

ทฤษฎีการสอน

ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences)

เป็นแนวคิดเกี่ยวกับเชาว์ปัญญา ซึ่ง การ์ดเนอร์ (ทิศนา ขัมมณี, 2555, หน้า 86) ให้นิยามคำว่า เชาว์ปัญญา ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพการณ์แวดล้อมต่าง ๆ หรือการสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง รวมทั้งความสามารถในการตั้งปัญหาเพื่อจะหาคำตอบและเพิ่มพูนความรู้

โดยการ์ดเนอร์มีความเชื่อพื้นฐาน ที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) เซอร์ปัญญาของบุคคลแต่ละบุคคลมิได้มีเพียงความสามารถทางภาษาและทางคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่มีอยู่อย่างหลากหลายถึง 8 ประเภท 2) เซอร์ปัญญาของแต่ละบุคคลจะไม่หยุดนิ่งอยู่ที่ระดับที่ตนมีตอนเกิด แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้หากได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสม ซึ่งในความคิดของการ์ดเนอร์ เซอร์ปัญญาของบุคคลประกอบด้วย 3 ประการ คือ 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นไปตามธรรมชาติและตามบริบททางวัฒนธรรมของบุคคลนั้น 2) ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพและสัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรม และ 3) ความสามารถในการแสวงหาหรือตั้งปัญหาเพื่อหาคำตอบและเพิ่มพูนความรู้ เซอร์ปัญญา 8 ด้าน ตามแนวคิดของการ์ดเนอร์ มีดังนี้

1. เซอร์ปัญญาด้านภาษา เซอร์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมโดยสมองที่เรียกว่า “Broca’s Area” สติปัญญาด้านนี้แสดงออกทางความสามารถในการอ่าน การเขียน การพูดอภิปราย การสื่อสารกับผู้อื่น การใช้คำศัพท์ การแสดงออกทางความคิด การประพันธ์ การแต่งเรื่อง การเล่าเรื่อง เป็นต้น

2. เซอร์ปัญญาด้านคณิตศาสตร์หรือการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ ผู้ที่มีอัจฉริยภาพการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ มักจะคิดโดยใช้สัญลักษณ์ มีระบบระเบียบในการคิด ชอบคิดวิเคราะห์ แยกแยะสิ่งต่าง ๆ ให้เห็นชัดเจน ชอบคิดและทำอะไรตามเหตุผล เข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ง่าย ชอบทำคณิตศาสตร์ได้ดี

3. สติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ เซอร์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมด้วยสมองซีกขวา และสามารถแสดงออกทางด้านศิลปะ การวาดภาพ การสร้างภาพ การคิดเป็นภาพ การเห็นรายละเอียด การใช้สี การสร้างสรรค์งานต่าง ๆ และมักจะเป็นผู้มองเห็นวิธีการแก้ปัญหาในภาพ

4. เซอร์ปัญญาด้านดนตรี เซอร์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมโดยสมองซีกขวา แต่ยังไม่สามารถระบุตำแหน่งได้ บุคคลที่มีสติปัญญาด้านนี้ จะแสดงออกทางความสามารถในด้านจังหวะ การร้องเพลง การฟังเพลงและดนตรี การแต่งเพลง การเต้น และมีความไวต่อการรับรู้เสียงและจังหวะต่าง ๆ

5. เซอร์ปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ เซอร์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมโดยสมองส่วนที่เรียกว่า คลอเท็กซ์ โดยด้านซ้ายควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายซีกขวา และด้านขวาควบคุมการเคลื่อนไหวของซีกซ้าย สติปัญญาทางด้านนี้สังเกตได้จากความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ในการเล่นกีฬา การใช้ภาษาท่าทาง การแสดง และเต้นรำ

6. เซอร์ปัญญาด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น เซอร์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมด้วยสมองส่วนหน้า ความสามารถที่แสดงออกทางด้านนี้ เห็นได้จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การทำงานกับผู้อื่น

การเข้าใจและเคารพผู้อื่น การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การจัดระเบียบ ผู้มีความสามารถทางด้านนี้ มักเป็นผู้ที่มีความไวต่อความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น มีความเป็นมิตรชอบช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่น

7. เซอร์ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง บุคคลที่มีความสามารถในการเข้าใจตนเองมักเป็นคนที่ชอบคิด พิจารณาไตร่ตรองมองตนเอง และทำความเข้าใจถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเอง มักเป็นคนที่มั่นคงในความคิดความเชื่อต่าง ๆ จะทำอะไรมักต้องการเวลาในการคิดไตร่ตรอง และชอบที่จะคิดคนเดียว ชอบความเงียบสงบ สถิติปัญญาด้านนี้มักเกิดร่วมกับสติปัญญาด้านอื่น ๆ เป็นลักษณะสติปัญญาสัมพันธ์ระหว่างเซอร์ปัญญา 2 ด้านขึ้นไป

8. เซอร์ปัญญาด้านความเข้าใจธรรมชาติ เซอร์ปัญญาด้านนี้ เป็นความสามารถในการสังเกตสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติการจำแนกแยกแยะ จัดหมวดหมู่ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว บุคคลที่มีความสามารถทางด้านนี้ มักเป็นผู้รักธรรมชาติ เข้าใจธรรมชาติ ตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมรอบตัว และมักจะชอบและสนใจในสัตว์เลี้ยง

กล่าวโดยสรุป เซอร์แต่และด้านมักจะทำงานในลักษณะผสมผสานกัน แล้วแต่ว่ากิจกรรมที่ทำนั้นต้องการสติปัญญาส่วนใดบ้าง การ์ดเนอร์เชื่อว่า ในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แม้จะดูเหมือนว่า ต้องอาศัยเซอร์ปัญญาด้านใดด้านหนึ่งชัดเจน แต่แท้จริงแล้วต้องอาศัยเซอร์ปัญญาหลายด้านผสมผสานกันไป เช่น นักดนตรีที่ประสบผลสำเร็จ ดูเหมือนจะใช้เซอร์ปัญญาด้านดนตรีเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วต้องอาศัยเซอร์ปัญญาด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านภาษา และด้านการเข้าใจตนเอง

เนื่องจากเซอร์ปัญญาทุกด้านเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดทางพันธุกรรม เซอร์ปัญญาทุกด้านจึงแสดงออกในระดับทางพื้นฐานที่เหมือนกัน ซึ่งแสดงออกอย่างชัดเจนในช่วงแรก ๆ ของชีวิต และค่อย ๆ พัฒนาโดยการสัมพันธ์กับระบบสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แสดงออกทางเสียงเพลง การวาดภาพ ข้อเขียน เรื่องราว เป็นต้น ต่อไป การพัฒนาจะค่อย ๆ เพิ่มระดับความซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ และในช่วงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ จะแสดงออกผ่านทางกิจกรรมและการประกอบอาชีพ

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการสอน

ทิตนา แคมมณี (2555, หน้า 89) ได้แสดงความเห็นว่า การมองและเข้าใจ เซอร์ปัญญาในความหมายต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดการกระทำที่แตกต่างกันออกไป ทฤษฎีพหุปัญญาได้ขยายขอบเขตของความหมายของคำว่า ปัญญา ออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น จากเดิม ส่งผลให้การจัดการสอนขยายขอบเขตไปอย่างกว้างขวางเช่นกัน แนวทางในการนำทฤษฎีพหุปัญญามาใช้ในการสอนมีหลากหลาย ดังนี้

1. เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีเชาวน์ปัญญาที่แตกต่างกัน ดังนั้น การจัดการสอนควรมีกิจกรรมที่หลากหลายที่สามารถส่งเสริมเชาวน์ปัญญาหลาย ๆ ด้าน จะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งส่งเสริมความเป็นอัจฉริยะของผู้เรียน

2. เนื่องจากผู้เรียนมีระดับพัฒนาการในเชาวน์ปัญญาแต่ละด้านไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องจัดการสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการในแต่ละด้าน และการจัดการสอนให้กับผู้เรียนที่มีขั้นพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งสูง ควรแตกต่างไปจากผู้เรียนที่มีขั้นพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งต่ำ

3. เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีระดับเชาวน์ปัญญาแต่ละด้านไม่เหมือนกัน การผสมผสานของความสามารถด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ไม่เท่ากัน ทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ทำให้แต่ละคนแตกต่างกัน และความแตกต่างที่หลากหลายนี้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ดังนั้น ระบบความคิดที่ว่าคนนี้โง่ ฉลาด หรือเก่งกว่าคนนั้นคนนี้ จึงควรเปลี่ยนไป การสอนควรเน้นการส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของผู้เรียน ครูควรสอนให้ผู้เรียนค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง ภาควุฒิในเอกลักษณ์ของตนเอง และเคารพในเอกลักษณ์ของผู้อื่น รวมทั้งเห็นคุณค่าและเรียนรู้ที่จะใช้ความแตกต่างของแต่ละบุคคลให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่นนี้ผู้เรียนจะเรียนรู้อย่างมีความสุข มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองเห็นคุณค่าในตนเอง ในขณะที่เดียวกันจะเคารพในผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล

4. ระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควรต้องมีการปรับเปลี่ยนไปจากแนวคิดเดิมที่ใช้การทดสอบเพื่อวัดความสามารถทางเชาวน์ปัญญาเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น และที่สำคัญคือ ไม่สัมพันธ์กับบริบทที่แท้จริงที่ใช้ความสามารถนั้น ๆ ตามปกติ วิธีการประเมินการเรียนการสอนที่ดี ควรประเมินหลาย ๆ ด้าน และแต่ละด้านควรเป็นการประเมินในสภาพการณ์ของปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเชาวน์ปัญญานั้น ๆ โดยต้องใช้สติปัญญาหลาย ๆ ด้าน สังเกตผู้เรียนมีการใช้เชาวน์ปัญญาด้านใด มากเพียงไร

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาด้านปัญญาของผู้เรียน คือการทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในสาระ มีทักษะการคิดและกระบวนการคิด ฯลฯ ครูผู้สอนควรใช้นวัตกรรมทางการศึกษามาช่วยพัฒนาปัญญาเฉพาะด้านที่ถนัด รวมทั้งการพัฒนาปัญญาหลากหลายให้กับผู้เรียนทุก ๆ คน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนด้วย คำว่า นวัตกรรมมีความหมาย คือ เป็นสิ่งใหม่ยังไม่มีใครทำมาก่อน หรือเป็นการนำนวัตกรรมเดิมที่มีอยู่แล้ว นำมาพัฒนาใช้ใหม่ ซึ่งนวัตกรรมมีทั้งที่เป็นแนวคิด รูปแบบ วิธีการ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ หรือเป็นสื่อการสอน ไม่ว่าจะเป็นอะไรที่สำคัญที่สุด นวัตกรรมนั้นจะต้องช่วยให้การจัดการเรียนรู้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ดังนั้น การที่จะรับนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอน

จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ในการเลือกนวัตกรรมที่เหมาะสมที่สุดไปแก้ปัญหาเพื่อให้ตรงจุด ครูควรมีทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน (Classroom Innovation Implementation) ที่ดีพอเช่นผลการวิจัยของ กฤษกร จีรัง (2555) ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ นวัตกรรม Rock & Rap for Mathematic: RRM โดยยึดแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็มของผู้เรียนที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้โดยนวัตกรรม Rock & Rap for Mathematic :RRM หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับ วรานันท์ สาครินทร์ (2555) ทำการศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง จำนวนเชิงซ้อนที่มีผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลงานวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียนหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง จำนวนเชิงซ้อน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Theory of Constructivism)

ทฤษฎีการเรียนรู้ มีนักการศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาทางเซาร์ปัญญา ซึ่งให้ ความสนใจเกี่ยวกับกระบวนการรู้คิด หรือกระบวนการทางปัญญา ได้แก่ Vygotsky, Piaget, Kozulin and Ulrich Neisser โดยนิยาม “กระบวนการรู้คิด” ว่า “เป็นกระบวนการรู้คิด ของสมองในการปรับเปลี่ยน ลด ตัด ทอน ขยาย จัดเก็บ และใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่รับเข้ามาทาง ประสาทสัมผัส ซึ่งอาจจะเกิดหรือไม่เกิดจากการกระตุ้นของสิ่งเร้าภายนอกได้ ดังนั้น การรู้สึกรู้ การรับรู้จินตนาการ การระลึกได้ การจำ การคงอยู่ การแก้ปัญหา การคิด และอื่น ๆ อีกมาก จึงถือได้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรู้คิด” ดังนั้น กระบวนการสร้างความรู้ เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจะต้องจัดกระทำข้อมูล ไม่ใช่เพียงรับข้อมูลเข้ามา และนอกจาก กระบวนการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายในสมองแล้ว ยังเป็นกระบวนการทาง สังคมอีกด้วย การสร้างความรู้จึงเป็นกระบวนการทั้งทางสติปัญญาและสังคมควบคู่กันไป

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการสอน

ทิศนา แคมมณี (2555, หน้า 94) ได้แสดงความเห็นว่า การนำทฤษฎีการสร้าง ความรู้ไปใช้ในการสอน สามารถทำได้หลายประการ ดังนี้

1. ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ ผลของการเรียนรู้มุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ และการตระหนักรู้ในกระบวนการนั้น เป้าหมายการเรียนรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติงานจริง ครูจะต้องเป็นตัวอย่างและฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็น ผู้เรียนจะต้องฝึกฝน การสร้างความรู้ด้วยตนเอง

2. เป้าหมายของการสอนจะเปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัว ไปสู่การการสาธิตกระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลาย การเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ จะต้องให้มีประสิทธิภาพถึงขั้นทำได้และแก้ปัญหาจริงได้

3. ในการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเป็นผู้มึบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มตัว ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง ซึ่งไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนจะต้องออกไปสถานที่จริงเสมอไป แต่อาจจัดเป็นกิจกรรมที่เรียกว่า “Physical Knowledge Activities” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นของจริง และมีความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถจัดกระทำศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ ทดลอง ลองผิดลองถูกกับสิ่งนั้น ๆ จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจขึ้น ดังนั้น ความเข้าใจจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการคิดการจัดกระทำกับข้อมูล มิใช่เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ จากการได้รับข้อมูลหรือมีข้อมูลเพียงเท่านั้น

4. ในการจัดการสอนของครูจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศทางสังคม จริยธรรม (Sociomordal) ให้เกิดขึ้น กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสเรียนรู้ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งทางสังคมถือว่า เป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างความรู้ เพราะลำพังกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายที่ครูจัดให้หรือผู้เรียนแสวงหามาเพื่อการเรียนรู้ ไม่เป็นการเพียงพอ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และบุคคลอื่น ๆ จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนกว้างขึ้น ชับซ้อนขึ้น และหลากหลายขึ้น

5. ในการเรียน ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยผู้เรียนจะนำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้ เช่น ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกสิ่งที่ต้องการเรียนเอง ตั้งกฎระเบียบเอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเอง ตกลงกันเองเมื่อเกิดความขัดแย้ง หรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เลือกผู้ร่วมงานได้เอง และรับผิดชอบในการดูแลรักษาห้องเรียนร่วม

6. ในการสอนแบบสร้างความรู้ ครูจะมีบทบาทแตกต่างไปจากเดิม คือ จากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และควบคุมการเรียนรู้ เปลี่ยนเป็นการให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ คือ การเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนจาก “Instruction” ไปเป็น “Construction” คือ เปลี่ยนจาก “การให้ความรู้เป็น” ไปเป็นการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ บทบาทของครูก็คือ จะต้องทำหน้าที่ช่วยสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดแก่ผู้เรียน ดูแลให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา และประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ ครูยังต้องมีความเป็นประชาธิปไตยและมีเหตุผลในการสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วย

7. ในด้านการประเมินผลการเรียนการสอน เนื่องจากการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองนี้ ขึ้นกับความสนใจและการสร้างความหมายที่แตกต่างกันของบุคคล ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงมีลักษณะหลากหลาย ดังนั้น การประเมินผลจึงจำเป็นต้องมีลักษณะเป็น “Goal free evaluation” ซึ่งหมายถึงการประเมินตามจุดมุ่งหมายในลักษณะที่ยืดหยุ่นกันไปในแต่ละบุคคล หรืออาจใช้วิธีการที่เรียกว่า “Socially Negotiated Goal” และการประเมินควรใช้วิธีการที่หลากหลาย ซึ่งอาจประเมินจากเพื่อน จากแฟ้มสะสมผลงาน รวมทั้งการประเมินตนเองด้วย

กล่าวโดยสรุป การสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ครูควรออกแบบหรือวางแผนการจัดการสอนที่ชัดเจน เลือกรูปแบบการสอน เทคนิค วิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา และความสามารถของผู้เรียน ครูต้องเตรียมแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนไปสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ตลอดจนใช้วิธีและเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนั้น ตัวครูจำเป็นต้องมีทักษะการพัฒนาหน่วย การเรียนรู้ บูรณาการ (Curriculum Development) เนื่องจากการบูรณาการการเรียนการสอนเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือตอบสนองปัญหาที่สงสัยด้วยการผสมผสานสาระ กระบวนการ วิธีสอน เทคนิคที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยการสอดแทรกสาระความรู้อื่น ๆ เช่น ผลการวิจัยของ นาคน้อย บุญประเสริฐ (2555) ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจริยธรรมการทำความดีตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนา ด้วยการสอนแบบไตรสิกขาร่วมกับกิจกรรมการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่ม ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนแบบไตรสิกขาร่วมกับกิจกรรมกลุ่มกับการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีจริยธรรมการทำความดีตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับ สุมาลี บัวเล็ก (2555) ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เรื่องไฟฟ้า ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Theory of Constructionism)

แนวความคิดนี้ของทฤษฎีนี้ คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองด้วยตัวผู้เรียนเอง หากผู้เรียนได้มีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองของตนเอง

ไปสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะทำให้ความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และเมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมาในโลก ก็หมายถึงผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ขึ้นในตนเอง ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยตนเองนี้ จะมีความหมายต่อผู้เรียน จะอยู่คงทน ผู้เรียนจะไม่ลืมง่าย และจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ดี นอกจากนั้น ความรู้ที่ตนเองได้สร้างขึ้นยังจะเป็นฐานใหม่ให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด (ทิตินา แชมมณี, 2555, หน้า 94)

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการสอน

ทิตินา แชมมณี (2555, หน้า 97) ได้แสดงความเห็นว่า เนื่องจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Theory of Constructivism) กับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Theory of Constructionism) มีรากฐานมาจากทฤษฎีเดียวกัน ซึ่งมาจากแนวคิดทฤษฎีเซาร์ปัญญาของเพียเจต์ แนวคิดหลักจึงเหมือนกันจะมีความแตกต่างกันไปบ้างก็ตรงรูปแบบการปฏิบัติ ซึ่ง Constructionism จะมีเอกลักษณ์ของตนในการใช้สื่อ เทคโนโลยี วัสดุ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการให้ผู้เรียนสร้างสาระการเรียนรู้ และผลงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง ดังนั้น สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญมากประการหนึ่ง คือ บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งควรมีส่วนประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. บรรยากาศที่มีทางเลือกที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจ เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความชอบและความสนใจไม่เหมือนกัน การมีทางเลือกที่หลากหลาย หรือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำในสิ่งที่ตนสนใจจะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการคิดการทำการและการเรียนรู้ต่อไป

2. เป็นสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความรู้ เช่น มีกลุ่มคนที่มียุวัย ความถนัด ความสามารถ และประสบการณ์ที่แตกต่างกันซึ่งจะเอื้อให้มีการช่วยเหลือกัน การสร้างสรรค์ผลงานและความรู้ รวมทั้งการพัฒนาทักษะทางสังคมด้วย

3. เป็นบรรยากาศที่มีความเป็นมิตร เป็นกันเอง บรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย สบายใจ จะเอื้อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความสุข

กล่าวโดยสรุป แนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง จะเน้นตัวผู้เรียนให้สร้างองค์ความรู้ โดยผ่านกระบวนการคิด การกระทำด้วยตนเอง ดังนั้น ตัวครูจำเป็นต้องมีทักษะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered Instruction) ดังผลวิจัยของ จันท์ ดิยะวงศ์ (2555) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนฯ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 75 นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสารและนำเสนอ การเชื่อมโยง และความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 และพบว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางคณิตศาสตร์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา การทำงานอย่างเป็นระบบและความมีน้ำใจสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 75

หลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered Instruction)

หลักการนี้มีแนวคิดว่า ในการสอนครูต้องคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ มิใช่แต่เพียงการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น เช่น การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ ทิศนา แชมมณี (2555, หน้า 120) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัว และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริง

การมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัว (Active Participation) หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ผู้เรียนรู้เป็นผู้จัดกระทำต่อสิ่งเร้า (สิ่งที่เรียนรู้) มิใช่เพียงการรับสิ่งเร้าหรือการมีส่วนร่วมอย่างเป็นผู้รับเท่านั้น การมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัวที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้ดี ควรเป็นการเต็มตัวที่เป็นไปอย่างรอบด้านทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ เพราะพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัวทางกาย หมายถึง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ร่างกายและประสาทการรับรู้เต็มตัวพร้อมที่จะรับรู้และเรียนรู้ได้ดี
2. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัวทางสติปัญญา หมายถึง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางสติปัญญาหรือสมอง ได้คิด ได้กระทำโดยใช้ความคิด เป็นการใช้สติปัญญาของตนสร้างความหมาย ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้
3. การมีส่วนร่วมในการเต็มตัวทางอารมณ์ หมายถึง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางอารมณ์ หรือความรู้สึก เกิดความรู้สึกต่าง ๆ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีในเรื่องที่เรียนรู้ อารมณ์ และความรู้สึกของบุคคลจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง และต่อการปฏิบัติมากขึ้น

4. การมีส่วนร่วมในการตื่นตัวทางสังคม หมายถึง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางสังคม หรือมีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันจะช่วยขยายขอบเขตของการเรียนรู้ของบุคคลให้กว้างขึ้น และกระบวนการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการที่สนุก มีชีวิตชีวามากขึ้น หากผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

การเรียนรู้ที่แท้จริง หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น (ซึ่งอาจเป็นความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ ฯลฯ) จากกระบวนการที่บุคคลรับรู้และจัดกระทำต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ เพื่อสร้างความหมายของสิ่งเร้า (สิ่งที่เรียนรู้) นั้นเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เดิม จนเกิดเป็นความหมายที่ตนเข้าใจอย่างแท้จริง และสามารถอธิบายความเข้าใจของตนเองได้

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ดังนั้น ครูที่จะจัดการเรียนการสอนเช่นนี้ ต้องมีการดำเนินการที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1. ครูต้องจัดเตรียมกิจกรรม หรือ ประสบการณ์ที่เอื้อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ในขณะที่ดำเนินการกิจกรรมเรียนการสอน ครูควรลดบทบาทของตนเองลง และเปลี่ยนบทบาทจากการถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิผล

กล่าวโดยสรุปว่า ในขณะที่มีการเรียนการสอนเกิดขึ้น ผู้เรียนจะมีบทบาทเด่น สำคัญ เพราะผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดกระทำต่อสิ่งที่เรียนรู้ ใช้กระบวนการต่าง ๆ สร้างความหมายและความเข้าใจให้แก่ตนเอง โดยมีครูทำหน้าที่ดูแล อำนวยความสะดวก กระตุ้นและให้คำชี้แนะแนวทางต่าง ๆ ตามความจำเป็น ครูมีบทบาทเด่นก่อนการสอน คือเตรียมงานสอน จัดเตรียมกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีตามจุดประสงค์ หลักการและกระบวนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีมีหลากหลาย ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้คัดสรรที่สำคัญ ๆ ไว้ส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาการปฏิรูปการศึกษาของไทยได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นในมาตราต่าง ๆ โดยเฉพาะ ตั้งแต่มาตรา 22-30 เช่น หลักการบูรณาการ หลักการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง หลักการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง หลักการเรียนรู้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ หลักการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม หลักการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ครูผู้สอนจึงควรศึกษาเพื่อนำหลักการ

แนวคิด และแนวทางเหล่านั้นมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

รูปแบบและกระบวนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้

1. แบบเน้นตัวผู้เรียน ได้แก่ การจัดการสอนแบบเอกัตภาพ การจัดการสอนโดยผู้เรียนนำตนเอง

การจัดการสอนแบบเอกัตภาพ (Individualized Instruction) เป็นการจัดการสอนแบบเน้นตัวผู้เรียน คำนึงถึงภูมิหลัง สถิติปัญญา ความสามารถ ความถนัด แบบการเรียนรู้ ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และพัฒนาไปตามความสามารถและศักยภาพของแต่ละบุคคล (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 124) ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเห็นว่าเขาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และประสบผลสำเร็จได้

การจัดการสอนโดยผู้เรียนนำตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นการสอนแบบเน้นที่ตัวผู้เรียน สามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองและพัฒนาตนเอง เป็นการให้โอกาสผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งครอบคลุมการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง การตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การเลือกวิธีการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ การรวบรวมความรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการประเมินตนเอง โดยครูทำหน้าที่กระตุ้นและให้คำปรึกษา (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 139) ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมาย

2. แบบเน้นความรู้ ความสามารถ ได้แก่ การจัดการสอนแบบรู้จริง

การจัดการสอนแบบรู้จริง (Mastery Learning) เป็นการจัดการสอนแบบเน้นความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนทุกคนที่มีความสามารถและสติปัญญาแตกต่างกัน สามารถเกิดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้สื่อการเรียนรู้ วิธีการสอน หรือให้เวลาที่แตกต่างกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด หากผู้เรียนสามารถทำได้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น จึงสามารถดำเนินการเรียนรู้ในวัตถุประสงค์ต่อไปได้ หากยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้สอนจะต้องมีการแสวงหาวิธีการ สื่อ แบบฝึกหัด หรือนวัตกรรมอื่น ๆ มาช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ จนกระทั่งสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์เป็นระดับ ๆ (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 127)

3. แบบเน้นประสบการณ์ ได้แก่ การจัดการสอนแบบเน้นประสบการณ์ การจัดการสอนตามสภาพจริง

การจัดการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (Experience) ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ในเรื่องที่ยังไม่เคย และให้ผู้เรียนสังเกต

ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น และนำมาคิดพิจารณา ไตร่ตรองร่วมกันจนกระทั่งผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอด ในเรื่องที่เรียน แล้วนำความคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ต่อไป (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 131) เป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะเรียนรู้ ต่อยอดคิดเรื่องใหม่ ๆ บนพื้นฐานความรู้เดิม

การจัดการสอนตามสภาพจริง (Authentic Learning) เป็นการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริงในบริบทจริง และร่วมกันศึกษาเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ข้อมูล และวิธีการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เรียน ซึ่งจะช่วยผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เกิดการเรียนรู้ระดับลึก เชื่อมโยงสิ่งที่เรารู้กับโลกความเป็นจริง และได้รับผลการตัดสินใจและการกระทำจากสังคมหรือตามเกณฑ์มาตรฐานชีวิต (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 132) เป็นการส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

4. แบบเน้นปัญหา ได้แก่ การจัดการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก การจัดการสอนโดยใช้โครงการเป็นหลัก

การจัดการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem Based Instruction) เป็นการสอนแบบเน้นปัญหา เพราะปัญหาสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดภาวะงุนงงสงสัยและความต้องการที่จะแสวงหาความรู้เพื่อขจัดความสงสัยดังกล่าว หรือกล่าวได้ว่า เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ผู้เรียนฝึกกระบวนการวิเคราะห์ และแก้ปัญหาาร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้น เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะ กระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหา เมื่อผู้เรียนแก้ปัญหาสำเร็จจะเกิดความภาคภูมิใจ (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 139) เป็นการส่งเสริมคุณลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองให้กับผู้เรียน

การจัดการสอนโดยใช้โครงการเป็นหลัก (Project Based Instruction) เป็นการสอนแบบเน้นปัญหา โดยให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเลือกทำโครงการที่ตนสนใจ ร่วมกันสำรวจ สังเกต และกำหนดเรื่องที่ตนสนใจ วางแผนในการทำโครงการร่วมกัน ศึกษาหาข้อมูล ความรู้ที่จำเป็น และลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้จนได้ข้อค้นพบ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ เก็บข้อมูล แล้วนำเสนอผลงานและประสบการณ์ต่อสาธารณชน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 138) เป็นการส่งเสริมให้กับผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงาน

5. แบบเน้นทักษะกระบวนการ ได้แก่ การจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ การจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด การจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม

การจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ (Inquiry Based Instruction) เป็นการจัดการสอนแบบเน้นกระบวนการ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง นำไปสู่การค้นพบข้อความรู้ใหม่ (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 144) ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นในตนเองที่สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองจากการใช้ทักษะการสืบค้น แหล่งความรู้ การอ่าน การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูล การสรุปข้อมูล การอภิปราย และการทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้น จึงเป็นการเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดความเชื่ออำนาจภายในตน

การจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด (Thinking Process-Oriented Instruction) เป็นการสอนแบบเน้นกระบวนการ ซึ่งการสอนแบบนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด ขยายต่อเนื่องจากความคิดเดิม ที่มีอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่นเกิดความคิดที่มีความละเอียด กว้างขวาง ลึกซึ้ง ถูกต้องและมีเหตุผล น่าเชื่อถือขึ้นมากกว่าเดิม ซึ่งการฝึกกระบวนการคิดจะช่วยให้ผู้เรียนมีการคิดอย่างจริงจังและอย่างมีเป้าหมาย อย่างมีคุณภาพ (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 142) เป็นการส่งเสริมคุณลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองให้กับผู้เรียน

การจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning Process Instruction) เป็นการจัดการสอนแบบเน้นกระบวนการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนดำเนินการ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกหัวข้อ เนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียน การสอนได้ตามความสนใจ โดยครูช่วยส่งเสริม และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ ช่วยพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และให้คำปรึกษาแนะนำตามความเหมาะสม (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 146) เมื่อผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ได้รับการฝึกฝนทักษะที่จะเป็นต่อการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเป็นประจำ ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจได้ตลอดชีวิต เกิดพฤติกรรมความสนใจใฝ่เรียนรู้ จนสามารถสร้างความรู้พื้นฐานให้กับตนเองได้ เป็นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเชื่ออำนาจภายในตน

การจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process-Oriented Instruction) เป็นการสอนแบบเน้นกระบวนการ ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนในเรื่องการทำงานร่วม ภายใต้วัตถุประสงค์ การดำเนินการร่วมกัน โดยแต่ละคนต้องทำตามบทบาทหน้าที่ ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเหมาะสม และมีกระบวนการทำงานที่ดี เพื่อนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายที่กำหนด (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 143) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการควบคุมตนเอง โดยการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เพื่อทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นการฝึกคุณลักษณะมุ่งอนาคต คือ การช่วยกันตั้งเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ และวางแผนการทำงานร่วมกัน ดังนั้นจึงเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองให้กับผู้เรียน

6. แบบเน้นบูรณาการ เป็นการจัดการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ปัญหาโดยใช้ความรู้หลาย ๆ ด้าน ประกอบกัน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติไปพร้อม ๆ กัน

กล่าวโดยสรุป การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งที่เรียน ได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง ได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกปฏิบัติการทำกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ได้คิดจินตนาการอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน อย่างสร้างสรรค์ ได้ค้นคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเองซึ่งเป็นการเรียนที่ผู้เรียนต้องใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้สอนคอยจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่เชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง ผ่านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม โดยผู้สอนคอยสังเกต ส่วนดี และส่วนที่ต้องปรับปรุงของผู้เรียน เพื่อประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงมุ่งเน้นที่การประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง เพราะการประเมินตามสภาพจริง คือ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนบรรลุถึงความต้องการของตนเองได้ เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับรู้และมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองตลอดเวลา รวมถึงการมีส่วนร่วม และมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองตลอดเวลา รวมถึงการมีส่วนร่วมวางแผนและเลือกกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนด้วย ดังนั้นครูควรมีทักษะการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Classroom Authentic Assessment) ที่ดีพอ

การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

การใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงผู้สอนต้องสังเกต จดบันทึกและรวบรวมข้อมูลจากผลงานและวิธีการเรียนรู้วิถีการปฏิบัติของผู้เรียนตลอดเวลา โดยยึดถือพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (Curriculum) การจัดการเรียนการสอน (Instruction) และการประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment) ตามพฤติกรรมที่คาดหวัง และจะต้องกระทำไปพร้อม ๆ กัน โดยไม่แยกการสอนกับการประเมินผลออกจากกัน และต้องดำเนินการตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนกับพฤติกรรมที่คาดหวังของหลักสูตรทุกระยะ จึงจะถือว่า เป็นความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่สร้างขึ้น การประเมินตามสภาพจริง เป็นวิธีการประเมินที่ใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลาย เพื่อเข้าถึงสภาพความเป็นจริงของผู้เรียนให้มากที่สุด สามารถสะท้อนให้เห็นพัฒนาการของผู้เรียนตลอดเวลาขณะที่ทำการเรียนการสอน ถือได้ว่าการประเมินแบบนี้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและแสดงออกให้เห็นถึงระดับความรู้ ความเข้าใจ และระดับทักษะที่เกิดกับผู้เรียน ตลอดจนแสดงให้เห็นถึงวิธีการหรือกระบวนการ

เรียนของผู้เรียนตามสภาพที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการความรู้กับวิธีการ และกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีเข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงผลการเรียนรู้ ไปสู่ชีวิตจริงได้ หรือนำไปสร้างสรรค์ผลงานการเรียนรู้ การประเมินผลตามสภาพจริงนับเป็น หัวใจสำคัญของหลักสูตรแบบบูรณาการ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555, หน้า 485-490)

กล่าวโดยสรุป แนวคิดและกระบวนการประเมินตามสภาพจริงจะเน้นการประเมินผล ระหว่างเรียนของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและผลการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน และชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการประเมินผลโดยใช้ แบบทดสอบและวิธีการประเมินแบบเดิม

ข้อดีของการประเมินตามสภาพจริง คือ เป็นการลงมือปฏิบัติจริงช่วยให้ผู้เรียน สามารถถ่ายโอนประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ได้ดีกว่าการใช้ความรู้เพื่อ ทดสอบผลการสอนทั่ว ๆ ไป ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและแสวงหาวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมกับ ความสามารถและมีความหมายต่อตนเอง ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นต่อการลงมือปฏิบัติงานให้สำเร็จ เพราะผู้เรียนเป็นผู้คิดวางแผนปฏิบัติ จึงต้องการดูแลที่ตนคาดหวัง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่คิด อยากรทดลองค้นหาคำตอบด้วยตนเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด มีระเบียบวิธีคิด ที่ถูกต้อง เป็นเหตุเป็นผลและแสวงหาแนวทางปฏิบัติของตนด้วยการกำหนดงานหรือวิธีการ และเป็นการชี้แนะให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยการบูรณาการเนื้อหาความรู้ จากหลากหลายวิชาที่เรียนในหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับชีวิตจริง สังคมจริง การทำงานจริง และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555, หน้า 491)

จากแนวคิดการประเมินตามสภาพจริงที่นำเสนอมา แสดงให้เห็นว่า การประเมินตาม สภาพจริง เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนต้องปฏิบัติให้ควบคู่กับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว ครูผู้สอนต้องวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ไปด้วย ดังนั้น ครูควรมีทักษะ การวิจัยปฏิบัติการปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ที่ดีพอเพื่อการพัฒนา ผู้เรียน

วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เป็นบทบาทสำคัญของครูยุคนี้ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 30 ที่ครูควรสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษาตามหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประเภทการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การวิจัยมีเป้าหมายเพื่อนำผลไปใช้ ปฏิบัติงานจริง คือเป็นการวิจัยเพื่อนำผลไปพัฒนาและถ้าพบข้อบกพร่องก็จะนำผลไปพัฒนา อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงเป็นลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) จัดได้ว่า

การวิจัยปฏิบัติการเป็นการบูรณาการวิธีการปฏิบัติงานกับการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติงาน โดยมีความสำคัญ ดังนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา กระบวนการที่ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ซึ่งเป็นวิธีการที่มีระบบ มีขั้นตอน เพื่อสร้างความรู้ใหม่ทางการศึกษาและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ทางการศึกษา คือ สื่อการเรียนการสอน เช่น ชุดการเรียน แบบฝึก บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2551, หน้า 147-149)

กล่าวโดยสรุป วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มีประโยชน์ เพราะผลวิจัยที่ได้ คือ องค์ความรู้ที่มีประโยชน์ใช้เป็นแนวทางนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย อีกทั้งเป็นการพัฒนาตัวครูเอง คือ ครูเป็นผู้สร้างความรู้ เป็น เรื่องจากการค้นพบความรู้ใหม่จะทำให้ได้ผลงานทางการศึกษาตามมาอีกมากมาย เช่น ตำราที่ได้จากการวิจัย ดังนั้น กิจกรรมวิจัยในชั้นเรียนจึงต้องควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน อันมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนการสอน ครูมืออาชีพควรมีทักษะการสอนให้ผู้เรียนสร้างความรู้เอง ขณะเดียวกันครูก็ควรสร้างความรู้ทางการศึกษาเองเช่นกัน โดยใช้ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ดังผลการวิจัยของ ชีรพงษ์ แสงสิทธิ์ (2555) ทำการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในวิชาเคมี เรื่อง เซลล์ไฟฟ้าเคมีโดยการใช้ Clay Animation เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนเรื่อง เซลล์ไฟฟ้าเคมีโดยการใช้ Clay Animation สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับดีเยี่ยม และมีเจตคติต่อการเรียนรู้ในระดับดี นอกจากนี้ยังพบว่า ร้อยละ 100 ของผู้เรียนให้ความสนใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้ Clay Animation เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เป็นอย่างดี ขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนได้จดจ่ออยู่กับความคิด ทำให้เกิดเป็นลักษณะวัฏจักรทางความคิดอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการวางแผน ออกแบบ สร้างองค์ความรู้ และลงมือปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนจะสนใจอยู่กับสิ่งที่ทำ ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ได้คิดวิเคราะห์ ข้อมูล ได้ประเมินผลงาน ได้มีส่วนร่วมในการทำงาน ได้สังเคราะห์องค์ความรู้ ได้ใช้จินตนาการ ได้สร้างมโนภาพ ช่วยยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการสอน และหลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยนำไปเป็นฐานการสร้างยุทธศาสตร์ด้านตัวครู เพื่อสร้างระบบการสอนที่มีคุณภาพในการใช้พัฒนาผู้เรียน เนื่องจากเห็นถึงความสำคัญของการสอนดังกล่าวเป็นกระบวนการสอน

ที่มุ่งเป้าหมาย และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2555, หน้า 94) ได้แสดงความเห็นไว้ว่า การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองด้วยตัวผู้เรียนเอง หากผู้เรียนได้มีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ก็หมายถึง ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ขึ้นในตนเอง ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยตนเองนี้ จะมีความหมายต่อผู้เรียน จะอยู่คงทน ผู้เรียนจะไม่ลืมง่าย และจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ดีนอกจากรู้ที่ตนเองได้สร้างขึ้นนี้ ยังจะเป็นฐานใหม่ให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ธีระ รุญเจริญ (2554, หน้า 83) ได้แสดงความเห็นว่า หลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่จะให้คนไทยสามารถคิดเป็นองค์รวม เรียนรู้ร่วมกันและทำงานเป็นทีม ประกอบกับครูผู้มีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ โดยผ่านกระบวนการสอนได้ เพราะในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ ซึ่งตัวครูเองต้องปฏิบัติและพึงมีทักษะสำคัญ 5 ทักษะตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา คือ ทักษะการพัฒนาหน่วย การเรียนรู้บูรณาการ (Curriculum Development) ทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child centered Approach) ทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน (Classroom Innovation Implementation) ทักษะการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Classroom Authentic Assessment) และ ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research)

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม เป็นทฤษฎีที่เสนอจิตลักษณะ 8 ประการ ที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมคนดี คนเก่ง และมีสุข ของคนไทย ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานจากผลการวิจัย 12 เรื่อง และทฤษฎีนี้ได้รับการตรวจสอบและมีผลการวิจัยที่สนับสนุนมาตลอดจนกระทั่งปัจจุบัน ทฤษฎีนี้ถูกนำเสนออยู่ในรูปต้นไม้ ดังภาพที่ 20 ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนราก ส่วนที่เป็นลำต้น และส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้ (ดูเดือน พันธมนาวิน, 2550, หน้า 18-26)

และค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ เช่น ค่านิยมที่จะศึกษาต่อในระดับสูง
 ค่านิยมในการใช้สินค้าไทย เป็นต้น 2) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำ
 ที่ทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวหรือพวกพ้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทาง
 เหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg 3) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง หมายถึง
 ความสามารถในการคาดการณ์ไกล ว่าสิ่งที่กระทำลงไปในปัจจุบันจะส่งผลอย่างไรในปริมาณ
 เท่าใด ต่อใคร ตลอดจนความสามารถในการอดได้รอได้ สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวานได้
 4) ความเชื่อในอำนาจตน หมายถึง ความเชื่อว่า ผลที่ตนกำลังได้รับอยู่ เกิดจากการกระทำ
 ของตนเอง มิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญ หรือการควบคุมของคนอื่น เป็นความรู้สึก
 ในการทำนายได้ควบคุมได้ของบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Locus of Control Rotter
 5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
 โดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland

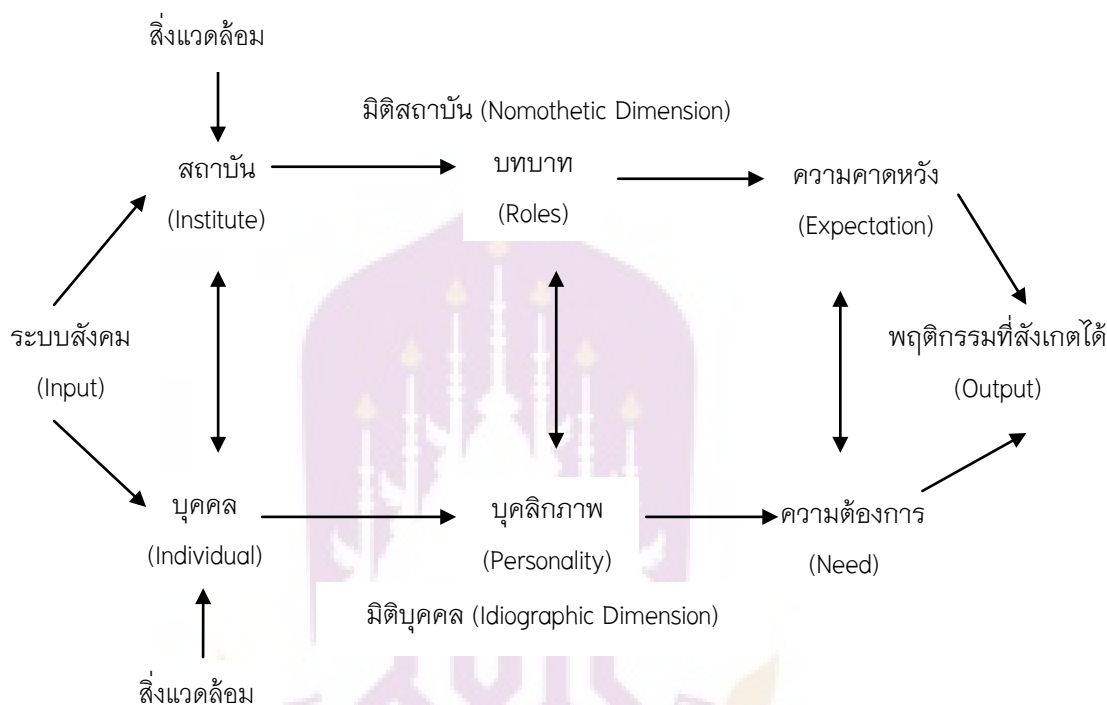
จิตลักษณะ 5 ประการนี้ เป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่น่าปรารถนาที่เปรียบเสมือน
 ดอกและผลบนต้นไม้ นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุนาวิโน ยังเสนอว่า ควรใช้จิตลักษณะ
 ทั้ง 5 ประการ บนลำต้น ร่วมกับจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ ในการอธิบาย ทำนาย
 และพัฒนาพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า จะต้องใช้จิตลักษณะหลายตัวพร้อมกัน
 ในการศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของบุคคล การใช้จิตลักษณะเพียงตัวเดียว
 หรือน้อยตัว จะไม่ช่วยให้นักพัฒนาเข้าใจการกระทำของบุคคลได้อย่างน่ามั่นใจ

ส่วนที่ 3 คือ ส่วนของดอกและผล เป็นส่วนของพฤติกรรมคนดี คนเก่ง ซึ่งแสดง
 พฤติกรรมทำความดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนดี และพฤติกรรม
 การทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพฤติกรรมของคนเก่ง คนดี
 คือ พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมกรเรียนการทำงาน พฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็ก
 เป็นต้น พฤติกรรมพัฒนาตนเอง เช่นพฤติกรรมใฝ่รู้ พฤติกรรมรักการอ่าน

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมเป็นการศึกษาพฤติกรรมคนดี และคนเก่ง
 มีองค์ประกอบทางจิต 8 ประการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ จิตลักษณะพื้นฐาน
 3 ประการ และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม 5 ประการ

จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ มักจะได้รับการพัฒนามาในระดับหนึ่ง จากระบบของ
 สังคมภายในสถานศึกษา ขณะที่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาขึ้นมาบ้างแล้ว
 เพราะสถานศึกษาเป็นระบบของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งทางบุคลิกลักษณะและความสัมพันธ์
 ในฐานะของระบบสังคม สถานศึกษามีกระบวนการทางสังคมที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์
 เกิดจากปัจจัย 2 ประการ ดังต่อไปนี้ 1) โครงสร้างของความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่ม
 2) วัฒนธรรมของกลุ่ม ดังที่เกทเซลส์ และกูบา (Getzel and Guba) มีแนวคิดที่ว่า พฤติกรรม

ของบุคคลในสังคม คือหน้าที่ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทบาท (Role) กับ บุคลิกภาพ (Personality) สถานศึกษามีรูปแบบของระบบสังคมตามแนวความคิดของเกทเซลส์ และถูกา ประกอบด้วย ส่วนประกอบ 2 มิติ คือ มิติสถาบันกับมิติบุคคล ดังภาพ 21 (จันทราณี สงวนนาม, 2551, หน้า 106-108)

ภาพ 21 ส่วนประกอบของระบบสังคมตามแนวคิดเกทเซลส์และถูกา (Getzel and Guba)

ที่มา: จันทราณี สงวนนาม, 2551, หน้า 108

มิติสถาบัน เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นมาประกอบด้วย บทบาทและความคาดหวัง เพื่อให้คนในสถาบันบรรลุตามเป้าหมาย โดยมีวัฒนธรรม จริยธรรม และค่านิยมของสังคมแวดล้อมอยู่ ดังเช่น สถานศึกษามีหน้าที่ให้การศึกษาภายใต้ระบบการศึกษาและการปฏิบัติตามกฎหมายของสถาบันการปกครอง รูปแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกก็จะเป็นไปอย่างสม่ำเสมอจนเป็นปกติ ส่วนมิติบุคคล เป็นมิติทางจิตวิทยาที่อธิบายถึงลักษณะของพฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ และความต้องการ ของแต่ละบุคคล

กล่าวโดยสรุป สถาบันการศึกษา และ สถาบันครอบครัว ทำหน้าที่หล่อหลอมทางสังคมให้กับผู้เรียนให้มีจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ 1) สุขภาพจิต 2) ความเฉลียวฉลาด หรือสติปัญญา 3) ประสพการณ์ทางสังคมสูง ดังนี้ สถาบันการศึกษาทำหน้าที่พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยการบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับสถาบันครอบครัว ก็ทำหน้าที่หล่อหลอมทางสังคมให้กับผู้เรียน ด้วยการให้การอบรมเลี้ยงดู อบรมในด้านจิตใจ

จิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม 5 ประการ ประกอบด้วย 1) ทศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม 2) เหตุผลเชิงจริยธรรม 3) การมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง 4) การเชื่ออำนาจในตน 5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการพิสูจน์สาเหตุต่าง ๆ ของพฤติกรรมของคนไทย ทำให้ทราบว่า พฤติกรรมของบุคคลในกาลละเทศะหนึ่ง ๆ นั้น มีสาเหตุจากทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล และจากการประมวลรวมผลการวิจัยในประเทศ พบว่า จิตลักษณะเพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในระดับหนึ่ง แต่ถ้ามีจิตลักษณะที่สำคัญสูงหลายด้านพร้อมกันในแต่ละคน บุคคลจะมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากขึ้น ป่วยขึ้น และยืนยาวขึ้น การพัฒนาจิตเพียงด้านเดียวจะไม่ก่อให้เกิดผลดีแก่คนเหล่านั้น และการพัฒนาจิตแก่เยาวชนประเภทที่มีจิตหลายด้านพัฒนาล่าช้า ก็ควรพัฒนาจิตด้านที่สำคัญอย่างน้อย 3-4 ด้าน แก่เยาวชนเหล่านั้นเพื่อเป็นมาตรการเสริมสร้างให้เยาวชนเหล่านั้นพัฒนาไปเป็นคนดี เก่ง และมีสุขมากขึ้นในเยาวชนแต่ละคน นอกจากนี้ ยังพบว่า จากการประมวลสรุปผลการวิจัยไทย จำนวน 258 เรื่องว่า จิต 4 ด้าน ที่สำคัญ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม การมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง การเชื่ออำนาจในตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นจิตลักษณะสำคัญอันดับต้น ๆ ของพฤติกรรมคนเก่งคนดี และเก่งแทบทุกประเภท ตั้งแต่พฤติกรรมจริยธรรมต่าง ๆ ไปจนถึงพฤติกรรมรับผิดชอบ และพฤติกรรมสุขภาพ ดังนั้น การพัฒนาจิต 4 ด้านนี้ ให้มีมากในบุคคลใดบุคคลนั้น จะมีพฤติกรรมหลายด้านที่เหมาะสมมากตามไปด้วย ซึ่งเป็นการพัฒนาน้อย แต่ให้ผลดีมากอย่างอเนกประสงค์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2556, หน้า 23-24)

สำหรับจิตลักษณะด้านทศนคิตค่านิยมและคุณธรรม อาจไม่จำเป็นต้องทำมากนัก เพราะมีผลการวิจัย พบว่า ในเด็กชาวอังกฤษ ก่อนเข้าโรงเรียน บิดามารดาได้อบรมสั่งสอนว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ มาอย่างดีพอสมควรแล้ว แต่พฤติกรรมของเด็กเหล่านี้ในโรงเรียนไม่สอดคล้องกับความรู้เรื่องคุณธรรม ค่านิยม เหล่านั้นเลย ดังนั้น ควรมีการปลูกฝังอะไรนอกเหนือจากคุณธรรม และค่านิยม เหล่านั้น ที่จะช่วยให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการได้มากอย่างแท้จริง นั่นคือ การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านที่สำคัญดังที่ได้กล่าวข้างต้น นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ผ่านมายืนยันว่า ความรู้ ทศนคติ และคุณธรรมไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดผลต่อ

พฤติกรรมได้เต็มที่ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2556, หน้า 25) สอดคล้องกับทฤษฎีของ Kohlberg ที่กล่าวว่า พัฒนาการเหตุผลเชิงจริยธรรม มีลักษณะสำคัญ คือ มีการพัฒนาตามระดับความสามารถของการรู้การคิด หรือตามระดับสติปัญญา และตามวัยหรืออายุ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา มีอายุระหว่าง 13-18 ปี จะใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นหลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม จนถึงชั้นหลักการทำตามคำมั่นสัญญา นั้นแสดงว่า พวกเขาสามารถตัดสินใจเองได้ หรือสามารถบังคับควบคุมใจตนเองได้

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาแต่เพียงคุณธรรม ค่านิยม ที่ทำอยู่นั้น ไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมายแต่ต้องพัฒนาจิตลักษณะที่ขาดหายไปให้เกิดครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การเกิดจิตลักษณะมากเท่าใดก็จะมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมเป้าหมายได้มากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น การพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ของเยาวชน จึงควรเริ่มพัฒนาที่จิตลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ ลักษณะทางจิตที่อยู่ในรูปของเหตุผล หรือเจตนาของบุคคล ก่อนที่บุคคลจะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ จะมีการคิดถึงผลดี ผลเสีย รวมถึงฝ่ายต่าง ๆ ที่จะได้รับผลดี ผลเสียจากการกระทำของตน เรียกรวมว่า ความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ผลดีที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมจะช่วยให้ผู้เรียนมีสติ มีความรับผิดชอบ สามารถควบคุมความประพฤติของตนเอง (Self-Control) ได้ ทำให้การเรียนการสอนในห้องเรียนประสบผลสำเร็จ เพราะในห้องเรียนเป็นระเบียบ ทุกคนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ยิ่งถ้าครูอธิบายเหตุผลของการมีกฎเกณฑ์ และพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ของห้อง จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูง การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้เรียน สามารถกระทำได้โดยการฝึก ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ การสร้างให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในบุคคล หรือทำให้บุคคลเกิดความไม่พอใจในเหตุผลเดิมที่เขามีอยู่ แล้วให้เขาได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นกับผู้อื่น จากนั้นครูซึ่งเป็นผู้ฝึกชี้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจเหตุผลใหม่ในขั้นที่สูงขึ้น จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งซึ่งก่อนหน้านั้นเขาไม่เคยเข้าใจมาก่อน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2556, หน้า 44-45)

2. ความเชื่ออำนาจในตน คือ ลักษณะทางจิตที่เกิดจากการเรียนรู้จากสภาพรอบตัวว่า ผลที่เกิดขึ้นกับตน ทั้งที่เป็นผลดีหรือผลเสีย มีสาเหตุจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตน มิใช่ผู้อื่น หรือโชคชะตา และความบังเอิญ ผลดีที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีความเชื่ออำนาจภายในตน ผู้เรียนเกิดทัศนคติว่าการทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ เพราะความสามารถ ทักษะ และการกระทำของตนเองเท่านั้น ผู้เรียนจะมีความกระตือรือร้น ตั้งใจเรียน ขยันอ่านหนังสือ พยายามคิดหาวิธี และค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ประสบ

ความสำเร็จ และแก้ไข ปรับปรุงเมื่อล้มเหลว และเมื่อผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จากความพยายามของตนเองจริง เขาจะเกิดความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเอง ยากที่ใครจะชักชวนให้เชื่อตามโดยไม่มีเหตุผล กลายเป็นคนมุ่งมั่นต่อการเรียน ครูสามารถใช้หลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนของผู้เรียนได้ เนื่องจากการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะเป็นการสอนที่ยึดตัวผู้เรียนเป็นตัวตั้ง คำนี้ถึงความเหมาะสมและประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวทั้ง 4 มิติ คือ การปฏิบัติ (ทางกาย) ความคิด (สติปัญญา) ความรู้สึกอันจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อตน (อารมณ์) และปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น (สังคม) นอกจากนั้น ยังใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันนำไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง อันได้แก่ ความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ (ทีศนา แชมมณี, 2555, หน้า 120)

3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความมุ่งมั่นที่จะกระทำ เพื่อให้เกิดความสำเร็จ ที่ตนต้องการ โดยเริ่มจากการมองเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้น ในทำนองที่ตนต้องการจะทำบางอย่างให้สำเร็จในเหตุการณ์นั้น มองทุกอย่างเป็นงานที่ตนควรทำ ควรเข้าไปรับผิดชอบ ควรแก้ปัญหา แล้วเริ่มวางแผนดำเนินการให้เกิดความสำเร็จและป้องกันความล้มเหลวเอาไว้ทุกขั้นตอน และท้ายสุดเมื่อความคิดว่าจะทำได้สำเร็จก็รู้สึกสุขใจ หรือเมื่อคิดว่า อาจล้มเหลวได้ก็ไม่ย่อท้อ ใส่ความพยายามของตนลงไปให้มากที่สุด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2556, หน้า 26) ผลดีที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะทำให้ผู้เรียนตั้งใจ พยายามที่จะทำคะแนนให้ดีในวิชาที่เรียน โดยไม่ได้มาจากความต้องการรางวัล หรือต้องการความรักจากพ่อแม่ หรือเพราะกลัวพ่อแม่ทำโทษ แต่เพราะผู้เรียน ตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ให้แก่ตนเอง ดังนั้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้

4. ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่เป็นลักษณะทางจิตที่เป็นนามธรรม และส่วนที่เป็นการวางแผนจัดการ โดยลักษณะมุ่งอนาคต เป็นลักษณะทางจิตที่หมายถึงความสามารถคิด และรับรู้ในสิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น แต่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต จึงต้องอาศัยสติปัญญาค่อนข้างสูง ในอันที่จะสามารถคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดในอนาคตทั้งไกลและใกล้ได้ โดยเห็นความสำคัญของผลดีที่ยังไม่เกิด และต้องรอดอย่ว่า มีความสำคัญมีคุณค่า ส่วนการควบคุมตน เป็นทักษะความสามารถในการจัดระเบียบการกระทำของตนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มที่การกำหนดเป้าหมายรวมที่ตนต้องการให้เกิดในอนาคต แล้วแบ่งเป็นเป้าหมายย่อย ๆ เป็นขั้น ๆ จากนั้นจึงจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยที่ตนจะทำได้สำเร็จตามเป้าหมายย่อยขั้นแรก เมื่อกระทำสำเร็จก็ให้รางวัลตนเอง

ทำให้มีกำลังใจจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป จนเกิดความสำเร็จสมบูรณ์ในที่สุด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2556, หน้า 26-27) ผลดีที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง ผู้เรียนมีการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ หรือเป้าหมายอาชีพในอนาคต จะมีการวางแผนปฏิบัติการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย สามารถตัดสินใจเลือกวิธีการหรือแนวทางที่เหมาะสม บังคับควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามแผน อดทนรอทำการตรวจสอบประเมินความเป็นไปได้ที่จะบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ หากพบว่า ไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ ๆ แล้วพยายามทำต่อไปเพื่อให้เป้าหมายเป็นจริง ซึ่งเป็นลักษณะของคนเก่ง

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีวิวัฒนาการมาจากแนวคิดการบริหารเชิงมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relation Approach) และการบริหารเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach) Likert (1967, pp.16-24) ได้เสนอแนวคิด ระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นระบบการขยายขอบเขตความสัมพันธ์และความเป็นมิตรกันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างในระดับสูงจากการมีส่วนร่วมในการทำงานแบบกลุ่ม โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีแนวคิดพื้นฐานมาจากความเชื่อเรื่องธรรมชาติมนุษย์ ตามแนวคิดของแมค เกรเกอร์ มี 2 แนวทาง ได้แก่ ทฤษฎี X และ Y โดยทฤษฎี X เชื่อว่ามนุษย์ขี้เกียจและขาดความรับผิดชอบ ดังนั้น ต้องใช้วิธีการบังคับหรือควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด ส่วนทฤษฎี Y เชื่อว่า มนุษย์มีความขยัน ชอบทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสภาพการทำงานที่มีความเหมาะสม และคนมีส่วนร่วมในการทำงานโดยไม่ถูกบังคับก็มีความรับผิดชอบมากขึ้น นอกจากนี้ มีความเชื่อพื้นฐานมาจากความคิดเกี่ยวกับความเป็นองค์การของโรงเรียน เชื่อว่า องค์การมิใช่เป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการบรรลุเป้าหมายหรือผลผลิตเชิงปริมาณเท่านั้น แต่องค์การเป็นสถานที่สำหรับการดำรงชีวิตและการพัฒนาด้วย การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีแนวคิดพื้นฐานมาจากการตัดสินใจ สั่งการในระดับสถานศึกษาควรมีลักษณะร่วมมือใช้อำนาจระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน ตลอดจนศิษย์เก่าเพื่อสะท้อนสภาพการณ์ปัจจุบัน ความต้องการในอนาคต ซึ่งจะต้องระดมสติปัญญาแนวคิดให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาให้บริหารสถานศึกษาได้สำเร็จ อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกผูกพันกับสถานศึกษาด้วย

องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่

1. การไว้วางใจกันซึ่งเป็นปรัชญาพื้นฐานของการมีส่วนร่วม
2. ความยึดมั่นผูกพัน
3. การตั้งเป้าหมายและจุดประสงค์ร่วมกัน
4. ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน

Likert (1961, p. 223) ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับสาระสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ผู้บังคับบัญชารับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา
2. ผู้บังคับบัญชากระตุ้นจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน
3. ระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์การมีความคล่องตัวเป็นไปโดยอิสระ
4. ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชามีปฏิกริยาโต้ตอบกันอย่างเปิดเผย และโดยกว้างขวางเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์การ การปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์การ

5. การตัดสินใจต่าง ๆ กระทำโดยกลุ่มในทุกระดับขององค์การ เปิดโอกาสให้กลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน

6. การควบคุมงานมีลักษณะกระจายไปในหมู่ผู้ร่วมงานให้มีการควบคุมกันเอง และเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาเป็นหลัก

7. ผู้บังคับบัญชาเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร โดยการฝึกอบรมเพื่อให้งานมีผลงานที่สูงสุดและสำเร็จตามเป้าหมาย

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่จะมีผลต่อทัศนคติการปฏิบัติงานและการกระตุ้นจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. บรรยากาศการมีส่วนร่วมควรจะต้องทำให้นโยบายที่จะไปสู่เป้าหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น และบรรยากาศจะมีลักษณะของความไม่เป็นทางการมากกว่า

2. จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเลือกเป้าหมายที่มีคุณค่า ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาควรเพิ่มเป้าหมายส่วนบุคคล กับเป้าหมายองค์กรให้เท่าเทียมกัน

3. ผู้มีส่วนร่วมจะเพิ่มการควบคุมงานมากขึ้นถ้ามีแรงจูงใจและความเป็นอิสระ ซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานมากขึ้น

4. เมื่อบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเขาจะมี Ego-involved

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วยการที่ผู้บังคับบัญชาได้ความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของงาน

2. การกระจายอำนาจในการบริหาร ได้แก่ การใช้คณะกรรมการและกลุ่มงานเฉพาะกิจในการปฏิบัติงาน การให้อิสระกับบุคลากรในการดำเนินงานที่รับผิดชอบ

3. การให้อำนาจในการตัดสินใจ ได้แก่ การให้บุคลากรมีสิทธิในการตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบโดยไม่ต้องปรึกษาผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารระดับสูงให้การสนับสนุนผู้บริหาร ทุกคนในการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม

4. การไว้วางใจซึ่งกันและกันในองค์การ ได้แก่ การมอบหมายงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถและมีการมอบหมายให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานใหม่ๆ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการบริหารองค์การเป็นอย่างมาก เพราะผู้บริหารระดับสูงเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหาร มีอิสระในการทำงานตลอดจนมีสิทธิในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกรักผูกพันและร่วมกันรับผิดชอบต่อสิ่งที่ร่วมกันตัดสินใจดำเนินงานให้องค์การประสบผลสำเร็จ

ประเภทของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

เมตต์ เมตต์การุญจิต (2553, หน้า 18) ได้แสดงความเห็นว่า การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง

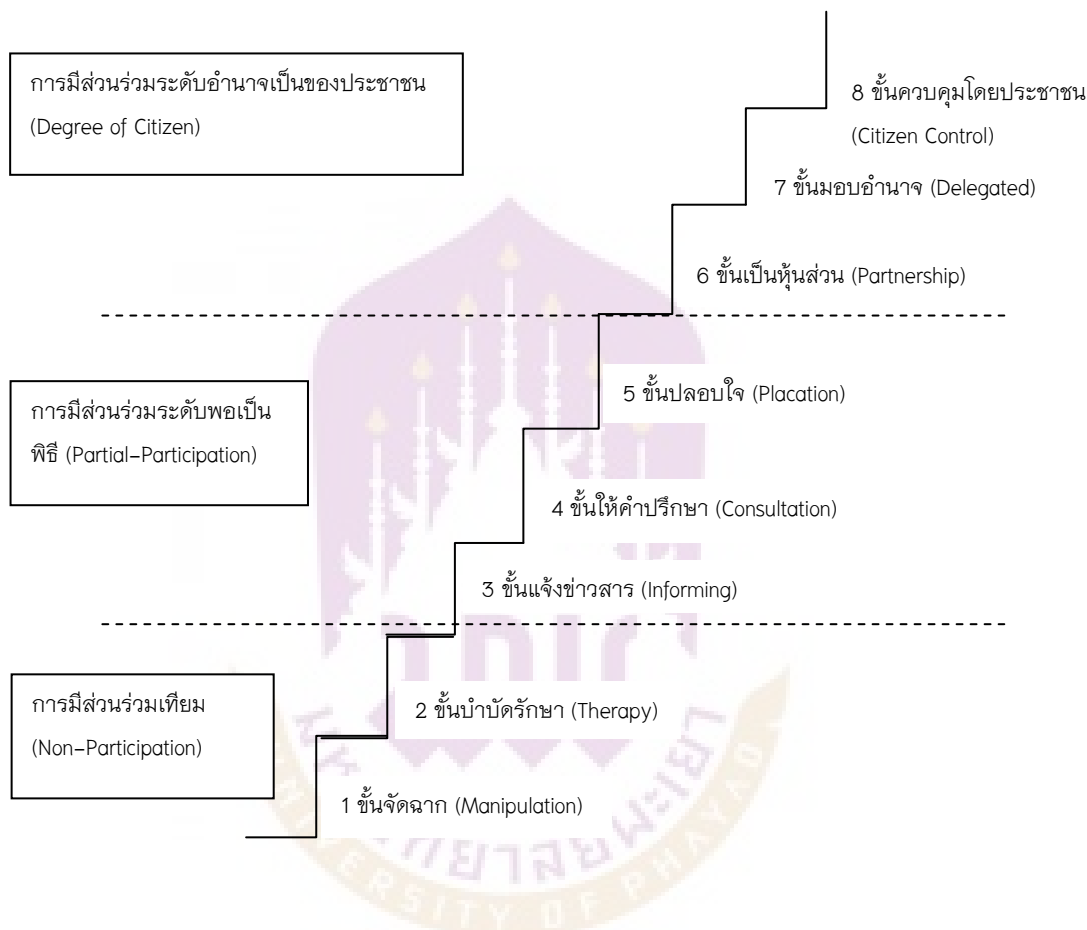
การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ ก็ตาม มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของกรรมการที่ปรึกษาที่จะให้ข้อคิดข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมี อุปสรรคไม่สามารถแก้ปัญหาลุ่ยวงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้าร่วมตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจ เป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไป หรือเกิดผลที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่าเป็นการร่วมอย่างมีระบบตามกระบวนการบริหาร มักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น เมื่อมีคำสั่งแต่งตั้งคนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องใดก็ตาม ผลที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการตัดสินใจร่วมกัน

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม

การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหารแต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายนั้น เช่น การบริจาคเงินทรัพย์สิน วัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น ลักษณะของการมีส่วนร่วม ลักษณะหรือรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นสามารถพิจารณาได้หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับว่า เราสนใจในด้านใด บางท่านพิจารณาจาก

กิจกรรมที่เข้าไปมีส่วนร่วม เช่น การเลือกตั้ง การประชุม บางท่านพิจารณาในเชิงการบริหาร เช่นการมีส่วนร่วมในแนวราบและแนวตั้ง เป็นต้น

การมีส่วนร่วมที่ใช้อำนาจตัดสินใจเป็นเกณฑ์สามารถจัดการมีส่วนร่วมได้ 3 กลุ่ม ดังภาพ 22

ภาพ 22 บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม

ที่มา: เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553, หน้า 19

จากภาพ 22 บันไดขั้นที่ 1-2 รวมเรียกว่า ขั้นการมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง

บันไดขั้นที่ 3-5 รวมเรียกว่า ขั้นการมีส่วนร่วมระดับพอเป็นพิธีหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้ในบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น เพราะบางส่วนผู้มีอำนาจเต็มสงวนเอาไว้ แต่นับว่า ยังดีกว่าขั้นที่ 1-2

บันไดขั้นที่ 6-8 รวมเรียกว่า ขั้นการมีส่วนร่วมระดับอำนาจของประชาชน ซึ่งเป็นระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก โดยพัฒนาจากขั้นที่ 6-7 จนถึงขั้นที่ 8 ขั้นควบคุมโดยประชาชนเป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชนโดยตรงหรือผ่านตัวแทน

รายละเอียดของบันไดแต่ละขั้น

1. ขั้นจัดฉาก เป็นการเข้ามาสัมผัสบาทในกิจกรรมหนึ่ง ๆ โดยมีได้มุ่งหวังจะเข้ามาเพื่อมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ แต่แฝงพฤติกรรมไว้เพียงเพื่อต้องการแสดงหรืออวดตนเองให้คนอื่นสนใจหรือรู้จักเท่านั้น คล้ายกับการจัดฉากแสดง

2. ขั้นบำบัดรักษา เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำที่ความมุ่งหวังที่จะให้ทุกคนเชื่อฟังและปฏิบัติตามที่ผู้นำต้องการ ผู้ตามต้องปฏิบัติตามเท่านั้น

3. ขั้นแจ้งข่าวสาร เป็นลักษณะที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารเพียงเล็กน้อย ผู้นำพูดชี้แจง นโยบาย วิธีการดำเนินงาน เป้าหมาย เป็นส่วนใหญ่เพียงผู้เดียว แต่จะเปิดโอกาสให้ที่ประชุมซักถามข้อสงสัยในตอนท้าย แล้วปิดการประชุม

4. ขั้นให้คำปรึกษา เป็นลักษณะเหมือนการนิเทศงานของผู้บริหารหรือหัวหน้างาน เมื่อผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นอะไร ผู้บริหารจะรับฟัง แต่จะปฏิบัติตามหรือไม่เป็นอีกเรื่อง

5. ขั้นปลอบใจ เป็นลักษณะที่ผู้ตามเห็นด้วย มีท่าทีคล้อยตาม มีความเห็นใจ กระตือรือร้นที่จะทำตามข้อเสนอแนะของผู้ตาม หรือคล้ายกับการปลอบและให้กำลังใจผู้มีปัญหา แต่ในส่วนลึกมิได้เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะนั้น ๆ เลย ซึ่งอาจเป็นเพราะข้อเสนอแนะนั้นไม่ตรงกับแนวความคิดของผู้บริหารก็ได้

6. ขั้นเป็นหุ้นส่วน เป็นการมีส่วนร่วมที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมกันตัดสินใจ ซึ่งคล้ายกับการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วน

7. ขั้นมอบอำนาจ เป็นการที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ให้ผู้ตามปฏิบัติงานแทน การมอบอำนาจเช่นนี้ ผู้ปฏิบัติงานมีอำนาจหน้าที่เท่ากับผู้มีอำนาจทุกประการ และมีอิสระในการแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้รับมอบอำนาจเป็นที่ไว้วางใจของผู้บริหาร นับว่าเป็นการเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมการบริหารมากขึ้น

8. ขั้นควบคุมโดยประชาชน เป็นลักษณะที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกระบวนการบริหารอย่างแท้จริง มีอำนาจและบทบาทหน้าที่ในองค์การมากที่สุด

กล่าวโดยสรุป ลักษณะการมีส่วนร่วมทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 8 ระดับ จะเป็นการพิจารณาจากพฤติกรรมของผู้บริหารว่า เปิดโอกาสให้ผู้ตามมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด หรือมอบอำนาจการมีส่วนร่วมเท่าใด เป็นการพิจารณาถึงการพัฒนาระดับของการมีส่วนร่วมจากน้อยไปจนถึงมากที่สุด ระดับที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ตั้งแต่ระดับที่ 6-8 ซึ่งในระดับที่ 6 ขั้นการเป็นหุ้นส่วน เป็นการมีส่วนร่วมที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามมีส่วนร่วมคิด

ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริง เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนโดยทั่วไป หรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พร้อมพิไล บั้วสุวรรณ (2555, หน้า 53) เสนอแนวคิดที่ว่า ความเป็นหุ้นส่วนเป็นการแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจ ที่เป็นความเกี่ยวข้องผูกพัน การแสดงความรับผิดชอบต่อกันบนความเข้าใจและการมีข้อตกลงร่วมกันของคนหรือองค์การตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไป ซึ่งเป็นระดับของการมีส่วนร่วมที่ลึกซึ้ง เสมือนหนึ่งการเป็นสามัคคีรยาแต่งงานกัน เป็นหุ้นส่วนชีวิตที่ไม่ใช่แค่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ด้วยกัน แต่มีความรับผิดชอบต่อกัน มีความคาดหวัง และมีการกำหนดเป้าหมายชีวิตร่วมกัน ภายใต้ข้อตกลงต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นร่วมกัน และเช่นเดียวกันกับความเป็นหุ้นส่วนธุรกิจที่ดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการมีความรับผิดชอบ มีบทบาทและหน้าที่ต่อกัน มีความคาดหวังและการแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของกันและกัน มีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายของการมีประโยชน์ร่วมกัน Luis Bush and Lorry Lutz (1990, p. 46) ได้ให้ความหมายของการเป็นหุ้นส่วนว่า “เป็นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของคนอย่างน้อย 2 คน/กลุ่ม บนพื้นฐานของความไว้วางใจ และการเติมเต็มความคาดหวังของกันและกันโดยการประสานจุดแข็งและทรัพยากรของกันและกันเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายร่วมกัน” นอกจากนี้ Rickett (2002) ได้เสนอว่า การเป็นหุ้นส่วนนั้นไม่ใช่เพียงการมีส่วนร่วมแบบเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน หรือมีความร่วมมือระหว่างกัน แต่ความร่วมมือเป็นส่วนประกอบ ของการเป็นหุ้นส่วนซึ่งจำเป็นต้องมีการประสานจุดแข็งของกันและกันบนฐานของความเข้าใจ และไว้วางใจในการดำเนินงาน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน ดังนั้น ความเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาจึงต้องเกิดขึ้นบนฐานของการมีความเข้าใจ การมีเป้าหมาย และการร่วมมือ ร่วมใจในการดำเนินงานตามเป้าหมาย และแสดงความรับผิดชอบต่อความสำเร็จร่วมกัน

หลักการมีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วน

พร้อมพิไล บั้วสุวรรณ (2555, หน้า 54) เสนอแนวคิดที่ว่า การมีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. หัวใจคือผู้เรียน การเป็นหุ้นส่วนเริ่มต้นจากการมีเป้าหมายร่วมกันชัดเจน เป้าหมายการศึกษา คือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป้าหมายของผู้ปกครองคือ การพัฒนาการเรียนรู้อันดีของบุตร ซึ่งในภาพรวมเป้าหมายของการศึกษากับผู้ปกครองที่มีร่วมกัน คือการพัฒนาการเรียนรู้อันดีของผู้เรียน

2. ผสานจุดแข็ง ที่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อกัน เช่นผู้ปกครองเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดบุตร รู้จัก เข้าใจ และสามารถให้การดูแลเอาใจใส่บุตร คอยติดตามผลการเรียนรู้อันดีของผู้เรียนได้ ขณะที่โรงเรียนมีครูที่มีความรู้ความชำนาญด้านเนื้อหาวิชาและการจัดประสบการณ์

เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น การเป็นหุ้นส่วนจึงเป็นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การมีส่วนร่วมแบบหุ้นส่วนมีหลายระดับ โดยระดับพื้นฐานเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบที่แต่ละฝ่ายควรปฏิบัติ เพราะเป็นความรับผิดชอบ และจุดแข็งที่แต่ละบุคคลมี สามารถใช้เสริมการทำงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยรวมได้

3. เสริมพลังอำนาจ เนื่องจากการเป็นหุ้นส่วนเป็นการผสมผสานจุดแข็งเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียน แต่การที่จุดแข็งจะได้รับการนำออกมาใช้ได้นั้น ต้องเปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายได้นำจุดแข็งที่มีอยู่ออกมาใช้ การให้อำนาจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเป็นหุ้นส่วนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความรับผิดชอบมาพร้อมกับอำนาจ ดังนั้น การสร้างความรับผิดชอบของครอบครัวต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจึงต้องให้อำนาจผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดำเนินการ ผู้ปกครองที่แตกต่างกันอาจมีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมต่างกัน จึงต้องได้รับการกระตุ้นเสริมแรง การเสริมพลังอำนาจให้กับผู้ปกครอง

4. ตอบสนองความคาดหวัง ความเป็นหุ้นส่วนเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน การบรรลุเป้าหมายนั้นไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยการกระทำของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นจึงต้องมีการตอบสนองต่อความคาดหวังของกันและกัน การตอบสนองในระดับที่ต่ำที่สุดคือ การแสดงความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง แต่หากการตอบสนองกลายเป็นความพึงพอใจที่จะทำให้ความเป็นหุ้นส่วนนั้นยั่งยืนได้

5. รับผิดชอบร่วมกัน เนื่องจากความเป็นหุ้นส่วนเป็นการให้อำนาจแต่ละฝ่ายอย่างเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ดำเนินการ ดังนั้น ความรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำจึงต้องเกิดขึ้นร่วมกันด้วย เพราะการมีความรับผิดชอบร่วมกันจะนำไปสู่การแสวงหาบทเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงต่อไป การสร้างความตระหนักและการเน้นย้ำถึงความเป็นหุ้นส่วนที่มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของกันและกัน และรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจะเป็นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดำเนินต่อไปได้

กล่าวโดยสรุป ความเป็นหุ้นส่วน เป็นการแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจที่เป็นความเกี่ยวข้องผูกพัน การแสดงความรับผิดชอบต่อกันบนความเข้าใจและการมีข้อตกลงร่วมกันของคนหรือองค์การตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไป ซึ่งเป็นระดับของการมีส่วนร่วมที่ลึกซึ้งเสมือนหนึ่งการเป็นสามัคคีรยาแต่งงานกัน เป็นหุ้นส่วนชีวิตที่ไม่ใช่แค่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ด้วยกัน แต่มีความรับผิดชอบต่อกัน มีความคาดหวัง และมีการกำหนดเป้าหมายชีวิตร่วมกัน ภายใต้ข้อตกลงต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นร่วมกัน ตรงกับพฤติกรรมร่วมมือที่ Parten, (1933, p. 136-147) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า พฤติกรรมแบบร่วมมือ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการร่วมมือกัน การให้และการรับสลับกัน คือมีลักษณะประชาธิปไตย มีการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ

ให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ดังนั้น แนวคิดการร่วมมือของพาร์เทนเป็นการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ในกลุ่ม อันจะพอเป็นดัชนีที่บ่งบอกถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกได้

นอกจากนี้ Mulhare (1985, p. 2508–A) ได้มีผลการวิจัยที่กล่าวถึง การมีส่วนร่วมแบบพฤติกรรมร่วมมือ ดังนี้ มัลแฮร์ศึกษาเกี่ยวกับระบบการบริหารโรงเรียน และความสม่ำเสมอของครูและนักเรียนที่มาทำการเรียนการสอน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐ 42 แห่ง ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ พบว่า สถานศึกษาที่ใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม จะทำให้เกิดผลดีในด้านการเรียนการสอนของครูและนักเรียนอย่างมีระดับสูง

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมร่วมมือ หมายถึง ปริมาณการใช้พฤติกรรมแบบร่วมมือของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาเพื่ออยุ่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในลักษณะเป็นประชาธิปไตย มีการร่วมคิดร่วมปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

Epstein ได้เสนอทฤษฎีความเกี่ยวข้องของผู้ปกครอง ครอบครัว เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและโรงเรียน (Epstein's Theory of Parent of Involvement) ซึ่งได้รับการยอมรับโดยทั่วไปในการอ้างอิงทางวรรณกรรม โดย Epstein's Theory of Parent of Involvement มองว่า ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน มีบริบทที่ทับซ้อนกันในการพัฒนาผู้เรียน บนมิติกิจกรรมสัมพันธ์ 6 ประการ (พร้อมพิไล บั้วสุวรรณ, 2554, หน้า 52)

1. ผู้ปกครองมีหน้าที่ดูแลสุขภาพและความปลอดภัยของผู้เรียน สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่บ้าน และสอดส่องดูแลพฤติกรรมของผู้เรียน สถานศึกษาจัดอบรมให้ข้อมูลเพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทหน้าที่และแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน
2. สถานศึกษาควรรับผิดชอบในการติดต่อให้ข้อมูลกับผู้ปกครองเกี่ยวกับความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยช่องทางการสื่อสารควรหลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของผู้ปกครอง โดยเป็นกระบวนการสื่อสารสองทาง
3. ผู้ปกครองสามารถให้การสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาควรอำนวยความสะดวก ให้ความยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้ปกครองมีความพร้อม มีความสามารถ และความสนใจพิเศษได้ร่วมตอบสนองต่อความต้องการ
4. ผู้ปกครองสามารถช่วยสนับสนุน ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียน ซึ่งเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานของครูได้มากขึ้น
5. สถานศึกษาสามารถให้บทบาทแก่ผู้ปกครองในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา และช่วยสนับสนุนให้ผู้ปกครองสามารถดำเนินการดังกล่าวได้ โดยโอกาสในการมีส่วนร่วมตัดสินใจนี้ควรเปิดกว้างให้กับทุกคนมากกว่า เพียงเฉพาะผู้ที่มีเวลา หรือมีความพร้อมในการสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา

6. สถานศึกษาควรประสานการทำงานและทรัพยากรของชุมชน องค์กรธุรกิจ วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือกลุ่มอื่นในการเสริมความเข้มแข็งของหลักสูตร กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาและครอบครัวในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสถานศึกษาช่วยสนับสนุนให้ผู้ปกครองสามารถเข้าถึงกลุ่มเครือข่ายสนับสนุนต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรม วัฒนธรรมการเรียนรู้เสริม และกิจกรรมหลังเลิกเรียน

กล่าวโดยสรุป ครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน มีบทบาทที่ทับซ้อนกันในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น คุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับ การแสดงความร่วมมือกันของ ครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน ในลักษณะการมีส่วนร่วมแบบความเป็นหุ้นส่วนที่อยู่บนพื้นฐานของการมีเป้าหมายร่วมกัน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้ การมีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วนเป็นกระบวนการจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดย การมีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วนหมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามาร่วมจัดการศึกษา ในระดับที่แสดงถึงพฤติกรรมร่วมมือ เพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน โดยมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้ มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย มีการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็งเพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย และร่วมรับผิดชอบผลงานที่เกิดขึ้น

แนวคิดการสร้างเครือข่ายและการนิเทศการสอน

แนวคิดการสร้างเครือข่าย (Networking)

เครือข่าย (Network) คือ การเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือเอื้ออาทร ซึ่งกันและกันการเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่าย เป็นการเชื่อมโยงเข้าหากันเพื่อพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน การลงมือทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันด้วย องค์ประกอบของเครือข่าย มีดังนี้

1. การรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน (Common Perception)

สมาชิกในเครือข่าย ต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็น เครือข่าย อาทิเช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ประสบกับปัญหาอย่างเดียวกันหรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น การรับรู้ร่วมกัน

ถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเริ่มต้นด้วยการรับรู้ที่ต่างกัน มีมุมมองหรือแนวคิดที่ไม่เหมือนกันแล้ว จะประสานงานและขอความร่วมมือยาก เพราะแต่ละคนจะติดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความต้องการไปคนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า สมาชิกของเครือข่ายจะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้ เพราะมุมมองที่แตกต่างช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ ในการทำงาน

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)

วิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็น การที่สมาชิกมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

3. มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Interests/Benefits)

คำว่า “ผลประโยชน์” ในที่นี้ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน และผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน เป็นความต้องการ (need) ของมนุษย์ในเชิงปัจเจก อาทิเช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับ โอกาสในความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ ฯลฯ สมาชิกของเครือข่ายเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาที่ต่างก็มีความต้องการเป็นของตัวเอง (Human Needs) ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเขา หรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เขามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น ดังนั้นในการที่จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่าย จำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (Stakeholders Participation)

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน (Partner)” ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (Horizontal Relationship) คือ ความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน มากกว่าความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Vertical Relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง

5. มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship)

องค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ

6. การเกี่ยวพันพึ่งพากัน (Interdependence)

เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับการที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสภาวะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเองโดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกได้ว่า หากเอาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ การดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกี่ยวพันพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

7. มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

สมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนา ร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วย ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (Reciprocal Exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (Unilateral Exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

การก่อเกิดของเครือข่าย

เครือข่ายแต่ละเครือข่ายต่างมีจุดเริ่มต้น หรือถูกสร้างมาด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน แบ่งชนิดของเครือข่ายออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. เครือข่ายที่เกิดโดยธรรมชาติ เป็นเครือข่ายที่เกิดจากการที่ผู้คนมีใจตรงกัน ทำงานคล้ายคลึงกันหรือประสบกับสภาพปัญหาเดียวกันมาก่อน เข้ามารวมตัวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ ร่วมกันแสวงหาทางเลือกใหม่ที่ดีกว่า การดำรงอยู่ของกลุ่มสมาชิกในเครือข่ายเป็นแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นภายในตัวสมาชิกเอง (ฉันทะ) เครือข่ายเช่นนี้มักเกิดขึ้นในพื้นที่ อาศัยความเป็นเครือญาติ เป็นคนในชุมชนหรือมาจากภูมิลำเนาเดียวกันที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน

2. เครือข่ายจัดตั้ง เป็นเครือข่ายที่มีความเกี่ยวพันกับนโยบายหรือ การดำเนินงานของภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ การจัดตั้งอยู่ในกรอบความคิดเดิมที่ใช้กลไกของรัฐบาลักดันให้เกิดงานที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว และส่วนมากภาคีหรือสมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่ายมักจะไม่ได้อาศัยพื้นฐานความต้องการ ความคิด ความเข้าใจ หรือมุมมองในการจัดตั้งเครือข่ายที่ตรงกันมาก่อนที่จะ

เข้ามารวมตัวกัน เป็นการทำงานเฉพาะกิจชั่วคราวที่ไม่มีความต่อเนื่อง และมักจะจางหายไป ในที่สุด เว้นแต่ว่า เครือข่ายจะได้รับการชี้แนะที่ดี ดำเนินงานเป็นขั้นตอนจนสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดเป็นความผูกพันระหว่างสมาชิกจนนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายที่แท้จริง

3. เครือข่ายวิวัฒนาการ เป็นการถือกำเนิดโดยไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติตั้งแต่แรก และไม่ได้เกิดจากการจัดตั้งโดยตรง แต่มีกระบวนการพัฒนาผสมผสานอยู่ โดยเริ่มที่กลุ่มบุคคลองค์การมารวมกันด้วยวัตถุประสงค์กว้าง ๆ ในการสนับสนุนกันและเรียนรู้ไปด้วยกัน โดยยังไม่ได้สร้างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่ชัดเจนนัก หรืออีกลักษณะหนึ่ง คือ ถูกจุดประกายความคิดจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการได้รับฟัง หรือการไปได้เห็นการดำเนินงานของเครือข่ายอื่น ๆ มา แล้วเกิดความคิดที่จะรวมตัวกัน สร้างพันธะสัญญาเป็นเครือข่ายช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง

กล่าวโดยสรุป การประสานงานเป็นการสร้างเครือข่ายสายสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในลักษณะการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยสมาชิกในเครือข่าย ต้องมีความรู้สึกนึกคิด และการรับรู้เหมือนกัน ถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่าย นอกจากนี้ สมาชิกในเครือข่าย ต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน มีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็งในลักษณะเป็น “หุ้นส่วน (Partner)” ของเครือข่ายมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาาร่วมกัน ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใด ก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายในการทำงานเชิงพัฒนา มีแนวโน้มที่จะเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรที่ทำงานพืงพืงซึ่งกันและกัน มากกว่าที่จะแข่งขันกัน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกสร้างสร้างเครือข่ายชุมชน ตามทฤษฎี ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) และ แนวคิดการรวมพลัง (Synergy)

1. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) อธิบายถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ดังนั้น เหตุผลหลักที่จะทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นได้โดยสมัครใจ ก็คือ แต่ละฝ่าย

มองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่ายทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory)

2. แนวคิดการรวมพลัง (Synergy) เป็นการผนึกกำลังในลักษณะที่มากกว่า $1+1 = 2$ แต่ต้องเป็น $1+1 > 2$ หมายความว่า การรวมพลังกันทำงานนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าหรือเข้มแข็งมากกว่าการที่แต่ละองค์การจะทำงานโดยโดดเดี่ยว

กล่าวโดยสรุป เครือข่ายชุมชน หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น บทบาทในฐานะเป็นแนวร่วมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็งในลักษณะการรวมพลัง (Synergy) และมีการแลกเปลี่ยนกันทางสังคม (Social Exchange)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้ การสร้างเครือข่ายชุมชน เป็นกระบวนการจัดการประสานงานเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดย เครือข่ายชุมชน หมายถึง การรวมกลุ่มของ ผู้ปกครอง องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ บทบาทในฐานะเป็นแนวร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้ การมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ในลักษณะการรวมพลัง และมีการแลกเปลี่ยนกันทางสังคม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนิเทศการสอน (Teaching Supervision)

ปัจจุบันนักการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ให้ความสนใจที่จะใช้การนิเทศการสอน เป็นการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังที่ นิพนธ์ ไทยพานิช ได้เสนอแนวคิดว่า แนวโน้มและความต้องการของการพัฒนาและนิเทศทางการศึกษาในเมืองไทยในอนาคตจะหันมาให้ความสนใจการนิเทศการสอนมากขึ้น การนิเทศการสอนเป็นส่วนย่อยของการนิเทศการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (จอมพงษ์ มงคลวานิช, 2555, หน้า 134)

โกลแฮมเมอร์ และคณะ (Goldhammer and Other, 1980) ได้เสนอแนวคิดว่าการนิเทศว่า เป็นลักษณะงานที่มอบหมายให้ครูหรือผู้นิเทศที่กระตุ้นให้ครู หรือครูแนะแนวในสถานศึกษาได้มีการพัฒนาในการที่จะนำวิธีการสอน สื่อการเรียนการสอนมาใช้โดยเน้นถึงทักษะในการติดต่อสื่อสารปัจจุบัน การนิเทศการศึกษา เป็นความพยายามที่จะช่วยเหลือครู

แก้ปัญหา ช่วยเหลือครูในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างครูและนักเรียน เช่นเดียวกับ แฮริส ได้ให้เสนอว่า การนิเทศ หมายถึง สิ่งที่บุคลากรกระทำกับบุคคลและสภาพแวดล้อมอื่น เพื่อจุดมุ่งหมายในการคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 223) ที่เสนอว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครู และเพิ่มคุณค่าของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

กล่าวโดยสรุป การนิเทศการสอน เป็นกระบวนการควบคุม (Controlling Process) ภายในสถานศึกษา ที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครู โดยการร่วมมือกันหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่ทางสถานศึกษาคาดหวัง

การนิเทศภายในสถานศึกษา ตามหลักการบริหารของกุกูลิค “POSDCoRB” ดังนี้

1. Planning (P) หมายถึง การวางแผนหรือการวางโครงการอย่างกว้างขวางว่า มีงานอะไรบ้างที่ต้องปฏิบัติตามลำดับ วางแผนวิธีการปฏิบัติ พร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ๆ ก่อนการลงมือปฏิบัติการ

2. Organizing (O) หมายถึง การจัดรูปโครงการหรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน พร้อมด้วยกำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อกันสัมพันธ์กันตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงสุดลดหลั่นกันไป

3. Staffing (S) หมายถึง การบริหารงานอันเกี่ยวข้องกับตัวบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ทุกประเภทของหน่วยงาน การบริหารงานบุคคลดังกล่าวรวมถึงแต่การรับสมัครมาทำงาน หรือการบรรจุแต่งตั้ง การฝึกอบรมและพัฒนาบุคคลที่บรรจุแต่งตั้งไว้ การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การลดขั้นเงินเดือน ตลอดจนการติดตามดูแลและการบำรุงรักษาที่ดี และมีประสิทธิภาพอยู่ตลอดไป

4. Directing (D) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการหลังจากได้วิเคราะห์และพิจารณางานโดยรอบครอบแล้ว รวมทั้งการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ๆ ในฐานะผู้บริหารเป็นผู้บังคับบัญชา

5. Coordination (Co) หมายถึง การประสานงานหรือการสื่อสารสัมพันธ์หน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์การหรือสำนักงานใหญ่ เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน แต่ทุกหน่วยงานทำงานประสานกลมกลืนกันเพื่อวัตถุประสงค์หลักขององค์การหรือหน่วยงาน

6. Reporting (R) หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งเบื้องบนและเบื้องล่าง การเสนอรายงานทำให้ผู้บังคับบัญชาทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะ สะดวกแก่การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในขณะเดียวกันควรเสนองานให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบด้วย จะเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกันและเป็นการบำรุงขวัญไปในตัว การเสนอรายงานจำเป็นที่จะต้องมีการบันทึกหลักฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานไว้เป็นระยะ ๆ มีการวิจัยการประเมินผลและการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ จึงจะสามารถทำรายงานได้ถูกต้อง รัดกุม และสมบูรณ์

7. Budgeting (B) หมายถึง การจัดทำงบประมาณเงิน การวางแผนหรือโครงการในการใช้จ่ายเงิน การบัญชีและการควบคุมและการใช้จ่ายเงินหรือการตรวจสอบบัญชีโดยรอบครอบและรัดกุม

กล่าวโดยสรุป การนิเทศภายในสถานศึกษา ตามหลักการบริหารของกูลิค ดังนี้ การวางแผนการจัดรูปโครงการ การบริหารงานอันเกี่ยวกับตัวบุคคล การวินิจฉัยสั่งการ การประสานงานการเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชา และการจัดทำงบประมาณเงิน

รูปแบบการนิเทศ

การนิเทศมีรูปแบบที่หลากหลาย นักวิชาการแบ่งรูปแบบการนิเทศไว้แตกต่างกันตามยุคสมัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่เนื่องจากรูปแบบ และลักษณะการนิเทศไม่แตกต่างกันนัก คือ จะเน้นการนิเทศแบบตรวจตรา และแบบประชาธิปไตยเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่ได้แยกตามยุคสมัย แต่แบ่งการนิเทศตามรูปแบบการนำไปใช้แทน

แฮร์ริส (Harris,1985) แบ่งการนิเทศตามลักษณะที่เด่นของการนิเทศ ได้ 2 แบบ ดังนี้

1. การนิเทศแบบเน้นการให้คำแนะนำ (Tractive Supervision) แบบนี้ผู้นิเทศจะให้คำแนะนำ ให้ผู้ได้รับการนิเทศนำไปปรับปรุงแก้ไข

2. การนิเทศแบบเน้นความเป็นพลวัต (Dynamic Supervision) แบบนี้ผู้นิเทศจะจุดประกายทางด้านความคิดเพื่อส่งเสริมให้ผู้ได้รับการนิเทศนำไปปฏิบัติ ผู้ได้รับการนิเทศสามารถใช้ความรู้ ความสามารถตลอดจนประสบการณ์ที่ตนเองมีมาปรับปรุงการสอนตามความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง

D. Tanner and L. Tanner (1987) แบ่งการนิเทศตามลักษณะของผู้นิเทศได้ 4 แบบ ดังนี้

1. การนิเทศแบบตรวจตรา (Inspection Supervision) การนิเทศแบบนี้เป็นแบบเก่าแก่ที่มีใช้มานาน ผู้นิเทศจะตรวจการทำงาน of สถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ระเบียบของหลักสูตรที่กำหนดไว้

2. การนิเทศแบบเน้นผลงาน (Supervision as Production) การนิเทศแบบนี้จะดูผลงานของสถานศึกษาว่า สามารถผลิตผู้เรียนออกสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ มากน้อยเพียงใด บางคนเรียกการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์

3. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) การนิเทศแบบนี้เน้นที่การปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนในลักษณะที่พิจารณาและแก้ไขตามความเหมาะสมของผู้ได้รับการนิเทศแต่ละแห่ง จึงคล้ายกับการรักษาอาการเจ็บป่วยของคนไข้ ให้มีการฟื้นฟูสภาพได้ดีขึ้น แต่การนิเทศการศึกษาจะมุ่งให้ผู้ได้รับการนิเทศเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม โดยผู้นิเทศและผู้ได้รับการนิเทศจะได้พบปะเผชิญหน้ากันและรับคำแนะนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของการใช้งาน

4. การนิเทศแบบเน้นการพัฒนา (Developmental Supervision) การนิเทศแบบนี้เน้นพัฒนาผู้ได้รับการนิเทศ ให้มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา กลิคแมน (Glickman, 1981) ได้แบ่งวิธีการนิเทศแบบนี้เป็น 3 วิธี คือ วิธีที่มีการชี้แนะ ไม่มีการชี้แนะ และวิธีผสมผสาน โดยพิจารณาตามความสามารถของผู้ได้รับการนิเทศ

การนิเทศในประเทศไทยมีการนำรูปแบบการนิเทศของต่างประเทศมาใช้ขณะเดียวกันก็มีการพัฒนารูปแบบการนิเทศของตนเองขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมของไทย มีรูปแบบหลายรูปแบบดังต่อไปนี้ การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา เป็นการนิเทศโดยตรงที่เปิดโอกาสให้ครู 2 คน ได้ตั้งเอาศักยภาพทางการสอนที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน การนิเทศการสอนแบบกัลยาณมิตร เป็นการชี้แนะและช่วยเหลือด้าน การเรียนการสอนในกลุ่มเพื่อนครูด้วยกัน การนิเทศแบบร่วมพัฒนา เป็นปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และครูผู้สอน ในกระบวนการนิเทศการศึกษาที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ การนิเทศสอนงาน เป็น การนิเทศที่เน้นการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน และพัฒนาศักยภาพของครู และการนิเทศแบบคลินิก เป็นการนิเทศเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง โดยเริ่มด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศเกี่ยวกับแผนการสอน การสังเกตการณ์สอน การวิเคราะห์ข้อมูลการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู

การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)

รูปแบบการนิเทศแบบคลินิกตามแนวคิดของโกลด์แฮมเมอร์ มีกระบวนการสำคัญ ดังนี้ การประชุมก่อนการสังเกตการสอน สังเกตการสอนในชั้นเรียน วิเคราะห์ผลการสังเกตการสอน และกำหนดยุทธวิธีการประชุมเพื่อการนิเทศ ประชุมเสนอผลการวิเคราะห์ การสังเกตการณ์สอนหรือพิจารณาการดำเนินการใน 4 ขั้นตอน ที่ผ่านมา สอดคล้องกับ

รูปแบบการนิเทศแบบคลินิกตามแนวคิดของ Mosher and Purpel (1972) วางแผนการสังเกต การสอน สังเกตการสอน ประเมินผลหรือวิเคราะห์การสังเกตการสอน เช่นเดียวกับ Bellon and Bellon ประชุมก่อนการสังเกตการสอน สังเกตการสอนในชั้นเรียน ประชุมภายหลัง การสังเกตการสอน และ Acheson & Gall (1997) เสนอแนวคิดการนิเทศแบบคลินิก ดังนี้ ประชุมวางแผนก่อนสังเกตการณ์สอน สังเกตการสอนในชั้นเรียน ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (วัชรา เล่าเรียนดี, 2550, หน้า 106)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้ การนิเทศภายในแบบคลินิก เป็นกระบวนการ จัดการควบคุมเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการนิเทศแบบคลินิก หมายถึง การนิเทศ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง โดยเริ่มประชุมวางแผนก่อน การสังเกต สังเกตการสอน ให้ข้อมูลย้อนกลับ และประชุมวางแผนการสังเกตการสอน ครั้งต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

การเปลี่ยนแปลงของสภาพทางเศรษฐกิจการเมือง และสังคม ทั้งในระดับโลก ระดับ ภูมิภาคและระดับภายในประเทศ บนพื้นฐานของเศรษฐกิจยุคดิจิทัล อันมีความรวดเร็ว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นองค์กรใด ระดับใด จำเป็นต้องมีการปรับตัว เพื่อรองรับการแข่งขันระดับโลก องค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ก็คือ แนวทางการบริหาร (Strategic Management) นั่นเอง (สมชาย ภาคภาสน์วิวัฒน์, 2551, หน้า 282) เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา

คำว่า “ยุทธศาสตร์” (Strategic) มีนักวิชาการนักการบริหารด้านยุทธศาสตร์ ในปัจจุบันได้ให้ความหมาย ดังนี้ ธงชัย สันติวงษ์ (2550, หน้า 140); ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2554, หน้า 40) เสนอแนวคิดว่า ยุทธศาสตร์เป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงทิศทางระยะยาว ซึ่งเป็นข้อความเชิงบรรยาย เพื่อจัดเตรียมแผนงานระยะสั้น และทำหน้าที่ประสานแผนงาน ให้เป็นทิศทางเดียวกันทั้งหน่วยงาน เน้นการปฏิบัติเป็นสำคัญ และมีความเข้าใจตรงกันระหว่าง ผู้บริหารระดับสูง และระดับกลางขององค์กรนั้น ๆ สอดคล้องกับ สมชาย ภาคภาสน์วิวัฒน์ (2551, หน้า 5) ที่เสนอแนวคิดว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายนอกขององค์กร เพื่อพิจารณาหาโอกาส และภัยอันตราย ตลอดจนการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมในองค์กร เพื่อหาจุดอ่อนและจุดแข็ง ตรงกับ เรวัตม์ ชาตรีวิศิษฐ์ และคณะ (2553, หน้า 21) เสนอแนวคิดว่า ยุทธศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่ใช่วิธีการตามธรรมดา มีการใช้ ความคิดเพื่อการกลั่นกรองแนวทางที่ดีที่สุดและสามารถเปลี่ยนสถานการณ์ทุกประเภทให้กลับ

เป็นประโยชน์ต่อองค์กร หรือต่อหน่วยงาน ไม่ว่าจะในขณะนั้นองค์กรจะอยู่ในสถานการณ์ใด เช่นเดียวกับ Samuel Paul (1983, p. 57) เสนอแนวคิดที่ว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง ชุดของทางเลือกระยะยาวที่เกี่ยวกับเป้าประสงค์เชิงปฏิบัติการและนโยบายรวมทั้งแผนปฏิบัติการของแผนงานของรัฐบาลซึ่งหน่วยงานภาครัฐกำหนด โดยคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของแผนงานที่กำหนดไว้ และสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของแผนงาน เช่นเดียวกับ Schermerhorn (2002, p. 203) เสนอแนวคิดที่ว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง แผนแม่บทหรือแผนปฏิบัติการหลักสำคัญขององค์กร ซึ่งองค์กรใช้เป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานระยะยาว รวมทั้งใช้เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยทำให้ได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป ยุทธศาสตร์ (Strategic) หมายถึง เครื่องมือพื้นฐานในการวางแผนแนวทาง วิธีการ รูปแบบการตัดสินใจ หรือแผนปฏิบัติการที่ผู้บริหารนำมาใช้เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการจากปัจจุบันให้เกิดผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางในอนาคต ยุทธศาสตร์ทางการศึกษามีสามารถแบ่งเป็น 2 ระดับ (ธีระ รุญเจริญ และวาสนา ศรีโพธิ์, 2554, หน้า 70) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ระดับองค์กร ได้แก่ การพัฒนาระบบบริการจัดการที่เน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน ในการบริหาร จัดการศึกษาปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม พัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

ยุทธศาสตร์ระดับแผนงาน พัฒนา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ พัฒนาระบบการจัดการและการบริการด้านสื่อการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งเสริมสนับสนุนการประสานงาน ส่งเสริมให้มีผู้ปกครององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาคุณภาพของครูให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

กระบวนการสร้างยุทธศาสตร์ (Strategic)

การสร้างยุทธศาสตร์ (Strategic) กระทำได้โดยศึกษาแนวคิดจากทฤษฎี ตำรา กระบวนการสร้างยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ การทบทวนสภาพปัจจุบันขององค์กรเพื่อประเมินผล และมีแนวทางที่ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์ โดยการวิเคราะห์จากการถามตอบว่า วัตถุประสงค์แล้วเป้าหมายที่สำคัญขององค์กรคืออะไร องค์กรจะเดินไปทางไหน มีองค์ประกอบที่สำคัญเป็นอย่างไร ทำการวิเคราะห์ทั้งสภาพภายนอกและสภาพภายในองค์กร นั่น คือ การวิเคราะห์ SWOT นั่นเอง โดยวิเคราะห์จุดแข็ง

และจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรค ทั้งด้านบุคลากรการเงินและการตัดสินใจของกลุ่ม จากนั้นจึงเป็นการปฏิบัติตามแผนซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการสร้างยุทธศาสตร์ (ธีระ รุญเจริญ และคณะ, 2554, หน้า 71) เช่นเดียวกับ เนตรพัฒนา ยาวีราช (2552, หน้า 47) ได้เสนอแนวคิดกระบวนการสร้างยุทธศาสตร์ไว้ว่า การสร้างยุทธศาสตร์เป็นการพิจารณาว่า การที่จะบรรลุตามวิสัยทัศน์นั้นจะต้องใช้วิธีการอย่างไร องค์การที่ประสบความสำเร็จ คือ การแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณค่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ การสร้างยุทธศาสตร์เป็นงานที่ยากที่ต้องเป็นไปตามกระบวนการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งหมายถึง การตัดสินใจที่จะปฏิบัติโดยใช้วิธีการเฉพาะที่จะทำให้บรรลุความสำเร็จเหนือกว่าคู่แข่งชั้นโดยสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เป็นกระบวนการขั้นแรกของการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่สำคัญ ในการศึกษาการจัดการระบบเปิด (Open system) หมายถึงการให้ความสนใจสภาพแวดล้อม ความสำคัญในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จะทำให้องค์การได้รับความสำเร็จในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม คือ การศึกษาองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์การผู้บริหารวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อช่วยให้ความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งจากภายในและภายนอกองค์การเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ที่จะเป็นไปได้อย่างเหมาะสมที่สุดกับสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้บริหารจะต้องเข้าไปในโครงสร้างของสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ สภาพแวดล้อมทั่วไป สภาพแวดล้อมในการดำเนินการ และสภาพแวดล้อมภายใน สภาพแวดล้อมทั้ง 3 ระดับมีความสำคัญเท่า ๆ กันที่ผู้บริหารควรจะทำ ความเข้าใจความสำคัญในแต่ละระดับที่มีผลกระทบต่อการทำงานในองค์การ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ที่ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม และตอบสนองต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)

เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย (ม.ป.ป., หน้า 2, สื่อบนไลน์) เสนอแนวคิดการสร้างยุทธศาสตร์ (Strategic Planning Processes) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)
2. กำหนดภารกิจหรือพันธกิจ (Mission)
3. กำหนดเป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา (Goal)
4. กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หรือยุทธศาสตร์ (Strategy)
5. กำหนดยุทธศาสตร์หรือแนวทางการพัฒนา

ความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์

1. วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง ภาพที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในอนาคตโดยมีพื้นฐานอยู่บนความเป็นจริงในปัจจุบัน หรือเป็นข้อความแสดงภาพที่หน่วยงานอยากจะเป็นในช่วง 4-5 ปีข้างหน้า และเกิดจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและการวิเคราะห์ศักยภาพของหน่วยงาน ซึ่งมีข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพสนับสนุนการวิเคราะห์หรือจินตนาการเกี่ยวกับอนาคตของหน่วยงานที่ต้องการจะมุ่งไปภายในช่วงเวลาในอนาคตที่กำหนดไว้ หรือสิ่งที่อยากให้หน่วยงานเป็นใน 3-5 ปีข้างหน้า (หลักการเขียน: หน่วยงานอยากจะเป็นอะไร โดยการทำอะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร)

2. พันธกิจ (Mission) หมายถึง กรอบ ขอบเขต การดำเนินงานของหน่วยงาน หรือขอบเขต ภารกิจ บทบาท หน้าที่ทั้งที่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ รวมทั้งที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ หรือข้อความระบุหน้าที่ความรับผิดชอบหรือบทบาทซึ่งกำหนดจะทำในช่วง 4-5 ปีข้างหน้า สอดคล้องกับกฎหมาย การจัดตั้งหน่วยงาน (หลักการเขียน: หน่วยงานมีหน้าที่ต้องทำอะไรตามภารกิจที่ได้กำหนดหรือบัญญัติขึ้นและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์)

3. ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue) หมายถึง ประเด็นหลักต้องคำนึงถึง ต้องพัฒนา ต้องมุ่งเน้นหรือประเด็นหลักในการพัฒนาหรือประเด็นหลักที่หน่วยงานจะดำเนินการให้บรรลุวิสัยทัศน์ (หลักการเขียน: ต้องทำอะไร เน้นที่จุดไหน มีความโดดเด่นจากคนอื่นอย่างไร)

4. เป้าประสงค์ (Goal) หมายถึง สิ่งที่หน่วยงานต้องการบรรลุหรือเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ (หลักการเขียน: ใคร ได้อะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร)

5. ตัวชี้วัด (Key Performance Indicator) หมายถึง สิ่งที่จะเป็นตัวบอกว่าหน่วยงานสามารถบรรลุเป้าประสงค์หรือไม่

6. เป้าหมาย (Target) หมายถึง ตัวเลขหรือค่าของตัวชี้วัดที่จะต้องไปให้ถึง

7. ยุทธศาสตร์ (Strategic) หมายถึง สิ่งที่หน่วยงานจะกระทำ หรือต้องกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ หรือแนวทาง มาตรการหรือวิธิดาเนินงานสำคัญ อันถือว่าเป็นกฎเกณฑ์สำคัญต่อการบรรลุตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งเป็นเงื่อนไขในการมอบหมายผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ หรือแนวปฏิบัติที่ยึดเป็นกรอบสำหรับการคัดเลือกแผนงาน หรือโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และจุดหมายที่องค์กรกำหนดขึ้น (หลักการเขียน: ทำอะไร เพื่ออะไร ด้วยวิธีการอย่างไร)

กล่าวโดยสรุป ยุทธศาสตร์ หมายถึง แผนปฏิบัติการที่กำหนดประเด็น เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และวิธีการที่ชัดเจนเป็นระบบ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จ

บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์ ดังนี้ (Emmanuel T. Santos, 1971, pp. 39-49)

1. กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ (Stagey Issue)
2. กำหนดนโยบาย (Policy)
3. กำหนดเป้าประสงค์ (Goal)
4. กำหนดวัตถุประสงค์ (Objective)
5. กำหนดวิธีการ (Method)
6. กำหนดตัวชี้วัดการประเมิน (Evaluate)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทัศนีย์ บุญเต็ม (2538, หน้า ง) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4: การวิเคราะห์เส้นทางตามโมเดลลิสเรลที่มีตัวแปรแฝง ผลการวิจัยสรุปว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไค-สแควร์ = 110.355 (องศาอิสระ = 158) ดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.982 โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ได้ร้อยละ 69.4 ตัวแปรอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ได้แก่ ตัวแปรแฝง 6 ตัว คือ ความสามารถเชิงภาษาและคณิตศาสตร์ แบบการคิด วิธีการเรียน การเรียนพิเศษ การรับรู้เกี่ยวกับการสอน และการใช้เวลา และตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว คือ เพศเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์เดิม ลักษณะเพื่อน และบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน ความสามารถเชิงภาษาและคณิตศาสตร์ มีอิทธิพลทางตรงขนาด .833 แบบการคิด วิธีการเรียน การเรียนพิเศษ ความสามารถเชิงภาษาและคณิตศาสตร์ การรับรู้เกี่ยวกับการสอน และใช้เวลาที่มีอิทธิพลทางอ้อมขนาด .193, .148, .116, .048 และ .082 โดยส่งผ่านความสามารถเชิงภาษาและคณิตศาสตร์ ตัวแปรสังเกตได้ เพศ และ บรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรง ขนาด .094 และ .087 ตัวแปรเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์เดิม และลักษณะเพื่อน มีอิทธิพลทางอ้อมขนาด .059 และ .510 โดยส่งผ่านการใช้เวลา วิธีการเรียน การรับรู้เกี่ยวกับการสอน แบบคิด และความสามารถเชิงภาษาและคณิตศาสตร์

มณฑิยา ชมดอกไม้ (2541, หน้า ง) ทำการศึกษาการวิเคราะห์พหุระดับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนประถมศึกษาโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า สำหรับตัวแปรระดับผู้เรียน ปรากฏว่า พื้นฐานความรู้เดิมทางภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เซวรณ์ปัญญาด้านการคิด เซวรณ์ปัญญาด้านประสบการณ์ และ

ความถนัดทางภาษามีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสำหรับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างระดับ ปรากฏว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างระดับ ปรากฏว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างระดับ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน ประเมินคุณภาพของโครงการอยู่ในระดับดี และผลการทดลองจัดทำโครงการ พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์ (2536, หน้า 47) ทำการศึกษาปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิผล ปัจจัยระดับผู้เรียน พบว่า พฤติกรรมการเรียนมีอิทธิพลทางตรง เชิงบวกต่อคุณธรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบของผู้เรียน โดยพฤติกรรมการเรียนพิเศษของผู้เรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด ส่วนคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวในเมืองของผู้เรียน มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรมและมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบของนักเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน พบว่า พฤติกรรมการสอนของครู อาจารย์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบของผู้เรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน สำหรับคุณภาพการสอนของครูอาจารย์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูอาจารย์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนส่วนคุณวุฒิการศึกษาของครู อาจารย์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู อาจารย์ พฤติกรรมการสอนและวุฒิการศึกษาของครู อาจารย์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจในงานของครูอาจารย์ ส่วนคุณภาพชีวิตด้านชีวิตในเมืองของครู อาจารย์มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวก ปัจจัยระดับสถานศึกษา พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน และมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบของผู้เรียน โดยวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกและทางตรงเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนส่วนพฤติกรรมการบริหาร การเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ความเป็นผู้นำ

ทางวิชาการมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวก และพฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจในงานของครู โดยวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก

นวนพรรณ วรณสุธี (2553) การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์ของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 3: วิจัยเชิงผสมผสาน ผลการวิจัย พบว่า จากการศึกษาเอกสารและวิจัยเชิงคุณภาพมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์ของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 3 ในระดับผู้เรียนมี 6 ปัจจัย ประกอบด้วย ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมภายในบ้าน ความรู้พื้นฐานเดิมเจตคติต่อการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากการศึกษาเอกสารและวิจัยเชิงคุณภาพมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์ของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 3 ในระดับห้องเรียน มี 4 ปัจจัย ประกอบด้วย ประสิทธิภาพการสอนของครู บุคลิกภาพของครู คุณภาพการสอน และบรรยากาศในชั้นเรียน รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์ในระดับผู้เรียน ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความรู้พื้นฐานเดิมสภาพแวดล้อมภายในบ้าน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนในระดับห้องเรียน ได้แก่ ประสิทธิภาพการสอนของครู บุคลิกภาพของครู แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

อนงค์ อินตาพรหม (2552, หน้า ง) ทำการศึกษาการวิเคราะห์พหุระดับของปัจจัยระดับครูและผู้เรียนที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์พหุปัจจัยระดับครูและผู้เรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า สำหรับตัวแปรระดับผู้เรียน ปรากฏว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบนักทฤษฎีมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับตัวแปรระดับครู ปรากฏว่า ขนาดห้องเรียน คณะที่ครูสำเร็จการศึกษามีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของครูต่องานสอนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสอนและรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ปรากฏว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างระดับที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2552, หน้า 1-7) ได้ดำเนินโครงการพัฒนาสถานศึกษาเข้มแข็งด้วยการจัดการความรู้ โดยการสังเคราะห์วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ระบบการเรียนรู้: การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อค้นหา

องค์ความรู้ที่ปรากฏอยู่ในรายงานวิธีปฏิบัติเป็นเลิศของสถานศึกษาให้ได้รับความรู้ที่เป็นรูปธรรม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาขยายโอกาส ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ที่ได้รับคัดเลือกโดยคณะกรรมการที่เป็นนักวิจัยหลักของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนา การเรียนรู้ ผลการสังเคราะห์ พบว่า กระบวนการจัดการเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. การจัดการความรู้เพื่อกำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา โดยแต่ละสถานศึกษาดำเนินการในรูปแบบที่ต่างกัน มีทั้งการประชุม คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ทีมพัฒนาคุณภาพของ สถานศึกษา และทีมทำระบบการเรียนรู้และผู้ปกครองของผู้เรียน โดยนำผลการประเมิน ทบทวนระบบ ผลการประเมินภายนอก ผลการประเมินตนเองประจำปี ผลการประชุม กรรมการวิชาการที่จัดเป็นประจำปี ผลจากการจัดการความรู้ มาพิจารณาโดยภาพรวม จากนั้นสถานศึกษาได้จัด โครงการอบรม สัมมนา ครูและบุคลากรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาเข้มแข็งโดยการจัดการความรู้ (Knowledge Management) และการใช้สื่อ นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้

2. การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการใช้หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ของครูในแต่ละกลุ่มสาระ ประสิทธิภาพของการวัดผลประเมินผล ตลอดจนการจัดกิจกรรม บางสถานศึกษาได้มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดจากผู้เรียน และปัญหาที่เกิดจากครูผู้สอนด้วย ทั้งนี้ในแต่ละสถานศึกษาได้มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และรูปแบบการวิเคราะห์ และจำแนกผู้เรียนที่แตกต่างกัน

3. การกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนากระบวนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ยุทธศาสตร์ ที่มุ่งพัฒนาความเป็นเลิศของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นนั้นสอดคล้องกับสภาพบริบท ของสถานศึกษาขนาดใหญ่ประจำจังหวัดที่มีความพร้อมสูง ด้านปัจจัยและทรัพยากร บริบท ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลางและอ่อนในสถานศึกษาขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ประจำอำเภอ หรือตำบล ยุทธศาสตร์มุ่งพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ เพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นให้ได้ตามเกณฑ์ที่คาดหวัง ส่วนสถานศึกษา ขยายโอกาสที่ผู้เรียนขาดโอกาสหรือมีปัญหา ด้านความประพฤติ เศรษฐกิจและสังคม ที่บกพร่อง ทำให้ผู้เรียนไม่ประสบผลสำเร็จออกกลางคัน หรือออกจากระบบการเรียนก่อนจบ หลักสูตร สถานศึกษาเหล่านี้ก็มียุทธศาสตร์การให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการแก้ปัญหาและพัฒนา ตนเองให้สำเร็จ

4. การนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร เพื่อกำกับ ติดตามในระดับชั้นเรียน และระดับ เครือข่ายการเรียนรู้ จากฝ่ายบริหารและคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ มีวิธีดำเนินการทั้งในรูปแบบ

ของคณะกรรมการที่วางแผนอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการนิเทศการศึกษา และมีทั้งสถานศึกษาที่ใช้การนิเทศภายใน เป็นการจัดการความรู้อย่างไม่เป็นทางการมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนโดยครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และใช้การนิเทศงานเป็นกระบวนการที่ฝ่ายบริหารพบปะครูที่ปรึกษาเพื่อรับทราบสภาพปัญหาและให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายด้วย

5. การประสานงานร่วมกับผู้ปกครองเพื่อเฝ้าระวังและติดตามแก้ไขปัญหา โดยให้ความสำคัญกับผู้ปกครองในฐานะภาคีร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาผู้เรียนกับสถานศึกษา และครูการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้สามารถช่วยปรับพฤติกรรม และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ มีการให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทำพันธะสัญญาที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นลายลักษณ์อักษรครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน หัวหน้าระดับ ครูกิจการนักเรียนเฝ้าดูแลอย่างใกล้ชิด ผู้ปกครองช่วยเหลือครู ร่วมแก้ไขแบบไตรภาคี ด้านพฤติกรรม และด้านผลการเรียนระหว่างผู้ปกครอง ครูผู้สอน และผู้เรียน

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2550) ทำการศึกษาวิจัยกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายการวิจัย พบว่า มีกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายการวิจัยเกิดขึ้น 6 กลยุทธ์ 1) กลยุทธ์การพัฒนาครู 2) กลยุทธ์การมีส่วนร่วม 3) กลยุทธ์การค้นหาความต้องการ 4) กลยุทธ์เครือข่าย 5) กลยุทธ์การสร้างหุ้นส่วนในพื้นที่ และ 6) กลยุทธ์กระบวนการจัดการความรู้

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ทำการศึกษาวิจัยกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายการวิจัย: ภาคกลางตอนล่างกลุ่ม 2 และกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์ที่ใช้ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา คือ 1) การพัฒนาคุณภาพครูโดยการเสริมพลังการประชุมวิชาการ/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบูรณาการร่วมมือรวมพลัง 2) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมและการทำงานแบบพหุภาคีของสถานศึกษา องค์กรวิชาชีพในท้องถิ่น หน่วยงานทางการศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาแม่ข่าย 3) กลยุทธ์ค้นหาความต้องการจำเป็นเพื่อการตรวจสอบเบื้องต้นจากการใช้แบบสำรวจความต้องการเบื้องต้น วิธีประชุมระดมสมอง วิธีพิจารณาจากสภาพปัจจุบันปัญหาที่พบทั่วไป วิธีพิจารณาจากการประเมินของหน่วยงานอื่น เช่น สมศ. และวิธีพิจารณาจากข้อค้นพบของงานวิจัยในพื้นที่

วัชรวิ เทพพุทธานุรักษ์ (2554, หน้า ง) ทำการศึกษาการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้ผลการวิจัย ดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามัธยมศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอก

ที่เป็นโอกาส คือ นโยบายการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการทำให้บุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและครูมีคุณภาพมากขึ้นส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นภาวะคุกคาม คือ นโยบายการลดอัตรากำลังคนในภาครัฐและมาตรการจูงใจให้ครูออกก่อนเกษียณอายุราชการทำให้ภาพรวมของสถานศึกษาขาดแคลนครูในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง คือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ และมีความสามารถในการบริหารจัดการงานวิชาการและสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อน คือ ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนไม่เข้มแข็งจึงมีปัญหารสชาติในโรงเรียน เช่น การเสพยาเสพติด การสูบบุหรี่ การหนีเรียน ฯลฯ เป็นต้น 2) สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในภาพรวม 17 ด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก และมีปัญหา คือ ขาดครู ขาดงบประมาณ ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดการนิเทศ ฯลฯ 3) สภาพและปัญหาการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่าการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมีปัญหา คือ ขาดครู ขาดงบประมาณ ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดการบริหารจัดการ ฯลฯ ขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมตามตัวบ่งชี้ที่ 1, 2, 3, 4, 5 ของผู้เรียนที่จบชั้นม.3, ม.6 ปีการศึกษา 2551-2553 พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ตัวบ่งชี้ที่ 2 อยู่ในระดับปรับปรุง ตัวบ่งชี้ที่ 3 อยู่ในระดับดี ตัวบ่งชี้ที่ 4 อยู่ในระดับผ่านและตัวบ่งชี้ที่ 5 อยู่ในระดับดี 4) ยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ปรับกระบวนการวางแผนงานวิชาการสู่คุณภาพผู้เรียน 2) ยุทธศาสตร์ยกระดับคุณภาพหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) ยุทธศาสตร์เครือข่ายขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษา 4) ยุทธศาสตร์ปรับปรุงระบบกำกับ ติดตามและประเมินผล

สิรินันท์ ศรีวีระสกุล (2554, หน้า 129) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การสร้างเสริมคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยมี 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้มแข็งในงานพันธกิจคริสเตียนเพื่อเป็นแกนนำในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน 2) ยุทธศาสตร์การระดมศักยภาพของบุคลากรสู่การจัดประมวลการเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน 3) ยุทธศาสตร์การสร้างพลังการขับเคลื่อนคุณลักษณะที่ดีจากผู้เรียนสู่ผู้เรียน 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการเรียนรู้

สู่การเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดี 5) ยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดี และ 6) ยุทธศาสตร์การประสานพลังครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานภายนอกร่วมพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดี

ประจักษ์ ตรีสาลี (2556, หน้า 70) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนากลยุทธ์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 เป้าประสงค์ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 9 กลยุทธ์ 28 มาตรการ และ 40 ตัวชี้วัด สำหรับกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 จัดให้มีเครือข่ายการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาในการยกระดับคุณภาพ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลยุทธ์ที่ 2 สร้างเว็บไซต์เครือข่ายการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานและเป็นแหล่งการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระบบออนไลน์ กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนให้เครือข่ายการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์จัดกิจกรรมยกระดับคุณภาพการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศผู้เรียนรายบุคคลเพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลาง กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาและจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาคณิตศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพอย่างหลากหลายและเพียงพอ กลยุทธ์ที่ 6 จัดให้มีการพัฒนาจิตสำนึกในความเป็นครูคณิตศาสตร์และเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 7 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการซ่อมเสริมพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้วยกลวิธีที่สอนน้อง กลยุทธ์ที่ 8 จัดให้มีการพัฒนาและใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางคณิตศาสตร์สำหรับผู้เรียน กลยุทธ์ที่ 9 ส่งเสริม สนับสนุนจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์บูรณาการเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กล่าวโดยสรุป การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวแปรจากเอกสาร งานวิจัย รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากนั้นนำตัวแปรที่พบมาสร้างเป็นโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และยืนยันโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การยก (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้จากผลการวิจัยในตอนต้นที่ 1 ได้แก่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม องค์ประกอบที่ 2 กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ ประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ และองค์ประกอบที่ 3 ทฤษฎีเชิงบริหาร และทฤษฎีเชิงพฤติกรรม ได้แก่ ทฤษฎีระบบ ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม และทฤษฎีการมีส่วนร่วม เขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังภาพ 23

ภาพ 23 กรอบแนวคิดการวิจัย “ยุทธศาสตร์กระบวนการจัดการเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

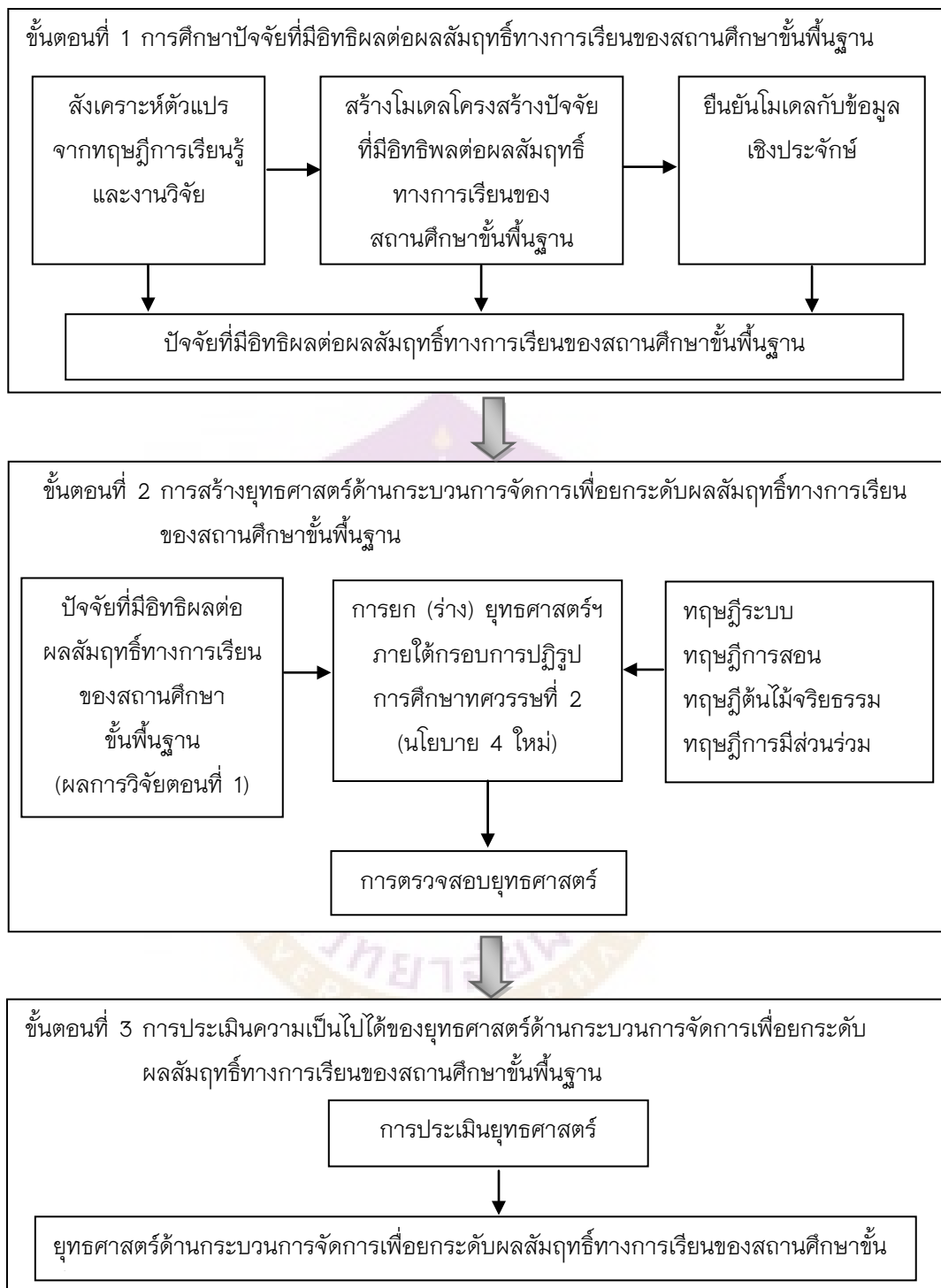
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สามารถแสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังภาพ 24 และขั้นตอนสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพ 24 ตามลำดับ

ภาพ 24 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. สังเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีรูปแบบการเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากทัศนะของนักวิชาการไทยและต่างประเทศ แล้วสังเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่เป็นตัวแปรที่ไม่สามารถวัดได้ เรียกว่า ตัวแปรแฝง (Latent Variables)

1.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการไทยและต่างประเทศ แล้วสังเคราะห์ตัวแปรที่สังเกตได้ (Observed Variables) ตามตัวแปรแฝง

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นตารางการสังเคราะห์เนื้อหา

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสังเคราะห์เอกสาร (Content Analysis)

2. การศึกษาเส้นทางอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยดำเนินการ

2.1 ศึกษาแนวคิด เส้นทางอิทธิพลของตัวแปรต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากทัศนะของนักวิชาการไทย แล้วสังเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามตัวแปร นำเสนอในรูปแบบตารางการสังเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลที่ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 นำผลการสังเคราะห์ที่ได้จากข้อ 1 มาวิเคราะห์เส้นทาง (Path) สร้างเป็นโมเดลสมการโครงสร้างการวิจัยที่มีตัวแปรแฝง (Latent Variables) ซึ่งเป็นตัวแปรที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่จะประมาณค่าได้จากตัวแปรที่วัดได้ (Measurable Variables) ของแต่ละตัวแปรแฝง

2.3 ยืนยัน (Confirm) โมเดลสมการโครงสร้างการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 เขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 7,996 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 381 คน ที่ได้มาโดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามานะ แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ขั้นตอนการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามาเน่ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550, หน้า 155)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ควรสุ่ม

N = ขนาดประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม

แทนค่าลงในสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

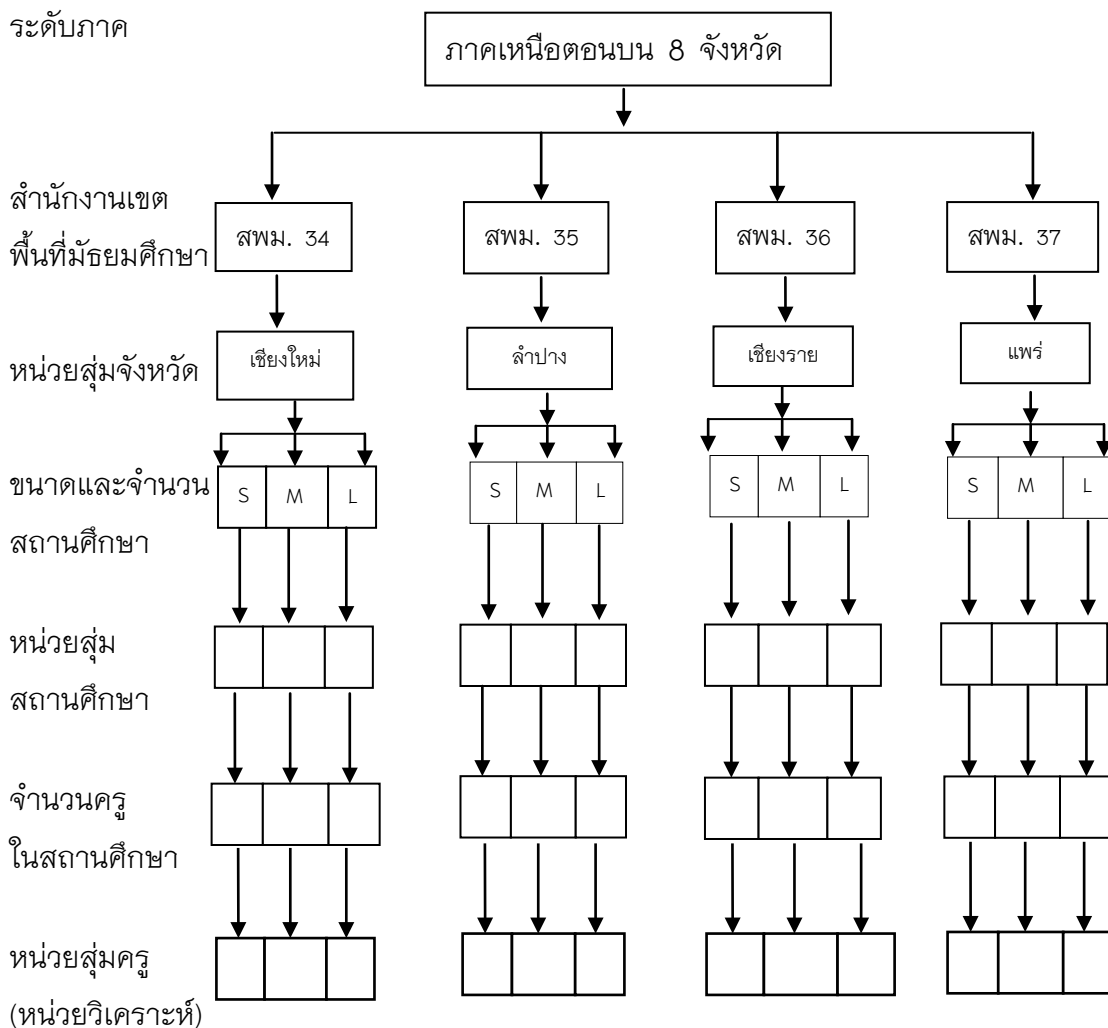
$$n = \frac{7,996}{1 + 7,996 (.05)^2}$$

$$n = 381$$

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ศึกษาเป็นครูระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ต่างกันแต่ทำหน้าที่เหมือนกัน คือ ปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน การเลือกกลุ่มตัวอย่าง จะเป็นการเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้ ชั้นแรกสุ่มจังหวัดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชั้นสองสุ่มสถานศึกษาในจังหวัด และชั้นสามสุ่มครูในสถานศึกษา

ดั่งภาพ 25

ภาพ 25 การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

- หมายเหตุ
- แทน หน่วยสุ่ม
  - S แทน สถานศึกษาขนาดเล็ก
  - M แทน สถานศึกษาขนาดกลาง
  - L แทน สถานศึกษาขนาดใหญ่

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดขอบเขตการศึกษาเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน ประกอบไปด้วย 4 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 34 ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 35 ประกอบด้วย จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 36 ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยา 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 37 ประกอบด้วย จังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน
2. กำหนดหน่วยสุ่ม (Sampling Unit) ได้แก่ หน่วยสุ่มแรกเป็นจังหวัด หน่วยสุ่มที่สองเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และหน่วยสุ่มที่สามเป็นครูระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้ครูเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Units of Analysis)
3. สุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34, 35, 36 และ 37 เขตละ 1 จังหวัด ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวน 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงราย และจังหวัดแพร่
4. แบ่งชั้นสถานศึกษาฯ แต่ละจังหวัดที่สุ่มได้ออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก (จำนวนผู้เรียน 499 คน ลงมา) ขนาดกลาง (จำนวนผู้เรียน 500-1,499 คน) และขนาดใหญ่ (จำนวนผู้เรียน 1,500 คนขึ้นไป)
5. สุ่มสถานศึกษาฯ ในแต่ละจังหวัดที่สุ่มได้ โดยแยกตามขนาดสถานศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 ในการแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้สถานศึกษาที่เป็นหน่วยสุ่มจำนวน 62 แห่ง แยกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จำนวน 23, 27 และ 12 แห่ง ตามลำดับ
6. สัมภาษณ์ครูทั้งหมดในแต่ละสถานศึกษาฯ ที่สุ่มได้ตามข้อ 5
7. สุ่มครูในแต่ละสถานศึกษาฯ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ใช้เกณฑ์ร้อยละ 13 ในการแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างได้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 381 คน แยกเป็นครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จำนวน 58, 170 และ 153 คน ตามลำดับ สามารถแสดงได้ดังตาราง 10

ตาราง 10 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา	จังหวัด	ขนาดสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษาทั้งหมด	สัดส่วนสถานศึกษา (50%)	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนครูทั้งหมด(คน)	สัดส่วนครู 13% (คน)	รวมครู (คน)				
34	เชียงใหม่	เล็ก	5	3	หอพระพิทยาคม	27	4	10				
					สันป่ายางพิทยาคม	21	3					
					สันติสุข	21	3					
		กลาง	19	10	บ้านกาดพิทยาคม	41	5	71				
					อรุโณทัยพิทยาคม	33	4					
					ดอยสะเก็ดพิทยาคม	64	8					
					แมริมพิทยาคม	73	9					
					สันทรายพิทยาคม	73	9					
					ไชยปราการ	48	6					
					ดอยเต่าพิทยาคม	42	5					
					สองแควพิทยาคม	40	5					
					เชียงดาวพิทยาคม	57	7					
					หางดงรัชราชภัฏอุปถัมภ์	102	13					
					ใหญ่	9	4		ฝางชินุอุปถัมภ์	90	12	56
									พร้าวพิทยาคม	77	10	
									จอมทอง	118	15	
					35	ลำปาง	เล็ก		19	10	ปงแสงทอง	13
		โป่งหลวงวิทยารัชมังคลา	17	2								
		ภิเชก										
		เมืองมายวิทยา	17	2								
แม่สันวิทยา	19	2										

ตาราง 10 (ต่อ)

เขตพัฒนาการศึกษา มัธยมศึกษา	จังหวัด	ขนาดสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษาทั้งหมด	สัดส่วนสถานศึกษา (50%)	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนครูทั้งหมด(คน)	สัดส่วนครู 13% (คน)	รวมครู (คน)		
35	ลำปาง (ต่อ)	กลาง	6	3	เวียงตาลวิทยา	16	2	18		
					เมืองปานพัฒนาวิทย์	14	2			
					แม่ทะพัฒนา	27	4			
					กิวลมวิทยา	22	3			
					แม่ทะประชาสามัคคี	19	2			
					ไทรล่หินวิทยา	22	3			
		ใหญ่	6	3	เสด็จวนชยางค์กุลวิทยา	44	6		36	
					ห้างฉัตรวิทยา	42	5			
					สบปราบวิทยา	50	7			
					เขลางค์นคร	102	13			
					เถินวิทยาคม	85	12			
					วังเหนือวิทยาคม	90	11			
					36	เชียงใหม่	เล็ก			13
แม่ต๋ำวิทยาคม	17	2								
แม่ฮ้อวิทยาคม	14	2								
ดอยงามวิทยาคม	11	1								
เวียงชัยวิทยาคม	20	3								
บ้านแซววิทยาคม	17	2								
ดอยหลวงวิทยาคม	22	3								
กลาง	21	11	ปล้องวิทยาคม	43	6					
			ห้วยสักวิทยาคม	39	5					
			แม่ลาววิทยาคม	34	4					

ตาราง 10 (ต่อ)

เขตพหุทางการศึกษา	มัธยมศึกษา	จังหวัด	ขนาดสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษาทั้งหมด	สัดส่วนสถานศึกษา (50%)	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนครูทั้งหมด(คน)	สัดส่วนครู 13% (คน)	รวมครู (คน)
36	เชียงใหม่	เชียงใหม่	ใหญ่	6	3	เชียงใหม่วิทยาลัย	39	5	31
						เชียงใหม่วิทยาลัย	27	4	
						แม่สรวยวิทยาลัย	40	5	
						แม่แจ่มวิทยาลัย	35	5	
						เวียงป่าเป้าวิทยาลัย	47	6	
						เชียงใหม่วิทยาลัย	47	6	
						ขุนตาลวิทยาลัย	27	4	
						แม่ลาววิทยาลัย	34	4	
						พานวิทยาลัย	71	9	
						แม่จันวิทยาลัย	88	11	
						แม่สายประสิทธิ์ศาสตร์	81	11	
37	แพร่	เล็ก				บ้านกาศประชานุเคราะห์	20	3	9
						เวียงเทพวิทยา	24	3	
						เมืองแพร่	21	3	
		กลาง	7	3	ถิ่นโอกาสพิทยา	45	6	27	
					ร่องกวางอนุสรณ์	96	12		
		ใหญ่	4	2	สองพิทยาคม	68	9	30	
					สูงเม่นชินูปถัมภ์	129	17		
						ล่องวิทยา	97	13	
รวม				120	62		2,961	381	381

8. เนื่องจากการยืนยัน (Confirm) โมเดลเชิงสาเหตุ (Causal Model) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วย Confirm Factor Analysis มีเงื่อนไขข้อตกลงเบื้องต้นว่า กลุ่มตัวอย่างต้องมีขนาดใหญ่มากพอ และต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรคุณลักษณะแฝงมีจำนวน 15 ตัวแปร ซึ่งถือว่ามาก ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 704 คน ตามเงื่อนไขของ Hair และ คณะ (2010, p. 662) ที่เสนอว่า ตัวแปรคุณลักษณะแฝงมีจำนวนมาก ค่า Commundality ต่ำ ลักษณะเฉพาะของตัวแปรคุณลักษณะแฝงมี Under Identified ของตัวแปรคุณลักษณะแฝงหลายตัว ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ 500 (สุวิมล ติรพานันท์, 2553, หน้า 234)

2.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปรในการวิจัย กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร และกรอบการวัดตัวแปร
2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย

1. ข้อคำถามความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหาร
2. ข้อคำถามความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ของครู
3. ข้อคำถามความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้เรียน
4. ข้อคำถามความคิดเห็นต่อภูมิหลังครอบครัว
5. ข้อคำถามความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถาม แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Ratio) ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 14 ท่าน (ภาคผนวก ก) นำมาวิเคราะห์หาค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา หรือ CVR ใช้เกณฑ์ตัดเลือกข้อคำถามใดที่มีค่า CVR เท่ากับ 0.51 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ และเป็นข้อคำถามที่มีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) สามารถนำไปใช้ได้

ส่วนข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ให้ตัดทิ้งหรือนำไปแก้ไขปรับปรุงใหม่ สูตรของอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Ratio) (พิสนุ พงศรี, 2554, หน้า 157-160)

$$CVR = \frac{N_e - \frac{N}{2}}{\frac{N}{2}}$$

ในที่นี้ N_e = ผู้เชี่ยวชาญที่เห็นด้วยหรือเห็นว่าเหมาะสม

$$\frac{N}{2} = \text{ครึ่งหนึ่งของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}$$

ซึ่งผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง CVR รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.57 ถึง 1.00 (ภาคผนวก ข)

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-Out) โดยทดลองใช้แบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับครูระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาแบบสอบถามรายด้านไม่ต่ำกว่า 0.80 สูตรของความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้ (พิสนุ พงศรี, 2554, หน้า 202)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ k = จำนวนข้อของเครื่องมือ

s_i^2 = ความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละข้อ

s_t^2 = ความแปรปรวนของข้อมูลที่ได้

ซึ่งผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) รายฉบับเท่ากับ 0.85 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แยกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

ด้านภูมิหลังของครอบครัว ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

6. จัดพิมพ์แบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับจริง (ภาคผนวก ง) ที่มีข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 75 ข้อ ประกอบด้วย

6.1 ข้อคำถามความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร จำนวน 10 ข้อ โดยแยกเป็นด้านวิชาการ จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 1-5) และด้านความรับผิดชอบทางการศึกษา จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 6-10)

6.2 ข้อคำถามความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ของครู จำนวน 15 ข้อ โดยแยกเป็นด้านคุณภาพการสอน จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 11-15) ด้านการจัดการชั้นเรียน จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 16-20) และด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 21-25)

6.3 ข้อคำถามความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียน จำนวน 25 ข้อ โดยแยกเป็นด้านเจตคติต่อการเรียน จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 26-30) ด้านเวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 31-35) ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 36-40) ด้านความรู้พื้นฐานเดิม จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 41-45) และด้านความตั้งใจ จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 46-50)

6.4 ข้อคำถามความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว จำนวน 15 ข้อ โดยแยกเป็นด้านเศรษฐกิจของครอบครัว จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 51-55) ด้านบรรยากาศในครอบครัว จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 56-60) และด้านความรับผิดชอบของครอบครัว จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 61-65)

6.5 ข้อคำถามความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 10 ข้อ โดยแยกเป็นด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 66-70) และด้านความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ (ข้อ 71-75)

การกำหนดเกณฑ์น้ำหนักคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

2.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยขอหนังสือความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากมหาวิทยาลัยพะเยา

2) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม พร้อมส่งแบบสอบถามถึงสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ (ภาคผนวก ค)

3) ตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

1) การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานใช้ความถี่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2441, หน้า 75)

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	แปลความหมาย
4.51-5.00	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	เห็นด้วยในระดับมาก
2.51-3.50	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
1.51-2.50	เห็นด้วยในระดับน้อย
1.00-1.50	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

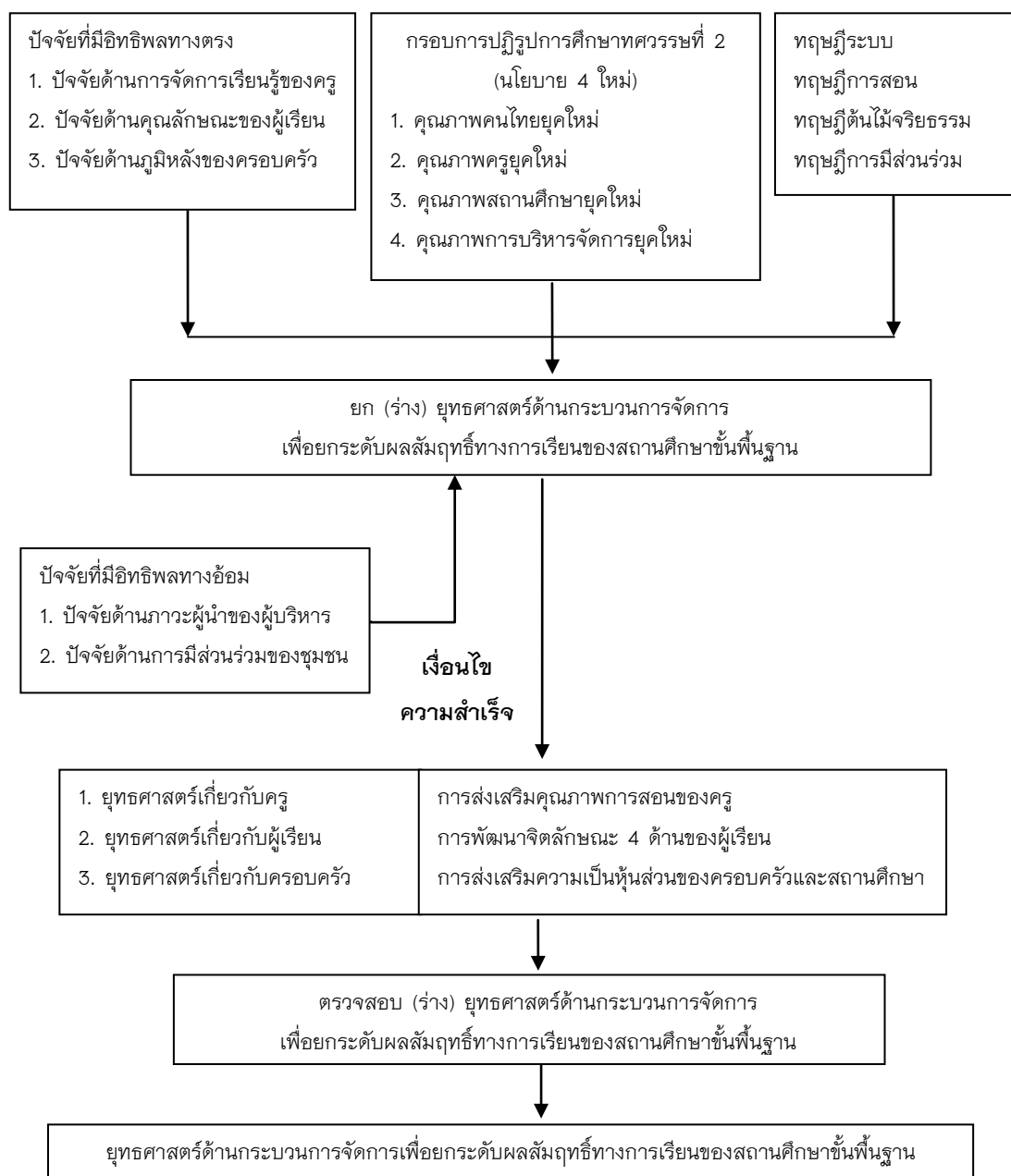
2) การวิเคราะห์ SEM โปรแกรม LISREL 8.72 เกณฑ์การวัดความสอดคล้องของโมเดล สมการโครงสร้างตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (จิโรจน์ สารรัตน์, 2554, หน้า 282) ดังตาราง 11

ตาราง 11 ค่าสถิติที่ใช้วัดความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าสถิติที่ใช้วัดความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้าง	ระดับการยอมรับว่า โมเดลสมการโครงสร้างมีความสอดคล้อง
1. ค่าไค-สแควร์ (x^2)	(x^2) ที่ไม่มีนัยสำคัญ หรือค่า P-value สูงกว่า .05
2. ค่าสัดส่วน $\frac{(x^2)}{df}$	ค่าสัดส่วน $\frac{(x^2)}{df}$ ไม่ควรเกิน 2.00
3. ค่า GFI, AGFI, CFI	มีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00
4. ค่า Standized RMR, RMSEA	มีค่าต่ำกว่า 0.05
5. ค่า CN	มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 200 ของกลุ่มตัวอย่าง
6. ค่า largest standardized residual	มีค่า -2 ถึง 2

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังภาพ 25

ภาพ 26 ขั้นตอนการสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. การยกย่องยุทธศาสตร์กระบวนการจัดการเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ (Stagey Issue)

1.1.2 นโยบาย (Policy)

1.1.3 เป้าประสงค์ (Goal)

1.1.4 วัตถุประสงค์(Goal)

1.1.5 วิธีการ (Method)

1.1.6 ตัวชี้วัด (Evaluate)

1.2 ผู้วิจัยยก (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้จากผลการวิจัยในตอนต้นที่ 1 ได้แก่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ของครู คุณลักษณะของผู้เรียน และภูมิหลังของครอบครัว ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งใช้เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ 2) กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ ประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ และ 3) ทฤษฎีเชิงบริหาร และทฤษฎีเชิงพฤติกรรม ได้แก่ ทฤษฎีระบบ ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ และทฤษฎีการมีส่วนร่วม

(ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งนี้ ได้ยุทธศาสตร์ 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับครู ซึ่งผู้วิจัยยกมาจากร่างมาจากปัจจัยที่เกี่ยวกับครู คือ การจัดการเรียนรู้ของครู ด้านคุณภาพการสอนบนพื้นฐานทฤษฎีระบบ และทฤษฎีการสอน ภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ เรื่องการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยยกมาจากร่างมาจากปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้เรียน คือ คุณลักษณะของผู้เรียน

ด้านเจตคติต่อการเรียน บนพื้นฐานทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม และทฤษฎีการสอน ภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ เรื่องการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การจัดการเรียนรู้ของครู และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว และสถานศึกษา เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยยกมาจากปัจจัยที่เกี่ยวกับครอบครัว คือ ภูมิหลังของครอบครัว ด้านบรรยากาศภายในครอบครัว บนพื้นฐานทฤษฎีการมีส่วนร่วมภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ เรื่องการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน

นำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและการใช้ภาษา แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. ตรวจสอบ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 คน

2.1 คุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยกำหนด ดังนี้

ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 5 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และนักวิชาการศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา หรือผู้ที่มีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา จำนวน 4 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ร่วมสนทนาที่ตรงกันอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการจัดการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ 2 เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ นโยบาย เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ วิธีการ และตัวชี้วัด

2.3 สร้างแนวทางสนทนากลุ่ม และนำแนวทางสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบตรงความเหมาะสมของเนื้อหา แก้ไขปรับปรุงแนวทางสนทนากลุ่ม

ให้สมบูรณ์ตามข้อแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำแนวทางสนทนากลุ่มที่สมบูรณ์แล้วไปใช้ในการสนทนากลุ่มต่อไป

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิที่กำหนดไว้ โดยจัดทำหนังสือเรียนเชิญจากมหาวิทยาลัยพะเยา นัดหมายเวลา และสถานที่ในการสนทนา และส่งเอกสารการสนทนากลุ่มประกอบด้วยยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นการสนทนา แนวทางการสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกการสนทนาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ศึกษาก่อน

จัดเตรียมสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการสนทนากลุ่ม เตรียมผู้ดำเนินการสนทนา ผู้จัดบันทึกการสนทนา ชักซ้อมความเข้าใจระหว่างผู้วิจัย ผู้ดำเนินการสนทนา ผู้จัดบันทึกการสนทนาในขั้นตอนและประเด็นการสนทนากลุ่ม ตลอดจนประเด็นข้อมูลที่ต้องการเก็บ และดำเนินการเก็บข้อมูลตามกำหนดเวลา

3. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดประเด็นการประเมิน ดังนี้ ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ฯ การยอมรับและมองเห็นคุณค่า และความพร้อมของสถานศึกษาต่อการใช้ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 189 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 128 คน ได้มาโดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามาเน่ แล้วทำการสุ่มอย่างเป็นสัดส่วน ขั้นตอนการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามาเน่ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550, หน้า 155)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ควรสุ่ม

N = ขนาดประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม

แทนค่าลงในสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{189}{1 + 189(.05)^2}$$

$$n = 128$$

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายเป็นสัดส่วน

การกำหนดขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. สํารวจจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด มีทั้งหมดจำนวน 189 คน
2. ประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ 128 คน
3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างง่ายเป็นสัดส่วน (Probability Proportionate to Size Sampling) ใช้เกณฑ์ร้อยละ 68 ในการแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 12

ตาราง 12 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างเป็นสัดส่วน

จังหวัด	จำนวนผู้บริหารทั้งหมด (คน)	สัดส่วนของจำนวนผู้บริหาร (คน)
1. เชียงราย	41	28
2. พะเยา	18	12
3. เชียงใหม่	33	22
4. แม่ฮ่องสอน	8	6
5. แพร่	16	11
6. น่าน	29	19
7. ลำปาง	30	20
8. ลำพูน	14	10
รวม	189	128

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน การสร้างแบบประเมินผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเป็นไปได้ แล้วกำหนดประเด็นการประเมิน 3 ประเด็น ได้แก่ ความเหมาะสม การยอมรับและการมองเห็นคุณค่า และความพร้อมใช้ของสถานศึกษา

2.2 สร้างแบบประเมินฉบับร่าง เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ฯ

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ฯ

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับการยอมรับและการมองเห็นคุณค่า

3. ข้อคำถามเกี่ยวกับความพร้อมใช้ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2.3 นำแบบประเมินฉบับร่าง ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถาม แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.4 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-Out) โดยทดลองใช้แบบประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาแบบสอบถามรายด้านไม่ต่ำกว่า 0.8 สูตรของความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้ (พิสนุ พงศ์ศรี, 2554, หน้า 202)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ k = จำนวนข้อของเครื่องมือ

s_i^2 = ความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละข้อ

s_t^2 = ความแปรปรวนของข้อมูลที่ได้

ซึ่งผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) รายฉบับเท่ากับ .83 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แยกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ฯ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

ด้านการยอมรับและการมองเห็นคุณค่า ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

ด้านความพร้อมใช้ของสถานศึกษา ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

2.5 จัดพิมพ์แบบประเมิน เรื่อง ความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ภาคผนวก ข) มีข้อคำถามทั้งหมด 8 ข้อ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ฯ จำนวน 4 ข้อ (ข้อ 1-4) ข้อคำถามเกี่ยวกับการยอมรับและการมองเห็นคุณค่า จำนวน 4 ข้อ (ข้อ 5-6) ข้อคำถามเกี่ยวกับความพร้อมใช้ของสถานศึกษา จำนวน 4 ข้อ (ข้อ 7-8)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยขอหนังสือความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจาก มหาวิทยาลัยพะเยา

3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม พร้อมส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์

3.3 ตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานใช้ความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2441, หน้า 75)

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	แปลความหมาย
4.51-5.00	มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	มีความเป็นไปได้ในระดับมาก
2.51-3.50	มีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	มีความเป็นไปได้ในระดับน้อย
1.00-1.50	มีความเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผลการสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการนำเสนอ การแปลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. TE	แทน อิทธิพลรวม
2. IE	แทน อิทธิพลทางตรง
3. DE	แทน อิทธิพลทางอ้อม
4. χ^2	แทน ค่าสถิติไค-สแควร์
5. df	แทน องศาอิสระ
6. P-value	แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
7. GFI	แทน ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเหมาะสม
8. AGFI	แทน ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเหมาะสมที่ปรับแก้
9. RMR	แทน ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ
10. RMSEA	แทน ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์
11. R-SQUARE	แทน ความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงแต่ละตัว
12. **, *	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.05 ตามลำดับ

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ส่วน ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ผลการสังเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพล

ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการสังเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวแปรจากเอกสาร งานวิจัย รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ตัวแปรทั้งหมด 5 กลุ่มตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย ด้านวิชาการ และด้านความรับผิดชอบทางการศึกษา
2. ตัวแปรที่เกี่ยวกับครู คือ การจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย คุณภาพการสอน การจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนรู้
3. ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน คือ คุณลักษณะของผู้เรียน ประกอบด้วย เจตคติต่อการเรียน เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้เพิ่มเติม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้พื้นฐานเดิม และความตั้งใจเรียน
4. ตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว คือ ภูมิหลังของครอบครัว ประกอบด้วย เศรษฐกิจของครอบครัว บรรยากาศภายในครอบครัว และความรับผิดชอบของครอบครัว
5. ตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา

ผลการสังเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การลากเส้นอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมจากการวิเคราะห์เอกสาร ที่เกี่ยวกับทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ ยังมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรการจัดการเรียนรู้ของครู ไปยังตัวแปรคุณลักษณะของผู้เรียน ส่งผลกระทบต่อตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และยังมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรคุณลักษณะของผู้เรียน ส่งผลกระทบต่อตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชน มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ ยังมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผ่านตัวแปร

การจัดการเรียนรู้ของครู ไปยังตัวแปรการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน ส่งผลต่อตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ตัวแปรการจัดการเรียนรู้ของครู มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ ยังมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรคุณลักษณะของผู้เรียน ส่งผลต่อตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ตัวแปรภูมิหลังของครอบครัว มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ ยังมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรคุณลักษณะของผู้เรียน ส่งผลต่อตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรการจัดการเรียนรู้ของครู ผ่านตัวแปรคุณลักษณะของผู้เรียน ส่งผลต่อตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. ตัวแปรคุณลักษณะของผู้เรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยสามารถสร้างโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ดังภาพ 18

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของครูที่ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่จัดส่งไปยังครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 704 ฉบับ สำหรับฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 640 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.00 ของแบบสอบถามจำนวนทั้งหมดที่ส่งไป ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 13 ความถี่ และร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคลของครูที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 หญิง	441	68.90
1.2 ชาย	199	31.10
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 21 ปี	-	-
2.2 21-30 ปี	87	13.59
2.3 31-40 ปี	212	33.13
2.4 41-50 ปี	288	45.00
2.5 51-60 ปี	53	8.28
3. วุฒิการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
3.2 ปริญญาตรี	381	59.53
3.3 ปริญญาโท	259	40.47
3.4 ปริญญาเอก	-	-
4. ประสบการณ์ในการสอน		
4.1 1-10 ปี	90	14.06
4.2 11-20 ปี	225	35.16
4.3 21-30 ปี	272	42.50
4.4 31-40 ปี	53	8.28
5. ระดับที่สอน		
มัธยมศึกษาตอนต้น	308	48.13
มัธยมศึกษาตอนปลาย	332	51.87

จากตาราง 13 พบว่า ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 68.90 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 31.10 เป็นเพศชาย โดยครูที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมา มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.00, 33.13 ตามลำดับ วุฒิการศึกษาของครูที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมา เป็นระดับปริญญาโท โดยคิดเป็นร้อยละ 59.53, 40.47 ตามลำดับ สำหรับประสบการณ์สอนของครู พบว่า ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนในช่วงระยะเวลา 21-30 ปี รองลงมา 11-20 ปี

โดยคิดเป็นร้อยละ 42.50, 35.16 ตามลำดับ และยังพบว่า ครูส่วนใหญ่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รองลงมา เป็นมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 51.87, 48.13 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ต่างกัน แต่ทำหน้าที่เหมือนกัน คือ ปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน การเลือกกลุ่มตัวอย่างจะเป็นการเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้ ชั้นแรกสุ่มจังหวัดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชั้นสองสุ่มสถานศึกษาในจังหวัด และชั้นสามสุ่มครูในสถานศึกษา ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ทำการตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอด้วยสถิติพื้นฐาน จำแนกตามปัจจัยทั้ง 5 กลุ่ม ดังตาราง 14

ตาราง 14 ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลความคิดเห็นของครูต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ข้อความถาม	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
ด้านวิชาการ								
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์เรื่องการยกระดับ ผล O-NET ของสถานศึกษาชัดเจน	375	219	42	4	-	4.51	.64	มากที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพที่ทำให้ครู รู้สึกมั่นใจ สามารถปรึกษาในเรื่องวิชาการ	296	280	57	7	-	4.35	.68	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษากระจายอำนาจ การบริหารงานวิชาการ	305	263	60	10	2	4.34	.73	มาก
4. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมี ส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ด้านวิชาการ	348	224	56	11	1	4.42	.73	มาก
5. ผู้บริหารสถานศึกษา กระตุ้นครูให้เป็นผู้ที่มี ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาการสอน	351	230	51	8	-	4.45	.69	มาก
ภาพรวม						4.42	.70	มาก

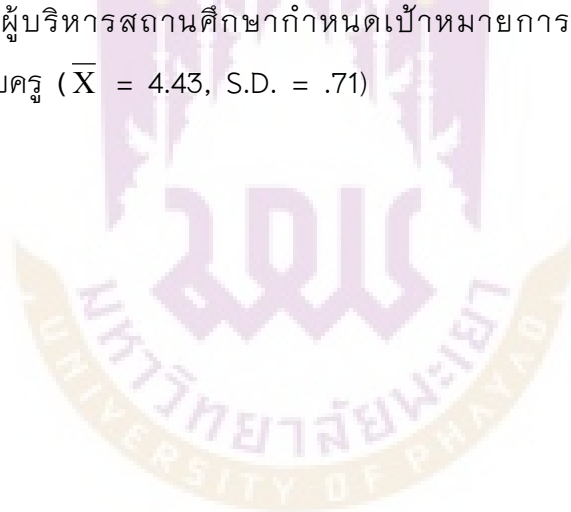
ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
ด้านความรับผิดชอบทางการศึกษา								
6. ผู้บริหารสถานศึกษาเอาใจใส่ ทุ่มเท พัฒนา การเรียนการสอน	350	199	76	15	-	4.44	.76	มาก
7. ผู้บริหารสถานศึกษา นำข้อมูลผล O-NET ของสถานศึกษาปีที่ผ่านมาวิเคราะห์เพื่อวางแผน ด้านวิชาการ	296	280	57	7	-	4.42	.73	มาก
8. ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดเป้าหมาย การยกระดับผล O-NET ของสถานศึกษา ร่วมกับครู	356	214	62	8	-	4.43	.71	มาก
9. ผู้บริหารสถานศึกษา สร้างความตระหนักให้ครู และนักเรียนเห็นความสำคัญของการสอบ O-NET	361	227	46	6	-	4.47	.67	มาก
10. ผู้บริหารสถานศึกษา นิเทศติดตามการจัด การเรียนการสอนของครู	305	223	98	14	-	4.28	.79	มาก
ภาพรวม						4.41	.73	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ข้อมูลความคิดเห็นของครูต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำด้านวิชาการในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .70) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์เรื่องการยกระดับผล O-NET ของสถานศึกษาชัดเจน มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = .64) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นครูให้เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาการสอน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .69) และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .73)

2. ด้านความรับผิดชอบทางการศึกษาในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .73) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการสอบ O-NET มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .67) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเอาใจใส่ ทุ่มเท พัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .76) และผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายการยกระดับผล O-NET ของสถานศึกษาร่วมกับครู ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .71)

ตาราง 15 ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู

ข้อความถาม	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
คุณภาพการสอน								
1. ครูผู้สอน นำข้อมูลผล O-NET ของสถานศึกษา ปีที่ผ่านมา เพื่อวิเคราะห์และวางแผนการสอน	338	251	47	1	3	4.43	.69	มาก
2. ครูผู้สอน วางแผนการสอน โดยยึดมาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	343	228	64	3	2	4.42	.71	มาก
3. ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	382	216	38	4	-	4.44	.67	มาก
4. ครูผู้สอน เอาใจใส่ ทุ่มเทให้การสอน ผลิตสื่อ นวัตกรรม เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้	350	236	48	4	2	4.45	.68	มาก
5. ครูผู้สอน ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน แล้วจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์	347	224	65	4	-	4.38	.75	มาก
ภาพรวม						4.42	.70	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
การจัดการชั้นเรียน								
6. ครูผู้สอน ส่งเสริมให้นักเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียน	317	204	107	12	-	4.52	.63	มากที่สุด
7. ครูผู้สอน ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	329	258	49	3	1	4.42	.66	มาก
8. ครูผู้สอน กำกับ ดูแลชั้นเรียน สร้างกติกา ข้อตกลง ในการเรียน	325	258	50	7	-	4.41	.68	มาก
9. ครูผู้สอน สร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้มี ปฏิสัมพันธ์เชิงบวก	333	249	50	8	-	4.42	.68	มาก
10. ครูผู้สอน บันทึกข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล อย่างมีระบบ เป็นปัจจุบัน	283	251	99	7	-	4.27	.75	มาก
ภาพรวม						4.41	.68	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
การจัดการเรียนรู้								
11. ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัด โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	275	292	66	7	-	4.31	.69	มาก
12. ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ ให้คิดเป็น ทำเป็น	323	249	61	7	-	4.39	.70	มาก
13. ครูผู้สอนใช้เทคนิค วิธีการสอน ที่เหมาะสม และหลากหลาย	333	235	63	9	-	4.39	.72	มาก
14. ครูผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย	327	244	65	4	-	4.40	.69	มาก
15. ครูผู้สอนแก้ไขปัญหาการเรียนของผู้เรียน โดยใช้วิจัยเป็นฐาน	247	259	121	11	2	4.15	.80	มาก
ภาพรวม						4.34	.72	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ข้อมูลความคิดเห็นของครูต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณภาพการสอนในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .70) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูผู้สอน เอาใจใส่ ทุ่มเทให้การสอน ผลดีสื่อ นวัตกรรม เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .68) รองลงมาเป็น ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .67) และครูผู้สอนนำข้อมูลผล O-NET ของสถานศึกษาปีที่ผ่านมา เพื่อวิเคราะห์และวางแผน การสอน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .69)

2. ด้านการจัดการชั้นเรียนในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .68) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูผู้สอน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อก การเรียน มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = .63) รองลงมา เป็นครูผู้สอนใช้ระบบดูแล ช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .66) และครูผู้สอน สร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .68)

3. ด้านการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = .72) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .69) รองลงมา เป็นครูผู้สอน ใช้เทคนิค วิธีการสอนที่เหมาะสมและหลากหลาย ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .72) และครูผู้สอน จัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ ให้คิดเป็น ทำเป็น ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .70)

ตาราง 16 ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน

ข้อความ	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
เจตคติต่อการเรียน					-			
1. ผู้เรียนรู้สึกกระตือรือร้น สนใจ ในการทำ กิจกรรมขณะเรียน	316	236	82	6	-	4.35	.73	มาก
2. ผู้เรียนรู้สึกชอบทำการบ้าน และนำส่งครู	250	224	121	45	-	4.06	.92	มาก
3. ผู้เรียนรู้สึกสนุก มีความสุขในการเข้าเรียน	288	271	70	11	-	4.31	.73	มาก
4. ผู้เรียนรู้สึกว่า การเรียนทำให้เป็นคนฉลาด รอบรู้	296	256	79	9	-	4.31	.73	มาก
5. ผู้เรียนรู้สึกว่า ถ้าตั้งใจเรียน จะประสบผลสำเร็จ มีงานทำ	282	271	78	9	-	4.29	.73	มาก
ภาพรวม						4.26	.77	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อความถาม	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
เวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม								
6. ผู้เรียนใช้เวลาพักกลางวัน หรือคาบว่าง ไปห้องสมุด หรือแหล่งเรียนรู้ เพื่อค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติม	282	199	129	26	4	4.14	.91	มาก
7. ผู้เรียนให้เพื่อนในชั้นเรียนช่วยสอนเรื่องที่ยัง ไม่เข้าใจในเวลาพัก	240	229	150	19	2	4.07	.91	มาก
8. ผู้เรียนอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ เล่นอินเทอร์เน็ต เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ในเวลาว่าง	269	235	118	17	1	4.18	.83	มาก
9. ผู้เรียนใช้เวลาหลังเลิกเรียน เสาร์ อาทิตย์ ไปเรียนพิเศษตามสถาบันกวดวิชาเพื่อเพิ่มเติม ความรู้	216	222	147	38	17	3.92	1.00	มาก
10. ผู้เรียนศึกษาบทเรียนก่อนเข้าเรียน และหลังเรียน	257	202	132	41	8	4.03	.98	มาก
ภาพรวม						4.06	.92	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์								
11. ผู้เรียนต้องการอาชีพที่มั่นคงและสร้างรายได้	274	265	78	19	4	4.23	.82	มาก
12. ผู้เรียนต้องการความรู้ ทักษะ ไปใช้ในการเรียนต่อระดับสูงขึ้นไป	281	245	96	16	2	4.23	.81	มาก
13. ผู้เรียนเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญของการสอบ O-NET	277	230	119	11	3	4.20	.83	มาก
14. ผู้เรียนต้องการความภาคภูมิใจการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสังคม	242	284	100	12	2	4.17	.78	มาก
15. ผู้เรียนมุ่งมั่นที่จะทำงาน เพื่อให้งานเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด	252	270	103	12	3	4.18	.80	มาก
ภาพรวม						4.20	0.80	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อความถาม	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
ความรู้พื้นฐานเดิม								
16. ผู้เรียนจดบันทึก สรุปใจความสำคัญของเนื้อหา ที่เรียนผ่านมา เพื่อใช้เป็นคลังความรู้อย่างเป็น ระบบ สามารถนำมาใช้ได้	302	220	101	14	3	4.26	.83	มาก
17. ผู้เรียนใช้คำสำคัญ หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง กับความรู้เดิม มาช่วยในการหาข้อมูล หรือเรียนรู้ เรื่องใหม่ได้เป็นอย่างดี	250	260	119	9	2	4.17	.79	มาก
18. ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยง ความรู้เดิม มาเป็นฐาน สำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้ใหม่เกิดได้เร็วขึ้น และคงทน	275	247	110	8	-	4.23	.77	มาก
19. ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ ในเรื่องที่เคยเรียนไปแล้ว มาใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	279	236	117	8	-	4.23	.78	มาก
20. ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์สถานการณ์ใหม่ ได้ถูกต้อง โดยใช้ความรู้เดิมเป็นพื้นฐาน	294	231	103	9	3	4.26	.80	มาก
ภาพรวม						4.23	.79	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
ความตั้งใจ								
21. ผู้เรียนเข้าชั้นเรียนตรงเวลา	258	274	92	14	2	4.21	.78	มาก
22. ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน ไม่คุยกัน ขณะที่ ครูกำลังสอน	323	185	102	26	4	4.25	.90	มาก
23. ผู้เรียนขยันอ่านหนังสือเรียน และหนังสือ เพิ่มเติมความรู้	300	206	99	29	6	4.20	.92	มาก
24. ผู้เรียนสนใจ ใฝ่เรียนรู้ ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม จากการเรียนในชั้น	328	185	101	16	10	4.26	.92	มาก
25. ผู้เรียนจะค้นคว้า หาคำตอบให้รู้จริง เมื่อพบ ข้อสงสัย หรือปัญหา	282	217	114	18	9	4.16	.91	มาก
ภาพรวม						4.21	.88	มาก

จากตาราง 16 พบว่า ข้อมูลความคิดเห็นของครูต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านเจตคติต่อการเรียนในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .77) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เรียนรู้สึกกระตือรือร้น สนใจ ในการทำกิจกรรมขณะเรียน มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = .73) รองลงมา เป็นผู้เรียนรู้สึกสนุก มีความสุขในการเข้าเรียน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .73) และผู้เรียนรู้สึกว่า การเรียนทำให้เป็นคนฉลาด รอบรู้ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .73)

2. ด้านเวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติมในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .92) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เรียนอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ เล่นอินเทอร์เน็ต เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในเวลาว่าง มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .83) รองลงมา เป็นผู้เรียนใช้เวลาพักกลางวันหรือคาบว่างไปห้องสมุด หรือแหล่งเรียนรู้ เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .91) และผู้เรียนให้เพื่อนในชั้นเรียน ช่วยสอนเรื่องที่ยังไม่เข้าใจในเวลาพัก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .91)

3. ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .80) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เรียนต้องการอาชีพที่มั่นคงและสร้างรายได้ มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .82) และผู้เรียนต้องการความรู้ ทักษะ ไปใช้ในการเรียนต่อระดับสูงขึ้นไป ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .81) รองลงมา เป็นผู้เรียนเกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของการสอบ O-NET ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .83)

4. ด้านความรู้พื้นฐานเดิมในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .79) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สถานการณ์ใหม่ ได้ถูกต้องโดยใช้ความรู้เดิมเป็นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .83) และผู้เรียนจดบันทึกสรุปใจความสำคัญของเนื้อหาที่เรียนผ่านมา เพื่อใช้เป็นคลังความรู้อย่างเป็นระบบสามารถนำมาใช้ได้ มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .80) รองลงมา เป็นผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้เดิม มาเป็นฐานสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้อื่นๆ เกิดได้เร็วขึ้นและคงทน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .77)

5. ด้านความตั้งใจในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .88) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เรียนสนใจ ใฝ่เรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนในชั้น มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .92) รองลงมา เป็นผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน ไม่คุยกัน ขณะที่ครูกำลังสอน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .90) และผู้เรียนเข้าชั้นเรียนตรงเวลา ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .78)

ตาราง 17 ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านภูมิหลังของครอบครัว

ข้อความถาม	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
เศรษฐกิจของครอบครัว								
1. ผู้ปกครองมีรายได้ เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย เพื่อการศึกษาของผู้เรียน	231	223	153	30	1	4.02	.91	มาก
2. ผู้ปกครองมีรายได้ ส่งเสริมผู้เรียน ให้เรียนพิเศษ เพิ่มเติม	163	217	194	59	3	3.73	.97	มาก
3. ผู้ปกครองมีรายได้ ส่งเสริมผู้เรียนเข้าร่วม กิจกรรมทางวิชาการ	179	277	142	37	7	3.92	.89	มาก
4. ผู้ปกครองมีรายได้ จัดหาอุปกรณ์เสริมการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมที่บ้าน	189	234	166	43.7	5	3.86	.95	มาก
5. ผู้ปกครองมีรายได้ สนับสนุนผู้เรียนซื้อหนังสือ อ่านเพิ่มเติม คู่มือเตรียมสอบ	232	194	171	32	8	3.94	.99	มาก
ภาพรวม						3.89	.94	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
บรรยากาศภายในครอบครัว								
6. ผู้เรียนอาศัยอยู่ใกล้ชิดกับบิดา มารดา พี่ น้อง อย่างอบอุ่น	292	213	99	32	11	4.18	.91	มาก
7. ผู้ปกครอง ดูแล สอบถาม ให้กำลังใจ เรื่องการเรียนของผู้เรียน	295	205	121	18	4	4.21	.85	มาก
8. ปกครอง ทำกิจกรรม หรือทำงานบ้านร่วมกับ ผู้เรียน	232	248	128	31	1	4.06	.87	มาก
9. ผู้ปกครองให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนทุกเรื่อง เช่น การเรียน การคบเพื่อน หรือปัญหาส่วนตัว	294	196	119	31	1	4.18	.90	มาก
10. ผู้ปกครองแสดงออกด้านความรัก ปลอดภัย ผู้เรียน เมื่อมีความทุกข์ใจ	273	229	121	17	-	4.18	.83	มาก
ภาพรวม						4.16	.87	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
ความรับผิดชอบของครอบครัว								
11. ผู้ปกครอง กำหนดเป้าหมายอาชีพ ในอนาคต ร่วมกับผู้เรียน	259	222	135	21	3	4.11	.88	มาก
12. ผู้ปกครองวางแผนด้านการเรียน ร่วมกับผู้เรียน	259	229	121	28	3	4.11	.89	มาก
13. ผู้ปกครอง สร้างความตระหนัก ถึงความสำคัญ ของการเรียน	287	235	93	23	2	4.22	.84	มาก
14. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือ เข้าร่วมกิจกรรม ของทางโรงเรียน	235	268	118	19	-	4.12	.81	มาก
15. ผู้ปกครอง ดูแล กำกับ ติดตาม พฤติกรรม การเรียนของผู้เรียน	281	232	106	21	-	4.21	.83	มาก
ภาพรวม						4.15	.85	มาก

จากตาราง 17 พบว่า ข้อมูลความคิดเห็นของครูต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านภูมิหลังของครอบครัว จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจของครอบครัวในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .94) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ปกครองมีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของผู้เรียน มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .91) รองลงมา เป็นผู้ปกครองมีรายได้ สนับสนุนผู้เรียนซื้อหนังสืออ่านเพิ่มเติม คู่มือเตรียมสอบ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .99) และผู้ปกครองมีรายได้ ส่งเสริมผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .89)

2. ด้านบรรยากาศในครอบครัวในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .87) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ปกครอง ดูแล สอบถาม ให้กำลังใจ เรื่องการเรียนของผู้เรียน มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .85) รองลงมา เป็นผู้เรียนอาศัยอยู่ใกล้ชิดกับบิดา มารดา พี่ น้อง อย่างอบอุ่น ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .90) และผู้ปกครอง ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนทุกเรื่อง เช่น การเรียน การคบเพื่อน หรือปัญหาส่วนตัวและผู้ปกครอง แสดงออกด้านความรัก ปลอดภัยกับผู้เรียน เมื่อมีความทุกข์ใจ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .83)

3. ด้านความรับผิดชอบของครอบครัวในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .85) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ปกครองสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .84) รองลงมา เป็นผู้ปกครอง ดูแล กำกับ ติดตาม พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .83) และผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือ เข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .81)

ตาราง 18 ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อความถาม	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา								
1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษา	195	297	121	22	5	4.02	.83	มาก
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งที่บ้าน และในสถานศึกษา	194	283	140	23	-	4.01	.81	มาก
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอกสถานศึกษา	237	235	150	18	-	4.08	.84	มาก
4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุน กิจกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษา	210	259	147	24	-	4.02	.84	มาก
5. ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร และบุคลากรในการจัดการศึกษา	258	242	120	20	-	4.15	.83	มาก
ภาพรวม						4.05	.83	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	5	4	3	2	1			
ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา								
6. ชุมชนสนับสนุนผู้เรียน ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	227	272	131	10	-	4.12	.78	มาก
7. ชุมชนให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาในด้านวัสดุ อุปกรณ์ ทุนการศึกษา วิทยากรท้องถิ่น	249	265	113	13	-	4.17	.78	มาก
8. สถานศึกษาจัดแสดง ผลงานของผู้เรียน ให้ชุมชน เข้ามาเยี่ยมชม	217	276	136	11	-	4.09	.78	มาก
9. สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าของผู้เรียน ให้กับชุมชน	243	254	133	10	-	4.14	.79	มาก
10. ชุมชนแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน กับสถานศึกษา	251	250	121	18	-	4.15	.82	มาก
ภาพรวม						4.13	.79	มาก

จากตาราง 18 พบว่า ข้อมูลความคิดเห็นของครูต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .83) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .83) รองลงมา เป็นชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .84) ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .83)

2. ด้านความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา ในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .79) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ชุมชนให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาในด้านวัสดุอุปกรณ์ ทุนการศึกษา วิทยากรท้องถิ่น มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .78) รองลงมา เป็นชุมชนแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกับสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .82) และสถานศึกษาประชาสัมพันธ์ข่าวสารความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าของผู้เรียน ให้กับชุมชน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .79)

จากตาราง 14, 15, 16, 17 และ 18 สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ดังตาราง 19

ตาราง 19 ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัย	ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร	ด้านวิชาการ	4.41	.70	มาก
	ด้านความรับผิดชอบ ทางการศึกษา	4.40	.73	มาก
การจัดการ เรียนรู้ของครู	คุณภาพการสอน	4.42	.70	มาก
	การจัดการชั้นเรียน	4.40	.68	มาก
	การจัดการเรียนรู้	4.34	.72	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

ปัจจัย	ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
คุณลักษณะ ของผู้เรียน	เจตคติต่อการเรียน	4.26	.77	มาก
	เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้เพิ่มเติม	4.06	.92	มาก
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4.20	.80	มาก
	ความรู้พื้นฐานเดิม	4.23	.79	มาก
	ความตั้งใจเรียน	4.21	.88	มาก
ภูมิหลัง ของครอบครัว	เศรษฐกิจของครอบครัว	3.89	.94	มาก
	บรรยากาศภายในครอบครัว	4.16	.87	มาก
	ความรับผิดชอบของครอบครัว	4.15	.85	มาก
การมีส่วนร่วม ของชุมชน	การมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา	4.05	.83	มาก
	ความสัมพันธ์ของชุมชนกับ สถานศึกษา	4.13	.79	มาก

จากตาราง 19 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีค่าสูงสุดในแต่ละด้าน ดังนี้ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า ด้านวิชาการมีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .70) ส่วนปัจจัยการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า คุณภาพการสอนมีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .70) ปัจจัยคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่า เจตคติต่อการเรียนมีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .77) ปัจจัยภูมิหลังของครอบครัว พบว่า บรรยากาศภายในครอบครัวมีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .87) และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษามีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .79)

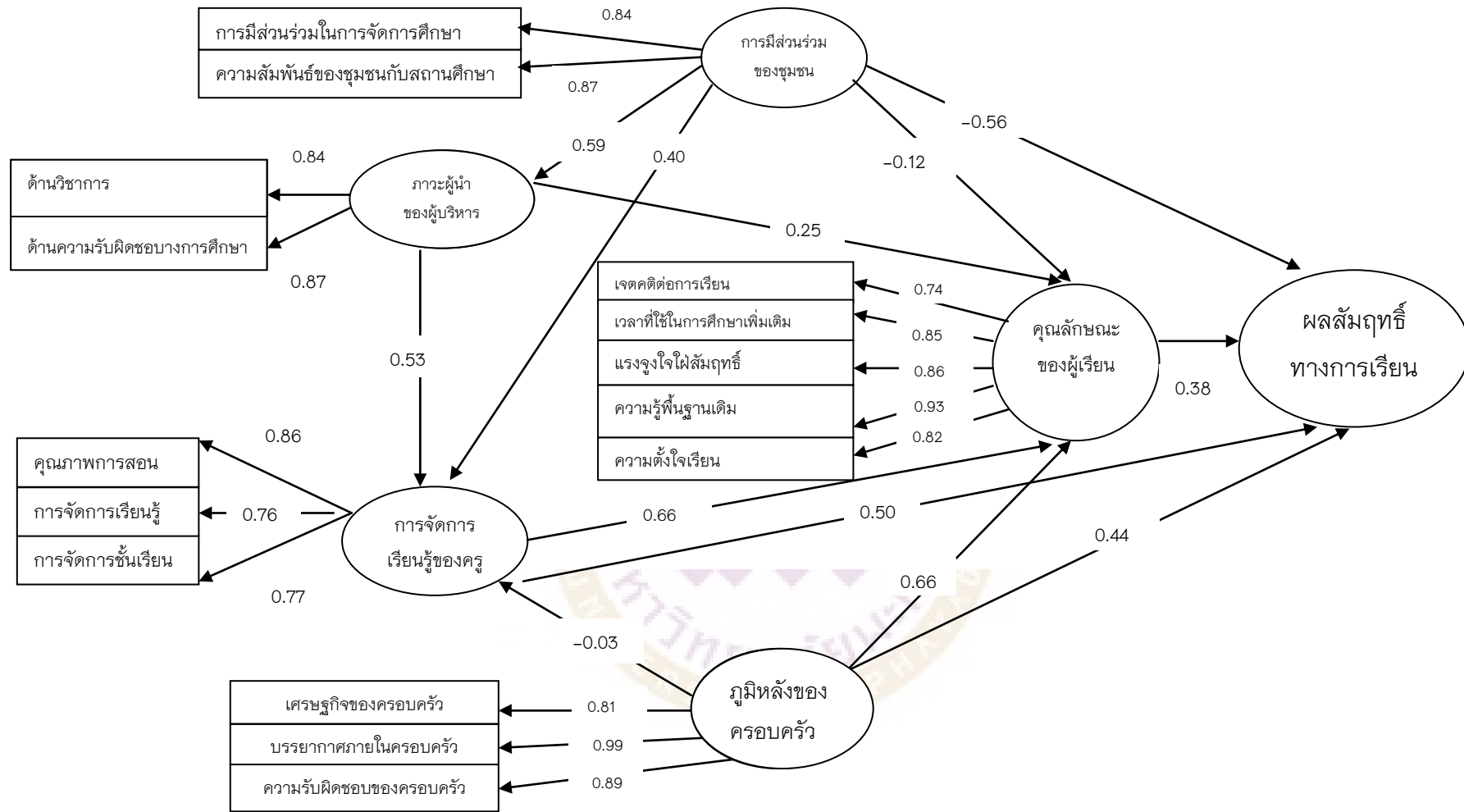
3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยตรวจสอบความสอดคล้องของสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติวิเคราะห์ SEM ด้วยโปรแกรม LISREL 8.72 ได้ค่าสถิติตามเกณฑ์ที่กำหนดดังตาราง 20

ตาราง 20 ค่าสถิติที่ใช้วัดความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติ	แปลผล
1. ค่า p-value	>0.05	0.12	ผ่านเกณฑ์
2. ค่าสัดส่วน $\frac{(x^2)}{df}$	<2.00	38.053/29 = 1.3	ผ่านเกณฑ์
3. ค่า GFI	>0.90	0.99	ผ่านเกณฑ์
4. ค่า AGFI	>0.90	0.96	ผ่านเกณฑ์
5. ค่าCFI	>0.90	1.00	ผ่านเกณฑ์
6. ค่า SRMR	<0.50	0.01	ผ่านเกณฑ์
7. ค่า RMSEA	<0.50	0.02	ผ่านเกณฑ์
8. ค่า CN	≥ 200	819.91	ผ่านเกณฑ์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 20 พบว่า โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยพิจารณาค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 38.05 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 29 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (P-Value) เท่ากับ 0.12 ค่าไค-สแควร์ต่อองศาอิสระ $\frac{(x^2)}{df}$ เท่ากับ 1.31 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.96 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ 0.02 และมีขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ 819.91 ซึ่งค่าสถิติเหล่านี้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยแสดงผลการทดสอบความสอดคล้องโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพ 27

ภาพ 27 ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพ 27 ผู้วิจัยวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำเสนอผลของอิทธิพลจากปัจจัยเชิงสาเหตุต่อตัวแปรออกเป็นสามส่วน ได้แก่ น้ำหนักอิทธิพลรวม (Total Effect: TE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect: IE) และอิทธิพลทางตรง (Direct Effect: DE) รายละเอียดดังตาราง 21-22

ตาราง 21 ค่าอิทธิพลรวม (TE) และอิทธิพลทาง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) ตรงของปัจจัยในโมเดลสมการโครงสร้างฯ

ตัวแปรเหตุ	การมีส่วนร่วมของชุมชน			ภูมิหลังของครอบครัว			ภาวะผู้นำของผู้บริหาร			การจัดการเรียนรู้ของครู			คุณลักษณะของผู้เรียน		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ภาวะผู้นำของ ผู้บริหาร	0.429** (0.036)	-	0.429** (0.036)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
การจัดการเรียนรู้ ของครู	0.545** (0.109)	0.240** (0.033)	0.306** (0.117)	-0.020 (0.098)	-	-0.020 (0.098)	0.559** (0.064)	-	0.559** (0.064)	-	-	-	-	-	-
คุณลักษณะ ของผู้เรียน	0.149* (0.061)	0.024** (0.043)	-0.091 (0.075)	0.482** (0.062)	-0.005 (0.024)	0.487** (0.062)	0.391** (0.046)	0.132** (0.033)	0.259** (0.059)	0.236** (0.065)	-	0.236** (0.065)	-	-	-
ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	-4.848 (2.583)	4.758 (2.573)	-9.605* (4.253)	2.928 (2.383)	-4.382 (2.335)	7.310* (3.728)	2.822 (1.536)	2.822 (1.536)	0	9.055* (3.891)	-2.032 (1.079)	11.087* (4.594)	8.622* (3.762)	-	8.622* (3.762)
	-1.877	1.849	-2.258	1.228	-1.877	1.961	1.837	1.837		2.327	-1.883	2.413	2.292		2.292
Correlation Matrix															
ตัวแปรแฝง	ผลสัมฤทธิ์ฯ	ผู้บริหาร	ครู	ผู้เรียน	ชุมชน	ครอบครัว									
ผลสัมฤทธิ์ฯ	1.000														
ผู้บริหาร	0.002	1.000													
ครู	0.031	0.749	1.000												
ผู้เรียน	0.108	0.703	0.741	1.000											
ชุมชน	0.131	0.587	0.684	0.772	1.000										
ครอบครัว	0.072	0.511	0.589	0.831	0.871	1.000									

หมายเหตุ: *p < .05, **p < .01

ตาราง 22 ค่าอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ระดับนัยสำคัญของปัจจัยในโมเดลสมการ
โครงสร้างปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล	อิทธิพลของตัวแปร			
		อิทธิพล ทางตรง (ค่าอิทธิพล)	ระดับ นัยสำคัญ	อิทธิพล ทางอ้อม (ค่าอิทธิพล)	ระดับ นัยสำคัญ
ภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร	ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน			✓ (4.758)	-
	ภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร	✓ (0.429)	.01	-	-
	การจัดการเรียนรู้ ของครู	✓ (0.036)	.01	✓ (0.240)	.01
	คุณลักษณะ ของผู้เรียน	-	-	✓ (0.024)	.01
การจัดการ เรียนรู้ ของครู	ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	✓ (7.310)	.05	-	-
	ภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร	-	-	-	-
	การจัดการเรียนรู้ ของครู	-	-	-	-
	คุณลักษณะ ของผู้เรียน	✓ (0.487)	.01	-	-
คุณลักษณะ ของผู้เรียน	ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	-	-	-	-
	ภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร	-	-	-	-
	การจัดการเรียนรู้ ของครู	✓ (0.559)	.01	-	-
	คุณลักษณะ ของผู้เรียน	✓ (0.259)	.01	✓ (0.132)	.01

ตาราง 22 (ต่อ)

ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล	อิทธิพลของตัวแปร			
		อิทธิพล ทางตรง (ค่าอิทธิพล)	ระดับ นัยสำคัญ	อิทธิพล ทางอ้อม (ค่าอิทธิพล)	ระดับ นัยสำคัญ
ภูมิหลังของ ครอบครัว	ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	✓ (11.087)	.05	-	-
	ภาวะผู้นำของ ผู้บริหาร	-	-	-	-
	การจัดการเรียนรู้ ของครู	-	-	-	-
	คุณลักษณะของ ผู้เรียน	✓ (0.236)	.01	-	-
การมีส่วนร่วม ของชุมชน	ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	✓ (8.622)	0.1	-	-
	ภาวะผู้นำของ ผู้บริหาร	-	-	-	-
	การจัดการเรียนรู้ ของครู	-	-	-	-
	คุณลักษณะของ ผู้เรียน	-	-	-	-

หมายเหตุ: แสดงอิทธิพลของตัวแปร ที่มีค่านำหนักอิทธิพลเป็นทิศทางบวกเท่านั้น

จากตาราง 22 พบว่า อิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. อิทธิพลที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า อิทธิพลทางตรง (DE) ได้รับอิทธิพลจากตัวแปร 3 ตัว ได้แก่ ตัวแปรการจัดการเรียนรู้ของครูมากที่สุด รองลงมา เป็นตัวแปรคุณลักษณะของผู้เรียน และตัวแปรภูมิหลังของครอบครัว โดยมีค่าอิทธิพล เท่ากับ 11.087, 8.622 และ 7.310 ตามลำดับ

อิทธิพลทางอ้อม (IE) ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 4.758 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร พบว่า

อิทธิพลทางตรง (DE) ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าน้ำหนักอิทธิพลเท่ากับ 0.429 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. อิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรที่เกี่ยวกับครู พบว่า

อิทธิพลทางตรง (DE) ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารมากที่สุด รองลงมา เป็นตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีค่าน้ำหนักอิทธิพลเท่ากับ 0.036 และ 0.306 ตามลำดับ

อิทธิพลทางอ้อม (IE) ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าน้ำหนักอิทธิพลเท่ากับ 0.240 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. อิทธิพลที่ส่งผลต่อตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน พบว่า

อิทธิพลทางตรง (DE) ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรภูมิหลังของครอบครัวมากที่สุด รองลงมา เป็นตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร และจากตัวแปรการจัดการเรียนรู้ของครู มีค่าน้ำหนักอิทธิพล เท่ากับ 0.487, 0.259 และ 0.236 ตามลำดับ

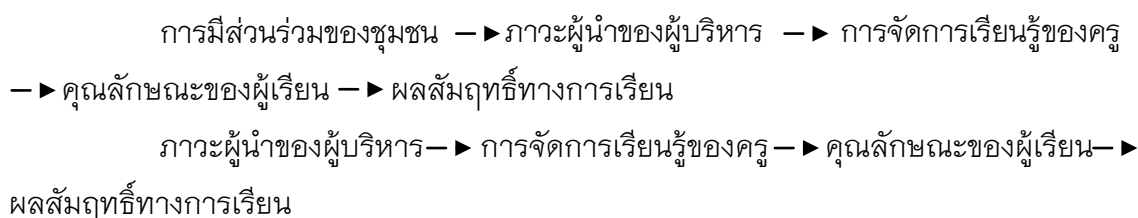
อิทธิพลทางอ้อม (IE) ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร และจากตัวแปรการมีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าน้ำหนักอิทธิพลเท่ากับ 0.132 และ 0.024 ตามลำดับ

เมื่อนำข้อมูลการวิเคราะห์ข้างต้นมาเขียนเส้นทางอิทธิพลปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ดังนี้

1. อิทธิพลทางตรง

การจัดการเรียนรู้ของครู	----->	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
คุณลักษณะของผู้เรียน	----->	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ภูมิหลังของครอบครัว	----->	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. อิทธิพลทางอ้อม

ผลการสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำเสนอผลการสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ผลการยก (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผลการตรวจ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการยก (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยยก (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้จากผลการวิจัยในตอนต้นที่ 1 ได้แก่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ของครู คุณลักษณะของผู้เรียน และภูมิหลังของครอบครัว ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งใช้เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ 2) กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ ประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ และ 3) ทฤษฎีเชิงบริหาร และทฤษฎีเชิงพฤติกรรม ได้แก่ ทฤษฎีระบบ ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ และทฤษฎีการมีส่วนร่วม

(ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งนี้ ได้ยุทธศาสตร์ 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับครู ซึ่งผู้วิจัยยก (ร่าง) มาจากปัจจัยที่เกี่ยวกับครู คือ การจัดการเรียนรู้ของครู ด้านคุณภาพการสอนบนพื้นฐานทฤษฎีระบบ และทฤษฎีการสอน ภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ เรื่องการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยยก (ร่าง) มาจากปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้เรียน คือ คุณลักษณะของผู้เรียน ด้านเจตคติ

ต่อการเรียน บนพื้นฐานทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม และทฤษฎีการสอน ภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ เรื่องการพัฒนาคณาจารย์ไทยยุคใหม่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การจัดการเรียนรู้ของครู และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยยกมาจากปัจจัยที่เกี่ยวกับครอบครัว คือ ภูมิหลังของครอบครัว ด้านบรรยากาศภายในครอบครัว บนพื้นฐานทฤษฎีการมีส่วนร่วมภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ เรื่องการพัฒนาคณาจารย์ไทยยุคใหม่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน

เนื้อหาสาระของ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ยุทธศาสตร์ ดังตาราง 23

ตาราง 23 (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเด็นยุทธศาสตร์	นโยบาย	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ตัวชี้วัด
การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู	การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ข้อ 1 การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ (กระบวนการเรียนรู้ใหม่) ข้อ 2 การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่	1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ 2. การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาให้สูงขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 3. ครูมีศักยภาพอย่างสูงด้านการจัดการเรียนรู้	1. ส่งเสริมครูให้เป็นผู้ที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ 2. ส่งเสริมครูให้เป็นผู้ที่สามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง	1. ส่งเสริมให้ครูมีทักษะ 5C 2. ส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำทางด้านวิชาการ 3. ส่งเสริมให้ครูพัฒนาระบบการสอนให้มีคุณภาพ 4. ส่งเสริมให้ครูมีการเรียนรู้ร่วมกัน 5. นิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู	1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) กลุ่มสาระหลักเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 2. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล 3. ครูมีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนด และสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล 4. ครูมีผลงานการสอนที่แสดงศักยภาพการสอนอย่างมืออาชีพ เป็นเชิงประจักษ์และได้รับการเชิดชูเกียรติอย่างเหมาะสม

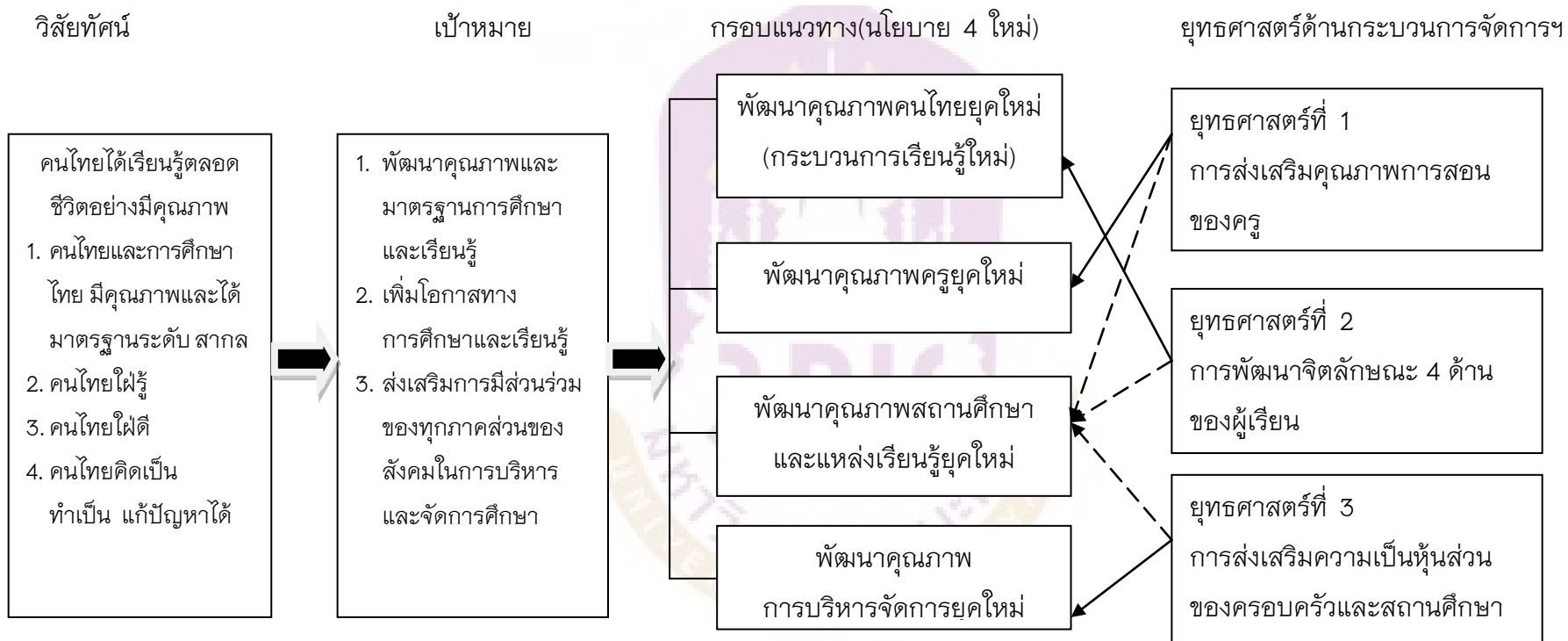
ตาราง 23 (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	นโยบาย	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ตัวชี้วัด
การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน	การขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ข้อที่ 1 พัฒนาคุณภาพคน ไทยยุคใหม่ (กระบวนการ เรียนรู้ใหม่)	พัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการเรียนรู้ การศึกษาและการเรียนรู้ 1. การยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของสถานศึกษาให้สูงขึ้น อย่างน้อยร้อยละ 3 2. ผู้เรียนทุกคนมี คุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานและ พัฒนาสู่ความเป็นเลิศ	1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะ และทักษะทางสังคม ที่เหมาะสม 2. ผู้เรียนสามารถพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ใหม่ ด้วยตนเอง	1. พัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ให้กับผู้เรียน 2. เสริมสร้างผู้เรียนให้เชื่ออำนาจ ภายในตน 3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ 4. ส่งเสริมคุณลักษณะ มุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง ให้กับผู้เรียน	1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจาก การทดสอบระดับชาติ (O-NET) กลุ่มสาระหลัก เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและ ค่านิยมที่พึงประสงค์ 3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง 4. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต

ตาราง 23 (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	นโยบาย	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ตัวชี้วัด
การส่งเสริมความเป็น หุ้นส่วนของครอบครัวและ สถานศึกษา	การขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ข้อที่ 3 พัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ยุคใหม่ ข้อที่ 4 พัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการยุคใหม่	ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนของ สังคมในการบริหาร และจัดการศึกษา 1. การยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของ สถานศึกษาให้สูงขึ้น อย่างน้อยร้อยละ3 2. สถานศึกษาดำเนินงาน จัดการ โดยมุ่งเน้น การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อ ผลการดำเนินงานเพื่อ ประโยชน์สูงสุดของ ผู้เรียนและสร้าง ความเชื่อมั่นแก่ ผู้ให้บริการและสังคม 3. เครือข่ายความร่วมมือ ความเป็นหุ้นส่วน ทางการศึกษา	1. สถานศึกษาดำเนินงาน จัดการโดยเน้นการมี ส่วนร่วมและ มีความรับผิดชอบ ต่อผลการดำเนินงาน 2. ครอบครัวมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบ ในการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานผู้เรียน 3. สร้างเครือข่าย ความร่วมมือความเป็น หุ้นส่วนทางการศึกษา ของผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานผู้เรียน	1. สร้างกระบวนการใหม่ของการมีส่วนร่วมของครอบครัวและสถานศึกษา 2. สร้างบทบาทเชิงรุกของสถานศึกษาเพื่อความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว 3. สร้างความพึงพอใจของครอบครัวเพื่อความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา 4. สร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ 5. จัดทำแผนพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา	1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) กลุ่มสาระหลัก เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 2. พ่อ แม่ ผู้ปกครองเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน ตั้งแต่การร่วมคิดร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ 3. พ่อ แม่ ผู้ปกครองพึงพอใจผลการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู หรือสถานศึกษากับครอบครัว 5. มีระบบการพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา

จากตาราง 23 เขียนความเชื่อมโยงระหว่าง (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานกับกรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2561) ดังภาพ 28

ภาพ 28 ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2561) และกรอบยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

ผลการตรวจสอบ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การตรวจสอบ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 ท่าน ซึ่งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนักวิชาการ ในการดำเนินการสนทนากลุ่มครั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็น ดังนี้

1. การสร้างยุทธศาสตร์ฯ ทั้ง 3 ยุทธศาสตร์ มาจากผลการวิจัยในตอนต้นที่ 1 ซึ่งได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปรจากเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี อย่างเป็นระบบ นอกจากนั้นยังทำการวิเคราะห์เส้นทางและยืนยันความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทำให้การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ได้ตรงประเด็น เหมาะสมและชัดเจน

2. นโยบาย ควรมีความชัดเจน สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ฯ และตัวแปรการสร้างยุทธศาสตร์ฯ มีเป้าประสงค์หลักเพื่อการยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา (O-NET) ดังนั้น เป้าประสงค์ในแต่ละยุทธศาสตร์ควรมีความชัดเจน สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ฯ และตัวแปรที่พบจากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1

3. วัตถุประสงค์ในแต่ละยุทธศาสตร์ควรมีความชัดเจน สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ฯ และเป้าประสงค์ การเขียนวัตถุประสงค์ควรใช้คำที่ถูกต้อง และสื่อความหมายได้ ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้เติมคำว่า “เพื่อ” ไว้ข้างหน้าวัตถุประสงค์แต่ละข้อ

4. ตัวชี้วัดในแต่ละยุทธศาสตร์ควรมีความชัดเจน สอดคล้องกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดที่ดีควรวัดได้ ควรจัดลำดับตัวชี้วัดให้เหมาะสม

5. วิธีการ ในแต่ละยุทธศาสตร์มีความชัดเจน เหมาะสม ทำให้สามารถมองเห็นความเชื่อมโยงของวิธีการไปสู่เป้าหมายสุดท้ายของยุทธศาสตร์ได้ แต่ควรเปลี่ยนเป้าหมายสุดท้ายจาก “คุณภาพการศึกษา” เป็น “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET)” และควรแก้ไขคำบางคำ เพื่อการสื่อความหมายที่ชัดเจน และถูกต้อง

จากข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการสนทนากลุ่มครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วน เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ และตัวชี้วัด ดังตาราง 19 สำหรับภาพแสดงความเชื่อมโยงของวิธีการ กับเป้าประสงค์ ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยปรับแก้คำว่า “คุณภาพการศึกษา” เป็น “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET)” ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังตาราง 24

ตาราง 24 การปรับแก้ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ร่างเดิม) และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

องค์ประกอบ ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ฯ (ร่างเดิม)	ยุทธศาสตร์ฯ (ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู		
นโยบาย	การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552- พ.ศ. 2561) ข้อ 1 การพัฒนาคุณภาพคนไทย ยุคใหม่ ข้อ 2 การพัฒนาคุณภาพครู ยุคใหม่	การขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2561) ข้อ 2 การพัฒนาคุณภาพครู ยุคใหม่
เป้าประสงค์ (ตามยุทธศาสตร์ที่ 1)	1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาและการเรียนรู้ 2. การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของสถานศึกษา ให้สูงขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 3. ครูมีศักยภาพอย่างสูง ด้านการจัดการเรียนรู้	คุณภาพการสอนของครู
วัตถุประสงค์	1. ส่งเสริมครูให้เป็นผู้ที่สามารถจัด การเรียนการสอนได้อย่างมี คุณภาพ 2. ส่งเสริมครูให้เป็นผู้ที่สามารถ พัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้ อย่างต่อเนื่อง	1. เพื่อส่งเสริมครู มีกระบวนการสอนที่มี ประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิผล 2. เพื่อส่งเสริมครูพัฒนา ตนเองและแสดงศักยภาพ การสอน อย่างมืออาชีพ

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบ ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ (ร่างเดิม)	ยุทธศาสตร์ (ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ)
วิธีการ	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมให้ครูมีทักษะ 5C ส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำทางด้านวิชาการ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาระบบ ส่งเสริมให้ครูมีการเรียนรู้ร่วมกัน นิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู 	<ol style="list-style-type: none"> การส่งเสริมครูให้มีทักษะ 5C การส่งเสริมครูให้มีภาวะผู้นำทางด้านวิชาการ การส่งเสริมครูให้พัฒนาระบบการสอนที่มีคุณภาพ การส่งเสริมครูให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน การนิเทศติดตามการสอนของครู
ตัวชี้วัด	<ol style="list-style-type: none"> ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) กลุ่มสาระหลักเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล ครูมีความรู้ ความสามารถ ตามมาตรฐานที่กำหนด และสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ครูมีผลงานการสอนที่แสดงศักยภาพการสอนอย่างมืออาชีพ เป็นเชิงประจักษ์และได้รับการเชิดชูเกียรติอย่างเหมาะสม 	<ol style="list-style-type: none"> ร้อยละของครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ร้อยละของครูมีการออกแบบการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ร้อยละของครูใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการสอน ร้อยละของครูวัดและประเมินผลแบบมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ร้อยละของครูมีการศึกษาวิจัย และพัฒนาการสอนในวิชาที่ตนรับผิดชอบ

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบ ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ (ร่างเดิม)	ยุทธศาสตร์ (ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ)
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน		
นโยบาย	การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552- พ.ศ. 2561) ข้อ 1 การพัฒนาคุณภาพคนไทย ยุคใหม่	การขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2561) ข้อ 1 การพัฒนาคุณภาพ คนไทยยุคใหม่
เป้าประสงค์ (ตามยุทธศาสตร์ที่ 2)	1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การเรียนการสอนและ การเรียนรู้ 2. การยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของสถานศึกษา ให้สูงขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 3. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ	คุณภาพของผู้เรียนยุคใหม่
วัตถุประสงค์	1. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะและทักษะ ทางสังคมที่เหมาะสม 2. ผู้เรียนสามารถพัฒนากระบวนการ การเรียนรู้ใหม่ด้วยตนเอง	1. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิด พฤติกรรมคนดี คนเก่ง 2. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิด กระบวนการเรียนรู้ ด้วยตนเอง
วิธีการ	1. พัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ให้กับผู้เรียน 2. เสริมสร้างผู้เรียนให้เชื่ออำนาจ ภายในตนให้กับผู้เรียน 3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับผู้เรียน 4. ส่งเสริมคุณลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนเองให้กับผู้เรียน	1. การพัฒนาเหตุผล เชิงจริยธรรมให้กับผู้เรียน 2. การเสริมสร้างผู้เรียน ให้เชื่ออำนาจภายในตน 3. การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4. การส่งเสริมคุณลักษณะ มุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง ให้กับผู้เรียน

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบ ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ (ร่างเดิม)	ยุทธศาสตร์ (ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ)
ตัวชี้วัด	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) กลุ่มสาระหลักเพิ่มขึ้น เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร้อยละของผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ 2. ร้อยละของผู้เรียนกำหนด เป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ 3. ร้อยละของผู้เรียนเห็นคุณค่า ในตนเอง กล้าแสดงออก อย่างเหมาะสม 4. ร้อยละของผู้เรียนทำงานอย่างมี ความสุข มุ่งมั่น พัฒนางาน และภูมิใจผลงานของตนเอง 5. ร้อยละของผู้เรียนนำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษา หรือ วิธีการของตนเอง
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา		
นโยบาย	<p>การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552- พ.ศ. 2561)</p> <p>ข้อที่ 3 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่</p> <p>ข้อที่ 4 พัฒนาคุณภาพการบริหาร จัดการยุคใหม่</p>	<p>การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552- พ.ศ. 2561)</p> <p>ข้อที่ 4 พัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการยุคใหม่</p>

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบ ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ (ร่างเดิม)	ยุทธศาสตร์ (ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ)
เป้าประสงค์ (ตามยุทธศาสตร์ที่ 3)	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาให้สูงขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 สถานศึกษาบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้บริการและสังคม เครือข่ายความร่วมมือความเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษา 	การมีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วน
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> สถานศึกษาบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน ครอบครัวมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบต่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน สร้างเครือข่ายความร่วมมือความเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาของผู้ปกครอง 	<ol style="list-style-type: none"> เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษา

ตาราง 24 (ต่อ)

องค์ประกอบ ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ (ร่างเดิม)	ยุทธศาสตร์ (ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ)
วิธีการ	<ol style="list-style-type: none"> สร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ของการมีส่วนร่วมของครอบครัวและสถานศึกษา สร้างบทบาทเชิงรุกของสถานศึกษาเพื่อความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว สร้างความพึงพอใจของครอบครัวเพื่อความเป็นหุ้นส่วน สร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ จัดทำแผนพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> การสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ของการมีส่วนร่วมของครอบครัว การสร้างบทบาทเชิงรุกของสถานศึกษาเพื่อความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว การสร้างความตระหนักของครอบครัวเพื่อความเป็นหุ้นส่วน การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การจัดทำแผนพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา
ตัวชี้วัด	<ol style="list-style-type: none"> ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ 5 กลุ่มสาระหลัก เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 พ่อ แม่ ผู้ปกครองเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียนตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ พ่อ แม่ ผู้ปกครองพึงพอใจผลการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> ร้อยละของผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนหรือการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ร้อยละความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนหรือการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

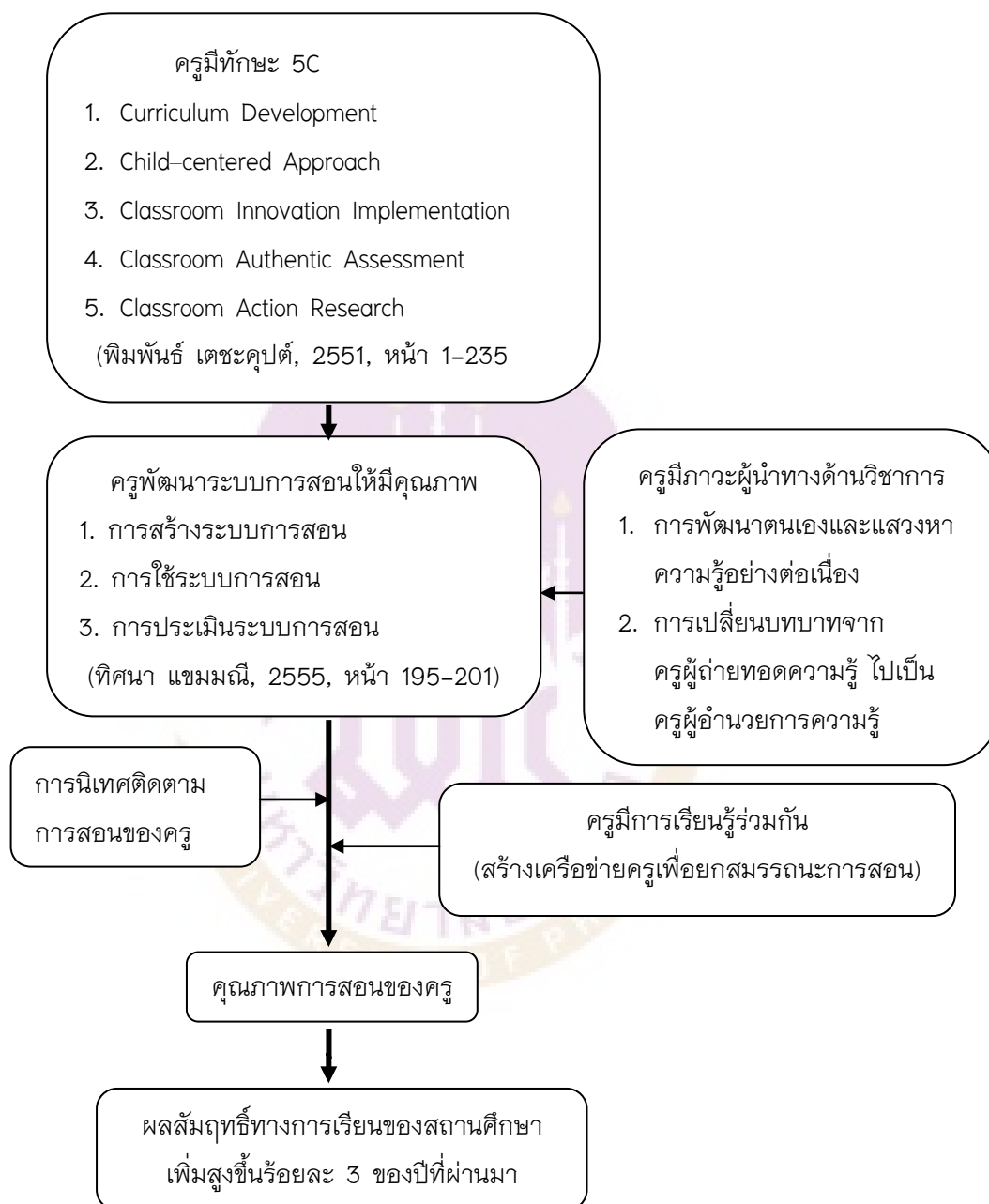
จากตาราง 24 เมื่อปรับแก้ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วได้เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์ ที่ 1, 2 และ 3 ดังตาราง 25, 26 และ 27

ตาราง 25 เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู

ประเด็นยุทธศาสตร์	นโยบาย	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ตัวชี้วัด
การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู	การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2561) ข้อ 2 การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่	คุณภาพการสอนของครู	1. เพื่อส่งเสริมครูที่มีกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล 2. เพื่อส่งเสริมครูพัฒนาตนเองและแสดงศักยภาพการสอนอย่างมืออาชีพ	1. การส่งเสริมครูให้มีทักษะ 5C 2. การส่งเสริมครูให้มีภาวะผู้นำทางด้านวิชาการ 3. การส่งเสริมครูให้พัฒนาระบบการสอนที่มีคุณภาพ 4. การส่งเสริมครูให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน 5. การนิเทศติดตามการสอนของครู	1. ร้อยละของครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2. ร้อยละของครูมีการออกแบบการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล 3. ร้อยละของครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการสอน 4. ร้อยละของครูวัดและประเมินผลแบบมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย 5. ร้อยละของครูมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาการสอนในวิชาที่ตนรับผิดชอบ

จากตาราง 25 เขียนความเชื่อมโยงของวิธีการ กับเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ที่ 1 เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังภาพ 29

ภาพ 29 ความเชื่อมโยงของวิธีการ กับเป้าประสงค์ ของยุทธศาสตร์ที่ 1 เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพ 29 พบว่า การส่งเสริมให้ครูมีทักษะ 5C ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนา
 หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ (Curriculum Development) ทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เน้น
 ผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child centered Approach) ทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้อันล้ำสมัย
 (Classroom Innovation Implementation) ทักษะการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง
 (Classroom Authentic Assessment) และทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom
 Action Research) เพื่อเป็นความรู้ที่ครูนำไปพัฒนาระบบการสอนของตนเอง นอกจากนี้
 ครูต้องได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเอง การแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถปรับ
 กระบวนทัศน์ในการสอนจากผู้สอนที่ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้จัดการความรู้
 เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของตน สถานศึกษามีการนิเทศติดตามการสอน
 ของครู และเปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้ร่วมกัน สร้างเครือข่ายครูเพื่อยกสมรรถนะการสอนขึ้น
 ดังนั้น การสอนของครูมีคุณภาพได้ ก็จะสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 3 ของปีที่ผ่านมาได้

เงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู

1. ผู้บริหาร

ผู้บริหารสร้างความตระหนัก สร้างแรงจูงใจ กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนครู ให้ครู
 ทุกคนดำเนินการสร้างระบบการสอนที่มีคุณภาพมาใช้ในการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน
 สร้างกระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นกลไกเฝ้าระวัง เมื่อครูประสบผลสำเร็จ
 ในการสอนอย่างมีคุณภาพควรยกย่องเชิดชูครูเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น

2. การจัดการชั้นเรียน

การจัดการชั้นเรียนในระดับห้องเรียน จะเป็นบทบาทครู จุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียน
 ได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก
 ให้การช่วยเหลือ จัดการกับปัญหาของนักเรียนและนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้
 ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม การจัดการชั้นเรียนระดับโรงเรียน เป็นบทบาทของผู้บริหาร
 สถานศึกษา จุดประสงค์เพื่อเป็นการจัดการครูและนักเรียนเข้าห้องเรียน ดังนั้นผู้บริหารต้องมี
 ภาวะผู้นำ กำหนดนโยบาย กำหนดแนวทางและรูปแบบการจัดการชั้นเรียน รวมถึง
 สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตาราง 26 เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน

ประเด็นยุทธศาสตร์	นโยบาย	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ตัวชี้วัด
การพัฒนา จิตลักษณะ 4 ด้าน ของผู้เรียน	การขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ข้อ 1 การพัฒนา คุณภาพคนไทยยุคใหม่ (กระบวนการเรียนรู้ ใหม่)	คุณภาพของ ผู้เรียนยุคใหม่	1. เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เกิด พฤติกรรมคนดี และ คนเก่ง 2. เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เกิด กระบวนการเรียนรู้ ด้วยตนเอง	1. การพัฒนาเหตุผลเชิง จริยธรรมให้กับผู้เรียน 2. การเสริมสร้างผู้เรียน ให้เชื่ออำนาจภายในตน 3. การส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ 4. การส่งเสริม คุณลักษณะมุ่งอนาคต- ควบคุมตนเองให้กับ ผู้เรียน	1. ร้อยละของผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ 2. ร้อยละของผู้เรียนกำหนด เป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ 3. ร้อยละของผู้เรียนเห็นคุณค่า ในตนเองกล้าแสดงออกอย่าง เหมาะสม 4. ร้อยละของผู้เรียนทำงาน อย่างมีความสุข มุ่งมั่น พัฒนา งานและภูมิใจผลงานของตนเอง 5. ร้อยละของผู้เรียนนำเสนอวิธี คิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษา หรือ วิธีการของตนเอง

จากตาราง 26 เชื่อมโยงเชื่อมโยงของวิธีการ กับเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังภาพ 30

ภาพ 30 ความเชื่อมโยงของวิธีการ กับเป้าประสงค์ ของยุทธศาสตร์ที่ 2

เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพ 30 พบว่า การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม เชื่ออำนาจภายในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมุ่งอนาคต ควบคุมตนเอง โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ครูจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ความสามารถคิดและเลือกกระทำพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลดี ต่อตนเอง และส่วนรวมได้ ความมุ่งมั่นที่จะกระทำ เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตนต้องการ ความเชื่อในการกระทำของตนเองว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วไม่เชื่อในไสยศาสตร์ การกำหนดเป้าหมาย รู้จักควบคุมตนเองให้ทำพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมาย ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนยุคใหม่ คือสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียนให้สัมฤทธิ์ผลได้ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 3 ของปีที่ผ่านมาได้

เงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้าน ของผู้เรียน

1. ผู้บริหาร

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางด้านวิชาการ คือเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เพื่อที่จะดำเนินการอันจะทำให้เกิดการสร้างคุณภาพผู้เรียนยุคใหม่ ให้มีความสามารถในการคิด และเลือกกระทำพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเอง และส่วนรวม สามารถกำหนดเป้าหมาย รู้จักควบคุมตนเองให้ทำพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายนั้นๆ เชื่อในการกระทำของตนเอง และมีความมุ่งมั่นเพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตนต้องการ จัดการศึกษาบนความแตกต่างและหลากหลาย แต่เน้นการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ การตระหนักถึงความสำคัญของครูในการพัฒนาผู้เรียน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ตัดสินใจ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนาทางการศึกษา เพราะครูเป็นผู้มีความรู้ ความมั่นใจและเป็นหน่วยที่นำความรู้สู่การปฏิบัติ นอกจากนี้ผู้บริหารต้องแสวงหาวิธีการที่กระตุ้นให้ครูได้คิด ได้ทำ ได้พัฒนาตนเอง ให้กำลังใจ ยกย่อง เชิดชูทางวิชาการ

2. ครู

ครูต้องสร้างหลักสูตรระดับชั้นเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้รูปแบบการสอนที่เน้นตัวผู้เรียน เน้นความรู้ความสามารถ เน้นประสบการณ์ เน้นปัญหา เน้นทักษะกระบวนการ ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนจิตลักษณะ 4 ด้านจากกิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทของครู จะเป็นผู้เอื้อความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนยุคใหม่ ดังนี้ เอื้อให้ผู้เรียนมี

ความสามารถในการคิด เลือกกระทำพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและส่วนร่วม เอื้อให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมาย รู้จักควบคุมตนเองให้ทำพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายนั้นๆ เอื้อให้ผู้เรียนเชื่อในการกระทำของตนเอง เอื้อให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นเพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตนต้องการ

3. ชุมชน

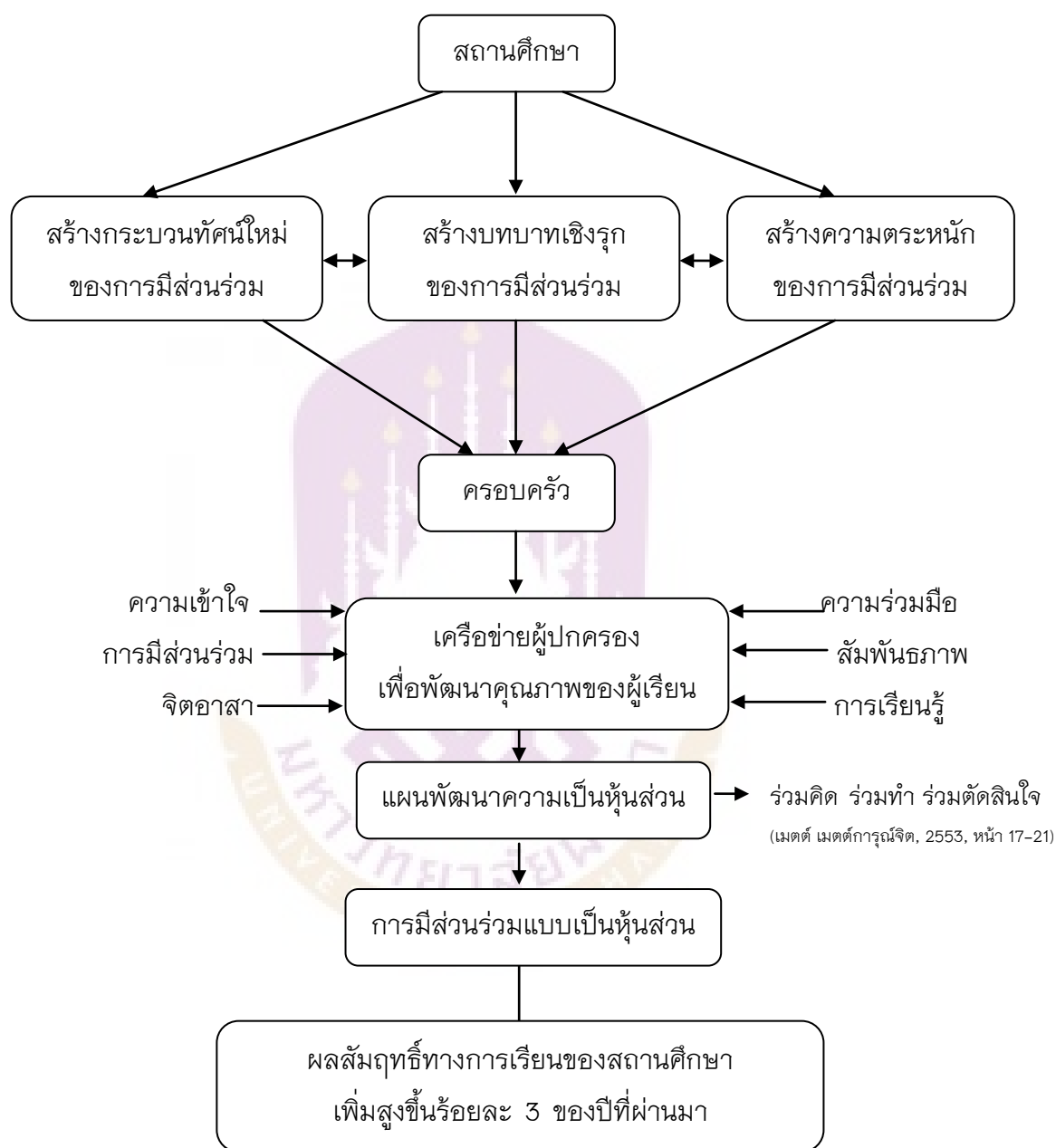
ชุมชน ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน โดยการจัดหลักสูตรเสริมเพิ่มเติม ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีลักษณะที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมั่นใจในตนเอง การกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น การกระทำการสิ่งใดสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในสังคม หรือจัดหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม หลักสูตรที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นและทักษะในการประกอบอาชีพ โดยเชิญผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพมาให้ความรู้ และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความมุ่งมั่นเพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตนต้องการ

ตาราง 27 เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3	นโยบาย	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ตัวชี้วัด
การส่งเสริม ความเป็นหุ้นส่วนของ ครอบครัวและสถานศึกษา	การขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2561) ข้อที่ 4 พัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการยุค ใหม่	การมี ส่วนร่วม แบบเป็น หุ้นส่วน	1. เพื่อส่งเสริม การมีส่วนร่วม แบบเป็นหุ้นส่วน ของครอบครัว ในการพัฒนา คุณภาพของ ผู้เรียน 2. เพื่อพัฒนา คุณภาพระบบ การบริหาร จัดการของ สถานศึกษา	1. การสร้าง กระบวนการคนใหม่ ของการมีส่วนร่วม ของครอบครัว 2. การสร้างบทบาท เชิงรุกของสถานศึกษา เพื่อความเป็นหุ้นส่วน ของครอบครัว 3. การสร้างความตระหนัก ของครอบครัว เพื่อความเป็นหุ้นส่วน 4. การสร้างเครือข่าย ผู้ปกครองเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน 5. การจัดทำแผนพัฒนา ความเป็นหุ้นส่วนของ ครอบครัวและสถานศึกษา	1. ร้อยละของผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมแบบเป็น หุ้นส่วนในการพัฒนา คุณภาพของผู้เรียน หรือ การพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา 2. ร้อยละความพึงพอใจ ของผู้ปกครองต่อ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของสถานศึกษา

จากตาราง 27 เขียนความเชื่อมโยงของวิธีการ กับเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ที่ 3 เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังภาพ 31

ภาพ 31 ความเชื่อมโยงของวิธีการ กับเป้าประสงค์ ของยุทธศาสตร์ที่ 3 เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพ 31 พบว่า การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา มีกระบวนการที่สำคัญ คือ การสร้างกระบวนการทัศนใหม่ของการมีส่วนร่วม การสร้างบทบาทเชิงรุกของการมีส่วนร่วม และการสร้างความตระหนักของการมีส่วนร่วมบนหลักการแนวคิดของความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษาที่ชัดเจนและมีระบบ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพของผู้เรียน ตลอดจนมาตรฐานของสถานศึกษาได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 3 ของปีที่ผ่านมาได้

เงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์ที่ 3 การเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา

1. ลักษณะของคนเข้าร่วม เนื่องจากความเป็นหุ้นส่วนให้ความสำคัญกับการเสริมจุดแข็งของกันและกัน ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ โดยงานวิจัย พบว่า ความสำเร็จของความเป็นหุ้นส่วนเกิดขึ้นบนความสัมพันธ์ที่มากกว่าปัจจัยด้านการเงิน นั่นคือความผูกพันทางจิตใจ และความร่วมมือร่วมใจ การค้นหาและดึงศักยภาพที่แต่ละคนมีอยู่ออกมาใช้ประโยชน์ หากผู้ปกครองทุกคนได้รับการเห็นคุณค่าและดึงศักยภาพที่แต่ละคนมีอยู่ออกมาใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาผู้เรียนจะทำให้ผู้ปกครองทุกคนไม่ว่าจะมีหรือจนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วนได้

2. วิธีการเข้าร่วม ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจและความเป็นเจ้าของร่วมกัน สถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองเห็นคุณค่าว่าสถานศึกษาคือของทุกคน ไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ดังนั้นการเป็นหุ้นส่วนแบบผ่านตัวแทน จะไม่สามารถความเป็นหุ้นส่วนได้ ซึ่งคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคนเกิดขึ้นเมื่อผู้ปกครองทุกคนแสดงความเป็นหุ้นส่วนร่วมกับสถานศึกษา

3. ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ ความเป็นหุ้นส่วนต้องการภาวะผู้นำและการบริหารจัดการที่มากกว่าเพียงระดับของการประสานงานเพื่อให้มีการดำเนินกิจกรรม แต่ต้องเป็นการสร้างพันธะทางจิตใจในความเป็นเจ้าของร่วมกัน นอกจากนี้การที่ความเป็นหุ้นส่วนเป็นความเกี่ยวข้องของคนที่มาจากหลากหลายบริบท การที่ผู้ปกครองมีลักษณะ ความต้องการและความสามารถพิเศษที่หลากหลาย ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำและการจัดการเชิงกว้างและที่แตกต่างมากกว่าเพียงการมีทักษะและความสามารถในการบริหารจัดการ แต่ต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจโลกกว้าง มีประสบการณ์ที่หลากหลาย สามารถเชื่อมต่อกับคนที่มาจากพหุวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการวิจัยซึ่งประเด็นการประเมิน ได้แก่ ความเหมาะสม การยอมรับ และการมองเห็นคุณค่าของยุทธศาสตร์ฯ และความพร้อมของสถานศึกษาต่อการใช้ยุทธศาสตร์ฯ โดยผู้ประเมินเป็นผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2557 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 128 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างเป็นสัดส่วน (ใช้เกณฑ์ร้อยละ 68) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลผลตามเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยนำเสนอผลการประเมินความเป็นไปได้อ้างอิงตามลำดับของยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพการสอนของครู
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา

ตาราง 28 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู

ข้อ	รายการประเมินยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น (n = 100 คน)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเป็น ไปได้
		5	4	3	2	1			
		1	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์มีความเหมาะสมสอดคล้อง เป้าประสงค์	50	43	7			
2	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์สามารถทำให้บรรลุเป้าประสงค์ได้	51	40	9	0	0	4.42	.65	มาก
3	ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์สามารถวัดได้จริง	47	46	7	0	0	4.40	.61	มาก
4	วิธีการของยุทธศาสตร์มีความสะดวกสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	49	44	7	0	0	4.42	.62	มาก
5	ยุทธศาสตร์มีประโยชน์และคุ้มค่ากับการนำไปปฏิบัติจริง	48	44	8	0	0	4.38	.66	มาก
6	ยุทธศาสตร์เป็นที่ยอมรับได้ของท่าน	47	45	8	0	0	4.37	.66	มาก
7	สถานศึกษามีความพร้อมในการใช้ยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	46	47	7	0	0	4.37	.64	มาก
8	สถานศึกษานำยุทธศาสตร์ไปใช้ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนได้จริง	46	45	9	0	0	4.37	.64	มาก
ภาพรวม		384	354	62	0	0	4.39	.64	มาก

จากตาราง 28 พบว่า ในภาพรวมยุทธศาสตร์ที่ 1 มีประเมินความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .64)

ตาราง 29 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน

ข้อ	รายการประเมินยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น (n = 100 คน)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเป็นไป ได้
		5	4	3	2	1			
		1	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์มีความเหมาะสมสอดคล้องเป้าประสงค์	50	42	8			
2	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์สามารถทำให้บรรลุเป้าประสงค์ได้	51	40	9	0	0	4.42	.65	มาก
3	ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์สามารถวัดได้จริง	50	41	9	0	0	4.41	.65	มาก
4	วิธีการของยุทธศาสตร์มีความสะดวกสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	47	47	6	0	0	4.41	.60	มาก
5	ยุทธศาสตร์มีประโยชน์และคุ้มค่ากับการนำไปปฏิบัติจริง	51	44	5	0	0	4.38	.66	มาก
6	ยุทธศาสตร์เป็นที่ยอมรับได้ของท่าน	49	43	8	0	0	4.41	.63	มาก
7	สถานศึกษามีความพร้อมในการใช้ยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	47	46	7	0	0	4.40	.61	มาก
8	สถานศึกษานำยุทธศาสตร์ไปใช้ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้จริง	48	43	9	0	0	4.39	.64	มาก
ภาพรวม		393	346	61	0	0	4.40	.63	มาก

จากตาราง 29 พบว่า ในภาพรวมยุทธศาสตร์ที่ 2 มีประเมินความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .63)

ตาราง 30 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว

ข้อ	รายการประเมินยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว	ความถี่ของผู้แสดงความคิดเห็น (n = 100 คน)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเป็น ไปได้
		5	4	3	2	1			
		1	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์มีความเหมาะสมสอดคล้องเป้าประสงค์	50	44	8			
2	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์สามารถทำให้บรรลุเป้าประสงค์ได้	50	41	9	0	0	4.42	.64	มาก
3	ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์สามารถวัดได้จริง	50	40	9	0	0	4.41	.65	มาก
4	วิธีการของยุทธศาสตร์มีความสะดวกสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	51	43	6	0	0	4.45	.60	มาก
5	ยุทธศาสตร์มีประโยชน์และคุ้มค่ากับการนำไปปฏิบัติจริง	49	42	5	0	0	4.44	.59	มาก
6	ยุทธศาสตร์เป็นที่ยอมรับได้ของท่าน	48	44	8	0	0	4.41	.63	มาก
7	สถานศึกษามีความพร้อมในการใช้ยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	48	48	7	0	0	4.41	.62	มาก
8	สถานศึกษานำยุทธศาสตร์ไปใช้ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้จริง	49	44	9	0	0	4.40	.65	มาก
ภาพรวม		395	346	61	0	0	4.42	.63	มาก

จากตาราง 30 พบว่า ในภาพรวมยุทธศาสตร์ที่ 3 มีประเมินความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .63)

จากตาราง 28, 29, 30 สามารถสรุปเป็นตาราง 31

**ตาราง 31 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ
เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จำแนกตามยุทธศาสตร์**

ยุทธศาสตร์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเป็นไปได้
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู	4.39	.64	มาก
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน	4.40	.63	มาก
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว	4.42	.63	มาก
ภาพรวม	4.40	.63	มาก

จากตาราง 31 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม พบว่ามีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .63) เมื่อพิจารณารายยุทธศาสตร์ พบว่ายุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู มีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .64) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน มีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .63) และยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว มีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .63)

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษายุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการศึกษา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน แต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวแปรจากเอกสาร งานวิจัย รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบตัวแปรทั้งหมด 5 กลุ่มตัวแปร ดังนี้ 1) ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย ด้านวิชาการและด้านความรับผิดชอบทางการศึกษา 2) ตัวแปรที่เกี่ยวกับครู คือ การจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งประกอบด้วย คุณภาพการสอน การจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนรู้ 3) ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้เรียน คือ คุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย เจตคติต่อการเรียน เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้เพิ่มเติม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรู้พื้นฐานเดิม และความตั้งใจเรียน 4) ตัวแปรที่เกี่ยวกับครอบครัว คือ ภูมิหลังของครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย เศรษฐกิจของครอบครัว บรรยากาศภายในครอบครัว และความรับผิดชอบของครอบครัว 5) ตัวแปรที่เกี่ยวกับชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา จากนั้นนำตัวแปรที่พบมาสร้างเป็นโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและยืนยันโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 เขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 381 คน ที่ได้มาโดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามาเน่ แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL 8.72

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยยก (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้จากผลการวิจัยในตอนที่ 1 ได้แก่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ของครู คุณลักษณะของผู้เรียนและภูมิหลังของครอบครัว ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งใช้เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ 2) กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ ประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ และ 3) ทฤษฎีเชิงบริหาร และทฤษฎีเชิงพฤติกรรม ได้แก่ ทฤษฎีระบบ ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม และทฤษฎีการมีส่วนร่วม

(ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้ ได้ยุทธศาสตร์ 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับครู ซึ่งผู้วิจัยยกมาจากร่างมาจากปัจจัยที่เกี่ยวกับครู คือ การจัดการเรียนรู้ของครู ด้านคุณภาพการสอนบนพื้นฐานทฤษฎีระบบ และทฤษฎีการสอนภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ เรื่องการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้าน ของผู้เรียน เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยยกมาจากร่างมาจากปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้เรียน คือ คุณลักษณะของผู้เรียนด้านเจตคติต่อการเรียนบนพื้นฐานทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมและทฤษฎีการสอนภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ เรื่องการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การจัดการเรียนรู้ของครู และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยยกมาจากร่างมาจากปัจจัยที่เกี่ยวกับครอบครัว คือ ภูมิหลังของครอบครัว ด้านบรรยากาศภายในครอบครัวบนพื้นฐานทฤษฎีการมีส่วนร่วมภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึด

หลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน

ตรวจสอบ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 คน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเด็นการประเมิน ได้แก่ ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ฯ การยอมรับและมองเห็นคุณค่า และความพร้อมของสถานศึกษาต่อการใช้ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 128 คน ที่ได้มาโดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามานะ แล้วทำการสุ่มอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมิน

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า คุณภาพการสอนมีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .70) ปัจจัยคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่า เจตคติต่อการเรียนมีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .77) และปัจจัยภูมิหลังของครอบครัว พบว่า บรรยากาศภายในครอบครัวมีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .87)

1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า ภาวะผู้นำด้านวิชาการมีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .70) โดยมีเส้นทางอิทธิพล คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผ่านการจัดการเรียนรู้ของครู ผ่านคุณลักษณะของผู้เรียนไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา มีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .79) โดยมีเส้นทางอิทธิพล คือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนส่งผ่านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครู ผ่านคุณลักษณะของผู้เรียนไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

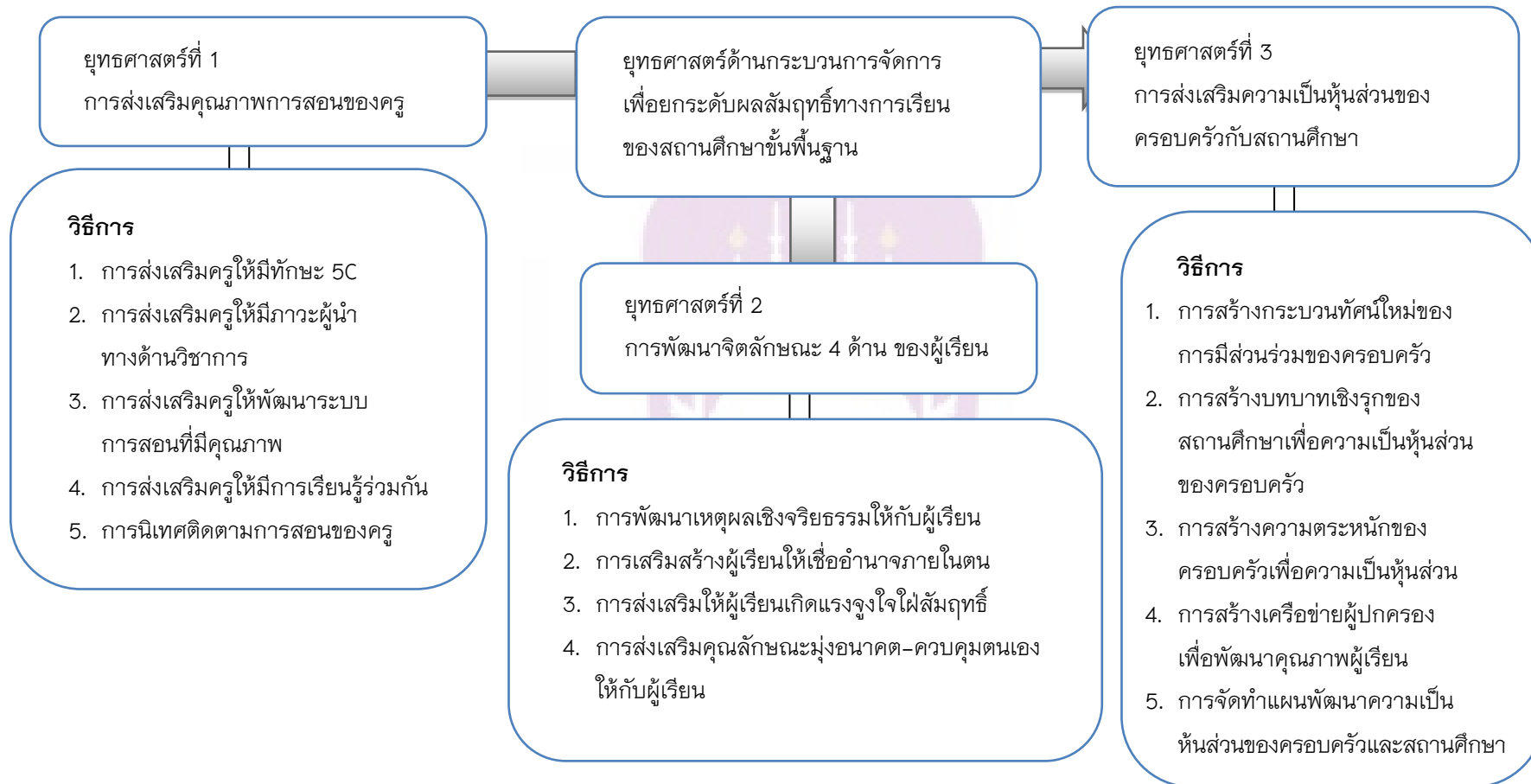
2.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู

2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้าน ของผู้เรียน

2.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นรายละเอียดดังภาพ 32

3. การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม พบว่า มีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .63) เมื่อพิจารณารายยุทธศาสตร์ พบว่า ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู มีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .64) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้าน ของผู้เรียน ครู มีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .639) และยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว มีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .63)

ภาพ 32 ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำประเด็นสำคัญที่น่าสนใจมาอภิปรายผล โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้ 1) การอภิปรายผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การอภิปรายยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. การอภิปรายผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัยการจัดการเรียนรู้ของครู ปัจจัยคุณลักษณะของผู้เรียน และปัจจัยภูมิหลังของครอบครัว อภิปรายผล ดังนี้

1.1.1 ปัจจัยการจัดการเรียนรู้ของครู อภิปรายผล ดังนี้ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน งานวิจัยของ McKinsey and Company พบว่า ตัวหลักสำคัญในการสร้างการศึกษาที่ดี คือ การมีครูที่ดีที่สุด สอดคล้องกับผลวิจัยของ คิริพร บุญญานันต์ (2555, สื่อออนไลน์) พบว่า คุณภาพของครูเป็นตัวแปรใหญ่ที่จะขับเคลื่อนระบบสถานศึกษาให้ดีขึ้นได้นั้น ต้องเริ่มที่คุณภาพของครู ครูที่ดีที่เก่ง สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ของเด็กได้ เช่นเดียวกับอนงค์ อินตาพรหม (2552, หน้า ๖) ทำการศึกษา พบว่า ปัจจัยระดับครูส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้เรียน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553, หน้า 57) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ประทศจินและเวียคนามต่างให้ความสำคัญกับครู เพราะเชื่อว่าครูเป็นผู้ผลักดันคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

1.1.2 ปัจจัยคุณลักษณะของผู้เรียน อภิปรายผล ดังนี้ ผู้เรียนเป็นบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้อะไรและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ จุฑา บุรีภักดี (2550, หน้า 68) ที่เสนอว่า ตัวผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนมากที่สุด การพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน โดยการพัฒนาพฤติกรรม การเรียนของผู้เรียน เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ตรงประเด็นและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่นเดียวกับ แดนสวรรค์ สุกทน (2549, หน้า 39-40) ทำการวิจัย พบว่า สาเหตุของการได้ระดับผลการเรียนต่ำ เกิดจากตัวผู้เรียนเองมากที่สุด สอดคล้องกับ สุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์ (2536, หน้า 47) ทำการศึกษาปัจจัยระดับผู้เรียน พบว่า พฤติกรรมการเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณธรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบของผู้เรียนและมณฑิร ชมดอกไม้ (2541, หน้า ๖) ทำการศึกษา พบว่า ตัวแปรระดับผู้เรียน อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

1.1.3 ปัจจัยภูมิหลังของครอบครัว อภิปรายผล ดังนี้ ครอบครัวเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนความสำเร็จทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุตรหลาน (พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, 2554, หน้า 58) สอดคล้องกับ กฤษฎา ศรีพานิชย์ (2546) และ มณิกา เรื่องสินชัยวาณิช (2551, หน้า 105) ที่ศึกษา พบว่า ความเอาใจใส่ของผู้ปกครองเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับ มานะ สินธุวงษานนท์ (2550, หน้า 115) ศึกษาถึงปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า บรรยากาศในครอบครัวเป็นปัจจัยระดับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ นवलพรรณ วรรณสุธี (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า อาชีพผู้ปกครองเป็นปัจจัยระดับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารและปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนอภิปรายผล ดังนี้

1.2.1 ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร อภิปรายผล ดังนี้ ผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยส่งผ่านครูและผู้เรียน เนื่องจากในสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำของครู มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน โดยอำนวยความสะดวกและประสานงานกับครู เพื่อให้ดำเนินการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนสัมฤทธิ์ผล มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ ชีระ รุญเจริญ (2546, หน้า 17) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญต่อการบริหารและการจัดการศึกษา ผลงานของสถานศึกษาจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2554, หน้า 12-35) ได้แสดงความเห็นว่า ความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สนับสนุนงานด้านวิชาการ เพราะผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสูงในการบริหารจัดการให้ครูมีความกระตือรือร้น มีความสนใจงาน ด้านวิชาการ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผู้บริหารจะต้องคอยติดตามกำกับดูแลเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้ครูดำเนินการพัฒนาผู้เรียนเป็นไปในทิศทางเดียวกับหลักสูตร

1.2.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยส่งผ่านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครู และผ่านคุณลักษณะของผู้เรียน อภิปราย ดังนี้ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2554, หน้า 107) เสนอแนวคิดที่ว่า ชุมชนต้องให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้น โดยชุมชนอาจร่วมมือกับสถานศึกษาในการเข้าไปเพิ่มเติมเสริมเติมความรู้ในด้านต่าง ๆ ตามความถนัด รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปเรียนรู้ในแหล่งของตน เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์นอกสถานศึกษา เรียนรู้โลกกว้างจาก

สภาพแวดล้อมรอบตัวเขา เห็นโอกาสในการประกอบอาชีพ และมองเห็นว่า พวกเขาต้องการ ความรู้และทักษะใด เพื่อให้ตนเองบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนระดับที่สูงขึ้น เพื่อไปประกอบ อาชีพตามความสนใจและความถนัด เช่นเดียวกับ เมตต์ เมตต์การุญจิต (2553, หน้า 62) เสนอแนวคิดที่ว่า ชุมชนระดมสรรพกำลังช่วยเหลือสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม การเรียนรู้และสถานศึกษาจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อพบปะกันบ่อย ๆ เป็นการแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร

2. การอภิปรายยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ อภิปรายผล ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับครู ซึ่งผู้วิจัยยกกว้างมาจากปัจจัยที่เกี่ยวกับครู คือ การจัดการเรียนรู้ของครู ด้านคุณภาพการสอนบนพื้นฐานทฤษฎีระบบและทฤษฎีการสอนภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ เรื่องการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ อภิปรายผล ดังนี้ ผลงานวิจัยของ พงษ์ธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2550) และ สุกิมล ว่องวาณิช (2550) พบตรงกันว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาครู เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายวิจัย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบและทฤษฎีการสอนมาเป็นฐานการสร้างยุทธศาสตร์ เนื่องจากครูผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการสอนหลาย ๆ ท่าน กล่าวข้อเท็จจริงที่ตรงกันว่า ความเป็นระบบเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้การสอนประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพตามที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของ “ความเป็นระบบ” และ “การจัดระบบ” ต่อการสัมฤทธิ์ผลด้านการสอน นั่นหมายถึงว่า ครูผู้สอนจัดการสอนได้อย่างมีคุณภาพต่อผู้เรียนนั้น ต้องเป็น “ระบบ” หรือมี “วิธีการเชิงระบบ” (System Approach) สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แชมมณี (2555, หน้า 217) ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่า ระบบมีความสำคัญในการช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย ดังนั้น ผู้วิจัยกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ คือ การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการทางการศึกษาหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นตรงกันว่า คุณภาพการสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดคุณภาพการศึกษา เช่นเดียวกับ Carroll (1963, p. 730) ให้ความสำคัญของคุณภาพการสอนของครู โดยเชื่อว่า คุณภาพการสอนของครูเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ คือ คุณภาพการสอนของครู ดังผลการวิจัยของ มณีภา เรื่องสินชัยวาณิช (2551, หน้า 105) ที่ศึกษา ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มี

อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คุณภาพการสอนเป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับ ศุภกร ศรีนุต (2552) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คุณภาพการสอนของครู เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับวิธีการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. การส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีทักษะ 5C อภิปราย ดังนี้ ทักษะ 5C ได้แก่ ทักษะ การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ (Curriculum Development) ทักษะการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered Approach) ทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ ในชั้นเรียน (Classroom Innovation Implementation) ทักษะการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Classroom Authentic Assessment) และทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ครูต้องปฏิบัติและพึงมีตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา

2. การส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำทางด้านวิชาการ อภิปราย ดังนี้ เป็นการส่งเสริม ให้ครูเป็น “ครูผู้นำ” ที่มีความสามารถและทักษะในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ได้อย่างแท้จริง ได้แก่ การปรับกระบวนการทัศน์ในการสอนจากผู้สอนที่ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้จัดการความรู้ เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของตน ซึ่งครูต้องมีความรู้ดี ใช้วิธีการสอนและกลยุทธ์ที่เหมาะสมอย่างหลากหลายเพื่อประเมิน การเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ ต้องเข้าใจความต้องการของผู้เรียน ครูต้องขยันและพัฒนา ทักษะวิชาชีพในการสอนและมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557, หน้า 75) ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่า สังคมไทยในศตวรรษที่ 21 ต้องการครูบทบาท ใหม่ในการสอน คือ ต้องการครูที่มีความสามารถในการนำผู้เรียนก้าวผ่านการเรียนรู้สาระวิชา ทั้งหลายสู่การสร้างผลิตภัณฑ์ บทบาทครู คือ ผู้อำนวยความสะดวก ครูต้องมีความสามารถ ที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน และเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้เรียนโดยไม่มีเงื่อนไข

3. การส่งเสริมให้ครูพัฒนาระบบการสอน (Learning System) ให้มีคุณภาพ อภิปราย ดังนี้ ระบบการสอนที่ครูสร้างขึ้น เป็นระบบที่สร้างบนพื้นฐานการเชื่อมโยงสมรรถนะ ด้านหลักสูตร เนื้อหา วิธีการสอน และผู้เรียน ซึ่งถือว่า เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากมีการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบ วัดและประเมินผล การดำเนินงานเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและเหตุปัจจัยที่เปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ ดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 57) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า การจัดระบบการสอนจะช่วยให้การสอนดำเนินไปด้วยดี

4. การส่งเสริมให้ครูมีการเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายดังนี้ การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาครู เพราะเป็นวิธีนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงปรับปรุง ซึ่งเป็นไปตามหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) การเรียนรู้จากการที่ครูได้ปฏิสัมพันธ์ มีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด การทำงาน และการสร้างผลงานทางวิชาการร่วมกับผู้อื่น เป็นรายบุคคล รายกลุ่ม พัฒนาเป็นสังคมแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ เกิดความสัมพันธ์เชิงวิชาการ ดังที่ วิโรจน์ สารรัตนะ (2554, หน้า 63) แสดงความคิดเห็นว่า สำหรับครูเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องหลักสูตร ยุทธศาสตร์การสอน และการประเมินผลที่มีประสิทธิผล ซึ่งกันและกัน ประโยชน์ที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างความรู้ทางวิชาชีพ ที่จะช่วยครูให้สามารถพัฒนางานของตนให้มีความหมายนำไปสู่ความสำเร็จของผู้เรียน

5. การสร้างระบบนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู อภิปราย ดังนี้

การนิเทศการสอน เป็นกระบวนการควบคุม (Controlling Process) ภายในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมคุณภาพการสอนของครู ผลดีที่เกิดขึ้นหลังจากที่ครูได้รับการนิเทศการสอน 1) ช่วยพัฒนาคุณภาพของครู ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังกระบวนการสอน โดยครูจะได้ทราบศักยภาพการสอนของตน เพื่อพัฒนาตนเอง 2) ช่วยพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เมื่อครูได้พัฒนาตนเองตามที่ผู้นิเทศได้แนะนำแล้ว ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นย่อมจะส่งผลถึงผู้เรียนโดยตรง ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557, หน้า 113) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การนิเทศเป็นการช่วยเหลือครูเพื่อให้มีความสามารถในการปรับปรุงการจัดการสอน ปรับเปลี่ยนแนวคิดมาเป็นการสร้างความรู้ ความคิด และผลงาน รวมทั้ง การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนในการสนับสนุนการสอน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยยกอ้างมาจากปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้เรียน คือ คุณลักษณะของผู้เรียนด้านเจตคติต่อการเรียนบนพื้นฐานทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมและทฤษฎีการสอนภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ เรื่องการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ อภิปรายผล ดังนี้ การพัฒนาตัวผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนยุคใหม่ที่มีพฤติกรรมของคนดี คนเก่ง คือ มีคุณธรรม จริยธรรม และกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศยืนยันตรงกันว่า การพัฒนาแต่เพียงคุณธรรมที่ทำอยู่นั้น ไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดผลต่อพฤติกรรมเป้าหมาย แต่ต้องพัฒนาจิตลักษณะที่ขาดหายไปให้เกิดครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม การเกิดจิตลักษณะมากเท่าไร ก็จะมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่าง ๆ ได้มากขึ้นตามไปด้วย การเกิดจิตลักษณะเพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

ในระดับหนึ่ง แต่ถ้ามีจิตลักษณะที่สำคัญหลายด้านพร้อมกันในแต่ละคน บุคคลจะมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากขึ้น บ่อยขึ้น และยืนยาวขึ้น จิตลักษณะสำคัญดังกล่าวมี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) การมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง 3) การเชื่ออำนาจในตน 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, โกศล มีคุณ และงามตา วนันทานนท์, 2556, หน้า 24) ครูผู้มีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน สามารถพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียนผ่านกระบวนการสอนได้ โดยใช้หลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากการสอนดังกล่าวเป็นกระบวนการสอนที่มุ่งเป้าหมายและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังที่ ธีระ รุญเจริญ (2554, หน้า 83) ได้แสดงความเห็นว่า หลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่จะให้คนไทยสามารถคิดเป็นองค์รวม เรียนรู้ร่วมกัน และทำงานเป็นทีม สำหรับวิธีการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมให้กับผู้เรียน อภิปราย ดังนี้ เหตุผลเชิงจริยธรรมคือ ลักษณะทางจิตที่อยู่ในรูปของเหตุผล หรือเจตนาของบุคคลก่อนที่บุคคลจะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ จะมีการคิดถึงผลดี ผลเสีย รวมถึงฝ่ายต่าง ๆ ที่จะได้รับผลดี ผลเสียจากการกระทำของตน เรียกรวมว่า ความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ผลดีที่เกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมจะช่วยให้ผู้เรียนมีสติ มีความรับผิดชอบ สามารถควบคุมความประพฤติของตนเอง (Self-Control) ได้ ทำให้การเรียนการสอนในห้องเรียนประสบผลสำเร็จ เพราะในห้องเรียนเป็นระเบียบ ทุกคนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ยิ่งถ้าครูอธิบายเหตุผลของการมีกฎเกณฑ์และพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ของห้อง จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูง การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้เรียน สามารถกระทำได้โดยการฝึก ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ การสร้างให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในบุคคล หรือทำให้บุคคลเกิดความไม่พอใจในเหตุผลเดิมที่เขาถืออยู่ แล้วให้เขาได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นกับผู้อื่น จากนั้นครูซึ่งเป็นผู้ฝึกชี้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจเหตุผลใหม่ในขั้นที่สูงขึ้น จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งซึ่งก่อนหน้านั้นเขาไม่เคยเข้าใจมาก่อน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, โกศล มีคุณ และงามตา วนันทานนท์, 2556, หน้า 44-45) ครูสามารถใช้กระบวนการสอนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมให้กับผู้เรียนโดยการฝึก ดังนี้ การฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่ม การฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยใช้บทเรียนโดยตนเอง การฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยใช้ตัวแบบ การฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการแสดงบทบาทสมมุติ และการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยใช้นิทานพัฒนาจริยธรรม

2. การเสริมสร้างผู้เรียนให้เชื่ออำนาจในตน อภิปราย ดังนี้ ความเชื่ออำนาจในตนคือ ลักษณะทางจิตที่เกิดจากการเรียนรู้จากสภาพรอบตัวว่า ผลที่เกิดขึ้นกับตน ทั้งที่เป็นผลดี

หรือผลเสีย มีสาเหตุจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนมิใช่ผู้อื่น หรือโชคชะตา และความบังเอิญ ผลดีที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีความเชื่ออำนาจภายในตน ผู้เรียนเกิดทัศนคติว่าการทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ เพราะความสามารถ ทักษะ และการกระทำของตนเองเท่านั้น ผู้เรียนจะมีความกระตือรือร้น ตั้งใจเรียน ขยันอ่านหนังสือ พยายามคิดหาวิธี และค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ประสบความสำเร็จและแก้ไข ปรับปรุงเมื่อล้มเหลว และเมื่อผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากความพยายามของตนเองจริง เขาจะเกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง ยากที่ใครจะชักชวนให้เชื่อตามโดยไม่มีเหตุผล กลายเป็นคนมุ่งมั่นต่อการเรียน ครูสามารถใช้หลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในตนของผู้เรียนได้ เนื่องจากการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะเป็นการสอนที่ยึดตัวผู้เรียนเป็นตัวตั้ง คำนึงถึงความเหมาะสมและประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างตื่นตัวทั้ง 4 มิติ คือ การปฏิบัติ (ทางกาย) ความคิด (สติปัญญา) ความรู้สึก อันจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อตน (อารมณ์) และปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น (สังคม) นอกจากนี้ ยังใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันนำไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง อันได้แก่ ความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ (ทศนา แชมมณี, 2555, หน้า 120) การจัดการสอนที่สามารถใช้พัฒนาความเชื่ออำนาจภายในตนของผู้เรียน ดังนี้

2.1 การจัดการสอนแบบเอกัตภาพ (Individualized Instruction) เป็นการจัดการสอนแบบเน้นตัวผู้เรียน คำนึงถึงภูมิหลัง สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด แบบการเรียนรู้ ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และพัฒนาไปตามความสามารถและศักยภาพของแต่ละบุคคล (ทศนา แชมมณี, 2555, หน้า 124) ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเห็นว่า เขาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและประสบผลสำเร็จได้ จึงเป็นการเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดความเชื่ออำนาจภายในตน

2.2 การจัดการสอนแบบรู้จริง (Mastery Learning) เป็นการจัดการสอนแบบเน้นความรู้ความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนทุกคนที่มีความสามารถและสติปัญญาแตกต่างกัน สามารถเกิดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้สื่อการเรียนรู้ วิธีการสอน หรือให้เวลาที่แตกต่างกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด หากผู้เรียนสามารถทำได้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น จึงสามารถดำเนินการเรียนรู้ในวัตถุประสงค์ต่อไปได้ หากยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้สอนจะต้องมีการแสวงหาวิธีการ สื่อ แบบฝึกหัด หรือนวัตกรรมอื่น ๆ มาช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ จนกระทั่งสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์เป็นระดับ ๆ (ทศนา แชมมณี, 2555, หน้า 127) จึงเป็นการเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดความเชื่ออำนาจภายในตน

2.3 การจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ (Inquiry Based Instruction) เป็นการจัดการสอนแบบเน้นกระบวนการ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง นำไปสู่การค้นพบข้อความรู้ใหม่ (ทีศนา แชมมณี, 2555, หน้า 144) ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นในตนเองที่สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองจากการใช้ทักษะการสืบค้น แหล่งความรู้ การอ่าน การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูล การสรุปข้อมูล การอภิปรายและการทำงานเป็นกลุ่ม จึงเป็นการเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดความเชื่ออำนาจภายในตน

2.4 การจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning Process Instruction) เป็นการจัดการสอนแบบเน้นกระบวนการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนดำเนินการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกหัวข้อ เนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนได้ตามความสนใจ โดยครูช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ ช่วยพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และให้คำปรึกษาแนะนำตามความเหมาะสม (ทีศนา แชมมณี, 2555, หน้า 146) เมื่อผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ได้รับการฝึกฝนทักษะที่จะเป็นต่อการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเป็นประจำ ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจได้ตลอดชีวิต เกิดพฤติกรรมความสนใจใฝ่เรียนรู้ จนสามารถสร้างความรู้พื้นฐานให้กับตนเองได้ เป็นการเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดความเชื่ออำนาจภายในตน

3. การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อภิปราย ดังนี้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความมุ่งมั่นที่จะกระทำเพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตนต้องการ โดยเริ่มจากการมองเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้น ในทำนองที่ตนต้องการจะทำบางอย่างให้สำเร็จในเหตุการณ์นั้น มองทุกอย่างเป็นงานที่ตนควรทำ ควรเข้าไปรับผิดชอบ ควรแก้ปัญหา แล้วเริ่มวางแผนดำเนินการให้เกิดความสำเร็จและป้องกันความล้มเหลวเอาไว้ทุกขั้นตอน และท้ายสุด เมื่อความคิดว่า จะทำได้สำเร็จก็รู้สึกสุขใจ หรือเมื่อคิดว่า อาจล้มเหลวได้ ก็ไม่ย่อท้อ ใส่ความพยายามของตนลงไปให้มากที่สุด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, โภทศ มีคุณ และงามตา วรันทานนท์, 2556, หน้า 26) ผลดีที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะทำให้ผู้เรียนตั้งใจ พยายามที่จะทำคะแนนให้ดีในวิชาที่เรียน โดยไม่ได้มาจากความต้องการรางวัล หรือต้องการความรักจากพ่อแม่ หรือเพราะกลัวพ่อแม่ทำโทษ แต่เพราะผู้เรียนตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ให้แก่ตนเอง ดังนั้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ ครูสามารถส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้จากการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถใช้กระบวนการสอนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน ดังนี้

3.1 การจัดการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (Experience) ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนก่อน และให้ผู้เรียนสังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น และนำมาคิดพิจารณา ไตร่ตรองร่วมกัน จนกระทั่งผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดในเรื่องที่เรียน แล้วนำความคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ต่อไป (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 131) จึงเป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะเรียนรู้ต่อยอดคิดเรื่องใหม่ ๆ บนพื้นฐานความรู้เดิม

3.2 การจัดการสอนตามสภาพจริง (Authentic Learning) เป็นการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริงในบริบทจริง และร่วมกันศึกษาเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ข้อมูล และวิธีการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา นั่น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เกิดการเรียนรู้ระดับลึก เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับโลกความเป็นจริงและได้รับผลการตัดสินใจและการกระทำจากสังคม หรือตามเกณฑ์มาตรฐานชีวิต (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 132) ผลที่เกิดต่อผู้เรียน เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ อยากรู้ เกิดเจตคติที่ดี เป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3.3 การจัดการสอนโดยใช้โครงการเป็นหลัก (Project Based Instruction) เป็นการสอนแบบเน้นปัญหา โดยให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเลือกทำโครงการที่ตนสนใจ ร่วมกันสำรวจ สังเกต และกำหนดเรื่องที่ตนสนใจ วางแผนในการทำโครงการร่วมกัน ศึกษาหาข้อมูล ความรู้ที่จำเป็น และลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้จนได้ข้อค้นพบ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ เก็บข้อมูล แล้วนำเสนอผลงานและประสบการณ์ต่อสาธารณชน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 138) จึงเป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงาน

3.4 การจัดการสอนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Programmed Instruction) เป็นการให้ผู้เรียนมีโอกาสตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนและสามารถแก้ไขข้อบกพร่อง หรือข้อผิดพลาดของตน ซึ่งเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ขั้นต่อไป (ทิตนา แชมมณี, 2555, หน้า 139) การที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถของตน จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน

4. การส่งเสริมคุณลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองให้กับผู้เรียน อภิปราย ดังนี้
 ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่เป็นลักษณะทางจิตที่เป็นนามธรรม และส่วนที่เป็นการวางแผนจัดการ โดยลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะทางจิตที่หมายถึง ความสามารถคิดและรับรู้ในสิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น แต่อาจจะ

เกิดขึ้นได้ในอนาคต จึงต้องอาศัยสติปัญญาค่อนข้างสูง ในอันที่จะสามารถคาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดในอนาคตทั้งไกลและใกล้ได้ โดยเห็นความสำคัญของผลดีที่ยังไม่เกิดและต้องรอคอยว่า มีความสำคัญมีคุณค่า ส่วนการควบคุมตน เป็นทักษะความสามารถในการจัดระเบียบการกระทำของตนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มที่การกำหนดเป้าหมายรวมที่ตนต้องการให้เกิดในอนาคต แล้วแบ่งเป็นเป้าหมายย่อย ๆ เป็นขั้น ๆ จากนั้นจึงจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยที่ตนจะทำได้สำเร็จตามเป้าหมายย่อยขั้นแรก เมื่อกระทำสำเร็จก็ให้รางวัลตนเอง ทำให้มีกำลังใจจะดำเนินการในขั้นต่อนต่อไป จนเกิดความสำเร็จสมบูรณ์ในที่สุด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, โกศล มีคุณ และงามตา วนันทานนท์, 2556, หน้า 26-27) ผลดีที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง ผู้เรียนมีการตั้งเป้าหมายการเรียน หรือเป้าหมายอาชีพในอนาคต จะมีการวางแผนปฏิบัติการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย สามารถตัดสินใจเลือกวิธีการ หรือแนวทางที่เหมาะสม บังคับควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามแผน อดทนรอทำการตรวจสอบประเมินความเป็นไปได้ที่จะบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ หากพบว่า ไม่ก็มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ ๆ แล้วพยายามทำต่อไปเพื่อให้เป้าหมายเป็นจริง ซึ่งเป็นลักษณะของคนเก่ง การจัดการสอนที่ครูสามารถใช้พัฒนาคุณลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง ดังนี้

4.1. การจัดการสอนโดยผู้เรียนนำตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นการสอนแบบเน้นที่ตัวผู้เรียน สามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองและพัฒนาตนเอง เป็นการให้โอกาสผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งครอบคลุมการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง การตั้งเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การเลือกวิธีการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ การรวบรวมความรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการประเมินตนเอง โดยครูทำหน้าที่กระตุ้นและให้คำปรึกษา (ทิตนา แคมมณี, 2555, หน้า 139) ดังนั้นการจัดการสอนแบบนี้ ถือว่า เป็นการฝึกให้ผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมาย มุ่งอนาคต แล้วพึ่งพาตนเอง พัฒนาตนเอง ควบคุมตนเองได้

4.2. การจัดการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem Based Instruction) เป็นการสอนแบบเน้นปัญหา เพราะปัญหาสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดภาวะงุนงงสงสัยและความต้องการที่จะแสวงหาความรู้เพื่อขจัดความสงสัยดังกล่าว หรือกล่าวได้ว่า เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ผู้เรียนฝึกกระบวนการวิเคราะห์และแก้ปัญหาาร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้น เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะ กระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหา เมื่อผู้เรียนแก้ปัญหาสำเร็จ จะเกิด ความภาคภูมิใจ (ทิตนา แคมมณี, 2555, หน้า 139) จึงเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองให้กับผู้เรียน

4.3 การจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด (Thinking Process-Oriented Instruction) เป็นการสอนแบบเน้นกระบวนการ ซึ่งการสอนแบบนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดขยายต่อเนื่องจากความคิดเดิม ที่มีอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เกิดความคิดที่มีความละเอียด กว้างขวาง ลึกซึ้ง ถูกต้องและมีเหตุผล น่าเชื่อถือขึ้นมากกว่าเดิม ซึ่งการฝึกกระบวนการคิดจะช่วยให้ผู้เรียนมีการคิดอย่างตั้งใจและอย่างมีเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ (ทีศนา แคมมณี, 2555, หน้า 142) จึงเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเอง ให้กับผู้เรียน

4.4 การจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process-Oriented Instruction) เป็นการสอนแบบเน้นกระบวนการ ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนในเรื่องการทำงานร่วมภายใต้วัตถุประสงค์ การดำเนินการร่วมกัน โดยแต่ละคนต้องทำตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเหมาะสมและมีกระบวนการทำงานที่ดี เพื่อนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายที่กำหนด (ทีศนา แคมมณี, 2555, หน้า 143) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกลักษณะการควบคุมตนเอง โดยการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เพื่อทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นการฝึกคุณลักษณะมุ่งอนาคต คือ การช่วยกันตั้งเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ และวางแผนการทำงานร่วมกัน ดังนั้น จึงเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะการมุ่งอนาคต-ควบคุมตนเองให้กับผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา

เป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยกร่างมาจากปัจจัยที่เกี่ยวกับครอบครัว คือ ภูมิหลังของครอบครัว ด้านบรรยากาศภายในครอบครัว บนพื้นฐานทฤษฎีการมีส่วนร่วมภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่ 2 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักตามกรอบนโยบาย 4 ใหม่ เรื่องการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ อภิปรายผล ดังนี้ เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่เอื้อเพื่อพ่อแม่ ความเป็นกลุ่มเป็นก้อน รักใคร่กลมเกลียว มีประเพณีปฏิบัติ ครอบครัวจะมีบทบาทสำคัญในการอบรมบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรม และให้ความรู้ และให้ความรักสร้างบรรยากาศภายในครอบครัวที่อบอุ่นให้แก่บุตรหลาน ต่อมา เมื่อประเทศไทยมีการจัดระบบการศึกษาขึ้นโดยภาครัฐ ทำให้ครอบครัวถูกลดบทบาทลง ประกอบกับสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้า ทำให้ครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวที่พ่อแม่ต่างต้องทำงานเพื่อหารายได้ บทบาทความรับผิดชอบด้านการศึกษาของเยาวชนจึงถูกผลักให้ไปอยู่ในความรับผิดชอบของสถาบัน คุณภาพของผู้เรียนยุคใหม่มีอาจเกิดขึ้นได้ หากสังคมไทยยังไม่ตระหนักในการแสดงความรักรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยการยกระดับการมีส่วนร่วมจากเดิมที่เน้นการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเท่านั้น เป็นการแสดงความรักรับผิดชอบร่วมกัน (พร้อมพิไล บัวสุวรรณ,

2554, หน้า 22) สอดคล้องกับแนวคิดของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544, หน้า 30) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับสถานศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับครู ในการสร้างสรรค์และพัฒนาเด็กให้เติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ เช่นเดียวกับ ชีระ รุณเจริญ และวาสนา ศรีโพธิ์ (2554, หน้า 125) ที่เสนอแนวคิดว่า ครอบครัวมีส่วนร่วมสำคัญ เป็นอย่างมากในการให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมและมีศักยภาพในการเรียนรู้ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, หน้า 19-20) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมระดับขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) เป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ เป็นการมีส่วนร่วมที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และ ร่วมกันตัดสินใจ ซึ่งคล้ายกับการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วน สอดคล้องกับแนวคิดของ พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554, หน้า 58) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัวแบบความเป็นหุ้นส่วนที่อยู่บนพื้นฐานเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การมีความเข้าใจร่วมกัน ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และต่อการดำเนินงานของกันและกัน และแสดงความรับผิดชอบ ในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นร่วมกันแบบความเป็นหุ้นส่วนต้องเกิดขึ้นในระดับบุคคลทั้งครอบครัว อันได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน สำหรับวิธีการในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ของการมีส่วนร่วมของครอบครัวและสถานศึกษา อภิปรายได้ ดังนี้ กระบวนการทัศน์ใหม่ของการมีส่วนร่วมของครอบครัวที่สถานศึกษา ต้องสร้างให้เกิดขึ้น คือ การเปลี่ยนบทบาทของครอบครัว จากการเป็นเพียงผู้สนับสนุนมาเป็น ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) การสร้างบทบาทเชิงรุกของสถานศึกษา เพื่อความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว อภิปรายได้ ดังนี้ การสร้างบทบาทเชิงรุกของสถานศึกษา เพื่อความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัว คือ การดำเนินงานของสถานศึกษาเชิงรุกเพื่อให้ครอบครัว สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การสร้างความตระหนักของครอบครัวเพื่อความเป็นหุ้นส่วน 4) การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน 5) จัดทำแผนพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษาบนหลักการแนวคิดของความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา ดังนี้ (พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, 2554, หน้า 95-101)

1. จัดทำตัวบ่งชี้มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษากับครอบครัวจัดทำตัวบ่งชี้มาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยสำรวจความคิดเห็นของครอบครัว เกี่ยวกับเป้าหมายคุณภาพการศึกษาที่ต้องการ ดำเนินการจัดทำร่างตัวบ่งชี้มาตรฐานคุณภาพการศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา จัดทำประชาพิจารณ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นร่วมกันกับผู้ปกครองในภาพรวม โดยควรมีช่องทางรับฟังความคิดเห็น

เพิ่มเติม ดำเนินการปรับปรุงตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา ตามข้อสังเกต หรือข้อเสนอแนะที่ได้รับ และประกาศให้ผู้ปกครองและสถานศึกษารับทราบโดยทั่วกัน

2. จัดทำตัวบ่งชี้มาตรฐานความเป็นหุ้นส่วน

สถานศึกษากำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านความเป็นหุ้นส่วนกับครอบครัวเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษากันอย่างแท้จริง ดังนี้ สํารวจความคิดเห็นของครอบครัวเกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวตามตัวบ่งชี้เป้าหมายคุณภาพการศึกษาที่ได้รับจากข้อ 1 โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย (ทั้งนี้สถานศึกษาควรมีการสร้างความเข้าใจและความตระหนักกับครอบครัวเกี่ยวกับความสำคัญและบทบาทของครอบครัวในการเป็นหุ้นส่วนที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนมาแล้วระดับหนึ่ง) โดยเน้นย้ำว่า หากพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาครอบครัวและสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไร ดำเนินการจัดทำร่างตัวบ่งชี้ความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามตัวบ่งชี้เป้าหมายที่กำหนด จัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นร่วมกับครอบครัวในภาพรวม โดยควรมีช่องทางรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม ดำเนินการปรับปรุงตัวบ่งชี้มาตรฐานความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษารับทราบโดยทั่วกัน

3. วิเคราะห์สถานภาพความเป็นหุ้นส่วน

สถานศึกษาดำเนินการวิเคราะห์สถานภาพความเป็นหุ้นส่วน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ดังนี้ กำหนดแหล่งข้อมูลหลักฐานที่ต้องจัดเก็บสารสนเทศตามตัวชี้วัดมาตรฐานความเป็นหุ้นส่วนที่กำหนด จัดทำเครื่องมือแบบประเมินสถานภาพความเป็นหุ้นส่วนให้ครอบครัวผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา และนักเรียน ประเมินผลในภาพรวม จัดประชุมกลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองแกนนำ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา และนักเรียน เพื่อประเมินผลเชิงลึก นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดสถานภาพความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษาตามตัวชี้วัดที่กำหนด

4. ประเมินผลโดยเทียบเคียงกับมาตรฐานที่กำหนด

สถานศึกษาดำเนินการประเมินผลโดยการเทียบเคียงผลการประเมินสถานภาพที่ได้รับกับเกณฑ์มาตรฐานความเป็นหุ้นส่วนที่กำหนด

5. จัดทำแผนพัฒนาและข้อตกลงความเป็นหุ้นส่วน

ประเด็นเกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา ควรได้รับการเน้นย้ำในวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และควรมีการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานเพื่อความเป็นหุ้นส่วนที่ชัดเจน มีการกำหนดตัวชี้วัดเป้าหมายความสำเร็จในรูปข้อตกลงความเข้าใจร่วมกัน (Memorandum of

Understanding) กับครอบครัวผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการยอมรับร่วมกัน มีการกำหนดแนวปฏิบัติของการทำงานร่วมกันที่ชัดเจน มีเป้าหมายความสำเร็จของความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวในภาพรวม และอาจมีลักษณะความเป็นหุ้นส่วนเฉพาะตามความสามารถและความสนใจของครอบครัว แต่ผลที่เกิดขึ้นครอบคลุมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

6. การดำเนินการตามแผน

ควรมีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกันของครอบครัวและสถานศึกษา โดยมีคู่มือการดำเนินงานร่วมกันของครอบครัวกับสถานศึกษา มีการตั้งคณะกรรมการทำงานร่วมกัน และกำหนดผู้รับผิดชอบหลักที่เป็นผู้ประสานงานในแต่ละโครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นตัวแทนของครอบครัวและครู มีการดำเนินงานร่วมกันตามแผน

7. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งระหว่างดำเนินการและเมื่อสิ้นสุดโครงการ โดยผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นต้องสะท้อนได้ที่ผลลัพธ์คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เพิ่มสูงขึ้นมากกว่าความสำเร็จตามตัวชี้วัดของกระบวนการทำงาน และเป็น การติดตามประเมินผลแบบกัลยาณมิตร เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการทำงานร่วมกัน โดยการติดตามประเมินผลนี้ควรดำเนินการอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

8. ถอดบทเรียนรู้เพื่อพัฒนาปรับปรุง

สถานศึกษาควรจัดให้มีกิจกรรมถอดบทเรียนร่วมกับครอบครัว หรือแกนนำผู้ปกครอง การถอดบทเรียนรูปแบบกลุ่มย่อย แล้วนำเข้ามาสู่กลุ่มใหญ่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันได้มากขึ้น อาจเป็นวิถีปฏิบัติที่ดีที่สามารถขยายผลสู่กลุ่มอื่นได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัด ควรสนับสนุนให้สถานศึกษานำยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา

2. สถานศึกษา ควรถือเป็นนโยบายเร่งด่วนในการส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการจัดการเรียนรู้ของครู ด้านคุณภาพการสอน เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสูงที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรศึกษาปัจจัยตัวอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อในแต่ละด้าน และเพิ่มตัวแปรที่วัดได้ของแต่ละปัจจัยให้มากขึ้น
3. ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรวิภา สอนบุรี. (2546). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). **คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถ ทางสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับ การกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- กฤษกร จีรัง. (2555). การศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรม Rock & Rap for Mathematic: RRM โดยยึดแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์. ใน **การประชุมทางวิชาการของ คุรุสภา ประจำปี 2556 เรื่อง การวิจัยเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและ การพัฒนาวิชาชีพ** (หน้า 47). กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กฤษฏา ศรีพานิชย์. (2546). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสะทอนคร.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- กลีน สระทองเนียม. (22 กุมภาพันธ์ 2554). **ปัญหาครูขาดแคลน และปัญหา ครูขาดคุณภาพ.** สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2555, จาก <http://www.dailynews.co.th/education>
- เกษม ต้นติผลาชีวะ. (2544). **ครอบครัวสุขภาพจิตดี** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สนุกอ่าน.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). **คัมภีร์แห่งศตวรรษที่ 21: แนวคิดการปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ซีคเซสมิเดีย.
- กุลยา ต้นติผลาชีวะ. (2544). การสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. **วารสารการศึกษาปฐมวัย**, 5(3), 17-25.
- เกล้า จักทอน. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์.

จิราพร ชมพิกุล, ปราณี สุทธิสุนทร, เกียรติศักดิ์ ชื้อล้อม และดุชนิ คำมี. (2552).

สัมพันธภาพในครอบครัวคนไทย. นครปฐม: เอน แอน เอน ก๊อบปี้.

จอมพงศ์ มงคลวานิช. (2555). **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: วีพรีน.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บู้ค พอยท์.

จันทร์ ดิยะวงศ์. (2555). การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์
และคุณลักษณะที่พึงประสงค์. ใน **การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา
ประจำปี 2556 เรื่องการวิจัยเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพ**
(หน้า 180). กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

จุฑา บุรีภักดี. (2550). **จิตวิทยาการเรียนการสอน.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์. (2551). **โมเดลเชิงสาเหตุของการใช้รูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิต
ที่มีผลต่อคุณภาพผู้เรียน.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2530). บทสังเคราะห์องค์ประกอบกำหนดประสิทธิผลของโรงเรียน.

ข่าวสารวิจัยการศึกษา, 10 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2530), 3-8.

ชญานิษฐ์ พุกเถื่อน. (2539). **การศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก.**
วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

ชวาล แพร่ตกุล. (2516). **เทคนิคการวัดผล.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). **80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**
(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเตร์คอร์ดโปอเรนซ์.

ชัยวัฒน์ แสงศรี. (2538). **ทัศนคติต่อการปฏิบัติงานในฐานะเลขานุการคณะทำงาน
สนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) ของพัฒนาการ
จังหวัดเลย.** วิทยานิพนธ์ พบ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ:
ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและพัฒนาบุคคล.**
กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, โกศล มีคุณ และงามตา วนันทานนท์. (2556). **ครูกับการเสริมสร้างจริยธรรมแก่นักเรียน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทยการศึกษาโครงการและประสานงานวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์ (ผู้บรรยาย). (15 กันยายน 2555). ผลกระทบของการสร้างความรับผิดชอบทางการศึกษาต่อสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนไทย. ใน **การสัมมนาวิชาการ ประจำปี 2554** (หน้า 3-4). กรุงเทพฯ: โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ เซ็นทรัลเวิลด์.
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2550). **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ** (รายงานวิจัย). ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, สำนักงานบริการและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), กรุงเทพฯ.
- แดนสวรรค์ สุกทน. (2549). **รูปแบบการสอน**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทรายทอง พวกสันเทียะ. (2542). **รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแคลคูลัส 1 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: ด้านสุนทรภาการพิมพ์.
- ทัศนีย์ บุญเต็ม. (2538). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิเคราะห์เส้นทางตามโมเดลลิสเรลที่มีตัวแปรแฝง**. วิทยานิพนธ์ ค.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เทียมจันทร์ พาณิชย์พลินไชย (ผู้เรียบเรียง). (ม.ป.ป.) **กลยุทธ์การวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน**. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก. สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2555, จาก [http://www.office.nu.ac.th/edu-teach/Ass Download/n-กลยุทธ์-อ.เทียมจันทร์ pdf](http://www.office.nu.ac.th/edu-teach/Ass%20Download/n-กลยุทธ์-อ.เทียมจันทร์.pdf)
- ธงชัย สันติวงษ์. (2550). **องค์การและการบริหารการศึกษาและการจัดการแผนใหม่**. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ธีรพงษ์ แสงสิทธิ์. (2555). ทำการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในวิชาเคมี เรื่อง เซลล์ไฟฟ้าเคมีโดยการใช้ Clay animation เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้. ใน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2556 เรื่อง การวิจัยเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพ (หน้า 337). กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา: ยุคปฏิรูปการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). **ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ธีระ รุญเจริญ และวาสนา ศรีไพร. (2554). **กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ธีระยุทธ รัชชะ. (2544). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางด้านศิลปะของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 2 สาขาช่างเทคนิค สถาบันตยกรรม. **วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**, 8(1), 91-107.
- นवलพรรณ วรรณสุธี. (2553). **การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์ของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 3 วิธีวิจัยเชิงผสมผสาน**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยรัตนนคร, พิษณุโลก.
- นาคน้อย บุญประเสริฐ. (2555). ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจรรยาบรรณ การทำความดีตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนาด้วยการสอนแบบไตรสิกขาร่วมกับกิจกรรม การสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่ม. ใน **การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2556 เรื่องการวิจัยเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพ** (หน้า 78). คุรุสภา: กรุงเทพฯ.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2552). **ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลกรุ๊ป.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2524). **รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

- เบญจวลี ไชยแสน. (2544). **ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพพื้นฐานทางสมองบางประการ
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด.** วิทยานิพนธ์
กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ประจักษ์ ตรีสาลี. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้คณิตศาสตร์
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2. **วารสารศึกษาศาสตร์**, 15(2),
เมษายน-มิถุนายน 2556.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
พกา สัตยธรรม. (2552). **สุขภาพจิตเด็ก** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2554). **ครอบครัวและโรงเรียน หุ้นส่วนเพื่อคุณภาพของผู้เรียน.**
กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2550). **โครงการกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา
โดยเครือข่ายวิจัย.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พาณี ศิริสวัสดิ์. (2551). **ทัศนคติของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน
สตรีวุฒิมัธยมศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา
เอกชน เขตคลอง 3 กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ ค.ม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- พิชิต ธรรมรักษ์. (2549). **ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของ
นักเรียนแผนการเรียนศิลป์ภาษา ในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ ค.ม.,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2551). **ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัด
การเรียนการสอน** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสณู พงศ์ศรี. (2554). **การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2553). **ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่
และผู้นำใหม่ทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์. (2554). **การจัดการหลักสูตรและการสอน** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์. (2557). **โรงเรียนผลิตภาพ: สัตตทัศน์เพื่อการจัดการ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิญโญ ทองดี. (2552). **ครอบครัวและสถาบันครอบครัว**. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555, จาก <http://w.human.cmu.ac.th/hc/ebook/co6103/lesson1/04.htm>
- ภาวิช ทองโรจน์. (7 กันยายน 2557). **การศึกษาไทยตั้ง “ลาว-เขมร” แซง**. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2557, จาก [http:// www.Matichon.co.th/new_detail](http://www.Matichon.co.th/new_detail)
- มณฑิธร ชมดอกไม้. (2541). **การวิเคราะห์หัตถ์แปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนประถมศึกษาโครงการขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ ค.ศ., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.**
- มณิภา เรื่องสินชัยวานิช. (2551). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- มนู ดอนมอญ. (2540). **การเปรียบเทียบความสำคัญเชิงสาเหตุและผลของรูปแบบผลการเรียนที่ได้จากการวิเคราะห์เส้นทางแบบพีเอคิว และแบบพีเอแอล**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- มานะ สินธุวงษานนท์. (2550). **ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 18(2).
- มิญช์มนัส วรณมทินทร์. (2544). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- มินตรา สิงนาค. (2552). **อิทธิพลของกระบวนการครอบครัวและตัวแปรส่งผ่านที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ศ., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ** (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.

- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. (2552). **เอกสารสังเคราะห์วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศระบบการเรียนรู้: การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ยุพิน พพิทกุล. (2536). **สื่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชัน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชัน.
- รุ่ง แก้วแดง. (16 มิถุนายน 2555). **ผลการวิจัยชี้ระบบโรงเรียนที่ดีที่สุดในโลกต้องเริ่มต้นที่คุณภาพครู**. สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2555, จาก http://www.Maticchon.co.th/new_detail
- เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฎ์, ศิริรินทร์ ภูจินดา, อาทิตา ชูตระกูล, นันทน์นภัส จินานุรักษ์, พิมพชนก พ่วงกระแสร และวราภรณ์ นิลจุ. (2553). **การจัดการเชิงกลยุทธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: อินเฮาส์โนว์เลจ.
- วรารากรณ์ ทะคะทิน. (2551). **การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วรานันท์ สาครินทร์. (2555). **ทำการศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องจำนวนเชิงซ้อน ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2556 เรื่อง การวิจัยเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพ (หน้า 89)**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- วรารากรณ์ วิหคโต. (2536). **การวิเคราะห์ซ้ำตัวแปรพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2550). **การนิเทศการสอน**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรารากรณ์ เกียรติบุญญาฤทธิ. (2549). **การวิเคราะห์ตัวแปรพหุระดับความต้องการจำเป็นของนักเรียนและครูที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- วัชรวิ เทพพุทธานุกร. (2554). การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยม. วิทยานิพนธ์ ค.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วัฒนา ภิญญมิตร. (2547). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง อาณาจักรสุโขทัยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิจิตร ศรีสะอาด. (10 กรกฎาคม 2555). วิจิตรชี้การศึกษาไทยขาดผู้นำ. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2555, จาก [http:// www.komchadluek.net/section/การศึกษา](http://www.komchadluek.net/section/การศึกษา)
- วิภา มิ่งเมือง. (2549). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี **เขต 1**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิมลรัตน์ คล้ายเนียม. (2533). รูปแบบของผลการเรียน โปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจใน **วิทยาลัยครูนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2554). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- วินัส ศรีศักดิ์ดา. (2545). พฤติกรรมครอบครัวที่สัมพันธ์กับบุคลิกภาพทางอารมณ์ของวัยรุ่น **ในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ จ.เชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศิริกาญจน์ โกลุมภ. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษา **ขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ป.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- ศิริพร บุญญานันต์. (16 มิถุนายน 2555). ผลการวิจัยชี้ระบบโรงเรียนที่ดีที่สุดในโลก **ต้องเริ่มต้นที่คุณภาพครู**. สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2555, จาก [http://www. Matichon.co.th/new_detail.Php? Newside = 1340092595](http://www.Matichon.co.th/new_detail.Php?Newside=1340092595)
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2554). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ศรีนวล วรรณสุธี. (2536). รูปแบบองค์ประกอบที่มีผลต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษระดับ **ประถมศึกษาปีที่ 6** สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

- ศุภกร ศรีนุต. (2552). **ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์.**
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). **บทสรุปโครงการศึกษาแนวใหม่การจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ร่วมกับนานาชาติ พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษาวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.**
- สมควร จำเริญวัฒน์. (2552). **รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.**
- สมชาย ภคภาควัตถ์. (2551). **การบริหารเชิงกลยุทธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.**
- สมบัติ นพรัตน์. (7 กุมภาพันธ์ 2548). การศึกษาไทย: หลุมดำแห่งอนาคต. **มติชนรายวัน, 30.**
- สมบูรณ์ ชิตพงษ์. (2544). **การวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- สมลักษณ์ จันทร์ปิยวงศ์. (2546). **บรรยากาศในครอบครัว การบรรลุตามขั้นพัฒนาการ และการปรับตัวในชีวิตของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.**
- สังต์ อุทรานันท์. (2542). **เทคโนโลยีเทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.**
- สายฝน คำชาย. (2546). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.**

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ:
กระทรวงศึกษาธิการ,
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2552). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ทำให้คะแนนการทดสอบ O-NET
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำ**. กรุงเทพฯ:
สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สำนักทดสอบการศึกษา. (2555). การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน. **วารสาร
NIETSNEWS**, 34 (พฤษภาคม-มิถุนายน).
- สิรินันท์ ศรีวีระสกุล. (2554). **ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน
ในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริตจักรในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ค.ด.,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สิริลักษณ์ เขียมสำอางค์. (2546). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู
การบรรลุนตามขั้นพัฒนาการและพฤติกรรมกาฟึ่งตนเองของวัยเด็ก
ตอนกลางในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
กรุงเทพฯ.
- สิริวรรณ พรหมโชติ. (2542). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุขฤกษ์ ดีโนนโพธิ์. (2554). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 30**. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 1, 1-13.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2550). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 14).
กรุงเทพฯ: สามลดา.
- สุดา ทัพสุวรรณ. (2545). **บ้านกับโรงเรียน. การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนคริน
วิโรฒ**, 2, 19-26.
- สุดฤทัย มุขยวงศา. (2533). **ผลการประเมินเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม โดยใช้แนวคิด
แบบพิจารณาความเป็นจริงที่มีต่อนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- สุมาลี บัวเล็ก. (2555). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เรื่องไฟฟ้า. ใน การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2556 เรื่อง การวิจัยเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพ (หน้า 78). กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- สุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์. (2536). ปัจจัยเชิงพุทธระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยวงศ์เซาวลิตกุล, นครราชสีมา.
- สุวารินทร์ ไรจน์ขจรนภาลัย. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสารสาสน์พิทยภา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2553). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). โครงการกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเครือข่ายวิจัย: ภาคกลางตอนล่างกลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล อุดลรัตน์ไพโร. (2536). รูปแบบขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- อนงค์ อินตาพรหม. (2552). การวิเคราะห์พหุปัจจัยระดับครูและนักเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อรพินทร์ ชูชม. (2523). การศึกษาความสัมพันธ์พื้นฐานความรู้เดิมสภาพแวดล้อมทางบ้านและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อัมมาร สยามวาลา, ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์ และสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (ผู้อภิปราย). (2554). การปฏิรูปการศึกษารอบใหม่: สู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง. ใน การสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2554 ศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง (หน้า 1-19). กรุงเทพฯ: มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ.

- อุทุมพร จามรมาน. (2552). **สรุปผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับชาติ
ปีการศึกษา 2549-2551**. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- Acheson, K. A. and Gall, M. D. (1997). **Techniques in the Clinical Supervision of
Teachers: Preservice and Inservice Applications** (4th ed.). New York:
Longman.
- Arlin, M. (1973). Learning rate and learning rate variance under mastery learning
conditions. **American Educational Research Journal of Educational
Psychology**, 75(2), 10-19.
- Bloom, Benjamin S. (1976). **Human Characteristics and School Learning**. New York:
Mcgraw-Hill.
- Carroll, John B. (1963). A model of school learning. **Teacher College Record**, 7(2), 730.
- Cooley, W. W. and Lcinhardt, G. (1980). The instructional dimensions study. **Educational
Evaluation and policy Analysis**, 2, 7-25.
- Daniel Tanner and Laured Tanner. (1987). **Supervision in Education Problems and
Practices**. New York: Macmilan Publishing Company.
- Doland, L. J. (1980). The effective correlation of home concern support instructional quality
and achievement. **Dissertation Abstracts International**, 41(10), 989-A.
- Emmanuel, T. S. (1971). **Strategic Planning Concepts: concepts, processes, issues**.
Philippines: I/AME Design studio. 39-49.
- Goldhammer, R. Anderson, R. H. and Krajewski, R. J. (1980). **Clinical Supervision:
special methods for the supervision of teachers** (2nd ed.). New York:
Holt Rinehart and Winston.
- Glickmam, C. D. (1981). **Developmental supervision: alternative practice for
helping teachers improve instruction**. Washington D.C.: Association for
Supervision and Curriculum Development.
- Haetel, G.D., Walberg, H.J. and Weinstein, T. (1983). Psychological models of
educational performance: a theoretical synthesis of constructs. **Educational
Research**, 53, 75-91.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., and Anderson, R. E. (2010). **Multivariate data
analysis: A global perspective** (7th ed.). New Jersey: Pearson Education.

- Harnischfeger, A. and Wiley, D. E. (1977). Conceptual Issues in Mode: School Learning. **Journal of Curriculum Studies**, 10(3), 224.
- Harris, B. M. (1985). **Supervision Behavior in Education**. Englewood Cliff, New Jersey: Prentice Hall.
- Hong, S. and Ho, H.Z. (2005). Direct and indirect longitudinal effects of parental involvement on student achievement: Second-order latent growth modeling across ethnic group. **Journal of Educational Psychology**, 97(1), 32–42.
- Humphreys, W.R. (1960). Effects of cooperative: Competitive and individualistic learning on student in science class. **Journal of Research in Science Teaching**, 35(31).
- Jöreskog, Karl G. and Sörbom, D. (1996). **LISREL8: User' reference guide**. Chicago: Scientific software international.
- Koutsoulis, M.K. and Campbell, J.R. (2001). Family Process after students motivation, and science and math achievement in Cypriot high schools. **Structural Equation Modeling**, 8, 11
- Likert, R. (1961). **New Pattern of Management**. New York: McGraw–Hill.
- Likert, R. (1967). **The Human Organization: Its Management and Value**. New York: McGraw–Hill.
- Lverson, B. K. and Walberg, H. J. (1982). Home environment and learning: quantitative synthesis. **Journal of Experimental Education**, 50, 144–151.
- McClelland, D.C. (1985). **Human Motivation**. The United States of America. Scott, Foresman.
- Mosher, R.L. and Purpel, D.E. (1972). **Supervision: the reluctant profession**. Boston: Houghton–Mifflin.
- Mulhare, L. (1985). School management system and level of teacher and student attendance (new jersey). **Dissertation Abstracts international**. 46(09), 2508–A November.
- Nelson, L. D. Dennis W. O., and Bateman, T. S. (1993). **Organization Behavior**. The United States of America: R.R.Donnelley & Sons.

- Parten, M. B. (1933). School participation among pre-school children.
Journal Social Psychology, 28(2), 136–147.
- Richey, R. (1986). **The theoretical and conceptual bases of instructional design**.
 New York: Nichols.
- Rickett, D. (2002). **Making your partnership work**. Winepress Publishing: Enmclaw.
- Samuel Paul. (1983). **Strategy management of development programmes**.
 Geneva: International Labour Office.
- Schermerhorn, J. R. (2002). *Management*. (7th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Schreiber, J.S. (2002). Institutional and Student Factors and Their Influence on Advanced
 Mathematics Achievement. **Journal of Educational Research**, 95(5),
 274–286.
- Singh, K., Granville, M. and Dika, B. (2002). Mathematics and achievement: Effect of
 motivation, interest, and academic engagement. **Journal of Educational
 Research**, 95(6), 323–331.
- Sprinthall, N. A. (1991). **Education Psychology**. Singapore: A Developmental Approach.
- Von Secker, C. (2004). Science achievement in social context: Analysis from nation
 assessment of education progress. **Journal of educational Research**, 98(2),
 66–77.
- Wade John E. (1998). **The Criminal Justice Network an Introduction: Its
 Management and Value**. New York: Mcgraw–Hill.
- Weiten, W. (1997). **Psychology of Education**. The United States of America: Vonoffman.
- Wood, K. (1997). Leadership Factor that Influence Educational Excellence (Site
 Based Management Elementary School). **Dissertation Abstracts International**,
 59(03), 688–A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา
มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ดร.สันติ บุรณะชาติ อาจารย์คณะวิทยาลัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา
4. ดร.บรรจง ไชยรินคำ อาจารย์คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
5. ดร.ธวัช ชุมชอบ ผู้อำนวยการโรงเรียนเชิงคำวิทยาคม
วิทยาลัยนะเขี้ยวชาญ
6. นายศรীরรณ ปินใจ ผู้อำนวยการโรงเรียนพะเยาพิทยาคม
วิทยาลัยนะเขี้ยวชาญ
7. นายพีระพันธ์ จอมมูล ผู้อำนวยการโรงเรียนพะเยาประชาทวีทย์
วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษ
8. ดร.เพลินใจ พุกกษชาติรัตน์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนจุนวิทยาคม
วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษ
9. ดร.เพ็ญจันทร์ เกரியสุข ครูโรงเรียนจกคำคนาธร
วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษ
10. ดร.อรุณี เมืองมา ครูโรงเรียนพากแก้ววิทยาคม
วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษ
11. ดร.ศักดิ์ดา วงศ์ธนรินทร์ ครูโรงเรียนพานพิทยาคม
วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษ
12. นางนิรมัย รักวิชา ครูโรงเรียนนารินทร์
วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษ
13. นางวาสนา ปัญสุวรรณ ครูโรงเรียนแม่ใจวิทยาคม
วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษ
14. นายสุรรัตน์ กุลศรีศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สพม. 36
วิทยาลัยนะเขี้ยวชาญ

ภาคผนวก ข ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อ	ข้อมูลส่วนบุคคล	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	1.00	ใช้ได้	
2	อายุ ☐ 21-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51-60 ปี	0.86	ใช้ได้	
3	วุฒิการศึกษา ☐ ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ☐ ระดับปริญญาตรี ☐ ระดับปริญญาโท ☐ ระดับปริญญาเอก	0.86	ใช้ได้	
4	ประสบการณ์ในการสอน ☐ 1-10 ปี ☐ 11-20 ปี ☐ 21-30 ปี ☐ 31-40 ปี	0.86	ใช้ได้	
5	ระดับชั้นที่สอน ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย	0.86	ใช้ได้	

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวกับด้านผู้บริหาร

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับด้านผู้บริหาร	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
ภาวะผู้นำด้านวิชาการ				
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ชัดเจนว่าจะนำพาโรงเรียนก้าวไปข้างหน้าได้อย่างไร โดยเฉพาะด้านหลักสูตรและการสอน	1.00	ใช้ได้	ปรับแก้ ข้อคำถาม
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพ ที่ทำให้คุณครูรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ และสามารถปรึกษาหารือได้ในเรื่องต่าง ๆ ด้านวิชาการ	0.71	ใช้ได้	ปรับแก้ ข้อคำถาม
3	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประสานสัมพันธ์ และเชื่อมโยงครูให้สามารถทำงานร่วมกันได้	1.0	ใช้ได้	ปรับแก้ ข้อคำถาม
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการ หรือเทคนิคในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.57	ใช้ได้	เพิ่มด้าน วิชาการ
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดใหม่ ๆ และสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ขึ้นอย่างสม่ำเสมอ	0.57	ใช้ได้	เพิ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายงาน ความรับผิดชอบ และอำนาจการบริหารงานด้านวิชาการ	1.00	ใช้ได้	ปรับแก้ ข้อคำถาม
7	ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน เช่น ส่งเสริมการใช้ ICT แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้	0.57	ใช้ได้	ซ้ำข้อ 5
8	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และทางเลือกใหม่ ๆ ด้านวิชาการ	1.0	ใช้ได้	-

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านผู้บริหาร	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
9	ผู้บริหารสถานศึกษา ผลักดันครูให้เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร และการสอนต่อเนื่อง	1.0	ใช้ได้	ผลักดันเปลี่ยนเป็นกระดุน
10	ผู้บริหารสถานศึกษา ผลักดันผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีวิจรรย์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีทักษะการแก้ปัญหา	0.43	ใช้ไม่ได้	ตัดทิ้งเป็นบทบาทของครู
ความรับผิดชอบทางการศึกษา				
11	ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ปฏิบัติหน้าที่ ณ สถานศึกษาอย่างเต็มเวลา และสม่ำเสมอ	0.29	ใช้ไม่ได้	ด้วยภาระหน้าที่ปรับแก้ข้อคำถาม
12	ผู้บริหารสถานศึกษาเอาใจใส่ต่องานวิชาการ ทุ่มเทให้กับงานพัฒนาการเรียนการสอน	0.86	ใช้ได้	
13	ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ในการยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	0.00	ใช้ไม่ได้	คล้ายข้อ 11
14	ผู้บริหารสถานศึกษา มีการสื่อสาร และกำหนดเป้าหมายในการยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาร่วมกับครู	1.00	ใช้ได้	-
15	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาในปีที่ผ่านมา ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนด้านวิชาการ	1.00	ใช้ได้	-
16	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามการจัดทำหลักสูตรระดับชั้นเรียนของครูผู้สอน	0.86	ใช้ได้	}
17	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อติดตาม และให้ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนของครู	0.57	ใช้ได้	

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับด้านผู้บริหาร	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
18	ผู้บริหารสถานศึกษา มีการร่วมประชุมกับครูในกลุ่มสาระฯ เพื่อรับฟังปัญหา ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอน และการแก้ไขปัญหา	0.43	ใช้ไม่ได้	ซ้ำข้อ 15
19	ผู้บริหารสถานศึกษา มีการวิเคราะห์ความก้าวหน้าของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างสม่ำเสมอ	0.29	ใช้ไม่ได้	ไม่ชัดเจน เปลี่ยนข้อ คำถาม
20	ผู้บริหารสถานศึกษา มีการติดตามคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา ตามมาตรฐานของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) อย่างสม่ำเสมอ	0.29	ใช้ไม่ได้	ไม่เกี่ยวข้อง ปรับแก้ติดตาม เป็น เอาใจใส่

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวกับครู

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับครู	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
คุณภาพการสอน				
1	ครูผู้สอน มีการนำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาในปีที่ผ่านมาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนการสอน	1.00	ใช้ได้	เปลี่ยนเป็นวิเคราะห์เพื่อ
2	ครูผู้สอนวางแผนการสอน โดยยึดมาตรฐานและตัวชี้วัด ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	0.86	ใช้ได้	
3	ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1.00	ใช้ได้	
4	ครูผู้สอนเอาใจใส่ต่องานวิชาการ และทุ่มเทให้กับงานพัฒนาการเรียนการสอน	0.86	ใช้ได้	
5	ครูผู้สอนสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยมีเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นเครื่องมือเสริมประสบการณ์	0.26	ใช้ไม่ได้	ไม่ชัดเจน
6	ครูผู้สอน สามารถถ่ายทอด หรือสื่อความหมายในสิ่งที่ยากให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย	1.00	ใช้ได้	
7	ครูผู้สอนผลิตสื่อ นวัตกรรมประกอบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	0.43	ใช้ไม่ได้	ซ้ำข้อ 5
8	ครูผู้สอนวัดและประเมินผลผู้เรียน เพื่อประเมินความก้าวหน้าแล้วจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ และจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์	0.43	ใช้ไม่ได้	มีหลายประเด็น ควรแยก ประเด็น
9	ครูผู้สอนมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ	0.86	ใช้ได้	-

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับครู	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
10	ครูผู้สอน ได้รับการพัฒนา ส่งเสริม เข้ารับการอบรม ความรู้ วิทยาการ และ เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ	0.86	ใช้ได้	-
การจัดการชั้นเรียน				
11	ครูผู้สอนมีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตร มีความปรารถนาดีในการให้ความ ช่วยเหลือผู้เรียน และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี กับผู้เรียน	0.41	ใช้ไม่ได้	มีหลายประเด็น คำถาม
12	ครูผู้สอนจัดมุมประสบการณ์ ป้ายนิเทศ และสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้	0.86	ใช้ได้	
13	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ให้ผู้เรียนปฏิบัติงานร่วมกัน	1.00	ใช้ได้	
14	ครูผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียน	1.00	ใช้ได้	
15	ครูผู้สอนส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ในห้องเรียนและการมีวินัยในตนเอง ให้กับนักเรียน	0.71	ใช้ได้	
16	ครูมีความสามารถในการกำกับ ดูแล ชั้นเรียน สร้างกติกา ข้อตกลง ในการอยู่ร่วมกัน	0.71	ใช้ได้	
17	ครูผู้สอน จัดห้องเรียนให้มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ความสะดวกในการเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ เครื่องเสียง	0.29	ใช้ไม่ได้	ควรเป็นบทบาท ของผู้บริหาร
18	ครูผู้สอนทำการบันทึกข้อมูลสารสนเทศ ของนักเรียนเป็นรายบุคคล อย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน	0.86	ใช้ได้	
19	ครูผู้สอนจัดทำระบบคัดกรอง ดูแล ช่วยเหลือนักเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน	0.86	ใช้ได้	

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับครู	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
20	ครูผู้สอนประสานงานกับบิดามารดา ผู้ปกครอง เพื่อรายงานความเคลื่อนไหว ด้านการเรียน พฤติกรรม ตลอดจน การวางแผนแก้ไขพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์	0.43	ใช้ไม่ได้	ควรเป็น คุณภาพการ สอน
การจัดการเรียนรู้				
21	ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ อย่าง มีระบบ โดยมีองค์ประกอบ ที่สอดคล้องกัน	0.89	ใช้ได้	เปลี่ยนเป็น ที่ครอบคลุม เนื้อหาสาระ
22	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	1.00	ใช้ได้	-
23	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการ ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ ความรู้มาใช้ในป้องกันและแก้ไขปัญหา	0.71	ใช้ได้	-
24	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง	0.43	ใช้ไม่ได้	ซ้ำข้อ 3
25	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา	0.71	ใช้ได้	-
26	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่	1.00	ใช้ได้	เปลี่ยนเป็น ทุกบริบท

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับครู	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
27	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี และ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	0.43	ใช้ไม่ได้	เหมือนข้อ 17 ด้านการจัด การเรียนรู้
28	ครูผู้สอนใช้เทคนิค วิธีการสอนที่เหมาะสม กับเนื้อหาและมีความหลากหลาย	1.00	ใช้ได้	-
29	ครูผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริงด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย และมีการหาคุณภาพของเครื่องมือ	0.57	ใช้ได้	เหมือน มี 2 ประเด็น
30	ครูผู้สอนนำผลการประเมินไปใช้ ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการ เรียนรู้	1.00	ใช้ได้	-

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้เรียน

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้เรียน	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
เจตคติต่อการเรียน				
1	ผู้เรียนอ่านหนังสือเพิ่มเติมความรู้เป็นประจำ	0.71	ใช้ได้	-
2	ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนมอบหมายในขณะที่เรียนเป็นประจำด้วยความรับผิดชอบ	0.86	ใช้ได้	-
3	ผู้เรียนส่งการบ้านทุกครั้งที่คุณมอบหมายได้ตรงเวลาตามที่ครูกำหนด	0.71	ใช้ได้	ปรับแก้
4	ผู้เรียนติดตามการเรียนและทำงานที่คุณมอบหมาย เพื่อให้ทันเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนเมื่อมีความจำเป็นต้องหยุดเรียน	0.57	ใช้ได้	ปรับแก้
5	ผู้เรียนให้ความสำคัญแก่วิชาเรียนเท่ากันหมด ดังนั้น จึงขยันเรียนทุกรายวิชา	0.57	ใช้ได้	ปรับแก้
6	ผู้เรียนเชื่อว่า หากมีความรู้ ความสามารถ และทักษะกระบวนการ จะสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพในอนาคต	0.57	ใช้ได้	-
7	ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนของคุณ จะมีพฤติกรรมการเรียนที่ดี	0.57	ใช้ได้	-
8	ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนของคุณ จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี	0.43	ใช้ไม่ได้	ซ้ำข้อ 7
9	ผู้เรียนให้ความรักและเคารพต่อตัวครูผู้สอน จะทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	0.86	ใช้ได้	-
10	ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อครูผู้สอน จะทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนที่ดี	0.57	ใช้ได้	ปรับแก้

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้เรียน	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
เวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม				
11	ผู้เรียนใช้เวลาพักกลางวัน หรือเวลาว่าง ไปห้องสมุด หรือแหล่งเรียนรู้ เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียน	0.86	ใช้ได้	-
12	ผู้เรียนใช้เวลาพักกลางวัน หรือเวลาว่าง ชักถามครูผู้สอน เมื่อมีข้อสงสัย ในเนื้อหาวิชาเรียน	0.86	ใช้ได้	-
13	เมื่อผู้เรียนขาดเรียน จะพยายามศึกษาด้วยตนเอง หรือ ให้เพื่อนในชั้นเรียน ช่วยสอนเพิ่มเติม	0.86	ใช้ได้	-
14	ผู้เรียนใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ตเสมอ	0.71	ใช้ได้	ปรับแก้
15	ผู้เรียนอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ในยามที่ว่างจากการเรียน หรือการทำงาน เพื่อเพิ่มเติมความรู้ของตนเอง	1.00	ใช้ได้	-
16	ผู้เรียนไปเรียนพิเศษตามสถาบันกวดวิชา เพื่อเพิ่มเติมความรู้และประสบการณ์จากการเรียนในชั้นเรียนในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์	0.43	ใช้ไม่ได้	หลังเลิกเรียน ก็ไปเรียนได้
17	ผู้เรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น วัด โรงพยาบาล ฯลฯ	1.00	ใช้ได้	
18	ผู้เรียนมักจะใช้เวลาก่อนเรียน ศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่จะเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเสมอ	1.00	ใช้ได้	
19	ผู้เรียนมักจะใช้เวลาหลังเรียน ทบทวนความรู้หลังเรียนจบบทเรียนเสมอ	0.86	ใช้ได้	

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้เรียน	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
20	ผู้เรียนมักจะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ เนื้อหา ทักษะกระบวนการ กับกลุ่มเพื่อน เสมอ	0.57	ใช้ได้	ปรับแก้
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์				
21	ผู้เรียนมีความต้องการประสบผลสำเร็จ ในการเรียน โดยมีระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนที่สูง	0.14	ใช้ไม่ได้	ไม่ชัดเจน
22	ผู้เรียนต้องการความรู้ ทักษะ ในการเรียน เพื่อนำไปใช้ในการเรียนต่อระดับสูงขึ้นไป	1.00	ใช้ได้	-
23	ผู้เรียนต้องการอาชีพที่มั่นคง และ สร้างรายได้ในอนาคต	1.00	ใช้ได้	-
24	ผู้เรียนต้องการ การยกย่องเชิดชูเกียรติ จากเพื่อนและโรงเรียน	0.86	ใช้ได้	-
25	ผู้เรียนต้องการให้บิดามารดา ผู้ปกครอง ภาคภูมิใจในตนเอง	1.00	ใช้ได้	-
ความรู้พื้นฐานเดิม				
26	ผู้เรียนมีการจดบันทึก สรุปใจความสำคัญ ของเนื้อหาที่เรียนผ่านมา เพื่อใช้เป็นคลัง ความรู้เดิมอย่างเป็นระบบ และ สามารถนำมาใช้ได้	0.86	ใช้ได้	-
27	ผู้เรียนใช้คำสำคัญที่มีความหมายเหมือนกัน หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้เดิม มาช่วยในการหาข้อมูล หรือเรียนรู้เรื่องใหม่ ได้เป็นอย่างดี	0.71	ใช้ได้	-
28	ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยง ความรู้พื้นฐานเดิม มาเป็นฐานสำคัญที่ช่วยให้เรียนรู้ใหม่ได้เร็ว ขึ้นและคงทน	0.71	ใช้ได้	-

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้เรียน	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
29	ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ และความสามารถ ในเรื่องที่เคยเรียนไปแล้ว มาใช้แก้ปัญหา ในสถานการณ์ใหม่ ได้อย่างสมคูล และมีประสิทธิภาพ	1.00	ใช้ได้	-
30	ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สถานการณ์ใหม่ ได้ถูกต้อง โดยใช้ความรู้เดิม เป็นพื้นฐาน	1.00	ใช้ได้	-
ความตั้งใจ				
31	ผู้เรียนเข้าชั้นเรียนตรงเวลา	0.86	ใช้ได้	-
32	ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน ไม่คุยกัน ขณะที่ครู กำลังสอน	0.86	ใช้ได้	-
33	ผู้เรียนสนใจเรียน ขยันทำแบบฝึกหัด เสร็จทันเวลาที่ครูกำหนด	0.86	ใช้ได้	-
34	ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม จากการเรียนในชั้นเรียน	0.86	ใช้ได้	-
35	ผู้เรียนจะค้นคว้า หาคำตอบให้รู้จริง เมื่อพบข้อสงสัย หรือปัญหา	0.86	ใช้ได้	-

ตอนที่ 5 ปัจจัยที่เกี่ยวกับครอบครัว

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับครอบครัว	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
เศรษฐกิจของครอบครัว				
1	ผู้ปกครองมีอาชีพหลักที่ให้รายได้ประจำ เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของผู้เรียน	0.86	ใช้ได้	แก้ไข ข้อคำถาม
2	ผู้ปกครองมีอาชีพที่มั่นคง สถานภาพทางเศรษฐกิจมั่นคง สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนพิเศษนอกเวลา	0.86	ใช้ได้	แก้ไข ข้อคำถาม
3	ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน	1.00	ใช้ได้	-
4	ผู้ปกครองสามารถจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้ผู้เรียนอย่างเพียงพอ	1.00	ใช้ได้	} คล้ายๆกัน
5	ผู้ปกครองสามารถจัดหาคอมพิวเตอร์ และ อินเทอร์เน็ต เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียนในโรงเรียน	1.00	ใช้ได้	
บรรยากาศภายในครอบครัว				
6	ผู้เรียนอาศัยอยู่ใกล้ชิดกับบิดา มารดา พี่น้อง อย่างอบอุ่น	0.86	ใช้ได้	-
7	ผู้ปกครอง จะอยู่กับผู้เรียน ขณะอ่านหนังสือ หรือทำการบ้านเสมอ	0.86	ใช้ได้	-
8	ผู้ปกครอง และผู้เรียน มักจะทำกิจกรรม หรืองานบ้านร่วมกันเสมอ	1.00	ใช้ได้	-
9	ผู้ปกครองให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนทุกเรื่อง เช่น การเรียน การคบเพื่อน หรือปัญหาส่วนตัว	1.00	ใช้ได้	-
10	ผู้ปกครองแสดงออกให้รู้ว่า ท่านรักผู้เรียน โดยการโอบกอด การหอมแก้ม	0.86	ใช้ได้	ด้านความ รัก
11	ผู้ปกครองจะรีบเข้าไปปลอบโยน เมื่อผู้เรียนมีความทุกข์ใจ	1.00	ใช้ได้	-

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับครอบครัว	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
12	ผู้ปกครองจะให้อิสระแก่ผู้เรียนในเรื่องการไปร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน	1.00	ใช้ได้	การสนับสนุน
13	ผู้ปกครองสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าร่วมแข่งขันงานวิชาการของทางโรงเรียนเสมอ	0.86	ใช้ได้	-
14	ผู้ปกครองรักษาความสะอาดเรียบร้อยของบริเวณบ้านของผู้เรียน มีบรรยากาศร่มรื่น ไม่มีกลิ่นเหม็นรบกวน	0.86	ใช้ได้	-
15	บ้านของนักเรียนอยู่ห่างไกลแหล่งมั่วสุ่ม ไม่มีเสียงดังรบกวน	0.86	ใช้ได้	-
ความรับผิดชอบของครอบครัว				
16	ผู้ปกครองสนับสนุนเรื่องการเรียนของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีวิชาความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ	0.86	ใช้ได้	-
17	ผู้ปกครองบอกถึงประโยชน์ของการตั้งใจเรียน และพูดคุยถึงอนาคตของผู้เรียนเสมอ	0.86	ใช้ได้	แก้ไข ข้อคำถาม
18	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน เช่น กิจกรรมประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมการแข่งขันทักษะวิชาการ	1.00	ใช้ได้	-
19	ผู้ปกครองคอยสอดส่อง ดูแล ติดตาม พฤติกรรมทางการเรียนและพฤติกรรมทั่ว ๆ ไป ของผู้เรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง หากพบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ จะรีบปรึกษาครูที่ปรึกษาเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกัน	0.86	ใช้ได้	แก้ไข ข้อคำถาม
20	ผู้ปกครองมีเวลาว่าง หลังจากเสร็จภารกิจ การงาน มักจะพูดคุย ให้การอบรมนิสัย ชักถาม เรื่องการเรียน และคอยเตือนให้อ่านหนังสือเพิ่มเติม หรือทำการบ้านที่ครูมอบหมาย	0.86	ใช้ได้	แก้ไข ข้อคำถาม

ตอนที่ 6 ปัจจัยที่เกี่ยวกับชุมชน

ข้อ	ปัจจัยที่เกี่ยวกับชุมชน	ค่า CVR	แปลผล	หมายเหตุ
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา				
1	ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	1.00	ใช้ได้	-
2	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่บ้านและในสถานศึกษา	1.00	ใช้ได้	-
3	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา	1.00	ใช้ได้	-
4	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษา	1.00	ใช้ได้	-
5	ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา	1.00	ใช้ได้	-
ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา				
6	ชุมชนสนับสนุนให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	0.86	ใช้ได้	-
7	ชุมชนให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาในด้านวัสดุอุปกรณ์ ทุนการศึกษา วิทยากรท้องถิ่น	1.00	ใช้ได้	-
8	ชุมชนเข้ามาเยี่ยมชม สถานศึกษาในโอกาสที่มีกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน หรือการจัดนิทรรศการของสถานศึกษา	1.00	ใช้ได้	-
9	ชุมชนควรได้รับข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าของผู้เรียน หรือการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา โดยผ่านเอกสารประชาสัมพันธ์ของทางสถานศึกษา หรือรายการเสียงตามสาย	1.00	ใช้ได้	-
10	ชุมชนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกับสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	1.00	ใช้ได้	-

ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1. การตั้งคำถามของปัจจัยในแต่ละด้านควรประเมินตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่ได้ให้ไว้
2. การตั้งคำถามของปัจจัยในแต่ละด้านควรมีความกระชับและเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. บางปัจจัยมีข้อความมากเกินไปและมีข้อซ้ำซ้อนกันอยู่
4. ควรเพิ่มข้อความบางข้อขึ้นไป เช่น การสร้างแรงจูงใจให้กับผู้สอนและผู้เรียนในการพัฒนาตัวเองนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผล O-NET
5. ข้อคำถามควรสัมผัสจับต้องได้ สังกัดได้
6. ข้อคำถามควรถามประเด็นปัจจัยไม่ใช่สภาพ
7. ภาษาที่ใช้ไม่กระชับ
8. แบบสอบถามชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
9. ควรเน้นด้านผู้เรียน และด้านครูในเรื่องความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการสอบระดับชาติ
10. ด้านผู้บริหารสถานศึกษา การจัดทำข้อมูล ภาวะผู้นำด้านวิชาการมีความเพียงพอหรือน่าจะเพิ่มเติมด้านการบริหารจัดการ
11. หัวข้อเรื่องกระบวนการจัดการเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามน่าจะมีการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับ “กระบวนการ” เพิ่มเติม
12. ประเด็นในแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ใช้ในการบริหารจัดการศึกษามีความครอบคลุมดี แต่ประเด็นในแต่ละหัวข้อควรมีจำนวนที่เท่า ๆ กัน

ภาคผนวก ค รายนามสถานศึกษาที่เข้าเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

1	โรงเรียนหอพระพิทยาคม	32	โรงเรียนเขลางค์นคร
2	โรงเรียนสันติสุข	33	โรงเรียนเถินวิทยาคม
3	โรงเรียนบ้านกาดพิทยาคม	34	โรงเรียนวังเหนือวิทยาคม
4	โรงเรียนอรุโณทัยวิทยาคม	35	โรงเรียนคอนชัยวิทยาคม
5	โรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม	36	โรงเรียนแม่ต๋ำวิทยาคม
6	โรงเรียนแม่ริมวิทยาคม	37	โรงเรียนแม่ฮ่องสอนวิทยาคม
7	โรงเรียนสันทรายวิทยาคม	38	โรงเรียนดอยงามวิทยาคม
8	โรงเรียนไชยปราการ	39	โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม
9	โรงเรียนดอยเต่าพิทยาคม	40	โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม
10	โรงเรียนสองแคววิทยาคม	41	โรงเรียนดอยหลวงวิทยาคม
11	โรงเรียนทางดงรัชชาภิเษกวิทยาลัย	42	โรงเรียนปลื้มวิทยาคม
12	โรงเรียนฝางชินุวัฒน์	43	โรงเรียนห้วยสักวิทยาคม
13	โรงเรียนพร้าวพิทยาคม	44	โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม
14	โรงเรียนจอมทองพิทยาคม	45	โรงเรียนเชียงของวิทยาคม
15	โรงเรียนสันกำแพงพิทยาคม	46	โรงเรียนพญาเม็งรายมหาวิทยาลัยราชภัฏ
16	โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม	47	โรงเรียนแม่สววิทยาคม
17	โรงเรียนเชียงดาววิทยาคม	48	โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม
18	โรงเรียนปงแสงทองวิทยา	49	โรงเรียนเวียงป่าเป้าวิทยาคม
19	โรงเรียนโป่งหลวงวิทยารัชมังคลาภิเษก	50	โรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม
20	โรงเรียนท่ายวิทยาคม	51	โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม
21	โรงเรียนแม่สันวิทยาคม	52	โรงเรียนพานพิทยาคม
22	โรงเรียนเวียงตาลวิทยาคม	53	โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม
23	โรงเรียนเมืองปานพัฒนาวิทย์	54	โรงเรียนบ้านกาดประชาชนุเคราะห์
24	โรงเรียนแม่ทะพัฒนศึกษา	55	โรงเรียนเวียงเทพพิทยาคม
25	โรงเรียนกิวลมวิทยาคม	56	โรงเรียนถิ่นโอกาสพิทยา
26	โรงเรียนไหล่หินวิทยาคม	57	โรงเรียนร้องกวางอนุสรณ์
27	โรงเรียนเสด็จวนชยางค์กุลวิทยา	58	โรงเรียนสองพิทยาคม
28	โรงเรียนห้างฉัตรวิทยาคม	59	โรงเรียนสูงเม่นชินุวัฒน์
29	โรงเรียนสบปราบพิทยาคม	60	โรงเรียนลองพิทยาคม
30	โรงเรียนแม่จันวิทยาคม	61	โรงเรียนเมืองแพร่
31	โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์	62	โรงเรียนนาวิรัตน์

ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ ใช้สอบถามครูระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ในหัวข้อเรื่อง ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แบบสอบถามฉบับนี้ มีข้อตกลงเรื่องการใช้คำเฉพาะบางคำ ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการประเมินผู้เรียนด้านความรู้ โดยใช้แบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

3. แบบสอบถามฉบับนี้ มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีดังนี้ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ของครู 3) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียน 4) ปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว 5) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

4. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เป็นสารสนเทศในการสร้างยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงใคร่ขอความกรุณาจากคุณครู ได้โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และตอบครบทุกข้อ การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสรุปผลในภาพรวม ดังนั้น ผลการวิจัยจะไม่กระทบต่อสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และสถานศึกษาแต่ประการใด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากคุณครูเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางประภาภรณ์ วงศ์แพทย์

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตรงกับความเป็นจริงของครูในปัจจุบัน

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. อายุ

- 21-30 ปี
 31-40 ปี
 41-50 ปี
 51-60 ปี

3. วุฒิการศึกษา

- ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี
 ระดับปริญญาตรี
 ระดับปริญญาโท
 ระดับปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ในการสอน

- 1-10 ปี
 11-20 ปี
 21-30 ปี
 31-40 ปี

5. ระดับชั้นที่สอน

- มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของคุณ โดยกำหนด

เกณฑ์น้ำหนักคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักคะแนน ความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านวิชาการ						
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์เรื่องการยกผล O-NET ของสถานศึกษาชัดเจน					
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพที่ทำให้ครู รู้สึกมั่นใจสามารถปรึกษาหารือในเรื่องวิชาการ					
3	ผู้บริหารสถานศึกษากระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ					
4	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาส ให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้านวิชาการ					
5	ผู้บริหารสถานศึกษา กระตุ้นครูให้เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาการสอน					
ด้านความรับผิดชอบทางการศึกษา						
6	ผู้บริหารสถานศึกษาเอาใจใส่ ทุ่มเท พัฒนาการเรียนการสอน					
7	ผู้บริหารสถานศึกษา นำข้อมูลผล O-NET ของสถานศึกษาปีที่ผ่านมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนด้านวิชาการ					
8	ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดเป้าหมายในการยกผล O-NET ของสถานศึกษาร่วมกับครู					
9	ผู้บริหารสถานศึกษา สร้างความตระหนักให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการสอบ O-NET					
10	ผู้บริหารสถานศึกษา นิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู					

2. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ของคุณครู

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักคะแนน ความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
		คุณภาพการสอน				
11	ครูผู้สอน นำข้อมูลผล O-NET ของสถานศึกษาในปีที่ผ่านมา วิเคราะห์เพื่อวางแผนการสอน					
12	ครูผู้สอน วางแผนการสอน โดยยึดมาตรฐานและตัวชี้วัด ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
13	ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
14	ครูผู้สอน เอาใจใส่ ทุ่มเทให้กับการสอน ผลិតสื่อ นวัตกรรม เพื่อช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้					
15	ครูผู้สอน ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน แล้วจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์					
การจัดการชั้นเรียน						
16	ครูผู้สอน ส่งเสริมให้นักเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียน					
17	ครูผู้สอน ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
18	ครูผู้สอน กำกับ ดูแลชั้นเรียน สร้างกติกา ข้อตกลง ในการเรียน					
19	ครูผู้สอน สร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก					
20	ครูผู้สอน บันทึกข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล อย่างมีระบบ เป็นปัจจุบัน					
การจัดการเรียนรู้						
21	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน					
22	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ ให้คิดเป็น ทำเป็น					
23	ครูผู้สอนใช้เทคนิค วิธีการสอน ที่เหมาะสมและหลากหลาย					
24	ครูผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ด้วยเครื่องมือ ที่หลากหลาย					
25	ครูผู้สอนแก้ไขปัญหาการเรียนของผู้เรียนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน					

3. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียน

ข้อ	ข้อความคำถาม	น้ำหนักคะแนน ความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
		เจตคติต่อการเรียน				
26	ผู้เรียนรู้สึกกระตือรือร้น สนใจ ในการทำกิจกรรมขณะเรียน					
27	ผู้เรียนรู้สึกชอบทำการบ้าน และนำมาส่งครู					
28	ผู้เรียนรู้สึกสนุก มีความสุขในการเข้าเรียน					
29	ผู้เรียนรู้สึกว่า การเรียนทำให้เป็นคนฉลาด รอบรู้					
30	ผู้เรียนรู้สึกว่า ถ้าตั้งใจเรียน จะประสบผลสำเร็จ มุ่งานทำ					
เวลาที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม						
31	ผู้เรียนใช้เวลาพักกลางวัน หรือคาบว่าง ไปห้องสมุด หรือแหล่งเรียนรู้ เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม					
32	ผู้เรียนให้เพื่อนในชั้นเรียนช่วยสอนเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ ในเวลาพัก					
33	ผู้เรียนอ่านหนังสือพิมพ์ พังวิทย์ คู่มือทัศน์ เล่นอินเทอร์เน็ต เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ในเวลาว่าง					
34	ผู้เรียนใช้เวลาหลังเลิกเรียน เสาร์ อาทิตย์ ไปเรียนพิเศษตามสถาบัน กวดวิชาเพื่อเพิ่มเติมความรู้					
35	ผู้เรียนศึกษาบทเรียนก่อนเข้าเรียน และหลังเรียน					
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์						
36	ผู้เรียนต้องการอาชีพที่มั่นคง และสร้างรายได้					
37	ผู้เรียนต้องการความรู้ ทักษะ ไปใช้ในการเรียนต่อระดับสูงขึ้นไป					
38	ผู้เรียนเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญของการสอบ O-NET					
39	ผู้เรียนต้องการความภาคภูมิใจ การยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสังคม					
40	ผู้เรียนมุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อให้งานเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด					
ความรู้พื้นฐานเดิม						
41	ผู้เรียนจดบันทึก สรุปใจความสำคัญของเนื้อหาที่เรียนผ่านมา เพื่อใช้เป็นคลังความรู้อย่างเป็นระบบ สามารถนำมาใช้ได้					
42	ผู้เรียนใช้คำสำคัญ หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้อื่นๆ มาช่วยในการหาข้อมูล หรือเรียนรู้เรื่องใหม่ได้เป็นอย่างดี					
43	ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยง ความรู้เดิม มาเป็นฐานสำคัญ ที่ช่วยให้การเรียนรู้ใหม่เกิดได้เร็วขึ้นและคงทน					

ข้อ	ข้อความคำถาม	น้ำหนักคะแนน ความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
44	ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ ในเรื่องที่เคยเรียนไปแล้ว มาใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
45	ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สถานการณ์ใหม่ ได้ถูกต้องโดยใช้ความรู้เดิมเป็นพื้นฐาน					
ความตั้งใจ						
46	ผู้เรียนเข้าชั้นเรียนตรงเวลา					
47	ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน ไม่คุยกัน ขณะที่ครูกำลังสอน					
48	ผู้เรียนขยันอ่านหนังสือเรียน และหนังสือเพิ่มเติมความรู้					
49	ผู้เรียนสนใจ ใฝ่เรียนรู้ ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนในชั้น					
50	ผู้เรียนจะค้นคว้า หาคำตอบให้รู้จริง เมื่อพบข้อสงสัย หรือปัญหา					

4. ปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว

ข้อ	ข้อความคำถาม	น้ำหนักคะแนน ความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
เศรษฐกิจของครอบครัว						
51	ผู้ปกครองมีรายได้ เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของผู้เรียน					
52	ผู้ปกครองมีรายได้ ส่งเสริมผู้เรียน ให้เรียนพิเศษเพิ่มเติม					
53	ผู้ปกครองมีรายได้ ส่งเสริมผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ					
54	ผู้ปกครองมีรายได้ จัดหาอุปกรณ์เสริมการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมที่บ้าน					
55	ผู้ปกครองมีรายได้ สนับสนุนผู้เรียนซื้อหนังสืออ่านเพิ่มเติม คู่มือเตรียมสอบ					
บรรยากาศภายในครอบครัว						
56	ผู้เรียนอาศัยอยู่ใกล้ชิดกับบิดา มารดา พี่ น้อง อย่างอบอุ่น					
57	ผู้ปกครอง ดูแล สอบถาม ให้กำลังใจ เรื่องการเรียนของผู้เรียน					
58	ผู้ปกครอง ทำกิจกรรม หรือทำงานบ้านร่วมกับผู้เรียน					
59	ผู้ปกครองให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนทุกเรื่อง เช่น การเรียน การคบเพื่อน หรือปัญหาส่วนตัว					

ข้อ	ข้อคำถาม	น้ำหนักคะแนน ความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
60	ผู้ปกครองแสดงออกด้านความรัก ปลอดภัยกับผู้เรียน เมื่อมีความทุกข์ใจ					
ความรับผิดชอบของครอบครัว						
61	ผู้ปกครอง กำหนดเป้าหมายอาชีพ ในอนาคต ร่วมกับผู้เรียน					
62	ผู้ปกครองวางแผนด้านการเรียน ร่วมกับผู้เรียน					
63	ผู้ปกครอง สร้างความตระหนัก ถึงความสำคัญของการเรียน					
64	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือ เข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน					
65	ผู้ปกครอง ดูแล กำกับ ติดตาม พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน					

5. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อ	ข้อคำถาม	น้ำหนักคะแนน ความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา						
66	ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา					
67	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่บ้านและในสถานศึกษา					
68	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา					
69	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ของสถานศึกษา					
70	ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา					
ความสัมพันธ์ของชุมชนกับสถานศึกษา						
71	ชุมชนสนับสนุนผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
72	ชุมชนให้ความช่วยเหลือสถานศึกษา ในด้านวัสดุอุปกรณ์ ทุนการศึกษา วิทยากรท้องถิ่น					
73	สถานศึกษาจัดแสดง ผลงานของผู้เรียน ให้ชุมชน เข้ามาเยี่ยมชม					
74	สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าของผู้เรียน หรือการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาให้กับชุมชน					
75	ชุมชนแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกับสถานศึกษา					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเป็นข้อความ ด้วยการเขียนเป็นความเรียง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
สำหรับความอนุเคราะห์ที่ตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ภาคผนวก จ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพล อารีนิจ
ตำแหน่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัถ
ตำแหน่ง คณบดีวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ภู่วิภาดาบรรณ
ตำแหน่ง อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาวิตรี ลิ่มชัยอรุณเรือง
ตำแหน่ง ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
5. ดร.สันติ บุรณะชาติ
ตำแหน่ง ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
6. ดร.วิจิตรา ปัญญาชัย
ตำแหน่ง อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดพะเยา
7. นายทองปอนด์ สาค่ออ่อน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
8. นายสุรัตน์ เจียตระกูล
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนพะเยาพิทยาคม วิทยฐานะเชี่ยวชาญ
9. นางสาวจิระพรรณ อุดมลาภ
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงราย วิทยฐานะเชี่ยวชาญ
10. นายพีระพันธ์ จอมมูล
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนพะเยาประสาธน์วิทย์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
11. นายสุรัตน์ กุลศรี
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สพม. 36 วิทยฐานะเชี่ยวชาญ
12. นายเจตต์ ทิพย์มาบุตร
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเถินวิทยา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

13. ดร.ธวัช ชุ่มชอบ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเซี่ยงค้ำวิทยาคม วิทยาลัยนานาชาติ

14. นางสาวศุภวิมลย์ คำวัง

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดพะเยา
วิทยาลัยนานาชาติ

ภาคผนวก ฉ การสนทนากลุ่ม

กำหนดการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) เพื่อประกอบการวิจัย
ยุทธศาสตร์ด้านการกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ณ ห้องประชุมพรนภา โรงแรมเกทเวย์ จังหวัดพะเยา

วันที่ 30 กันยายน 2557

เวลา 09.30-12.00 น.

เวลา 9.00-9.30 น. ลงทะเบียน

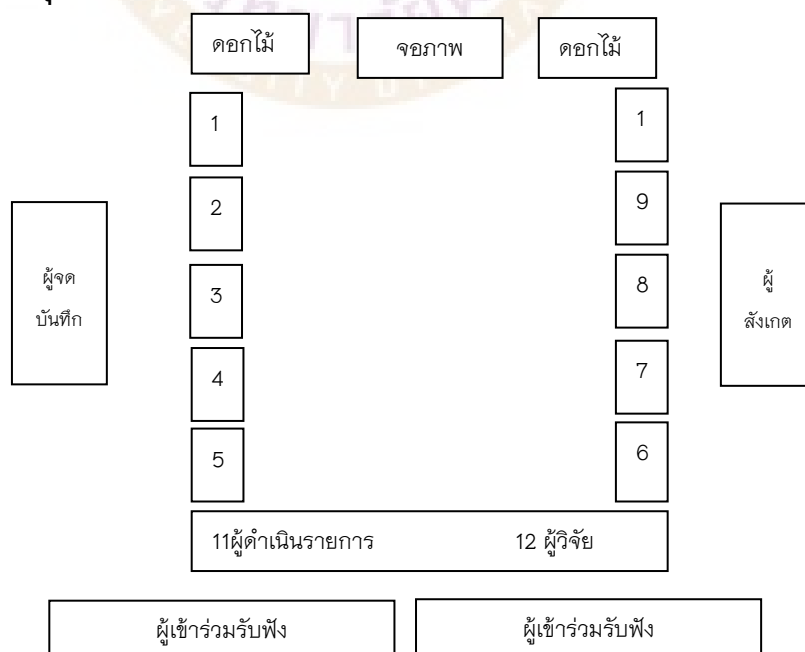
เวลา 9.30-9.45 น. เริ่มกระบวนการสนทนากลุ่ม
ดำเนินรายการโดย นางสาวนุจรี วาระนัง

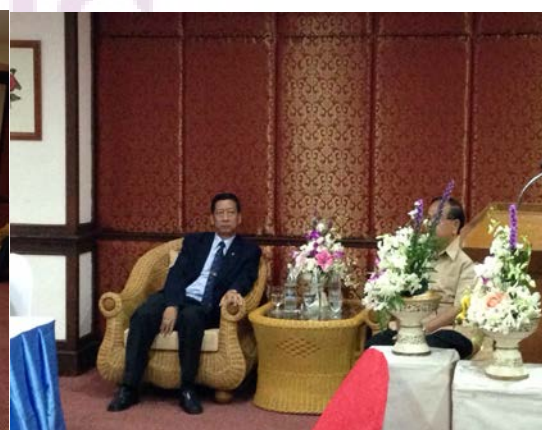
เวลา 9.45-11.50 สนทนากลุ่ม เพื่อตรวจร่างยุทธศาสตร์ฯ ระหว่าง
นางประภาภรณ์ วงศ์แพทย์ ผู้วิจัย กับผู้ทรงคุณวุฒิ

เวลา 11.45-12.00 กล่าวขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และปิดการสนทนากลุ่ม

หมายเหตุ เวลาอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

ผังการสนทนากลุ่ม

ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม

- ๑. การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์
- ๒. วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์
- ๓. ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์
- ๔. วิธีการของยุทธศาสตร์

มีความเหมาะสม ชัดเจน อย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิ

มีความเห็น และแนะนำอะไร

การดำเนินการสนทนากลุ่ม
(Focus group Discussion)

ภาคผนวก ข แบบประเมินความเป็นไปได้

ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

การประเมินยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการวิจัย ซึ่งประเด็นการประเมิน ได้แก่ ความเหมาะสม การยอมรับ และการมองเห็นคุณค่าของยุทธศาสตร์ฯ และความพร้อมของสถานศึกษาต่อการใช้ยุทธศาสตร์ฯ โดยผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งหมด 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านของผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและสถานศึกษา

ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่านผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่าน ได้โปรดแสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงยุทธศาสตร์ฯ ให้มีคุณภาพและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางประภาภรณ์ วงศ์แพทย์

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

หมายเหตุ: ข้อตกลงเรื่องการใช้คำเฉพาะบางคำ ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการประเมินผู้เรียนด้านความรู้ โดยใช้แบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ยุทธศาสตร์ที่ 1

ประเด็นยุทธศาสตร์	นโยบาย	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ตัวชี้วัด
การส่งเสริมคุณภาพ การสอนของครู	การขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ข้อ 2 การพัฒนาคุณภาพ ครูยุคใหม่	คุณภาพ การสอนของครู	1. เพื่อส่งเสริมครู มีกระบวนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ และเกิด ประสิทธิผล 2. เพื่อส่งเสริมครู พัฒนาตนเองและ แสดงศักยภาพ การสอน อย่างมืออาชีพ	1. การส่งเสริมครู ให้มีทักษะ 5C 2. การส่งเสริมครู ให้มีภาวะผู้นำ ทางด้านวิชาการ 3. การส่งเสริมครู ให้พัฒนาระบบ การสอนที่มี คุณภาพ 4. การส่งเสริมครู ให้มีการเรียนรู้ ร่วมกัน 5. การนิเทศ ติดตามการสอน ของครู	1. ร้อยละของครูมีการกำหนด เป้าหมายคุณภาพผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ 2. ร้อยละของครูมีการออกแบบ การสอนที่ตอบสนอง ความแตกต่างระหว่างบุคคล 3. ร้อยละของครูใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ในการสอน 4. ร้อยละของครูวัด และประเมินผลแบบมุ่งเน้น การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย 5. ร้อยละของครูมีการวิจัย และพัฒนาการสอนในวิชา ที่ตนรับผิดชอบ

การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ที่ 1

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านผู้บริหารฯ โดยกำหนดเกณฑ์น้ำหนักคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักคะแนน ความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์มีความเหมาะสม สอดคล้อง เป้าประสงค์					
2	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์ สามารถทำให้บรรลุเป้าประสงค์ได้					
3	ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์สามารถวัดได้จริง					
4	วิธีการของยุทธศาสตร์มีความสะดวก สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
5	ยุทธศาสตร์มีประโยชน์และคุ้มค่ากับการนำไปปฏิบัติจริง					
6	ยุทธศาสตร์เป็นที่ยอมรับได้ของท่าน					
7	สถานศึกษามีความพร้อมในการใช้ยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน					
8	สถานศึกษานำยุทธศาสตร์ไปใช้ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนได้จริง					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....
 .....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

( )

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ยุทธศาสตร์ที่ 2

ประเด็นยุทธศาสตร์	นโยบาย	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ตัวชี้วัด
การพัฒนา จิตลักษณะ 4 ด้านของ ผู้เรียน	การขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ข้อ 1 การพัฒนาคุณภาพ คนไทยยุคใหม่ (กระบวนการเรียนรู้ใหม่)	คุณภาพของ ผู้เรียนยุคใหม่	1. เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เกิด พฤติกรรม คนดีและ คนเก่ง 2. เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เกิด กระบวนการ เรียนรู้ ด้วยตนเอง	1. การพัฒนาเหตุผล เชิงจริยธรรม ให้กับผู้เรียน 2. การเสริมสร้าง ผู้เรียนให้เชื่อ อำนาจภายในตน 3. การส่งเสริม ให้ผู้เรียนเกิด แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ 4. การส่งเสริม คุณลักษณะ มุ่งอนาคต- ควบคุมตนเอง ให้กับผู้เรียน	1. ร้อยละของผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรมและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2. ร้อยละของผู้เรียน กำหนด เป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหา โดยมี เหตุผลประกอบ 3. ร้อยละของผู้เรียน เห็นคุณค่าในตนเอง กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม 4. ร้อยละของผู้เรียน ทำงาน อย่างมีความสุข มุ่งมั่น พัฒนางาน และภูมิใจผลงาน ของตนเอง 5. ร้อยละของผู้เรียนนำเสนอ วิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษา หรือวิธีการของตนเอง

การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ที่ 2

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านผู้บริหารฯ โดยกำหนดเกณฑ์น้ำหนักคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักคะแนน ความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์มีความเหมาะสม สอดคล้องเป้าประสงค์					
2	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์สามารถทำให้บรรลุเป้าประสงค์ได้					
3	ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์สามารถวัดได้จริง					
4	วิธีการของยุทธศาสตร์มีความสะดวก สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
5	ยุทธศาสตร์มีประโยชน์และคุ้มค่ากับการนำไปปฏิบัติจริง					
6	ยุทธศาสตร์เป็นที่ยอมรับได้ของท่าน					
7	สถานศึกษามีความพร้อมในการใช้ยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน					
8	สถานศึกษานำยุทธศาสตร์ไปใช้ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้จริง					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....
 .....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

( )

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ยุทธศาสตร์ที่ 3

ประเด็นยุทธศาสตร์	นโยบาย	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ตัวชี้วัด
การส่งเสริม ความเป็นหุ้นส่วนของ ครอบครัว และสถานศึกษา	การขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ข้อที่ 4 พัฒนาคุณภาพการ บริหารจัดการยุคใหม่	การมีส่วนร่วมแบบ เป็นหุ้นส่วน	1. เพื่อส่งเสริม การมีส่วนร่วม แบบเป็นหุ้นส่วน ของครอบครัว ในการพัฒนา คุณภาพของ ผู้เรียน 2. เพื่อพัฒนา คุณภาพระบบ การบริหารจัดการ ของสถานศึกษา	1. การสร้างกระบวนการใหม่ ของการมีส่วนร่วม ของครอบครัว 2. การสร้างบทบาทเชิงรุก ของสถานศึกษา เพื่อความเป็นหุ้นส่วน ของครอบครัว 3. การสร้างความตระหนัก ของครอบครัว เพื่อความเป็นหุ้นส่วน 4. การสร้างเครือข่าย ผู้ปกครอง เพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน 5. การจัดทำแผนพัฒนา ความเป็นหุ้นส่วนของ ครอบครัวและ สถานศึกษา	1. ร้อยละของผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม แบบเป็นหุ้นส่วน ในการพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียน หรือ การพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา 2. ร้อยละความพึงพอใจ ของผู้ปกครอง ต่อการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนของสถานศึกษา

การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ที่ 3

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านผู้บริหารฯ โดยกำหนดเกณฑ์น้ำหนักคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักคะแนน ความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์มีความเหมาะสม สอดคล้องเป้าประสงค์					
2	เนื้อหาสาระของยุทธศาสตร์สามารถทำให้บรรลุเป้าประสงค์ได้					
3	ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์สามารถวัดได้จริง					
4	วิธีการของยุทธศาสตร์มีความสะดวก สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
5	ยุทธศาสตร์มีประโยชน์และคุ้มค่ากับการนำไปปฏิบัติจริง					
6	ยุทธศาสตร์เป็นที่ยอมรับได้ของท่าน					
7	สถานศึกษามีความพร้อมในการใช้ยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน					
8	สถานศึกษานำยุทธศาสตร์ไปใช้ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้จริง					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

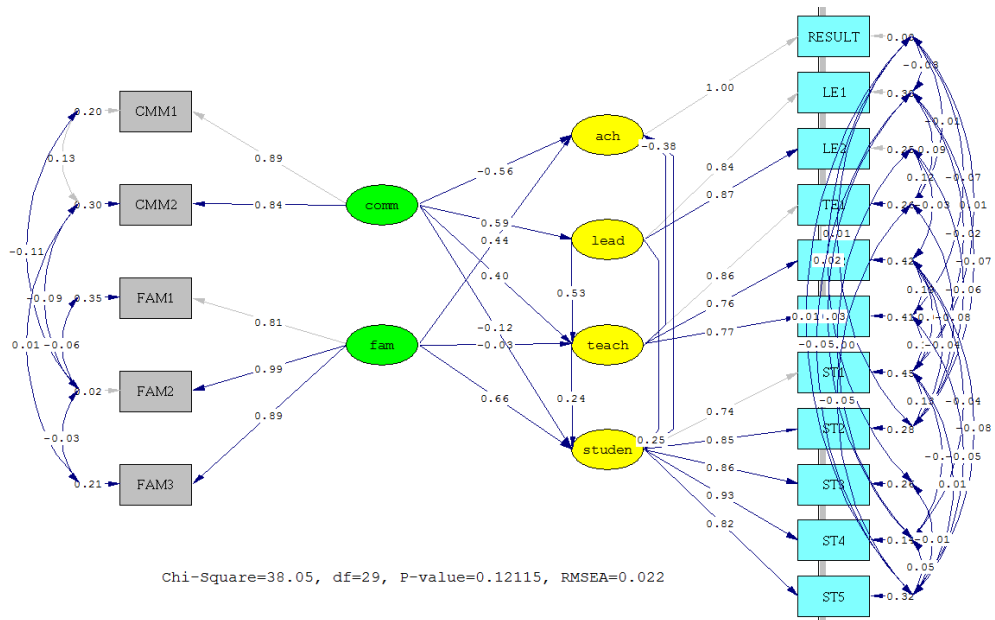
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

( )

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ภาคผนวก ข ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้าง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่มา: Jöreskog, Karl G. and Sörbom, D., 1996.

DATE: 4/14/2014

TIME: 23:30

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
 Scientific Software International, Inc.
 7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
 Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
 Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-

2005

Use of this program is subject to the terms specified in
 the

Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\lis\pnokkk2.pr2:

```

TI nok25
DA NI=16 NO=640 MA=CM
LA
!Y1 Y2 Y3 Y4 Y5 Y6 Y7 Y8 Y9 Y10 Y11 X1 X2 X3 X4 X5
RESULT LE1 LE2 TE1 TE2 TE3 ST1 ST2 ST3 ST4 ST5 CMM1 CMM2 FAM1 FAM2
FAM3
KM
1.000
-0.021 1.000
0.004 0.738 1.000
-0.032 0.629 0.686 1.000
-0.021 0.493 0.484 0.665 1.000
-0.089 0.478 0.513 0.666 0.781 1.000
-0.065 0.443 0.499 0.513 0.513 0.558 1.000
-0.079 0.451 0.484 0.484 0.437 0.495 0.759 1.000
-0.070 0.516 0.546 0.565 0.510 0.508 0.638 0.729 1.000
-0.099 0.515 0.568 0.585 0.469 0.515 0.682 0.799 0.796 1.000
-0.076 0.438 0.502 0.475 0.372 0.416 0.630 0.715 0.697 0.818 1.000
-0.094 0.378 0.419 0.455 0.435 0.466 0.499 0.564 0.572 0.632 0.549
1.000
-0.115 0.380 0.390 0.430 0.427 0.457 0.513 0.544 0.560 0.610 0.515
0.875 1.000
-0.063 0.410 0.470 0.399 0.357 0.400 0.519 0.667 0.617 0.692 0.663
0.614 0.568 1.000
-0.073 0.487 0.556 0.508 0.437 0.466 0.600 0.690 0.685 0.763 0.725
0.645 0.609 0.739 1.000
-0.088 0.468 0.556 0.547 0.464 0.459 0.563 0.625 0.700 0.753 0.661
0.683 0.650 0.712 0.846 1.000
ME
33.709 4.413 4.410 4.422 4.408 4.328 4.261 4.066 4.203 4.228 4.225
4.058 4.134 3.895 4.163 4.157

```

SD

11.303 0.579 0.641 0.593 0.552 0.611 0.670 0.778 0.700 0.707 0.856
 0.742 0.701 0.837 0.792 0.770

MO NX=5 NY=11 NK=2 NE=4 BE=FU GA=FI PH=FU,FR PS=SY TE=FU,FI TD=FU,FI

LE

ach lead teach studen

!E1 E2 E3 E4

LK

comm fam

!K1 K2

FR GA(1,1) GA(2,1) GA(3,1) GA(4,1) GA(1,2) GA(3,2) GA(4,2)

FR BE(1,4)

FR BE(4,2) BE(4,3) BE(3,2) BE(1,3)

FI LX(1,1) LX(3,2)

ST 1 LX(1,1) LX(3,2)

FR LX(2,1) LX(4,2) LX(5,2)

FI LY(2,2) LY(4,3) LY(7,4)

ST 1 LY(2,2) LY(4,3) LY(7,4)

FR LY(3,2) LY(5,3) LY(6,3) LY(8,4) LY(9,4) LY(10,4) LY(11,4)

FR TD(1,1) TD(2,2) TD(3,3) TD(4,4) TD(5,5)

FR TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8) TE(9,9)

FR TE(10,10) TE(11,11)

FI LY 1 1 ps 11

va 1 ly 1 1

ST 0.01 TE(1,1)

va 0.6 ps 1 1

fr te 6 5 te 8 7 te 4 3 te 5 3 te 6 1 te 11 10

fr th 5 9 td 5 4 th 5 4 te 4 2 th 5 5 th 3 4 ps 3 1 te 10 5 th 5 3
te 11 5 th 3 8

fr te 8 5 te 7 6 te 8 4 th 5 11 th 5 8 td 4 1

fi td 2 1

va 0.065 td 2 1

fr te 8 3 th 2 4 th 1 1 th 2 3

fi td 4 2

va -0.025 td 4 2

fr te 7 5 th 4 3 th 2 7 th 4 2 th 5 1 te 11 6 th 5 10 te 2 1 te 8 2
te 9 1 te 11 4fr th 1 3 th 3 3 th 5 2 th 4 11 th 3 11 te 11 1 te 11 2 te 10 2 te
10 3

fr te 4 1 te 8 1 te 11 7 th 5 6

fr te 7 2 th 1 4 th 1 8 te 7 1 TH 1 9 te 10 7 te 11 9 th 1 6

fr th 5 10 th 2 10 th 3 10 th 4 9

fr td 5 2 th 1 11

fi te 1 1

fi te 2 2 te 3 3

va 0.1 te 2 2 te 3 3

fi td 1 1

va 0.11 td 1 1

fi td 4 4

va 0.015 td 4 4

fr th 1 2 td 4 2 td 4 3

!va 0.20 td 3 3

PD

!OU MI AD=OFF ND=1 IT=250

OU MI TV ad=off PC EF FS SS SC ND=3

TI nok25

Number of Input Variables 16
 Number of Y - Variables 11
 Number of X - Variables 5
 Number of ETA - Variables 4
 Number of KSI - Variables 2
 Number of Observations 640

TI nok25

Covariance Matrix

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	
TE3						

RESULT	127.758					
LE1	-0.137	0.335				
LE2	0.029	0.274	0.411			
TE1	-0.214	0.216	0.261	0.352		
TE2	-0.131	0.158	0.171	0.218	0.305	
TE3	-0.615	0.169	0.201	0.241	0.263	0.373
ST1	-0.492	0.172	0.214	0.204	0.190	0.228
ST2	-0.695	0.203	0.241	0.223	0.188	0.235
ST3	-0.554	0.209	0.245	0.235	0.197	0.217
ST4	-0.791	0.211	0.257	0.245	0.183	0.222
ST5	-0.735	0.217	0.275	0.241	0.176	0.218
CMM1	-0.788	0.162	0.199	0.200	0.178	0.211
CMM2	-0.911	0.154	0.175	0.179	0.165	0.196
FAM1	-0.596	0.199	0.252	0.198	0.165	0.205
FAM2	-0.653	0.223	0.282	0.239	0.191	0.226
FAM3	-0.766	0.209	0.274	0.250	0.197	0.216

Covariance Matrix

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5	CMM1

ST1	0.449					
ST2	0.396	0.605				
ST3	0.299	0.397	0.490			
ST4	0.323	0.439	0.394	0.500		
ST5	0.361	0.476	0.418	0.495	0.733	
CMM1	0.248	0.326	0.297	0.332	0.349	0.551
CMM2	0.241	0.297	0.275	0.302	0.309	0.455
FAM1	0.291	0.434	0.362	0.409	0.475	0.381
FAM2	0.318	0.425	0.380	0.427	0.492	0.379
FAM3	0.290	0.374	0.377	0.410	0.436	0.390

Covariance Matrix

	CMM2	FAM1	FAM2	FAM3

CMM2	0.491			
FAM1	0.333	0.701		
FAM2	0.338	0.490	0.627	
FAM3	0.351	0.459	0.516	0.593

TI nok25

Parameter Specifications

LAMBDA-Y

	ach	lead	teach	studen
RESULT	0	0	0	0
LE1	0	0	0	0
LE2	0	1	0	0
TE1	0	0	0	0
TE2	0	0	2	0
TE3	0	0	3	0
ST1	0	0	0	0
ST2	0	0	0	4
ST3	0	0	0	5
ST4	0	0	0	6
ST5	0	0	0	7

LAMBDA-X

	comm	fam
CMM1	0	0
CMM2	8	0
FAM1	0	0
FAM2	0	9
FAM3	0	10

BETA

	ach	lead	teach	studen
ach	0	0	11	12
lead	0	0	0	0
teach	0	13	0	0
studen	0	14	15	0

GAMMA

	comm	fam
ach	16	17
lead	18	0
teach	19	20
studen	21	22

PHI

	comm	fam
comm	23	
fam	24	25

PSI

	ach	lead	teach	studen
ach	26			
lead	0	27		
teach	28	0	29	
studen	0	0	0	30

THETA-EPS

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
RESULT	0					
LE1	31	0				
LE2	0	0	0			
TE1	32	33	34	35		
TE2	0	0	36	0	37	
TE3	38	0	0	0	39	40
ST1	41	42	0	0	43	44
ST2	46	47	48	49	50	0
ST3	53	0	0	0	0	0
ST4	0	55	56	0	57	0
ST5	60	61	0	62	63	64

THETA-EPS

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5
ST1	45				
ST2	51	52			
ST3	0	0	54		
ST4	58	0	0	59	
ST5	65	0	66	67	68

THETA-DELTA-EPS

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
CMM1	69	70	71	72	0	73
CMM2	0	0	77	78	0	0
FAM1	0	0	82	83	0	0
FAM2	0	88	89	0	0	0
FAM3	95	96	97	98	99	100

THETA-DELTA-EPS

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5
CMM1	0	74	75	0	76
CMM2	79	0	0	80	0
FAM1	0	84	0	85	86
FAM2	0	0	90	0	91
FAM3	0	101	102	103	104

THETA-DELTA

	CMM1	CMM2	FAM1	FAM2	FAM3
	-----	-----	-----	-----	-----
CMM1	0				
CMM2	0	81			
FAM1	0	0	87		
FAM2	92	93	94	0	
FAM3	0	105	0	106	107

TI nok25

Number of Iterations =119

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y

	ach	lead	teach	studen
	-----	-----	-----	-----
RESULT	1.000	- -	- -	- -
LE1	- -	1.000	- -	- -
LE2	- -	1.146 (0.042) 27.095	- -	- -
TE1	- -	- -	1.000	- -
TE2	- -	- -	0.818 (0.046) 17.740	- -
TE3	- -	- -	0.916 (0.051) 18.126	- -
ST1	- -	- -	- -	1.000
ST2	- -	- -	- -	1.330 (0.050) 26.638
ST3	- -	- -	- -	1.208 (0.056) 21.701
ST4	- -	- -	- -	1.312 (0.056) 23.488
ST5	- -	- -	- -	1.415 (0.068) 20.711

LAMBDA-X

	comm	fam		
	-----	-----		
CMM1	1.000	- -		
CMM2	0.883 (0.022) 39.550	- -		
FAM1	- -	1.000		
FAM2	- -	1.156 (0.042) 27.667		
FAM3	- -	1.009 (0.043) 23.652		
BETA				
	ach	lead	teach	studen
	-----	-----	-----	-----
ach	- -	- -	11.087 (4.594) 2.413	-8.622 (3.762) -2.292
lead	- -	- -	- -	- -
teach	- -	0.559 (0.064) 8.675	- -	- -
studen	- -	0.259 (0.059) 4.368	0.236 (0.065) 3.608	- -
GAMMA				
	comm	fam		
	-----	-----		
ach	-9.605 (4.253) -2.258	7.310 (3.728) 1.961		
lead	0.429 (0.036) 12.060	- -		
teach	0.306 (0.117) 2.614	-0.020 (0.098) -0.206		
studen	-0.091 (0.075) -1.209	0.487 (0.062) 7.859		

Covariance Matrix of ETA and KSI

	ach	lead	teach	studen	comm	fam
-----	-----	-----	-----	-----	-----	---
ach	127.672					
lead	0.011	0.233				
teach	0.177	0.184	0.259			
studen	0.604	0.168	0.187	0.245		
comm	0.981	0.187	0.230	0.252	0.437	
fam	0.549	0.166	0.202	0.277	0.388	0.455

PHI

	comm	fam
-----	-----	-----
comm	0.437 (0.031) 14.313	
fam	0.388 (0.028) 13.698	0.455 (0.039) 11.773

PSI

	ach	lead	teach	studen
-----	-----	-----	-----	-----
ach	125.465 (9.403) 13.343			
lead	--	0.153 (0.014) 10.575		
teach	-0.711 (0.440) -1.615	--	0.090 (0.011) 8.235	
studen	--	--	--	0.045 (0.006) 6.960

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

ach	lead	teach	studen
0.017	0.344	0.652	0.817

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

ach	lead	teach	studen
0.025	0.344	0.468	0.701

Reduced Form

	comm	fam
ach	-4.848 (2.583) -1.877	2.928 (2.383) 1.228
lead	0.429 (0.036) 12.060	- -
teach	0.545 (0.109) 4.989	-0.020 (0.098) -0.206
studen	0.149 (0.061) 2.439	0.482 (0.062) 7.836

THETA-EPS

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
RESULT	0.010					
LE1	-0.204 (0.186) -1.095	0.100				
LE2	- -	- -	0.100			
TE1	-0.055 (0.235) -0.234	0.030 (0.009) 3.204	0.046 (0.010) 4.362	0.090 (0.012) 7.767		
TE2	- -	- -	-0.010 (0.005) -1.959	- -	0.127 (0.011) 11.935	
TE3	-0.460 (0.182) -2.530	- -	- -	- -	0.064 (0.010) 6.415	0.152 (0.012) 12.162

ST1	0.096 (0.221) 0.435	-0.008 (0.007) -1.030	- -	- -	0.029 (0.008) 3.794	0.047 (0.008) 6.074
ST2	0.116 (0.216) 0.539	-0.031 (0.009) -3.446	-0.032 (0.008) -3.725	-0.036 (0.007) -5.298	-0.019 (0.006) -2.922	- -
ST3	0.164 (0.191) 0.860	- -	- -	- -	- -	- -
ST4	- -	-0.013 (0.007) -1.763	-0.001 (0.006) -0.174	- -	-0.015 (0.005) -3.232	- -
ST5	0.131 (0.221) 0.592	-0.025 (0.009) -2.734	- -	-0.024 (0.009) -2.785	-0.038 (0.009) -4.033	-0.027 (0.009) -2.809
THETA-EPS						
	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5	
ST1	0.201 (0.013) 15.490					
ST2	0.067 (0.009) 7.193	0.165 (0.011) 14.670				
ST3	- -	- -	0.127 (0.009) 13.944			
ST4	-0.005 (0.006) -0.746	- -	- -	0.071 (0.007) 10.355		
ST5	0.008 (0.009) 0.940	- -	-0.008 (0.009) -0.940	0.031 (0.009) 3.369	0.231 (0.019) 12.352	

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
-----	-----	-----	-----	-----	-----	---
	1.000	0.700	0.754	0.741	0.578	0.589

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5
-----	-----	-----	-----	-----	-----
	0.549	0.724	0.738	0.856	0.679

THETA-DELTA-EPS

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
-----	-----	-----	-----	-----	-----	---
CMM1	0.244 (0.174) 1.407	-0.017 (0.007) -2.461	-0.012 (0.013) -0.970	-0.026 (0.010) -2.523	- -	-0.002 (0.005) -0.422
CMM2	- -	- -	-0.011 (0.010) -1.022	-0.024 (0.010) -2.552	- -	- -
FAM1	- -	- -	0.037 (0.012) 3.090	-0.020 (0.009) -2.305	- -	- -
FAM2	- -	0.021 (0.010) 2.015	0.052 (0.014) 3.694	- -	- -	- -
FAM3	-0.184 (0.177) -1.038	0.031 (0.010) 3.100	0.072 (0.013) 5.472	0.039 (0.008) 4.959	0.028 (0.007) 3.939	0.016 (0.008) 2.112

THETA-DELTA-EPS

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5
-----	-----	-----	-----	-----	-----
CMM1	- -	-0.009 (0.006) -1.500	-0.014 (0.006) -2.217	- -	-0.004 (0.008) -0.525
CMM2	0.019 (0.006) 3.153	- -	- -	0.010 (0.005) 1.963	- -
FAM1	- -	0.047 (0.009) 5.034	- -	0.026 (0.008) 3.271	0.064 (0.013) 4.870
FAM2	- -	- -	-0.015 (0.007) -2.039	- -	0.033 (0.010) 3.273

FAM3	- -	-0.005 (0.007) -0.723	0.026 (0.009) 2.979	0.034 (0.007) 4.878	0.034 (0.012) 2.955
------	-----	-----------------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------

THETA-DELTA

	CMM1	CMM2	FAM1	FAM2	FAM3
CMM1	0.110				
CMM2	0.065	0.147 (0.006) 22.980			
FAM1	- -	- -	0.244 (0.019) 13.091		
FAM2	-0.065 (0.009) -7.093	-0.052 (0.010) -5.456	-0.042 (0.010) -4.230	0.015	
FAM3	- -	0.007 (0.006) 1.076	- -	-0.019 (0.008) -2.231	0.126 (0.014) 8.911

Squared Multiple Correlations for X - Variables

CMM1	CMM2	FAM1	FAM2	FAM3
0.799	0.698	0.651	0.976	0.786

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 29
 Minimum Fit Function Chi-Square = 38.694 (P = 0.108)
 Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 38.053 (P = 0.121)
 Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 9.053
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 29.172)

Minimum Fit Function Value = 0.0606
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0142
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.0457)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0221
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.0397)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.997

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.394
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.380 ; 0.426)
 ECVI for Saturated Model = 0.426
 ECVI for Independence Model = 35.258

Chi-Square for Independence Model with 120 Degrees of Freedom =
 22497.924

Independence AIC = 22529.924
 Model AIC = 252.053
 Saturated AIC = 272.000
 Independence CAIC = 22617.308
 Model CAIC = 836.431
 Saturated CAIC = 1014.760

Normed Fit Index (NFI) = 0.998
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.998
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.241
 Comparative Fit Index (CFI) = 1.00
 Incremental Fit Index (IFI) = 1.00
 Relative Fit Index (RFI) = 0.993

Critical N (CN) = 819.915

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.0145
 Standardized RMR = 0.0178
 Goodness of Fit Index (GFI) = 0.993
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.965
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.212

TI nok25

Modification Indices and Expected Change

Modification Indices for LAMBDA-Y

	ach	lead	teach	studen
	-----	-----	-----	-----
RESULT	- -	- -	- -	- -
LE1	2.414	- -	0.387	0.008
LE2	0.462	- -	0.338	0.501
TE1	0.438	0.438	- -	0.438
TE2	0.658	0.960	- -	0.049
TE3	0.490	1.144	- -	0.085
ST1	3.870	2.974	2.241	- -
ST2	0.403	0.397	0.049	- -
ST3	0.416	0.202	1.894	- -
ST4	1.308	3.026	3.228	- -
ST5	0.364	1.438	1.847	- -

Expected Change for LAMBDA-Y

	ach	lead	teach	studen
	-----	-----	-----	-----
RESULT	- -	- -	- -	- -
LE1	0.018	- -	-0.048	0.006
LE2	-0.010	- -	0.051	0.051
TE1	-0.050	0.337	- -	-0.442
TE2	0.008	0.060	- -	-0.013
TE3	-0.008	-0.072	- -	0.019
ST1	0.028	0.116	0.109	- -
ST2	-0.012	0.090	0.018	- -
ST3	0.009	0.032	0.089	- -
ST4	-0.017	-0.192	-0.107	- -
ST5	-0.012	-0.112	-0.254	- -

Standardized Expected Change for LAMBDA-Y

	ach	lead	teach	studen
	-----	-----	-----	-----
RESULT	- -	- -	- -	- -
LE1	0.208	- -	-0.024	0.003
LE2	-0.111	- -	0.026	0.025
TE1	-0.566	0.163	- -	-0.219
TE2	0.090	0.029	- -	-0.006
TE3	-0.087	-0.035	- -	0.009
ST1	0.320	0.056	0.056	- -
ST2	-0.130	0.044	0.009	- -
ST3	0.103	0.016	0.046	- -
ST4	-0.193	-0.093	-0.055	- -
ST5	-0.131	-0.054	-0.130	- -

Completely Standardized Expected Change for LAMBDA-Y

	ach	lead	teach	studen
	-----	-----	-----	-----
RESULT	- -	- -	- -	- -
LE1	0.361	- -	-0.042	0.005
LE2	-0.175	- -	0.041	0.039

TE1	-0.957	0.275	- -	-0.370
TE2	0.165	0.053	- -	-0.011
TE3	-0.143	-0.058	- -	0.015
ST1	0.480	0.084	0.083	- -
ST2	-0.169	0.056	0.012	- -
ST3	0.148	0.023	0.065	- -
ST4	-0.275	-0.132	-0.078	- -
ST5	-0.154	-0.064	-0.152	- -

Modification Indices for LAMBDA-X

	comm	fam
	-----	-----
CMM1	- -	0.003
CMM2	- -	0.892
FAM1	0.003	- -
FAM2	0.329	- -
FAM3	0.468	- -

Expected Change for LAMBDA-X

	comm	fam
	-----	-----
CMM1	- -	-0.005
CMM2	- -	-0.074
FAM1	-0.009	- -
FAM2	-0.120	- -
FAM3	0.135	- -

Standardized Expected Change for LAMBDA-X

	comm	fam
	-----	-----
CMM1	- -	-0.003
CMM2	- -	-0.050
FAM1	-0.006	- -
FAM2	-0.079	- -
FAM3	0.089	- -

Completely Standardized Expected Change for LAMBDA-X

	comm	fam
	-----	-----
CMM1	- -	-0.004
CMM2	- -	-0.071
FAM1	-0.007	- -
FAM2	-0.101	- -
FAM3	0.116	- -

Modification Indices for BETA

	ach	lead	teach	studen
	-----	-----	-----	-----
ach	- -	- -	- -	- -
lead	11.498	- -	11.498	11.498
teach	- -	- -	- -	- -
studen	- -	- -	- -	- -

Expected Change for BETA

	ach	lead	teach	studen
	-----	-----	-----	-----
ach	- -	- -	- -	- -
lead	0.149	- -	-21.472	0.902
teach	- -	- -	- -	- -
studen	- -	- -	- -	- -

Standardized Expected Change for BETA

	ach	lead	teach	studen
	-----	-----	-----	-----
ach	- -	- -	- -	- -
lead	0.027	- -	-87.340	3.776
teach	- -	- -	- -	- -
studen	- -	- -	- -	- -

Modification Indices for GAMMA

	comm	fam
	-----	-----
ach	- -	- -
lead	- -	11.498
teach	- -	- -
studen	- -	- -

Expected Change for GAMMA

	comm	fam
	-----	-----
ach	- -	- -
lead	- -	0.435
teach	- -	- -
studen	- -	- -

Standardized Expected Change for GAMMA

	comm	fam
	-----	-----
ach	- -	- -
lead	- -	0.608
teach	- -	- -
studen	- -	- -

No Non-Zero Modification Indices for PHI

No Non-Zero Modification Indices for PSI

Modification Indices for THETA-EPS

	ESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
RESULT	- -	- -	- -	- -	- -	- -
LE1	- -	0.000	- -	- -	- -	- -
LE2	- -	0.147	0.435	- -	- -	- -
TE1	- -	- -	- -	- -	- -	- -
TE2	- -	0.717	- -	0.014	- -	- -

TE3	--	0.856	0.063	0.014	--	--
ST1	--	--	1.561	0.936	--	--
ST2	--	--	--	--	--	0.000
ST3	--	0.340	0.123	0.002	1.870	0.004
ST4	--	--	--	0.018	--	2.689
ST5	--	--	1.283	--	--	--

Modification Indices for THETA-EPS

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5
	-----	-----	-----	-----	-----
ST1	--	--	--	--	--
ST2	--	--	--	--	--
ST3	0.362	0.915	--	--	--
ST4	--	1.512	0.350	--	--
ST5	--	1.532	--	--	--

Expected Change for THETA-EPS

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
RESULT	--	--	--	--	--	--
LE1	--	0.000	--	--	--	--
LE2	--	0.002	-0.007	--	--	--
TE1	--	--	--	--	--	--
TE2	--	0.005	--	-0.001	--	--
TE3	--	-0.005	0.002	0.001	--	--
ST1	--	--	0.011	0.007	--	--
ST2	--	--	--	--	--	0.000
ST3	--	-0.005	0.003	0.000	0.009	0.000
ST4	--	--	--	-0.001	--	-0.010
ST5	--	--	-0.014	--	--	--

Expected Change for THETA-EPS

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5
	-----	-----	-----	-----	-----
ST1	--	--	--	--	--
ST2	--	--	--	--	--
ST3	-0.005	-0.007	--	--	--
ST4	--	0.011	-0.005	--	--
ST5	--	0.019	--	--	--

Completely Standardized Expected Change for THETA-EPS

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
RESULT	--	--	--	--	--	--
LE1	--	0.000	--	--	--	--
LE2	--	0.006	-0.018	--	--	--
TE1	--	--	--	--	--	--
TE2	--	0.016	--	-0.003	--	--
TE3	--	-0.016	0.006	0.003	--	--
ST1	--	--	0.026	0.019	--	--
ST2	--	--	--	--	--	0.000
ST3	--	-0.013	0.006	-0.001	0.022	0.001
ST4	--	--	--	-0.002	--	-0.024
ST5	--	--	-0.026	--	--	--

Completely Standardized Expected Change for THETA-EPS

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5
ST1	- -				
ST2	- -	- -			
ST3	-0.011	-0.014	- -		
ST4	- -	0.020	-0.010	- -	
ST5	- -	0.028	- -	- -	- -

Modification Indices for THETA-DELTA-EPS

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
CMM1	- -	- -	- -	- -	2.387	- -
CMM2	- -	11.498	- -	- -	0.301	1.096
FAM1	0.005	11.498	- -	- -	1.262	0.561
FAM2	0.005	- -	- -	0.438	0.068	0.938
FAM3	- -	- -	- -	- -	- -	- -

Modification Indices for THETA-DELTA-EPS

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5
CMM1	0.806	- -	- -	0.075	- -
CMM2	- -	0.123	0.241	- -	0.242
FAM1	0.181	- -	2.014	- -	- -
FAM2	1.488	1.543	- -	0.233	- -
FAM3	1.460	- -	- -	- -	- -

Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
CMM1	- -	- -	- -	- -	-0.011	- -
CMM2	- -	-0.048	- -	- -	0.003	0.009
FAM1	-0.018	0.048	- -	- -	-0.008	0.006
FAM2	0.021	- -	- -	-0.006	-0.002	0.006
FAM3	- -	- -	- -	- -	- -	- -

Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5
CMM1	-0.009	- -	- -	0.002	- -
CMM2	- -	0.003	0.004	- -	-0.006
FAM1	0.004	- -	0.015	- -	- -
FAM2	-0.009	-0.011	- -	0.004	- -
FAM3	0.011	- -	- -	- -	- -

Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
CMM1	- -	- -	- -	- -	-0.027	- -
CMM2	- -	-0.118	- -	- -	0.008	0.020
FAM1	-0.002	0.099	- -	- -	-0.018	0.012

FAM2	0.002	- -	- -	-0.013	-0.004	0.013
FAM3	- -	- -	- -	- -	- -	- -

Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5
CMM1	-0.017	- -	- -	0.005	- -
CMM2	- -	0.006	0.009	- -	-0.010
FAM1	0.008	- -	0.027	- -	- -
FAM2	-0.016	-0.018	- -	0.008	- -
FAM3	0.021	- -	- -	- -	- -

Modification Indices for THETA-DELTA

	CMM1	CMM2	FAM1	FAM2	FAM3
CMM1	0.037	- -	- -	- -	- -
CMM2	0.467	- -	- -	- -	- -
FAM1	0.001	1.182	- -	- -	- -
FAM2	- -	- -	- -	3.968	- -
FAM3	0.048	- -	3.968	- -	- -

Expected Change for THETA-DELTA

	CMM1	CMM2	FAM1	FAM2	FAM3
CMM1	0.002	- -	- -	- -	- -
CMM2	0.006	- -	- -	- -	- -
FAM1	0.000	-0.009	- -	- -	- -
FAM2	- -	- -	- -	0.057	- -
FAM3	0.004	- -	-0.043	- -	- -

Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA

	CMM1	CMM2	FAM1	FAM2	FAM3
CMM1	0.003	- -	- -	- -	- -
CMM2	0.011	- -	- -	- -	- -
FAM1	0.000	-0.015	- -	- -	- -
FAM2	- -	- -	- -	0.091	- -
FAM3	0.007	- -	-0.067	- -	- -

TI nok25

Factor Scores Regressions

ETA

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
ach	1.017	1.537	-1.107	-0.658	-2.505	4.045
lead	0.001	0.307	0.444	-0.134	0.155	-0.001
teach	0.001	0.014	0.032	0.428	0.204	0.124
studen	-0.001	0.053	0.007	0.044	0.077	-0.049

ETA

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5	CMM1
ach	-0.582	-0.125	-1.142	0.354	-0.196	-2.436
lead	-0.078	0.153	0.015	0.109	0.067	0.130
teach	-0.138	0.144	0.026	0.015	0.097	0.098
studen	0.023	0.110	0.150	0.258	0.052	0.096

ETA

	CMM2	FAM1	FAM2	FAM3
ach	1.346	0.128	-0.531	2.155
lead	-0.001	-0.051	-0.074	-0.184
teach	0.059	-0.009	0.066	-0.229
studen	-0.042	-0.025	0.153	-0.112

KSI

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
comm	-0.003	0.019	-0.077	0.211	-0.011	0.001
fam	0.001	0.026	-0.236	0.124	-0.081	0.005

KSI

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5	CMM1
comm	-0.049	0.006	0.064	-0.074	-0.060	0.427
fam	0.042	-0.047	0.101	0.006	-0.124	0.174

KSI

	CMM2	FAM1	FAM2	FAM3
comm	0.140	0.026	0.515	-0.156
fam	0.004	0.122	0.710	0.056

TI nok25

Standardized Solution

LAMBDA-Y

	ach	lead	teach	studen
RESULT	11.299	- -	- -	- -
LE1	- -	0.483	- -	- -
LE2	- -	0.553	- -	- -
TE1	- -	- -	0.509	- -
TE2	- -	- -	0.416	- -
TE3	- -	- -	0.466	- -
ST1	- -	- -	- -	0.495
ST2	- -	- -	- -	0.658
ST3	- -	- -	- -	0.597
ST4	- -	- -	- -	0.649
ST5	- -	- -	- -	0.700

LAMBDA-X

	comm	fam
CMM1	0.661	- -
CMM2	0.584	- -
FAM1	- -	0.675
FAM2	- -	0.780
FAM3	- -	0.681

BETA

	ach	lead	teach	studen
ach	- -	- -	0.500	-0.377
lead	- -	- -	- -	- -
teach	- -	0.530	- -	- -
studen	- -	0.253	0.243	- -

GAMMA

	comm	fam
ach	-0.562	0.436
lead	0.587	- -
teach	0.397	-0.027
studen	-0.121	0.664

Correlation Matrix of ETA and KSI

	ach	lead	teach	studen	comm	fam
ach	1.000					
lead	0.002	1.000				
teach	0.031	0.749	1.000			
studen	0.108	0.703	0.741	1.000		
comm	0.131	0.587	0.684	0.772	1.000	
fam	0.072	0.511	0.589	0.831	0.871	1.000

PSI

	ach	lead	teach	studen
ach	0.983			
lead	- -	0.656		
teach	-0.124	- -	0.348	
studen	- -	- -	- -	0.183

Regression Matrix ETA on KSI (Standardized)

	comm	fam
ach	-0.284	0.175
lead	0.587	- -
teach	0.708	-0.027
studen	0.199	0.658

TI nok25

Completely Standardized Solution

LAMBDA-Y

	ach	lead	teach	studen
RESULT	1.000	- -	- -	- -
LE1	- -	0.837	- -	- -
LE2	- -	0.868	- -	- -
TE1	- -	- -	0.861	- -
TE2	- -	- -	0.760	- -
TE3	- -	- -	0.767	- -
ST1	- -	- -	- -	0.741
ST2	- -	- -	- -	0.851
ST3	- -	- -	- -	0.859
ST4	- -	- -	- -	0.925
ST5	- -	- -	- -	0.824

LAMBDA-X

	comm	fam
CMM1	0.894	- -
CMM2	0.836	- -
FAM1	- -	0.807
FAM2	- -	0.988
FAM3	- -	0.886

BETA

	ach	lead	teach	studen
ach	- -	- -	0.500	-0.377
lead	- -	- -	- -	- -
teach	- -	0.530	- -	- -
studen	- -	0.253	0.243	- -

GAMMA

	comm	fam
ach	-0.562	0.436
lead	0.587	- -
teach	0.397	-0.027
studen	-0.121	0.664

Correlation Matrix of ETA and KSI

	ach	lead	teach	studen	comm	fam
ach	1.000					
lead	0.002	1.000				
teach	0.031	0.749	1.000			
studen	0.108	0.703	0.741	1.000		
comm	0.131	0.587	0.684	0.772	1.000	
fam	0.072	0.511	0.589	0.831	0.871	1.000

PSI

	ach	lead	teach	studen
ach	0.983			
lead	- -	0.656		
teach	-0.124	- -	0.348	
studen	- -	- -	- -	0.183

THETA-EPS

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
RESULT	0.000					
LE1	-0.031	0.300				
LE2	- -	- -	0.246			
TE1	-0.008	0.088	0.121	0.259		
TE2	- -	- -	-0.030	- -	0.422	
TE3	-0.067	- -	- -	- -	0.193	0.411
ST1	0.013	-0.020	- -	- -	0.078	0.115
ST2	0.013	-0.070	-0.064	-0.078	-0.044	- -
ST3	0.021	- -	- -	- -	- -	- -
ST4	- -	-0.031	-0.003	- -	-0.039	- -
ST5	0.014	-0.051	- -	-0.048	-0.082	-0.051

THETA-EPS

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5
ST1	0.451				
ST2	0.130	0.276			
ST3	- -	- -	0.262		
ST4	-0.010	- -	- -	0.144	
ST5	0.015	- -	-0.014	0.051	0.321

THETA-DELTA-EPS

	RESULT	LE1	LE2	TE1	TE2	TE3
CMM1	0.029	-0.040	-0.026	-0.060	- -	-0.005
CMM2	- -	- -	-0.024	-0.059	- -	- -
FAM1	- -	- -	0.069	-0.040	- -	- -
FAM2	- -	0.046	0.103	- -	- -	- -
FAM3	-0.021	0.069	0.148	0.087	0.066	0.034

THETA-DELTA-EPS

	ST1	ST2	ST3	ST4	ST5
CMM1	- -	-0.017	-0.026	- -	-0.006
CMM2	0.041	- -	- -	0.020	- -
FAM1	- -	0.073	- -	0.044	0.090
FAM2	- -	- -	-0.027	- -	0.049
FAM3	- -	-0.009	0.049	0.064	0.052

THETA-DELTA

	CMM1	CMM2	FAM1	FAM2	FAM3
CMM1	0.201				
CMM2	0.126	0.302			
FAM1	- -	- -	0.349		
FAM2	-0.111	-0.095	-0.063	0.024	
FAM3	- -	0.012	- -	-0.031	0.214

Regression Matrix ETA on KSI (Standardized)

	comm	fam
ach	-0.284	0.175
lead	0.587	- -
teach	0.708	-0.027
studen	0.199	0.658

TI nok25

Total and Indirect Effects

Total Effects of KSI on ETA

	comm	fam
ach	-4.848 (2.583)	2.928 (2.383)
lead	-1.877 (0.036)	1.228 - -
teach	12.060 0.545 (0.109)	-0.020 (0.098)
studen	4.989 0.149 (0.061)	-0.206 0.482 (0.062)
	2.439	7.836

Indirect Effects of KSI on ETA

	comm	fam
ach	4.758 (2.573)	-4.382 (2.335)
lead	1.849	-1.877
teach	- - 0.240 (0.033)	- -
studen	7.179 0.240 (0.043)	-0.005 (0.024)
	5.621	-0.202

Total Effects of ETA on ETA

	ach	lead	teach	studen
ach	- -	2.822 (1.536)	9.055 (3.891)	-8.622 (3.762)
lead	- -	1.837	2.327	-2.292
teach	- -	0.559 (0.064)	- -	- -
studen	- -	8.675 0.391 (0.046)	0.236 (0.065)	- -
		8.543	3.608	

Largest Eigenvalue of B*B' (Stability Index) is 197.297

Indirect Effects of ETA on ETA

	ach	lead	teach	studen
ach	- -	2.822 (1.536)	-2.032 (1.079)	- -
lead	- -	1.837	-1.883	- -
teach	- -	- -	- -	- -
studen	- -	0.132 (0.033)	- -	- -
		3.944		

Total Effects of ETA on Y

	ach	lead	teach	studen
RESULT	1.000	2.822 (1.536)	9.055 (3.891)	-8.622 (3.762)
		1.837	2.327	-2.292
LE1	- -	1.000	- -	- -

LE2	- -	1.146 (0.042) 27.095	- -	- -
TE1	- -	0.559 (0.064) 8.675	1.000	- -
TE2	- -	0.457 (0.051) 8.997	0.818 (0.046) 17.740	- -
TE3	- -	0.512 (0.057) 9.029	0.916 (0.051) 18.126	- -
ST1	- -	0.391 (0.046) 8.543	0.236 (0.065) 3.608	1.000
ST2	- -	0.520 (0.059) 8.842	0.314 (0.086) 3.637	1.330 (0.050) 26.638
ST3	- -	0.472 (0.053) 8.865	0.285 (0.078) 3.632	1.208 (0.056) 21.701
ST4	- -	0.513 (0.058) 8.895	0.309 (0.085) 3.656	1.312 (0.056) 23.488
ST5	- -	0.554 (0.063) 8.773	0.334 (0.092) 3.640	1.415 (0.068) 20.711

Indirect Effects of ETA on Y

		ach	lead	teach	studen
		-----	-----	-----	-----
RESULT	- -		2.822 (1.536) 1.837	9.055 (3.891) 2.327	-8.622 (3.762) -2.292
LE1	- -		- -	- -	- -
LE2	- -		- -	- -	- -
TE1	- -		0.559 (0.064) 8.675	- -	- -
TE2	- -		0.457 (0.051) 8.997	- -	- -

TE3	- -	0.512 (0.057) 9.029	- -	- -
ST1	- -	0.391 (0.046) 8.543	0.236 (0.065) 3.608	- -
ST2	- -	0.520 (0.059) 8.842	0.314 (0.086) 3.637	- -
ST3	- -	0.472 (0.053) 8.865	0.285 (0.078) 3.632	- -
ST4	- -	0.513 (0.058) 8.895	0.309 (0.085) 3.656	- -
ST5	- -	0.554 (0.063) 8.773	0.334 (0.092) 3.640	- -

Total Effects of KSI on Y

	comm	fam
RESULT	-4.848 (2.583) -1.877	2.928 (2.383) 1.228
LE1	0.429 (0.036) 12.060	- -
LE2	0.491 (0.040) 12.159	- -
TE1	0.545 (0.109) 4.989	-0.020 (0.098) -0.206
TE2	0.446 (0.087) 5.139	-0.017 (0.080) -0.206
TE3	0.499 (0.097) 5.129	-0.019 (0.090) -0.206
ST1	0.149 (0.061) 2.439	0.482 (0.062) 7.836

ST2	0.199 (0.081) 2.450	0.642 (0.079) 8.076
ST3	0.180 (0.074) 2.447	0.582 (0.073) 8.018
ST4	0.196 (0.080) 2.451	0.633 (0.078) 8.155
ST5	0.211 (0.086) 2.459	0.683 (0.086) 7.908

TI nok25

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of KSI on ETA

	comm	fam
ach	-0.284	0.175
lead	0.587	- -
teach	0.708	-0.027
studen	0.199	0.658

Standardized Indirect Effects of KSI on ETA

	comm	fam
ach	0.278	-0.262
lead	- -	- -
teach	0.311	- -
studen	0.320	-0.007

Standardized Total Effects of ETA on ETA

	ach	lead	teach	studen
ach	- -	0.121	0.408	-0.377
lead	- -	- -	- -	- -
teach	- -	0.530	- -	- -
studen	- -	0.382	0.243	- -

Standardized Indirect Effects of ETA on ETA

	ach	lead	teach	studen
ach	- -	0.121	-0.092	- -
lead	- -	- -	- -	- -
teach	- -	- -	- -	- -
studen	- -	0.129	- -	- -

Standardized Total Effects of ETA on Y

	ach	lead	teach	studen
	-----	-----	-----	-----
RESULT	11.299	1.363	4.611	-4.265
LE1	- -	0.483	- -	- -
LE2	- -	0.553	- -	- -
TE1	- -	0.270	0.509	- -
TE2	- -	0.221	0.416	- -
TE3	- -	0.247	0.466	- -
ST1	- -	0.189	0.120	0.495
ST2	- -	0.251	0.160	0.658
ST3	- -	0.228	0.145	0.597
ST4	- -	0.248	0.157	0.649
ST5	- -	0.267	0.170	0.700

Completely Standardized Total Effects of ETA on Y

	ach	lead	teach	studen
RESULT	1.000	0.121	0.408	-0.377
LE1	- -	0.837	- -	- -
LE2	- -	0.868	- -	- -
TE1	- -	0.456	0.861	- -
TE2	- -	0.403	0.760	- -
TE3	- -	0.407	0.767	- -
ST1	- -	0.283	0.180	0.741
ST2	- -	0.325	0.206	0.851
ST3	- -	0.328	0.208	0.859
ST4	- -	0.353	0.225	0.925
ST5	- -	0.315	0.200	0.824

Standardized Indirect Effects of ETA on Y

	ach	lead	teach	studen
RESULT	- -	1.363	4.611	-4.265
LE1	- -	- -	- -	- -
LE2	- -	- -	- -	- -
TE1	- -	0.270	- -	- -
TE2	- -	0.221	- -	- -
TE3	- -	0.247	- -	- -
ST1	- -	0.189	0.120	- -
ST2	- -	0.251	0.160	- -
ST3	- -	0.228	0.145	- -
ST4	- -	0.248	0.157	- -
ST5	- -	0.267	0.170	- -

Completely Standardized Indirect Effects of ETA on Y

	ach	lead	teach	studen
RESULT	- -	0.121	0.408	-0.377
LE1	- -	- -	- -	- -
LE2	- -	- -	- -	- -
TE1	- -	0.456	- -	- -
TE2	- -	0.403	- -	- -
TE3	- -	0.407	- -	- -
ST1	- -	0.283	0.180	- -
ST2	- -	0.325	0.206	- -
ST3	- -	0.328	0.208	- -
ST4	- -	0.353	0.225	- -
ST5	- -	0.315	0.200	- -

Standardized Total Effects of KSI on Y

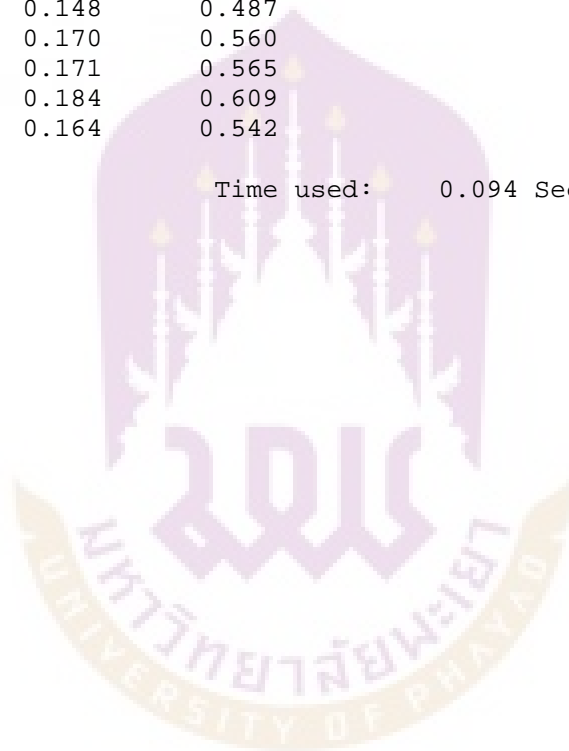
	comm	fam
RESULT	-3.204	1.975
LE1	0.283	- -
LE2	0.325	- -
TE1	0.360	-0.014
TE2	0.295	-0.011
TE3	0.330	-0.013
ST1	0.099	0.325

ST2	0.131	0.433
ST3	0.119	0.393
ST4	0.129	0.427
ST5	0.140	0.461

Completely Standardized Total Effects of KSI on Y

	comm	fam
	-----	-----
RESULT	-0.284	0.175
LE1	0.491	- -
LE2	0.509	- -
TE1	0.609	-0.023
TE2	0.538	-0.020
TE3	0.543	-0.021
ST1	0.148	0.487
ST2	0.170	0.560
ST3	0.171	0.565
ST4	0.184	0.609
ST5	0.164	0.542

Time used: 0.094 Seconds

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	ประภาภรณ์ วงศ์แพทย์
วัน เดือน ปี เกิด	27 ธันวาคม 2516
ที่อยู่ปัจจุบัน	152 หมู่ 3 ตำบลบ้านเหล่า อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา 56130
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม จังหวัดพะเยา
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. 2555	ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม จังหวัดพะเยา
พ.ศ. 2553	ครู วิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม จังหวัดพะเยา
พ.ศ. 2547	อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม จังหวัดพะเยา
พ.ศ. 2538	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม จังหวัดพะเยา

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2538	กศ.บ. วิทยาศาสตร์ (เน้นเคมี) มหาวิทยาลัยนเรศวร
พ.ศ. 2548	กศ.ม. วิทยาศาสตร์ (เน้นเคมี) มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผลงานตีพิมพ์

ที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์

ประภาภรณ์ วงศ์แพทย์. (กันยายน-ธันวาคม 2557). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพล

ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา**, 2(3), 48-63.

ประภาภรณ์ วงศ์แพทย์ (ผู้บรรยาย). (29-30 มกราคม 2558). การศึกษาปัจจัย
ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ใน **การประชุมทางวิชาการระดับชาติ พะเยาวิจัย ครั้งที่ 4**

(หน้า 1423-1437). พะเยา: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพ
การศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.

ผลงานตีพิมพ์อื่น ๆ -